

ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ของ
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
พันตำรวจตรีหญิง นवलลอ ทวิชศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

พฤษภาคม 2546
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางเชาวน์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ของ
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

พันตำรวจตรีหญิง นवलล่อ ทวีศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

พฤษภาคม 2546

๒ ๒๕๔๖๗๕

พันตำรวจตรีหญิง นวลลออ ทวีศรี. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินท์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา, รองศาสตราจารย์ เวรณี กริทอง

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ เพศ ระดับชั้น นิสัยทางการเรียน บุคลิกภาพ สุขภาพจิต สมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง การสนับสนุนด้านการเรียนของผู้ปกครอง ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน สมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2545 จำนวนทั้งสิ้น 283 คน เป็นเพศชาย 145 คน เพศหญิง 138 คน เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 150 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 133 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้แก่ แบบสอบถามมีจำนวน 11 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน แบบสอบถามการสนับสนุนทางการเรียนของผู้ปกครอง แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน แบบสอบถามบุคลิกภาพ แบบคัดกรองสุขภาพจิต แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน แบบสอบถามสมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว แบบสอบถามสมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน แบบสอบถามสมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน แบบทดสอบความสามารถทางเชาว์ปัญญา และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. นักเรียนชายมีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. นักเรียนหญิงมีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
4. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
5. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
6. นักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนต่างกัน มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

8. นักเรียนที่มีสุขภาพจิตดี มีความสามารถทางเชาวน์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนนักเรียนที่มีสุขภาพจิตบกพร่อง มีความสามารถทางเชาวน์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

9. นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวระดับดี มีความสามารถทาง
 เชาวนปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วน
 นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวระดับปานกลาง และระดับไม่ดี มีความ
 สามารถทางเชาวนปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

10. นักเรียนที่มีระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับประถมศึกษา มีความสามารถทางเชาว์ปัญญา กับความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียนที่มีระดับ การศึกษาของผู้ปกครองระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา มีความสามารถทางเชาว์ปัญญา กับความฉลาด ทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

11. นักเรียนที่มีอาชีพของผู้ปกครองต่างกัน มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติ

12. นักเรียนที่มีการสนับสนุนด้านการเรียนของผู้ปกครองต่างกัน มีความสามารถทางเชาว์ปัญญา กับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

13. นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่มีลักษณะทางกายภาพต่างกัน มีความสามารถทางเชาว์ปัญญา กับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยนัยสำคัญทางสถิติ

14. นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนระดับไม่ดี มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กันอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนระดับดีและปานกลาง มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติ

15. นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนต่างกัน มีความสามารถทางเชาวน์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติ

**THE RELATIONSHIP BETWEEN INTELLECTUAL ABILITY AND EMOTIONAL
INTELLIGENCE OF UPPER PRIMARY STUDENTS OF THE SCHOOL UNDER
BANGKOK METROPOLITAN IN KHET PRATHUMWAN, BANGKOK**

AN ABSTRACT

BY

Pol. Major NUANLA-OR THAWITSRI

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University

May 2003

Pol. Major. Nuanla-or Thawitsri. (2003). *The relationship between intellectual ability and emotional intelligence of upper primary students of the school under Bangkok metropolitan in khet prathumwan, Bangkok*. M.Ed. (Educational Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Mrs. Wilailuck Pongsopar, Assoc. Prof. Waythanee Greethong.

The purpose of this study was to investigate the relationships between intellectual ability and emotional intelligence of upper primary students of the school under Bangkok metropolitan in Khet Prathumwan, Bangkok. The study was designed to examine if the variables of student's sex, class level, learning habits, personality, mental health, relationships between students and their families, their Gardian's educational level, occupation, learning support, biological environment of school, relationships between students and teachers, relationships between students and peers were significantly correlation on the relationships between intellectual ability and emotional intelligence. The 283 subjects of upper primary students of the school under Bangkok metropolitan in Khet Prathumwan, Bangkok in the academic year 2002 were selected in which 145 males, 138 females and 150 class level in prathom suksa 5, 133 class level in prathom suksa 6. They were randomly selected by stratified sampling from the population. The instruments were 11 questionnaires like as the questionnaires of students's personal data, the questionnaires of Gardian's learning support, the questionnaires of learning habits, the questionnaires of personality, Thai GHQ 60, the questionnaires of biological environment in school, the questionnaires of relationships between students and their families, the questionnaires of relationships between students and teachers, the questionnaires of relationships between students and peers, the Standard Prigressive Matrices (SPM) and the emotional intelligence test. The data were analyzed by mean, percentage, standard deviation and the Pearson Product Moment Correlation Coefficient.

The results were as follows :

1. There were no significantly correlation between intellectual ability and emotional intelligence of upper primary students.
2. There were no significantly correlation between intellectual ability and emotional intelligence of male students.
3. There were no significantly correlation between intellectual ability and emotional intelligence of female students.
4. There were significantly correlation between intellectual ability and emotional intelligence of prathom suksa 5 students at .01 level.
5. There were no significantly correlation between intellectual ability and emotional intelligence of prathom suksa 6 students.
6. There were no significantly correlation between intellectual ability and emotional intelligence of students who have diffirent learning habits.

7. There were no significantly correlation between intellectual ability and emotional intelligence of students who have different personality.

8. There were no significantly correlation between intellectual ability and emotional intelligence of good mental healthy students and There were significantly correlation between intellectual ability and emotional intelligence of not good mental healthy students at .05 level.

9. There were significantly correlation between intellectual ability and emotional intelligence of students who have good relationships between students and their families at .01 level and There were no significantly correlation between intellectual ability and emotional intelligence of students who have moderate and not good relationships between students and their families.

10. There were significantly correlation between intellectual ability and emotional intelligence of students who have guardian's educational level in prathom sukka at .01 level and There were no significantly correlation between intellectual ability and emotional intelligence of students who have guardian's educational level in mathayom sukka and udomsukka.

11. There were no significantly correlation between intellectual ability and emotional intelligence of students who have different guardian's occupation.

12. There were no significantly correlation between intellectual ability and emotional intelligence of students who have different guardian's learning support.

13. There were no significantly correlation between intellectual ability and emotional intelligence of students who learn in different biological environment of school.

14. There were significantly correlation between intellectual ability and emotional intelligence of students who have not good relationships between students and teachers at .01 level and There were no significantly correlation between intellectual ability and emotional intelligence of students who have good and moderate relationships between students and teachers.

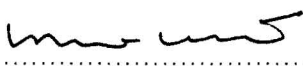
15. There were no significantly correlation between intellectual ability and emotional intelligence of students who different relationships between students and peers.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน
ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน
กรุงเทพมหานคร

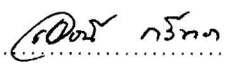
ของ
พันตำรวจตรีหญิง นवलลอ ทวีศรี

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

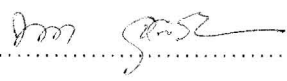

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์)
วันที่.....เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(อาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภะ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ เวชนี กรีทอง)

..... กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง)

..... กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.พาสณา จุฬรัตน์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ เวชนี กรีทอง กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความกรุณาต่อผู้วิจัย ตั้งแต่เริ่มดำเนินการวิจัยจนเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง อาจารย์ ดร. พาสณา จุลรัตน์ และ พ.ต.ท. วินัย ธงชัย ที่ได้กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และกรุณาให้คำแนะนำต่าง ๆ แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการโรงเรียนและอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน ที่ได้กรุณาอนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณนักเรียนระดับประถมศึกษาตอบปลาย ในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณพี่ ๆ และเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่ได้กรุณาอนุญาตให้ผู้วิจัยมีเวลาไปเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณ พ.ต.ท.หญิง กัลยา เตชะเสถียร และเพื่อน ๆ พี่ ๆ วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจ ผู้วิจัยในระหว่างการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างดี

คุณค่าทั้งหมดที่เกิดจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับ คุณพ่อ คุณแม่ สามี และบุตรสาว ที่เข้าใจ สนับสนุน ส่งเสริม และให้กำลังใจผู้วิจัยในการศึกษาค้นคว้าจนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ตลอดจนบูรพาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิทยาการ ความรู้ให้กับผู้วิจัยมาตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน

พันตำรวจตรีหญิง นवलลอ ทวิชศรี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	5
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	9
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางเชาว์ปัญญา.....	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์.....	32
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา.....	43
เอกสารเกี่ยวกับโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน.....	64
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	67
แหล่งข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	67
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	68
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	69
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	70
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	87
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	108
ความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	108
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	110
อภิปรายผล.....	111

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ข้อเสนอแนะ.....	119
ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยลำดับต่อไป.....	119
บรรณานุกรม.....	120
ภาคผนวก.....	124
ภาคผนวก ก.....	125
ภาคผนวก ข.....	144
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	148

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงกรอบแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ของ Goleman.....	34
2	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ระดับชั้นและเพศ.....	68
3	แสดงจำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามด้านส่วนตัว ครอบครัว สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน.....	91
4	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่าง ความสามารถทางเชาวนปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน.....	93
5	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่าง ความสามารถทางเชาวนปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านส่วนตัวของนักเรียน ชายและนักเรียนหญิง.....	94
6	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่าง ความสามารถทางเชาวนปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านส่วนตัวของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	95
7	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่าง ความสามารถทางเชาวนปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านส่วนตัวของนักเรียน ที่มีนิสัยทางการเรียนต่างกัน.....	96
8	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่าง ความสามารถทางเชาวนปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านส่วนตัวของนักเรียน ที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน.....	97
9	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่าง ความสามารถทางเชาวนปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านส่วนตัวของนักเรียน ที่มีสุขภาพจิตต่างกัน.....	98
10	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่าง ความสามารถทางเชาวนปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านครอบครัวของนักเรียน ที่สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวต่างกัน.....	99
11	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่าง ความสามารถทางเชาวนปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านครอบครัวของนักเรียน ที่มีระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่างกัน.....	100
12	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่าง ความสามารถทางเชาวนปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านครอบครัวของนักเรียน ที่มีอาชีพของผู้ปกครองต่างกัน.....	101
13	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่าง ความสามารถทางเชาวนปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านครอบครัวของนักเรียน ที่มีการสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครองต่างกัน.....	102

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
14	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่าง ความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ที่มีลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนต่างกัน.....	103
15	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่าง ความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ที่มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนต่างกัน.....	104
16	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่าง ความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนต่างกัน.....	106
17	แสดงผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามการสนับสนุนทางการเรียนของ ผู้ปกครอง.....	143
18	แสดงผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน.....	143
19	แสดงผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามบุคลิกภาพ.....	144
20	แสดงผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของ โรงเรียน.....	144
21	แสดงผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบคัดกรองสุขภาพจิต.....	145
22	แสดงผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียน กับสมาชิกในครอบครัว.....	146
23	แสดงผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครู กับนักเรียน.....	146
24	แสดงผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียน กับเพื่อน.....	147

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 โครงสร้างของเชาวนปัญญาตามทฤษฎีองค์ประกอบเดี่ยว.....	14
2 โครงสร้างของเชาวนปัญญาตามทฤษฎีสององค์ประกอบ.....	15
3 โครงสร้างของเชาวนปัญญาตามทฤษฎีหลายองค์ประกอบ.....	17
4 รูปแบบโครงสร้างทางสติปัญญา (Model of Structure of Intellect).....	17
5 โครงสร้างของเชาวนปัญญาตามทฤษฎีการจัดกลุ่มและอันดับ.....	21
6 โครงสร้างการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร.....	66
7 ลำดับขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	69

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในภาวะสังคมปัจจุบันผู้คนต้องเผชิญกับภาวะแรงกดดันต่าง ๆ มากมาย ที่มีผลต่อการดำรงชีวิต ซึ่งส่วนใหญ่ล้วนเป็นผลมาจากการพัฒนาและความเปลี่ยนแปลงในทุกด้านของสังคม ทำให้มีการแข่งขันกันสูงขึ้น ก่อให้เกิดความเครียดได้ และความสามารถในการปรับตัวของบุคคลแต่ละคนในการที่จะเผชิญกับความเครียดดังกล่าวในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้มากหรือน้อยนั้นแตกต่างกัน จึงอาจเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ปัญหาการติดยาเสพติด ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรในเด็กวัยรุ่น ปัญหาอาชญากรรมและความรุนแรงในสังคมจากความก้าวร้าว การชกต่อยทะเลาะวิวาทอย่างไร้เหตุผล ปัญหาการฆ่าตัวตายจากความเครียด ความไม่รู้จักพอ การเอาัดเอาเปรียบ ความอ้างว้างโดดเดี่ยว ไม่มีที่ยึดเหนี่ยว การดำรงชีวิตอย่างไร้จุดหมาย การไม่เข้าใจและไม่เห็นอกเห็นใจกัน และปัญหาอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งต่างก็เป็นสาเหตุของการทำให้บุคคลและสังคมไม่มีความสุข การที่คนเราจะมีความสุขในการดำเนินชีวิตได้นั้นต้องได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานเสียก่อน คือ ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการความมั่นคง ความต้องการความรัก การเป็นที่ยอมรับและการเป็นเจ้าของ แล้วจึงจะสามารถพัฒนาถึงขั้นสูงสุดได้ คือ ความตระหนักรู้ในตนเอง (เทอดศักดิ์ เดชคง. 2542 : 15) และการที่บุคคลมีสภาพจิตใจที่เป็นสุขหรือเป็นผู้มีสุขภาพจิตดีนั้น มีความหมายว่าบุคคลนั้นไม่เพียงปราศจากอาการโรคจิต โรคประสาทเท่านั้น แต่ยังสามารปรับตัว มีความสุขกับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ดี มีสัมพันธภาพดีงามกับบุคคลอื่น มีชีวิตอยู่ได้ด้วยความสะดวกสบาย สมดุลและสามารถตอบสนองความต้องการของตนในโลกที่เปลี่ยนแปลงนี้ได้อย่างไม่มีข้อขัดแย้งภายในตนเอง (วารสารความฉลาดทางอารมณ์ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2543 : 25) จะเห็นได้ว่าการมีสภาพจิตใจที่เป็นสุขได้นั้นมิใช่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่ต้องได้รับการปลูกฝัง พัฒนาตลอดเวลา โดยเฉพาะตั้งแต่วัยเด็กเป็นต้นมา และยังขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายด้านที่เอื้ออำนวย ได้แก่ สภาพความสมบูรณ์ของร่างกาย ความสามารถทางเชาวน์ปัญญา ความฉลาดทางอารมณ์และสิ่งแวดล้อมที่ดี ดังนั้นจึงมีความพยายามในการหาแนวทางที่จะพัฒนาบุคคลตั้งแต่เด็กให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและมีความสุขในการดำรงชีวิตอยู่ ตามอัตภาพของตน

จากแนวทางการจัดการศึกษาตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันระบุไว้ว่า ต้องการจะพัฒนาให้คนในประเทศเป็นคนที่ดี และมีความสุขนั้น แต่ในชีวิตจริงทั้งจากประสบการณ์ตรงและอ้อมจากการรับฟังข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมืองต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาหรือการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันมุ่งเน้นและปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางสติปัญญา หรือเน้นศิลปะวิทยาเป็นส่วนใหญ่และมักจะละเลยหรือมองข้ามการจัดการเรียนการสอนด้านการพัฒนาจิตใจของผู้เรียน โดยขาดการปลูกฝังและฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักควบคุมจิตใจ มีสติหรือมีหลักยึดให้จิตใจแน่วแน่มั่นคงเมื่อไม่ได้รับการฝึกฝนให้รู้จักควบคุมสติ จึงมักทำให้นักเรียนขาดสติ ขาดความมั่นคงทางอารมณ์ ขาดความตั้งใจมั่นในการเรียนหรือทำกิจกรรม เมื่อเผชิญกับปัญหาของการเรียน หรือปัญหาชีวิตในบางครั้งอาจเกิดความสับสนในการหาแนวทางแก้ไข หรือแก้ปัญหาในทางผิด ๆ อันอาจก่อให้เกิดปัญหาแก่ตนเอง ต่อครอบครัว ตลอดจนส่งผลต่อประเทศชาติดังกล่าวข้างต้น

ในปัจจุบันเป็นที่ปรากฏชัดเจนแล้วว่าความฉลาดหรือการมีเชาวน์ปัญญาสูง ไม่เพียงพอที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิต ดังจะเห็นจากตัวอย่างจำนวนมากที่บุคคลมีสมองและมีความคิดปราดเปรื่อง

นั้นแม้จะเชื่อได้ว่าคนเหล่านี้เป็นคนเก่งและจะเรียนได้สูง สามารถเข้าทำงานในตำแหน่งที่ดี มีความก้าวหน้า และมีความสำคัญภายในองค์กรได้ แต่หาใช่จะเป็นหลักประกันได้ว่า คนเก่งสมอง เก่งคิดหรือมีสติปัญญาดี มีความฉลาดทางความคิด (IQ : Intelligence Quotient) สูงเหล่านี้ จะประสบความสำเร็จในอาชีพหรือในชีวิตเสมอไป ในทางกลับกันการเป็นคนที่มีเชาวน์อารมณ์หรือความฉลาดทางอารมณ์ (EQ : Emotion Quotient) ที่ดี แม้ไม่เก่งมากมาย แต่มีความพร้อมทั้งในด้านการเรียน การงาน ครอบครัว การดำเนินชีวิตและการปรับตัวอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ก็มีโอกาสจะได้ประสบความสำเร็จ และมีความสุขในการดำรงชีวิตมากกว่าบุคคลที่มี IQ สูงแต่ไม่สามารถเข้าใจตนเอง ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของชีวิตได้ จะเห็นว่า นอกเหนือไปจาก IQ แล้ว EQ มีส่วนสำคัญที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างแท้จริงในทุกด้าน (วิระวัฒน์ บัณฑิตามัย. 2542 : 80 ; อ้างอิงจาก Salovey, Mayer and Caruso. 1997) มีการศึกษาวิจัยจำนวนมากที่แสดงว่าความฉลาดทางอารมณ์ เป็นแหล่งพลังเบื้องต้นของมนุษย์ เป็นความทะเยอทะยาน แรงผลักดัน ความรู้สึกและการมีเป้าหมายในชีวิต จากการศึกษาวิจัยที่มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ลอสแอนเจลิส มีข้อมูลที่แสดงว่าความสำเร็จในการเป็นผู้นำเป็นผลมาจากความสามารถทางเชาวน์ปัญญาเพียง 7% และอีก 93% เป็นผลมาจากคุณสมบัติอื่น ๆ ที่รวมเรียกว่า ความฉลาดทางอารมณ์ (วารสารความฉลาดทางอารมณ์ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2543 : 28) นอกจากนี้ โกลด์แมน เห็นว่า ความสำเร็จของบุคคลนั้น สติปัญญา (IQ) จะส่งผลให้เกิดความสำเร็จได้แค่ 20% และ 80% เป็นผลมาจากความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) (ทศพร ประเสริฐสุข. 2542 : 30 ; อ้างอิงจาก Goleman. 1995) และได้อ้างถึงผลการศึกษาของ Hay / McBer เกี่ยวกับสมรรถนะที่มีผลในการกำหนดความสำเร็จในการทำงานของพนักงานในบอสตัน สหรัฐอเมริกา จำนวน 40 บริษัท พบว่า พนักงานที่ประสบความสำเร็จในการทำงานมีความสามารถทางสมอง (IQ) สูงกว่าคนทั่วไป 27% แต่มีความสามารถและทักษะของความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) สูงกว่าคนอื่นถึง 53% และจากการศึกษาวิจัยของ วิระวัฒน์ บัณฑิตามัยและอุสา สุทธิสาคร (2542) ได้ศึกษาองค์ประกอบด้านชีวประวัติของนักศึกษาปริญญาตรีกับความสามารถทาง EQ พบว่า ผู้ที่ประเมินตนเองว่าเป็นคนมุ่งความสำเร็จ ใฝ่สัมฤทธิ์และมุ่งสู่อำนาจ มีผลต่อความสามารถด้านความเอื้ออาทรและการมีแรงจูงใจที่ต่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในทางพุทธศาสนา พระราชวรมณี (พระราชวรมณี ประยูรธรรมจิตโต. 2542 : 9) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ว่าเป็นการใช้ปัญญากำกับอารมณ์ที่แสดงออกมาให้มีเหตุผล เป็นการแสดงอารมณ์ความรู้สึกในแต่ละสถานการณ์ โดยถือว่าอารมณ์หรือความรู้สึกนั้นเป็นพลังให้เกิดความประพฤติ ซึ่งถ้าพลังขาดปัญญากำกับก็เป็นพลังบอด ปัญญาจึงเป็นตัวที่จะกำกับชีวิตให้แสดงออกในทางถูกต้อง กล่าวคือ ความสามารถทางเชาวน์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน และพระธรรมปิฎก (พระธรรมปิฎก. 2542 : 159) กล่าวถึงความฉลาดทางอารมณ์ว่า อารมณ์คือสภาพจิต นั้นเอง และสภาพจิตก็โยงไปถึงพฤติกรรมความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เพราะอารมณ์หรือสภาพจิตนั้นอาศัยพฤติกรรมเป็นช่องทางสื่อสารแสดงออก เมื่ออารมณ์หรือสภาพจิตได้รับการพัฒนา ซึ่งช่องนำทาง และปลดปล่อยด้วยปัญญาให้สื่อสารแสดงออกได้ผลดีด้วยพฤติกรรมทางกาย วาจา ใจได้ว่าระบบความสัมพันธ์แห่งพฤติกรรม จิตใจและปัญญาเข้ามาประสานเป็นองค์รวม ซึ่งเมื่อดำเนินไปอย่างถูกต้องก็จะอยู่ในภาวะสมดุล เกิดผลดีทั้งแก่ตนเองและคนอื่น ตลอดจนสังคมและสิ่งแวดล้อม

จะเห็นได้ว่า ความเป็นผู้มีเชาวน์อารมณ์ผสมเข้ากับเชาวน์ปัญญานั้น นอกจากจะทำให้บุคคลตระหนักและรู้จักตนเองแล้วยังทำให้เข้าใจความคิด ความรู้สึก ความต้องการของผู้อื่นได้อีกด้วย ทำให้การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นไปอย่างราบรื่น อุดหนุน เข้าใจต่อกัน เกื้อหนุนให้มีการใช้ศักยภาพของตนอย่างสูงสุด

ประกอบกับภูมิปัญญา ซึ่งจะส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในชีวิต และการดำเนินชีวิตอยู่อย่างมีความสุข ดังนั้นในการพัฒนาให้บุคคลมีความสุข ความสำเร็จในชีวิต จำต้องพัฒนาทั้งเชาวน์ปัญญาและเชาวน์อารมณ์ควบคู่กันไปอย่างสมดุล และต้องได้รับการปลูกฝังและพัฒนาต่อเนื่องกันมาตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะจากการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก โอกาสในการเรียนรู้จนถึงวัยผู้ใหญ่ และต้องอาศัยเวลาและความเอาใจจริงเอาใจจากหลาย ๆ ฝ่ายทั้งครอบครัว โรงเรียน สื่อมวลชน ประกอบร่วมกัน โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชนซึ่งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่เป็นทรัพยากรและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาตินั้น พ่อแม่และผู้ปกครองไม่ควรละเลยการพัฒนาดังกล่าวประกอบกับเป้าหมายของการศึกษา คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพตามที่สังคมปรารถนา และต้องสร้างให้บุคคลสามารถประสบความสำเร็จในชีวิต (วรันทิพย์ หมี่เสน, 2545 : 2 ; อ้างอิงจาก Garrison & Magon, 1972) ซึ่งวีระวัฒน์ ปันนิตมัย (2542 : 3) กล่าวว่า บุคคลที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตจะต้องเป็นคนเก่ง คือ เป็นคนที่มีเชาวน์ปัญญาและเชาวน์อารมณ์ร่วมกัน บุคคลที่มีเชาวน์ปัญญาดีบางคนล้มเหลวในการทำงาน เนื่องจากปัญหาด้านการควบคุมอารมณ์และด้านมนุษยสัมพันธ์ สอดคล้องกับเมเยอร์และซาโลเวย์ (เทอดศักดิ์ เดชคง, 2542 : 21 ; Mayer and Salovey, 1997) กล่าวว่า ในปัจจุบันเด็กและเยาวชนที่ประสบความสำเร็จในชีวิต ไม่ใช่เด็กที่มีเชาวน์ปัญญาแต่เพียงอย่างเดียว แต่เด็กนั้นต้องมีเชาวน์อารมณ์ด้วย คือการที่เด็กรู้จักอารมณ์ของตนเอง และเรียนรู้ที่จะจัดการควบคุมอารมณ์ของตนเอง สามารถเข้าใจผู้อื่น รู้เขารู้เรา เห็นอกเห็นใจ เด็กเหล่านี้สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นในสังคมและอยู่ได้อย่างมีความสุข และจากการศึกษาของ ริงเนสส์ (Ringness, 1968 : 141) ศึกษาเกี่ยวกับเด็กระดับเก่า พบว่า พวกที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีปัญหาทางด้านการครอบครัวยุติและทางโรงเรียน คือ ขัดขืน มีความพลุ่งพล่านทางอารมณ์ และมีอาการทางประสาทมากกว่าพวกที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เพราะพวกที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ซึ่งจะเป็นคนที่มีความรับผิดชอบควบคุมตัวเองได้ เข้าสังคมได้ดี และมีความอดทนทางอารมณ์และจิตใจมากกว่าพวกที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงทำการสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้ปกครอง และครูผู้สอนเด็กนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เกี่ยวกับปัญหาในการเรียนการสอนนักเรียน พบว่า เด็กนักเรียนมีปัญหาต่าง ๆ ทั้งปัญหาเกี่ยวกับตนเอง สุขภาพ ครอบครัว ความสัมพันธ์กับเพื่อน ครู อาจารย์ การปรับตัวในการใช้ชีวิตในบ้านและโรงเรียน ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลการเรียนของนักเรียน และพบว่าในเด็กนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวและการเรียนมากกว่านักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น เนื่องจากนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีวิชาเรียนมากกว่า และเป็นวัยที่เริ่มเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้นกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนวัดปทุมวนาราม จำนวน 75 คน โดยให้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ ดังนี้

คำถามข้อที่ 1 “ ขณะที่นักเรียนเรียนอยู่ในปัจจุบันนี้ นักเรียนมีปัญหาในด้านใดบ้าง ” พบว่า คำตอบมากที่สุด คือ ปัญหาด้านการเรียน ได้แก่ ผลเรียนไม่ดี ไม่เข้าใจบทเรียน ไม่กล้าสอบถามครู กลัวสอบตก จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 56 ปัญหาการปรับตัว ได้แก่ เข้ากับเพื่อนไม่ได้ เพื่อนไม่ยอมรับ ไม่กล้าเข้าไปพบและปรึกษาครู จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 ปัญหาของโรงเรียน ได้แก่ ไม่มีหนังสือและอุปกรณ์การเรียน ห้องสมุดคับแคบ ห้องเรียนคับแคบ ห้องส้วมไม่เพียงพอ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 ปัญหาด้านครอบครัวและเศรษฐกิจ ได้แก่ ไม่มีเงินซื้ออาหารกลางวัน ไม่มีเงินซื้ออุปกรณ์การเรียน ต้องช่วยงานบ้าน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8

คำถามข้อที่ 2 “ นักเรียนคิดว่า ปัญหาที่มีสาเหตุมาจากอะไร ” พบว่า คำตอบมากที่สุดคือ สาเหตุจากครูสอนเร็วเกินไป ครูดุและเข้มงวดเกินไป ทำการบ้านหรืออ่านหนังสือไม่ทัน ไม่รู้หรือเข้าใจวิธีการเรียนให้ได้ผลดี ขาดการสนับสนุนจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 49.3 สาเหตุจากตัวนักเรียนเอง ได้แก่ กลัวไม่กล้าซักถามครูทั้งในและนอกห้องเรียน ไม่ชอบพูดคุยกับเพื่อน ชอบทำงานคนเดียวเงียบ ๆ ไม่ขยัน มีความเกียจคร้านในการเรียน ชอบชวนเพื่อนพูดคุยในห้องเรียน จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 สาเหตุจากสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ได้แก่ สภาพห้องเรียนเก่า คับแคบ การจัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอให้นักเรียน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 สาเหตุจากครอบครัว ได้แก่ บิดามารดาแยกกันอยู่ ยากจนจากบิดามารดามีรายได้น้อย บิดามารดาไปทำงานต่างจังหวัด ต้องอาศัยอยู่กับญาติ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8

จากข้อมูลการสำรวจปัญหาเบื้องต้น สรุปได้ว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ประสบปัญหาด้านการเรียน การปรับตัวทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน เนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ ทั้งจากตัวนักเรียนเอง บิดามารดาและบุคคลในครอบครัว เพื่อน ครูอาจารย์ ตลอดจนลักษณะสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และการจัดเรียนการสอน และยังพบว่า เด็กนักเรียนบางคนมีผลการเรียนดี แต่ยากจน บางคนมีสติปัญญาดีแต่มีปัญหาปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ หรือมีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม ซึ่ไม่โอ โกรธง่าย ควบคุมตัวเองไม่ได้ ซึ่งถ้าเด็กยังประสบปัญหาดังกล่าวอย่างต่อเนื่องโดยไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม อาจส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในการเรียนในอนาคต

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน
2. เพื่อศึกษาตัวแปรด้านส่วนตัว ครอบครัวและด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ช่วยให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด และตัวแปรด้านใดบ้างที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในการส่งเสริมพัฒนาความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ต่อไป

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2545 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน แบ่งเป็น นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 583 คน เป็นเพศชาย 309 คน เพศหญิง 274 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 552 คน เป็นเพศชาย 276 คน เพศหญิง 276 คน รวมจำนวน 1135 คน เป็นเพศชายรวม 585 คน เพศหญิงรวม 550 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2545 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน แบ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 150 คน เป็นเพศชาย 77 คน เพศหญิง 73 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 133 คน เป็นเพศชาย 68 คน เพศหญิง 65 คน รวมจำนวน 283 คน เป็นเพศชายรวม 145 คน เพศหญิงรวม 138 คน โดยมีค่าความเชื่อมั่นคิดเป็นร้อยละ 95 (Yamane. 1967 : 886-887) ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากร และใช้ขนาดของโรงเรียน ระดับชั้น และเพศเป็นชั้น (Strata)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ

1.1 ด้านส่วนตัว ได้แก่

1.1.1 เพศ

1.1.2 ระดับชั้น

1.1.3 นิสัยทางการเรียน

1.1.4 บุคลิกภาพ

1.1.5 สุขภาพจิต

1.2 ด้านครอบครัว ได้แก่

1.2.1 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว

1.2.2 ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

1.2.3 อาชีพของผู้ปกครอง

1.2.4 การสนับสนุนด้านการเรียนของผู้ปกครอง

1.3 ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่

1.3.1 ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน

1.3.2 สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

1.3.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

2. ตัวแปรตาม

2.1 ความสามารถทางเชาว์ปัญญา

2.2 ความฉลาดทางอารมณ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความสามารถทางเชาว์ปัญญา (Intellectual Ability)

หมายถึง ระดับความสามารถของสมองของนักเรียนในด้านในการจำ การคิด อย่างมีเหตุผล และคิดแบบนามธรรม ความสามารถในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหา และปรับตัวต่อสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบความสามารถทางเชาว์ปัญญา Standard Progressive Matrices ของเรเวน (Raven)

2. ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence)

หมายถึง ความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตของนักเรียนร่วมกับผู้ปกครอง ครู และเพื่อนอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข ซึ่งครอบคลุม 3 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 **ดี** หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ประกอบด้วย ความสามารถ 3 ด้าน คือ ด้านการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ได้แก่ รู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง ควบคุมอารมณ์และความต้องการได้ แสดงออกอย่างเหมาะสม ด้านความเห็นใจผู้อื่น ได้แก่ ใส่ใจผู้อื่น เข้าใจและยอมรับผู้อื่น แสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม และด้านความรับผิดชอบ ได้แก่ รู้จักให้และรู้จักรับ รับผิดชอบและให้อภัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

2.2 **เก่ง** หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ประกอบด้วยความสามารถ 3 ด้าน คือ ด้านการรู้จักและมีแรงจูงใจในตนเอง ได้แก่ รู้ศักยภาพตนเอง สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเองได้ มีความมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมาย ด้านการตัดสินใจและแก้ปัญหา ได้แก่ รับรู้และเข้าใจปัญหา มีขั้นตอนในการแก้ปัญหา มีความยืดหยุ่น และด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ได้แก่ สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม แสดงความเห็นที่ชัดเจนอย่างสร้างสรรค์

2.3 **สุข** หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข ประกอบด้วยความสามารถ 3 ด้าน คือ ด้านความภูมิใจในตนเอง ได้แก่ เห็นคุณค่าตนเอง เชื่อมมั่นในตนเอง ด้านความพึงพอใจในชีวิต ได้แก่ มองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน พพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ และด้านการมีความสงบทางใจ ได้แก่ มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข รู้จักผ่อนคลาย มีความสงบทางใจ

3. **เพศ** ได้แก่ เพศชาย และ เพศหญิง

4. **ระดับชั้น** ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

5. นิัยทางการเรียน

หมายถึง การปฏิบัติตนเองอย่างสม่ำเสมอของนักเรียนในด้านการเรียนจนกลายเป็นนิสัยในการทำงานเกี่ยวกับการเรียน ได้แก่ การแบ่งเวลาเรียน ความสม่ำเสมอในการเข้าชั้นเรียน การเข้าชั้นเรียนตรงตามเวลา การทำงานที่ได้รับมอบหมาย ความตั้งใจเรียน การซักถามข้อสงสัยต่อครูทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน นิัยทางการเรียน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่

5.1 **การหลีกเลี่ยงการผลัดเวลา** หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียน ในการทำงานที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียนให้สำเร็จ การไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง การตัดสินใจเด็ดเดี่ยวในการทำงาน ความรับผิดชอบในตนเอง การรู้จักคาดการณ์ล่วงหน้า การจัดระบบการเรียนและการทำงาน การวางแผนการเรียนล่วงหน้า

5.2 วิธีการทำงาน หมายถึง การปฏิบัติงานของนักเรียน และการใช้กระบวนการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพในการอ่านหนังสือ การท่องจำบทเรียน การจดบันทึก การทบทวนบทเรียน การเขียนการบ้าน หรือรายงาน การเตรียมตัวสอบ การทำข้อสอบ การใช้หนังสือและห้องสมุด และการใช้อุปกรณ์การเรียนอื่น ๆ เช่น แผนที่ ตาราง กราฟ

6. บุคลิกภาพ

หมายถึง ลักษณะเฉพาะหรือพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนที่แสดงออกหรือตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต ซึ่งทำให้นักเรียนนั้นมีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง บุคลิกภาพในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งตามแบบสำรวจการทำกิจกรรมของเจนกินส์ (Jenkins Activity Survey) โดยแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

6.1 ลักษณะบุคลิกภาพแบบเอ เป็นลักษณะบุคลิกภาพที่รักความก้าวหน้า ชอบฟันฝ่าอุปสรรค มีความก้าวร้าว โกรธง่าย ชอบทำงานให้ประสบผลสำเร็จ และสัมฤทธิ์ผล ชอบทำงานด้วยความรวดเร็วและไม่ชอบรอคอย

6.2 ลักษณะบุคลิกภาพแบบบี เป็นลักษณะบุคลิกภาพของคนที่ค่อนข้างเฉื่อยชา จิตใจเยือกเย็น ทำงานไปเรื่อย ๆ ไม่หวังผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน ไม่ชอบฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ อดทนรอคอยได้

7. สุขภาพจิต

หมายถึง ความสมบูรณ์ทางจิตใจของนักเรียนในการเผชิญต่อสถานการณ์ต่าง ๆ โดยแสดงออกทางกาย อารมณ์ และการปรับตัว

8. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว

หมายถึง การปฏิบัติตนของบิดามารดา หรือผู้ปกครองที่ปฏิบัติต่อนักศึกษา และพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อบิดา มารดา หรือผู้ปกครองเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังนี้

8.1 การปฏิบัติตนของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองต่อนักเรียน ได้แก่ การเอาใจใส่ต่อการเรียนของนักเรียน ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมทางการเรียนที่สถาบันจัดขึ้น ไว้วางใจในการทำกิจกรรมของนักเรียนกับเพื่อน ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการเรียน การให้กำลังใจของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนประสบความสำเร็จทางการเรียน ให้ความห่วงใยใกล้ชิดกับนักเรียน

8.2 การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ได้แก่ การขอคำแนะนำหรือซักถามเมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการเรียน การขอให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ในการทำกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น การแสดงความรักและเคารพของนักเรียนที่มีต่อบิดามารดา หรือผู้ปกครอง การเชื่อฟังไม่ทำให้อบิดามารดา หรือผู้ปกครองเสียใจ

9. ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

หมายถึง ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของผู้ปกครอง ได้แก่

7.1 ระดับประถมศึกษา

7.2 ระดับมัธยมศึกษา

7.3 ระดับอุดมศึกษา

10. อาชีพของผู้ปกครอง

หมายถึง การทำงานในปัจจุบันที่ทำเป็นประจำและก่อให้เกิดรายได้ของผู้ปกครอง ได้แก่

10.1 รับราชการและรัฐวิสาหกิจ

10.2 ค้าขายและธุรกิจส่วนตัว

10.3 เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม

11. การสนับสนุนด้านการเรียนของผู้ปกครอง

หมายถึง การที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองให้การสนับสนุนทางการเรียนและส่งเสริมให้นักเรียนเกิด ความสนใจในการเรียนและได้มีโอกาสทางการเรียน ได้แก่ ความสนใจ ชักถาม แนะนำ ให้ความช่วยเหลือ และร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียน ให้อุปกรณ์และทุนทรัพย์ในการใช้จ่าย ให้ความรู้ในการทำกิจกรรมการเรียน

12. ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน ได้แก่

12.1 **สถานที่เรียน** หมายถึง การถ่ายเทอากาศภายในห้องเรียน ความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในห้องเรียน ขนาดของห้องเรียน เมื่อเทียบกับปริมาณของนักเรียน บริเวณห้องเรียนปราศจากเสียง และกลิ่น รบกวน

12.2 **สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน** หมายถึง ปริมาณของสื่อ อุปกรณ์ การเรียนการสอนเมื่อเทียบกับจำนวนครูผู้สอนและนักเรียน ความทันสมัย คุณภาพการใช้งาน

13. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

หมายถึง พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียน และพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อครู ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน แบ่งเป็น

13.1 **การปฏิบัติของครูที่มีต่อนักเรียน** ได้แก่ การให้ความรัก ความเอาใจใส่ ยอมรับความคิดเห็น และให้ความเป็นกันเองต่อนักเรียน ให้อุปกรณ์ แนะนำในด้านการเรียน และด้านส่วนตัว

13.2 **การปฏิบัติของนักเรียนที่มีต่อครู** ได้แก่ การให้ความเคารพ เชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำชี้แนะของครู เข้าร่วมกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย การซักถาม การแสดงความคิดเห็นและการปรึกษาครูเมื่อมีปัญหาในด้านการเรียนและด้านส่วนตัว

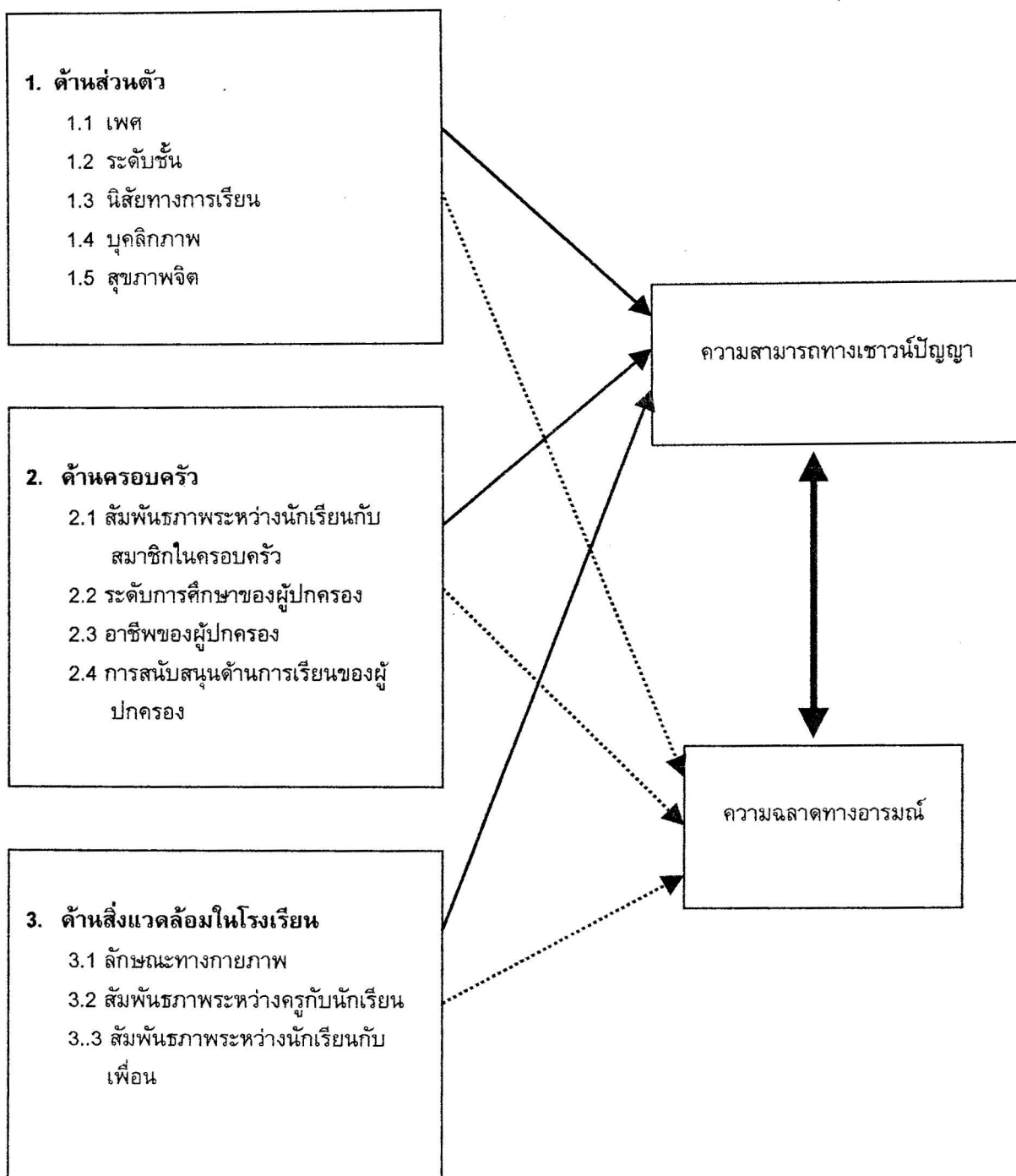
14. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนและเพื่อนปฏิบัติต่อกัน ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันด้านการเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเรียน ความห่วงใยใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อนให้เกิดความสำเร็จด้านการเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์
2. นักเรียนชายมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์
3. นักเรียนหญิงมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์
4. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กัน
5. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กัน
6. นักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนต่างกันมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กัน
7. นักเรียนที่มีบุคลิกภาพต่างกันมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กัน
8. นักเรียนที่มีสุขภาพจิตต่างกันมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กัน
9. นักเรียนที่มีสัมพันธภาพกับสมาชิกในครอบครัวต่างกันมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กัน
10. นักเรียนที่มีระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่างกันมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กัน
11. นักเรียนที่มีอาชีพของผู้ปกครองต่างกันมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กัน
12. นักเรียนที่มีการสนับสนุนด้านการเรียนของผู้ปกครองต่างกันมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กัน
13. นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่มีลักษณะทางกายภาพต่างกันมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กัน
14. นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนต่างกันมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กัน
15. นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนต่างกันมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางเชาวนปัญญา ความฉลาดทางอารมณ์ และตัวแปรที่ศึกษา โดยแบ่งออกเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางเชาวนปัญญา
 - 1.1 เอกสารเกี่ยวกับความสามารถทางเชาวนปัญญา
 - 1.2 งานวิจัยเกี่ยวกับความสามารถทางเชาวนปัญญา
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์
 - 2.1 เอกสารเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์
 - 2.2 งานวิจัยเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์
3. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับนิสัยในการเรียน
 - 3.2 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพ
 - 3.3 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับสุขภาพจิต
 - 3.4 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว
 - 3.5 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเรียน
 - 3.6 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน
 - 3.7 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน
 - 3.8 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
4. เอกสารเกี่ยวกับโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน
 - 4.1 ความเป็นมาในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน
 - 4.2 นโยบายและวิสัยทัศน์

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางเชาวนปัญญา

1.1 เอกสารเกี่ยวกับความสามารถทางเชาวนปัญญา

1.1.1 ความหมายของความสามารถทางเชาวนปัญญาและคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับความสามารถทางเชาวนปัญญา

นักจิตวิทยาและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของความสามารถทางเชาวนปัญญา (Intellectual Ability) ในหลายลักษณะตามรากศัพท์ภาษาอังกฤษและสิ่งที่ต้องการศึกษา เช่น วิสัยสมารถ (Capacity) ความสามารถทางสมอง (Mental Ability) สติปัญญา (Intelligence) ศักยภาพ (Potential) ความถนัด (Aptitude) ซึ่งทุกชื่อพยายามนิยามโครงสร้างอันใดอันหนึ่งให้ปรากฏเพื่อที่จะให้เป็นประโยชน์ในการพยากรณ์พฤติกรรมชนิดต่าง ๆ

(ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2527 : 23) และส่วนใหญ่จะมีความหมายคล้าย ๆ กัน อาจแตกต่างกันบ้าง ในรายละเอียดปลีกย่อย ดังต่อไปนี้

เชาว์ปัญญา เป็นเรื่องสำคัญยิ่งเรื่องหนึ่งในวิชาจิตวิทยาและมีประวัติความเป็นมายาวนาน นักจิตวิทยา กล่าวว่า “เชาว์ปัญญา” เป็นมรดกสำคัญทางพันธุกรรม ที่สำคัญอย่างหนึ่ง ความคิดอย่างหนึ่ง การเป็นงานเกี่ยวกับเรื่อง เชาว์ปัญญา หรือ สติปัญญา นี้มีมาแต่สมัย Plato และ Aristotle Plato นักการศึกษานั้นได้วาดภาพ เมืองที่สมบูรณ์แบบในฝันเอาไว้ว่า ชนชั้นปกครองจะต้องเป็นคนที่มีความเชาว์ปัญญาสูง หากไม่แล้วประเทศชาติจะไปไม่รอด ชนชั้นปกครองจะต้องเป็นชนชั้นสมองจริง ๆ พวกที่เหลื่อจากชนชั้นสมองก็ควรเป็นพวกทำงานทั่ว ๆ ไป นักการศึกษาอื่น ๆ ก็เชื่อเช่นนั้นด้วย จึงพยายามจัดวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตรที่ผู้เรียนจะต้องใช้สมอง โดยคิดว่าเป็นการฝึกสมอง ฝึกความฉลาดเตรียมไว้สำหรับการกิจของสังคมในวันข้างหน้าต่อไป สำหรับนักจิตวิทยาก็ให้ความหมายของเชาว์ปัญญาหลายทัศนะต่างกันไป จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2493 อธิบายว่า “เชาว์ คือความเร็วของปัญญาหรือความคิด” จากพจนานุกรมศัพท์การศึกษา (Dictionary of Education) ให้ความหมายของเชาว์ปัญญาไว้ 2 อย่าง คือ

1. ความสามารถในการรวมประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
2. ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ได้สำเร็จและรวดเร็ว

เวกซ์เลอร์ (ชานินทร์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา. 2539 : 7 ; อ้างอิงจาก Wechsler. 1958) ให้คำจำกัดความว่า เชาว์เป็นผลรวมของความสามารถของบุคคลในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีเป้าหมาย คิดอย่างมีเหตุผล และปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

อัลเฟรด บิเนท์ (อัจฉรา สุขารมณ. 2537 : 46 ; อ้างอิงจาก Alfred Binet. 1968) นักจิตวิทยาชาวฝรั่งเศส ซึ่งเป็นผู้สร้างแบบทดสอบวัดสติปัญญาคนแรก ได้ให้ความหมายไว้ว่า เชาว์ปัญญา หมายถึง สมรรถวิสัย (Capacity) ที่จะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เปลี่ยนแปลงแก้ไขสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ตลอดจนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมา

เทอร์แมน (อัจฉรา สุขารมณ. 2537 : 46 ; อ้างอิงจาก Lewis Terman. 1968) ให้ความหมายของเชาว์ปัญญา ว่าเป็นความสามารถในการคิดเกี่ยวกับนามธรรมของแต่ละบุคคลได้ดีและรวดเร็ว

ฟรีแมน (อัจฉรา สุขารมณ. 2537 : 46 ; อ้างอิงจาก Freeman. 1968) ให้ความหมายของ เชาว์ปัญญา ว่าเป็นความสามารถในการเรียนรู้ ความสามารถในการคิดเกี่ยวกับนามธรรม และความสามารถในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม

ธอร์นไคค์ (อัจฉรา สุขารมณ. 2537 : 46 ; อ้างอิงจาก Thordike. 1972) เชื่อว่า สติปัญญา เป็นความสามารถในการแสดงการตอบสนอง และจัดกระทำกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ดี

สตอดดาร์ด (อัจฉรา สุขารมณ. 2537 : 46 ; อ้างอิงจาก Stoddard.1972) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สติปัญญา คือ ความสามารถที่จะเข้าใจและกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะต่อไปนี้

1. ความสามารถในการทำกิจกรรมที่ยาก (Difficulty)
2. ความสามารถในการทำกิจกรรมสลับซับซ้อน (Complexity)
3. ความสามารถในการทำกิจกรรมที่เป็นนามธรรม (Abstractness)
5. ความสามารถในการทำกิจกรรมด้วยความประหยัด (Economy)

6. ความสามารถในการทำกิจกรรมไปสู่จุดมุ่งหมาย (Adaptiveness to a goal)
7. ความสามารถในการทำกิจกรรมที่มีคุณค่าต่อสังคม (Social Value)
8. ความสามารถในการทำกิจกรรมริเริ่มสร้างสรรค์ (Encouragement of originality or Inventiveness)

โคเลสลนิค (อัจฉรา สุขารมณ. 2537 : 46 ; อ้างอิงจาก Kolesnik.1980) กล่าวถึงเชาว์ปัญญาว่าเป็นความสามารถในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความสามารถในการนำประสบการณ์มาใช้ประโยชน์
2. ความสามารถในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
4. ความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ
5. ความสามารถในการคิดและเข้าใจนามธรรม
6. ความสามารถในการเรียนรู้

นอกจากนี้ ชูศรี สุวรรณ (2541 : 121-122) กล่าวว่า ในต่างประเทศ นักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของคำว่า “เชาว์ปัญญา” (Intelligence) ไว้แตกต่างกัน จนในปี ค.ศ. 1921 บรรณาธิการวารสารจิตวิทยาการศึกษาของสหรัฐอเมริกาได้พยายามยุติความแตกต่างในการให้ความหมายของคำนี้ ด้วยการเชิญนักจิตวิทยาจำนวน 17 คน มาเข้าร่วมประชุมทางวิชาการเรื่อง ความหมายและการวัดเชาว์ปัญญา ผลการประชุมปรากฏว่านักจิตวิทยาเหล่านี้ได้ให้ความหมายของเชาว์ปัญญา ซึ่งสรุปเป็นแนวคิดได้ 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. **แนวคิดทางชีวภาพ** ได้แก่ แนวคิดของชาร์ลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) และเฮร์เบิร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer) เชื่อว่า เชาว์ปัญญา หมายถึง พฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออก ซึ่งจะมีความซับซ้อนเพิ่มขึ้นตามขนาดและความซับซ้อนของสมอง เชาว์ปัญญาของมนุษย์จึงสามารถคาดคะเนได้จากความสามารถในการเรียนรู้ และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม

2. **แนวคิดทางจิตวิทยา** ได้แก่ แนวคิดของเทอร์แมน เชื่อว่า เชาว์ปัญญา เป็นความสามารถในการคิดอย่างเป็นนามธรรม บินด์ เสนอว่า เชาว์ปัญญาเป็นความสามารถในการพิจารณาตัดสินอย่างมีเหตุผลเหมาะสมกับสภาพการณ์และสามารถวิจารณ์ตนเองได้ ส่วนธอร์นไคต์ เชื่อว่าปัญญาเป็นความสามารถในการคิดเชิงเชื่อมโยง ในขณะที่สเปียร์แมน เชื่อว่าเชาว์ปัญญาเป็นความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ

3. **แนวคิดเชิงปฏิบัติการ** ได้แก่ แนวคิดของเทอร์แมน ที่เสนอว่าเชาว์ปัญญา คือสิ่งที่วัดได้ด้วยแบบทดสอบเชาว์ปัญญา โดยยึดเหตุผลว่าเมื่อวัดปริมาณไฟฟ้าได้โดยไม่สามารถให้ความหมายของคำว่า ไฟฟ้า ก็ควรวัดเชาว์ปัญญาด้วยแบบทดสอบได้เช่นกัน

สุชา จันทน์เอม (2515 : 33) กล่าวว่า คำว่า “เชาว์ปัญญา” หรือ “สติปัญญา” มีผู้ให้ความหมายกันหลากหลายนิยาม เช่น คนโดยทั่ว ๆ ไปคิดว่า “เชาว์ปัญญา” คือ ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ บ้างก็ว่า “เชาว์ปัญญา” คือ ความสามารถในการคิดหาเหตุผล และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ในฉับพลันหรือความสามารถที่จะคิดสิ่งที่เป็นนามธรรม บางคนก็ว่า “เชาว์ปัญญา” คือ วิสัยสมารถ (Capacity) ที่จะเรียนรู้หรือที่จะได้ประโยชน์จากประสบการณ์ ประพนอม สโรชมาน (2524 : 74-75) กล่าวว่า โดยสรุป “เชาว์ปัญญา” หรือ “สติปัญญา” คือ เครื่องสะท้อนที่แสดงให้เห็นความสามารถของบุคคลที่จะใช้การคิดแบบเป็นเหตุเป็นผล ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์มากกว่าการทำลาย ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งหรือ กล่าวโดยย่อว่า

“เชาวน์ปัญญา” หรือ “สติปัญญา” คือ ความสามารถในการใช้การคิดและเป็นเหตุเป็นผลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ฉะนั้นบุคคลที่มีเชาวน์ปัญญาสูงเมื่อต้องประสบกับปัญหาจะสามารถรวบรวมหรือประมวลสิ่งสำคัญ ๆ ในความคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น เพื่อนำมาช่วยในการแก้ปัญหาได้ดีกว่า และมีประสิทธิภาพกว่าบุคคลที่มีเชาวน์ปัญญาต่ำ

จากเอกสารดังกล่าว จะเห็นว่านักจิตวิทยา ได้ให้ความหมายของคำว่า เชาวน์ปัญญา ไว้ต่าง ๆ กัน ซึ่งสามารถรวบรวมและสรุปได้ว่า เชาวน์ปัญญา คือ ความสามารถทั้งปวงที่เกิดขึ้นจากสมรรถภาพภายในบุคคล ทำให้บุคคลนั้น ๆ สามารถ

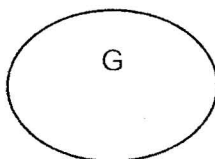
1. ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างดี
2. เข้าใจและรวบรวมความจริงต่าง ๆ เข้าด้วยกันได้
3. เรียนได้
4. แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้และมีเหตุผล
5. คิดแบบนามธรรมได้

สรุป สติปัญญา หรือ เชาวน์ปัญญา คือ ระดับความสามารถของสมองในด้านการจำ การคิด อย่างมีเหตุผล และคิดแบบนามธรรม ความสามารถในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหา และปรับตัวของแต่ละบุคคลต่อสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับความสามารถทางเชาวน์ปัญญา

1.1.2.1 ทฤษฎีองค์ประกอบเดียว (Single Factor Theory / Unifactor Theory)

ผู้ตั้งทฤษฎี คือ อัลเฟรด บิเนต์ (Alfred Binet) เป็นนักจิตวิทยาชาวฝรั่งเศส เขาอธิบายว่า เชาวน์ปัญญาเป็นผลรวมของความจำ เหตุผลและความตั้งใจ เป็นลักษณะรวมไม่สามารถแยกจากกันได้เพราะประกอบด้วยองค์ประกอบเดียว คือ องค์ประกอบทั่วไป (General factor หรือ G-factor) หรือความสามารถทั่วไป ซึ่งองค์ประกอบนี้จะพัฒนาไปตามวุฒิภาวะของแต่ละบุคคล ดังนั้นการที่จะกล่าวว่า ใครฉลาดกว่าใคร ก็คือการมีองค์ประกอบทั่วไปต่างกันหรือดีกว่ากันนั่นเอง

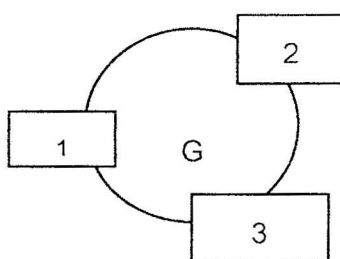

ภาพประกอบ 1 แสดงโครงสร้างของเชาวน์ปัญญาตามทฤษฎีองค์ประกอบเดียว

1.1.2.2 ทฤษฎีสององค์ประกอบ (Two Factor Theory)

ผู้ตั้งทฤษฎีคนแรก คือ ชาร์ล สเปียร์แมน (Charles E. Spearman) เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน เขามีความเห็นทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับบิเนต์ กล่าวคือ เขาเห็นด้วยที่บิเนต์ กล่าวว่า เชาวน์ปัญญาประกอบด้วย

องค์ประกอบทั่วไป แต่ไม่เห็นด้วยที่ว่าเชาวน์ปัญหามีองค์ประกอบเดียว เขากล่าวว่า เชาวน์ปัญญาต้องประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบทั่วไป (General factor หรือ G-factor) และองค์ประกอบเฉพาะ (Special factor หรือ S-factor) ซึ่งองค์ประกอบทั่วไป (General factor หรือ G-factor) เป็นความสามารถทั่วไป ใช้เป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และจะมีสอดแทรกอยู่ในทุกอริยาบทของความคิดและการกระทำของมนุษย์ ส่วนองค์ประกอบเฉพาะ (Special factor หรือ S-factor) เป็นความสามารถเฉพาะอย่าง เช่น ความสามารถทางภาษาหรือดนตรี ความสามารถทางตัวเลข ความสามารถทางเครื่องจักรกล ฯลฯ ซึ่งความสามารถเหล่านี้แต่ละคนมีแตกต่างกัน จึงเป็นองค์ประกอบที่ใช้ให้เห็นถึงความแตกต่างทางเชาวน์ปัญญาของแต่ละบุคคล

ภาพประกอบ 2 แสดงโครงสร้างของเชาวน์ปัญญาตามทฤษฎีสององค์ประกอบ

1.1.2.3 ทฤษฎีหลายองค์ประกอบ (Multiple Factor Theory)

ผู้ตั้งทฤษฎีนี้มีชื่อเสียงมีสองท่าน คือ ธอร์นไดค์ (Thorndike) และ เทอร์สโตน (Thurstone) แต่มีได้หมายความว่าสองท่านนี้ ได้ศึกษาพร้อมกันแล้วมาจับมือกันตั้งทฤษฎีขึ้น ท่านทั้งสองต่างศึกษาค้นคว้าโดยนำทฤษฎีของสเปียร์แมนมาวิเคราะห์แล้วมีความเห็นตรงกันคือ ทฤษฎีของสเปียร์แมนนั้นค่อนข้างแคบไป เชาวน์ปัญญาควรประกอบด้วยองค์ประกอบหลาย ๆ องค์ประกอบมากกว่าสององค์ประกอบ นักจิตวิทยารุ่นหลังจึงนำแนวความคิดของทั้งสองท่านนี้มารวมไว้ในกลุ่มเดียวกัน คือ ทฤษฎีหลายตัวประกอบ โดยแยกกล่าวของแต่ละท่านไว้ดังนี้

ก. ทฤษฎีธอร์นไดค์ (Thorndike's Theory)

ธอร์นไดค์ อธิบายว่า เชาวน์ปัญญาประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ โดยกล่าวว่าเป็นความสามารถดังนี้

1. ความสามารถในการคิดเป็นนามธรรม (Abstract ability) เช่น ความสามารถในการเรียนรู้สัญลักษณ์ต่าง ๆ การคิดเป็นหลักเกณฑ์เชิงวิทยาศาสตร์และปรัชญา เป็นต้น
2. ความสามารถในการด้านเครื่องจักรกล (Mechanical ability) เช่น ความสามารถในการประดิษฐ์เครื่องจักรใหม่ ๆ การเข้าใจกลไกและโครงสร้างของเครื่องมือต่าง ๆ อาทิ มีดสปริง ปืน ลูกรอก แม่แรงยกรถ เป็นต้น
3. ความสามารถในการปรับตัวอยู่ในสังคม (Social ability) เช่น ความสามารถในการเรียนรู้ความสัมพันธ์ ปฏิบัติโต้ตอบซึ่งกันและกันของบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคม การรู้จักนำตนเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่นอย่างมีประโยชน์ เป็นต้น

จากผลการทดสอบที่ให้บุคคล (กลุ่มตัวอย่าง) ทำแบบทดสอบที่วัดความสามารถทั้งสามประการดังกล่าวข้างต้น แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าสหสัมพันธ์ ปรากฏว่า มีค่าสหสัมพันธ์ทางบวกสูงมาก กล่าวคือ บุคคลที่มี

ความสามารถด้านหนึ่งสูง ย่อมมีความสามารถอีกด้านหนึ่งสูงด้วย แต่ก็มึนนักจิตวิทยาบางท่านกล่าวคัดค้านว่า องค์ประกอบทั้งสามนี้อาจเป็นสัดส่วนกันอย่างไรก็ได้ เช่น บางคนอาจมีความสามารถในการคิดเป็นนามธรรม และความสามารถในด้านเครื่องจักรกลสูง แต่มีความสามารถทางการปรับตัวในสังคมต่ำก็ได้ เป็นต้น

ข. ทฤษฎีเธอร์สโตน (Thurstone's Theory)

เธอร์สโตนสองสามีภรรยา (L.L. Thurstone and T.G. Thurstone) เชื่อว่าความสามารถทางสมองของมนุษย์ต้องประกอบด้วย ความสามารถย่อย ๆ หลายอย่าง เขาจึงทำการค้นคว้าหาความสามารถย่อย ๆ เหล่านี้ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) จากการใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยามากกว่า 50 ฉบับ ทำการทดสอบนักเรียนไฮสคูล จำนวนหลายร้อยคน เขาได้พบความสามารถย่อยต่าง ๆ โดยให้ชื่อว่า "ความสามารถทางสมองขั้นปฐมภูมิ" (Primary Mental Abilities) ซึ่งเมื่อรวมเป็นกลุ่มความสามารถทางสมองแล้ว จำแนกได้ถึง 7 ประการ คือ

1. ความสามารถด้านความเข้าใจภาษา (Verbal Comprehension หรือ V-Factor) เป็นความสามารถทางด้านภาษาที่เกี่ยวกับความเข้าใจในการอ่าน การใช้อุปมาอุปไมยเปรียบเทียบ การใช้ภาษาติดต่อสื่อสารให้เป็นที่เข้าใจ

2. ความสามารถในการใช้คำอย่างคล่องแคล่ว (Word Fluency หรือ W-Factor) เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำต่าง ๆ อย่างคล่องแคล่ว สดใส ไพเราะและถูกต้อง สามารถใช้คำได้มากมายอย่างมีทักษะ

3. ความสามารถในการใช้ตัวเลข (Number หรือ N-Factor) เป็นความสามารถในการคิดคำนวณตัวเลขด้วยวิธีทางคณิตศาสตร์ได้อย่างมีทักษะ กล่าวคือ มีความสามารถมองเห็นความสัมพันธ์และความหมายของจำนวน สามารถคำนวณตัวเลขได้อย่างรวดเร็ว แม่นยำ และถูกต้อง ซึ่งจะส่งผลให้มีความเข้าใจในวิชาคณิตศาสตร์ต่าง ๆ ได้ดี

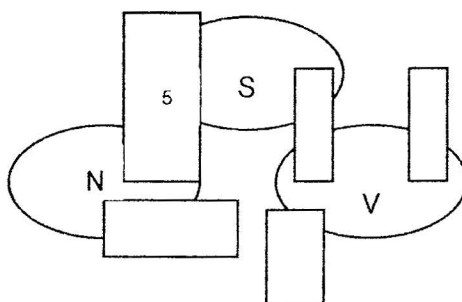
4. ความสามารถในการมองเห็นภาพมิติหรือมิติสัมพันธ์ (Space หรือ S-Factor) เป็นความสามารถที่แยกออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก : เป็นการรับรู้ภาพมิติที่คงที่ หรือภาพความสัมพันธ์ของมิติต่าง ๆ ตามรูปทรงเรขาคณิต เป็น 2 มิติ, 3 มิติ ลักษณะที่สอง : เป็นการรับรู้ภาพมิติเคลื่อนที่ เช่น การเปลี่ยนตำแหน่งหรือเปลี่ยนรูปทรง ซึ่งการรับรู้ลักษณะนี้ต้องอาศัยความสามารถทางด้านจินตนาการทางการเคลื่อนไหว (Kinetic Imagery) และจะส่งผลให้คนเข้าใจถึงขนาดและมิติต่าง ๆ อันได้แก่ ความสั้น ยาว ใกล้เคียง และพื้นที่หรือรูปทรงที่มีขนาดและปริมาตรที่แตกต่างกัน สามารถสร้างจินตนาการให้เห็นส่วนย่อยและส่วนผสมของวัตถุต่าง ๆ เมื่อนำมาซ้อนทับกัน สามารถรู้ความสัมพันธ์ของรูปทรงเรขาคณิตเมื่อเปลี่ยนแปลงที่อยู่

5. ความสามารถทางด้านการรับรู้ (Perceptual Speed หรือ P-Factor) เป็นความสามารถในการรับรู้รายละเอียดของสิ่งที่มองเห็นได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำทั้งด้านความคล้ายคลึงและความแตกต่าง

6. ความสามารถทางความจำ (Memory หรือ M-Factor) เป็นความสามารถในการสะสมสิ่งเร้าหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้พบเห็นมาก่อนไว้ได้มาก ไม่ว่าจะเป็นลักษณะการจำแบบนกแก้วนกขุนทอง (rote memory) หรือการจำแบบอาศัยความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ (associative memory) ซึ่งเป็นความจำที่ต้องอาศัยการเรียนรู้ เธอร์สโตนกล่าวว่า ความสามารถด้านนี้เป็นพื้นฐานทางความสามารถในด้านอื่น ๆ อีก 6 ด้านด้วย

7. ความสามารถทางด้านเหตุผล (Reasoning หรือ R-Factor) เป็นความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลทั้งแบบอุปมาน (Inductive) ซึ่งเป็นการคิดเปรียบเทียบในสิ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน และแบบอนุมาน

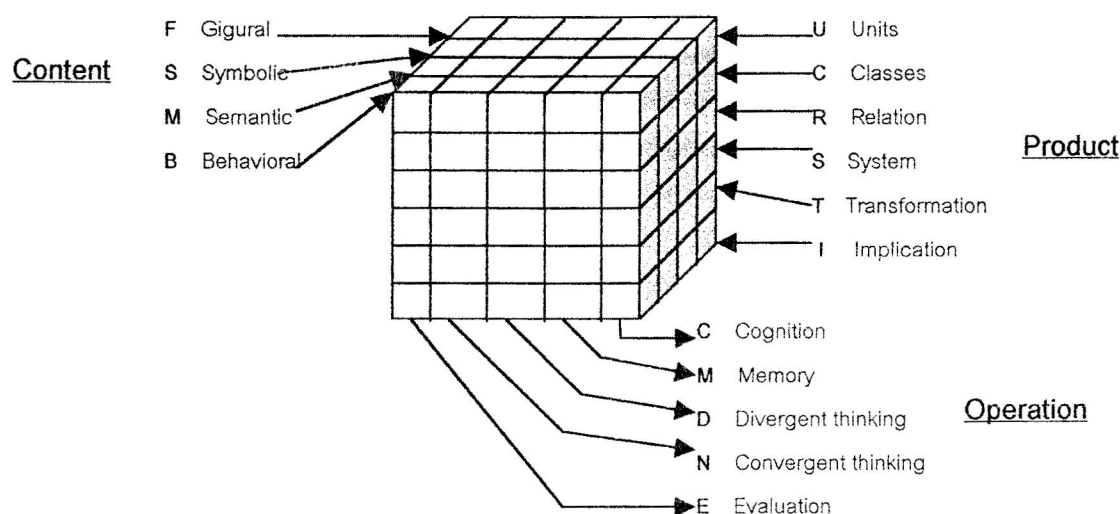
(deductive) ซึ่งเป็นการคิดแบบคาดคะเน คาดหมาย รวมทั้งความมีเหตุผลในทางคณิตศาสตร์ (arithmetic reasoning) ด้วย

ภาพประกอบ 3 แสดงโครงสร้างของเชาว์ปัญญาตามทฤษฎีหลายองค์ประกอบ

1.1.2.4 ทฤษฎีของกิลฟอร์ด (Guilford's Theory)

กิลฟอร์ด นักจิตวิทยาชาวอเมริกันได้นำแนวความคิดของเซอร์สโตน ไปขยายออกเป็นอีกหลายองค์ประกอบ โดยใช้วิธีวิเคราะห์ตัวประกอบ (Factor analysis) เช่นเดียวกับเซอร์สโตน แล้วเขาพบว่าเซอร์สโตนมิได้แยกความสามารถในแต่ละด้านออกเป็นความสามารถย่อย ๆ อีก ซึ่งกิลฟอร์ดเชื่อว่าในมนุษย์ทุกคนที่มีความสามารถเดียวกัน ก็ยังแสดงความสามารถด้านนั้น ๆ แตกต่างกันในสิ่งเร้าที่ต่างกันได้ เช่น องค์ประกอบด้านความจำ บางคนจำภาพได้ดี บางคนอาจจำสัญลักษณ์ได้ดี บางคนอาจจำตัวเลขได้ดี ย่อมขึ้นอยู่กับ การรับรู้ของแต่ละบุคคลและประสบการณ์เดิม เป็นต้น ดังนั้นกิลฟอร์ดจึงวิเคราะห์ใหม่และให้ชื่อสิ่งที่เขาวิเคราะห์ได้ว่า **“รูปแบบโครงสร้างทางสติปัญญา” (Model of Structure of Intellect)** โดยแยกลักษณะทางสติปัญญาออกเป็นกิจกรรมทางสมอง 3 มิติ และนำมาเขียนเป็นรูปลูกบาศก์ (Three faces of Intellectual model) ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 4 รูปแบบโครงสร้างทางสติปัญญา (Model of Structure of Intellect)

จากรูปลูกบาศก์ข้างบนนี้ เห็นได้ว่าสมองหรือสติปัญญาของมนุษย์ แบ่งออกเป็น 3 มิติ คือ

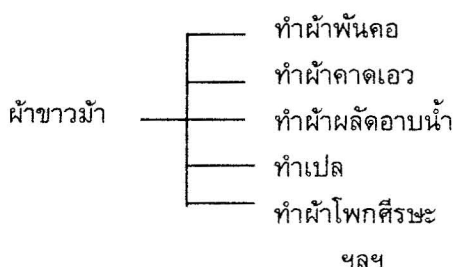
มิติที่ 1 มิติที่แทนสิ่งที่เป็นข้อมูล สิ่งเรา หรือเนื้อหา (Content) ของสิ่งที่สมองจะรับเข้าไป อันมีธรรมชาติของวัตถุหรือสิ่งเราต่าง ๆ ในลักษณะที่แตกต่างกัน โดยจำแนกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. ภาพหรือสิ่งเราที่มีรูปร่าง ตัวตน (Figural / F.) หมายถึง ข้อมูลที่เป็นรูปธรรม ซึ่งบุคคลสามารถที่จะรับรู้ได้ เช่น ภาพ เสียง ฯลฯ
2. สัญลักษณ์ (Symbolic / S.) หมายถึง ข้อมูลที่อยู่ในรูปเครื่องหมายต่าง ๆ เช่น ตัวอักษร ตัวเลข โหนดดนตรี ฯลฯ
3. ภาษาหรือความหมาย (Semantic / M.) หมายถึง ข้อมูลที่อยู่ในรูปของถ้อยคำที่มีความหมายสามารถใช้ติดต่อสื่อสารกันได้ ส่วนใหญ่มักมองในด้านการคิด (Verbal thinking) มากกว่าการเขียน เช่น พ่อ แม่ รัก เกลียด ดีใจ กฎเกณฑ์ ฯลฯ
4. พฤติกรรม (Behavioral / B.) หมายถึง ข้อมูลที่เป็นกิริยา อากักร การกระทำ หรือการแสดงออกที่สามารถสังเกตเห็นได้ รวมถึงทัศนคติ ความต้องการรับรู้ ความคิด เช่น การเดิน การยิ้ม การพูด การก้มมือ การโบกมือ การผงกศีรษะ ฯลฯ

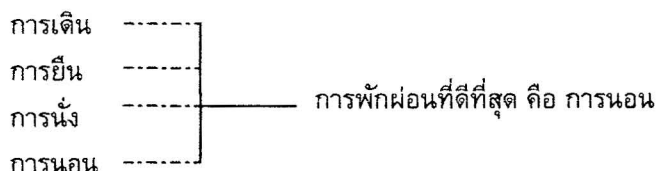
เมื่อสมองรับสิ่งเร้าลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้แล้ว จะส่งผ่านต่อไปยังมิติที่ 2 ทันที

มิติที่ 2 มิติที่แสดงถึงลักษณะการทำงานของสมอง (Operation) หลังจากได้รับข้อมูลจากมิติที่ 1 แล้ว สมองจะเริ่มทำงานเพื่อตีความข้อมูลเหล่านั้น โดยมีกระบวนการทางสมองเกิดขึ้นตามลำดับดังนี้

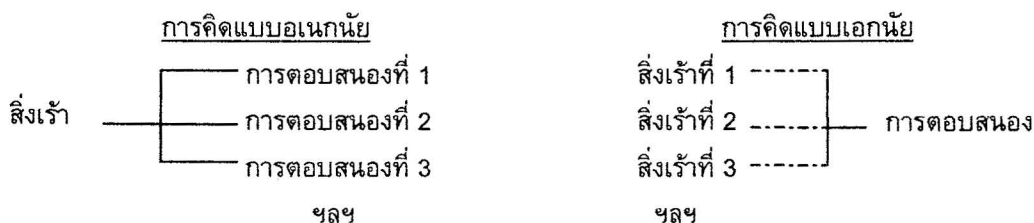
1. การรู้และเข้าใจ (Cognition / C.) หมายถึง กระบวนการที่สมองตีความข้อมูลเพื่อให้เกิดการรับรู้และเข้าใจ เช่น เห็นคำว่า ฮ. ก็เข้าใจว่าเป็นพยัญชนะไทยตัวสุดท้าย ฯลฯ
2. การจำ (Memory / M.) หมายถึง กระบวนการที่สมองสะสมหรือเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่รู้จักไว้ได้ และสามารถระลึกออกมาได้เมื่อต้องการ เช่น การเล่าเรื่องราวในอดีตเมื่อมีผู้ขอให้เล่า การชี้ตัวผู้ร้าย ฯลฯ
3. การคิดแบบอเนกนัย (Divergent thinking / D.) หมายถึง การคิดตอบสนองหลายรูปแบบต่อสิ่งเร้าที่กำหนดให้หรือสิ่งเร้าที่ได้รับ เช่น ผ้าขาวม้าใช้ทำอะไรบ้าง ผู้ที่คิดประโยชน์ของผ้าขาวม้าได้มาก คือผู้ที่สามารถคิดแบบอเนกนัยได้ และลักษณะการคิดเช่นนี้ยังเป็นลักษณะที่กล่าวว่าเป็นความคิดสร้างสรรค์ได้อีกด้วย โดยเขียนแผนผังได้ดังนี้

4. การคิดแบบเอกนัย (Convergent thinking / N.) หมายถึง การคิดที่จะสรุปข้อมูลให้ดีที่สุดและถูกต้องที่สุดจากข้อมูลหรือสิ่งเรานั้น ๆ เช่น การถามว่า การเดิน การยืน การนั่ง และการนอน อะไรเป็นการพักผ่อนที่ดีที่สุด คำตอบคือ การนอน จากตัวอย่างเขียนเป็นแผนผังได้ดังนี้

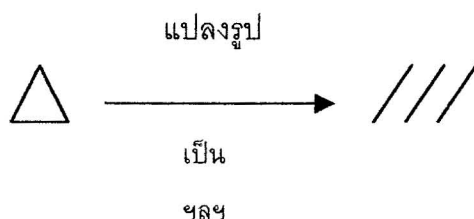
หากสังเกตลักษณะการคิด 2 แบบ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่า มีลักษณะตรงกันข้าม ดังเขียนแผนผังเปรียบเทียบได้ดังนี้

5. การประเมินค่า (Evaluation / E.) หมายถึง กระบวนการที่สมองหากกฎเกณฑ์ที่สมเหตุสมผลจากสิ่งเร้าหรือข้อมูล และสรุปได้ว่าข้อมูลใดบ้างที่มีลักษณะสอดคล้องกับกฎเกณฑ์นั้น เพื่อนำไปใช้ประเมินว่าข้อมูลใดบ้างที่ผ่านมิติที่ 2 แล้วมีประโยชน์หรือเหมาะสมที่จะส่งไปเก็บไว้ในมิติที่ 3 ต่อไป

มิติที่ 3 มิติที่แสดงถึงผลที่ได้จากการทำงานของสมอง (Product) เมื่อสมองได้รับข้อมูลจากมิติที่ 1 และใช้ความสามารถสูงสุด ของสมองตอบสนองต่อข้อมูลนั้น ๆ ในมิติที่ 2 แล้วผลที่ได้จะส่งมาเก็บไว้ในมิติที่ 3 เพื่อนำออกไปใช้เป็นพฤติกรรมทางสติปัญญาต่อไปนั้น แบ่งออกเป็น

1. หน่วย (Unit / U.) หมายถึง สิ่งที่มีลักษณะเฉพาะตัว มีเอกลักษณ์ของตนเอง และแตกต่างไปจากสิ่งอื่น ๆ เช่น ผู้ชาย ผู้หญิง ไก่ สุนัข ปลา นก ฯลฯ
2. จำพวก (Classes / C.) หมายถึง กลุ่มของหน่วยต่าง ๆ ที่มีลักษณะหรือ กฎเกณฑ์บางประการร่วมกัน เช่น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม คือ คน ปลาวาฬ สุนัข ฯลฯ
3. ความสัมพันธ์ (Relation / R.) หมายถึง การเชื่อมโยงผลที่ได้ อาทิ หน่วย หรือจำพวก เข้าด้วยกัน โดยอาศัยลักษณะหรือกฎเกณฑ์บางประการร่วมกัน เช่น คนคู่กับบ้าน พระคู่กับวัด นกคู่กับรัง
4. ระบบ (System / S.) หมายถึง การจัดประเภทของสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่ได้จากการตีความไว้เป็นระบบอย่างมีระเบียบ จากรบบที่ง่ายไปสู่ระบบที่ยุ้งยาก ซับซ้อน เช่น การจัดระบบการบวก ต่อไปเป็นการคูณ (การบวกที่เพิ่มเป็นเท่าตัว) ฯลฯ
5. การแปลงรูป (Transformation / T.) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงปรับปรุง หรือการจัดองค์ประกอบของสิ่งเร้าหรือข้อมูลที่ได้ไปจากเดิม เช่น การแปลงรูปสามเหลี่ยมเป็นเส้นตรงสามเส้น ดังรูป

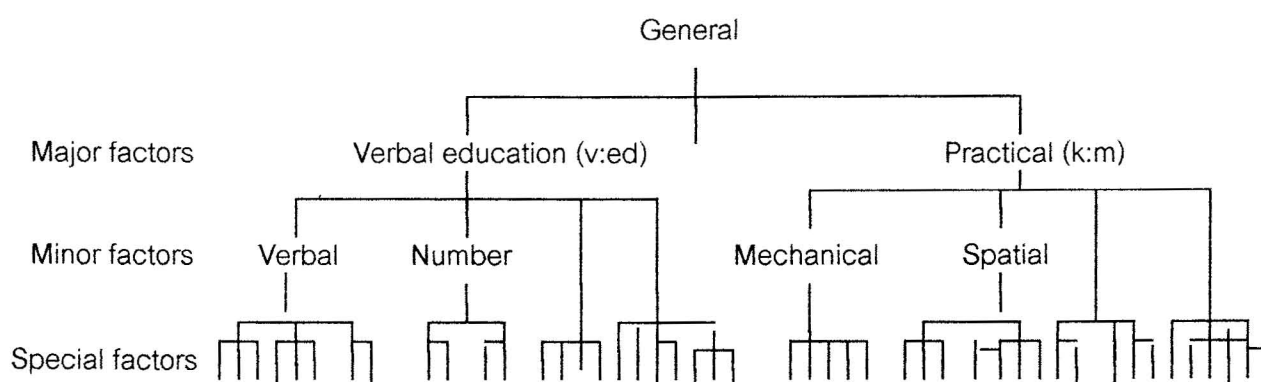

6. การนำไปใช้ (Implication / I.) หมายถึง การนำสิ่งที่ได้จากการตีความของสมองออกไปใช้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด

รูปแบบโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด ประกอบด้วย 120 องค์ประกอบ ซึ่งมากกว่าของเรอร์สโตน (ซึ่งมีเพียง 7 องค์ประกอบ) ทำให้สามารถแยกแยะองค์ประกอบทางสติปัญญาออกได้ชัดเจนกว่า จึงมีผู้นิยมนำไปใช้สร้างแบบทดสอบวัดสติปัญญาและความถนัดมากมายในปัจจุบัน

1.1.2.5 ทฤษฎีการจัดกลุ่มและอันอับ (Hierarchical Theory)

ผู้ตั้งทฤษฎีนี้ คือ นักจิตวิทยาชาวอังกฤษ ชื่อ เบิร์ท (Burt) และเวอร์นอน (Vernon) ร่วมกับนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ชื่อ ฮัมเฟรย์ (Humphreys) ได้เสนอโครงสร้างเขาวงกตปัญหา ในปี ค.ศ. 1960 โดยนำแนวคิดของสเปียร์แมนมาวิเคราะห์ให้ละเอียดยิ่งขึ้น และจัดกลุ่มและอันอับเสียใหม่เพื่อให้เข้าใจง่าย นั่นคือ องค์ประกอบทั่วไป (General factor หรือ G-factor) ซึ่งองค์ประกอบนี้แตกแขนงออกเป็นองค์ประกอบใหญ่ (Major factor) 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านภาษา (Verbal-education factor / V:ed) และ องค์ประกอบทางการปฏิบัติการ (Practical factor / k:m) องค์ประกอบใหญ่ทั้ง 2 องค์ประกอบนี้ ยังแยกออกเป็นองค์ประกอบเล็ก (Minor factor) อีก โดยที่องค์ประกอบด้านภาษา แยกออกเป็นองค์ประกอบในการเข้าใจพัฒนาการทางภาษา (Verbal development factor) และองค์ประกอบด้านการใช้ตัวเลขและความสามารถทางคณิตศาสตร์ (Numerical and Mathemetic) ส่วนองค์ประกอบทางการปฏิบัติการ แยกออกเป็นองค์ประกอบด้านการรับรู้มิติต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุผล (Spatial reasoning factor) และองค์ประกอบทางด้านความสามารถและความเข้าใจเครื่องจักรกล (Mechanical comprehension) นอกจากนี้องค์ประกอบเล็กยังแยกออกเป็นองค์ประกอบเฉพาะ (Specific factor) อีกมากมาย ซึ่งองค์ประกอบเฉพาะนี้เป็นองค์ประกอบที่ร่วมกันแสดงออกถึงความสามารถด้านใดด้านหนึ่งของมนุษย์นั่นเอง (ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2527 : 47) ดังแสดงในภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 โครงสร้างความสามารถทางเชาว์ปัญญาตามทฤษฎีการจัดกลุ่มและอันดับ

1.1.2.6 ทฤษฎีเชาว์ปัญญาของคัทเทิลล์

ทฤษฎีนี้คิดค้นโดย อาร์ บี คัทเทิลล์ (R.B. Cattell) เสนอผลงานนี้เมื่อปี ค.ศ. 1963 โดยแบ่งโครงสร้างทางเชาว์ปัญญาออกเป็น 2 ส่วน คือ Fluid component และ Crystallized component

Fluid component เชาว์ปัญญาที่เป็นอิสระปราศจากการเรียนรู้และประสบการณ์ เป็นผลมาจากพันธุกรรม และเป็นความสามารถทั่ว ๆ ไป ซึ่งความสามารถด้านนี้มักจะอยู่ในทุกอริยาบถของกิจกรรมทางสมองที่เป็น การคิด ความจำ การแก้ปัญหา ที่ไม่ใช่ด้านภาษา หรือวัฒนธรรม เชาว์ปัญญาชนิดนี้ประกอบด้วยหลายประเภท เช่น สมรรถภาพในการใช้เหตุผล การอนุมาน การมองเห็นความสัมพันธ์ของภาพและสิ่งของ ฯลฯ

Crystallized component เชาว์ปัญญาที่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการเรียนรู้ เป็นความสามารถที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอย่างใกล้ชิด ประกอบด้วยสมรรถภาพหลายอย่าง เช่น ความสามารถในการเข้าใจภาษา ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล ความสามารถในการประเมินคุณค่า ฯลฯ ซึ่งความสามารถเหล่านี้ต้องได้รับการฝึกฝนจึงจะออกมา

✓ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีหลายองค์ประกอบ (Multiple Factor Theory) และทฤษฎีของ กิลฟอร์ด (Guilford 's Theory) เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า

1.1.3 แบบทดสอบความสามารถทางเชาว์ปัญญา

1.1.3.1 ประวัติและความเป็นมาของแบบทดสอบเชาว์ปัญญา

รัตนา ศิริพานิช (2529 : 3-4) กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของการวัดเชาว์ปัญญาจากฮอปกินส์และสแตนลีย์ (Hopkins & Stanley), เอสควีรอล (Esquirol), เซอร์ ฟรานซิส เกลตัน (Sir Francis Galton), จอห์น ล็อก (John Locke), เจมส์ แมคเค็น แคตเทล (James Mckeen Cattell), ชาร์ล สเปียร์แมน (Charles

Spearman), อัลเฟรด บิเน็ต (Alfred Binet), เทอร์แมนและเมอริลล์ (Lewis M. Terman & Merrill) ซึ่งมีการละเอียดดังนี้

ฮอปกินส์และสแตนลีย์ (Hopkins & Stanley. 1981 : 341-345) กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของการวัดเชาวน์ปัญญาว่าการทดลองที่ทำอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือเชาวน์ปัญญานั้นเริ่มมีมาตั้งแต่ ค.ศ.1796 เมื่อนักดาราศาสตร์ที่เมืองกรีนวิช (Greenwich) พบความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความเร็วในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางสายตา ต่อมาอีกราวปี ค.ศ.1838 นายแพทย์ชาวฝรั่งเศสชื่อ เอสควิรอล (Esquirol) ได้ใช้เครื่องมือวัดหลายอย่างซึ่งรวมไปถึงเครื่องมือวัดทางจิตวิทยาด้วย ทั้งนี้ดูความแตกต่างด้านการเป็นปัญญาย่อยของมนุษย์

นายแพทย์เอสควิรอลพบว่า การใช้ภาษา (Language Usage) เป็นตัวชี้บ่งที่สำคัญที่สุดในการบอกระดับของเชาวน์ปัญญาของมนุษย์ แต่งานของนายแพทย์เอสควิรอลไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งอีกราวครึ่งศตวรรษต่อมาจึงพบว่าความสามารถในการใช้ภาษาเป็นสิ่งที่สำคัญในการวัดเชาวน์ปัญญาของมนุษย์จริง ต่อมา นักจิตวิทยาชาวอังกฤษชื่อ เซอร์ ฟรานซิส เกลตัน (Sir Francis Galton) เชื่อว่าความฉลาดและบุคลิกภาพของมนุษย์เป็นเรื่องของพันธุกรรม เขาได้พยายามสร้างเครื่องมือวัดความฉลาดหรือระดับเชาวน์ปัญญาของบุคคลขึ้นมาเพื่อสนับสนุนงานวิจัยด้านพันธุกรรมที่เขาสนใจ

เกลตันได้ทำการวัดลักษณะของบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องเป็นญาติและไม่ได้เกี่ยวข้องเป็นญาติกัน เพื่อดูความคล้ายคลึงและความแตกต่างกันระหว่างพ่อแม่กับลูก พี่กับน้อง ลูกเรียงพี่เรียงน้อง และคู่ฝาแฝด เป็นต้น เกลตันได้ตั้งห้องปฏิบัติการมนุษย์มิติ (Antropometric Laboratory) ขึ้นเพื่อศึกษานาฬส่วนต่างๆของร่างกายอย่างเป็นระบบ โดยใช้นักศึกษาในมหาวิทยาลัยเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยวัดลักษณะประจำตัวทางกายภาพ ทดสอบสายตา หู และความแตกต่างทางด้านจิตวิทยา เกลตันได้สร้างแบบทดสอบเพื่อวัดสิ่งง่ายๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ในห้องปฏิบัติการของตนและได้คิดสร้างแบบทดสอบความฉลาด (Mental Test) ขึ้นด้วย วิธีวัดความฉลาดของเกลตันได้รับอิทธิพลแนวความคิดจากนักปราชญ์ชื่อ จอห์น ล็อก (John Locke) ที่ว่าบุคคลที่มีความสามารถทางประสาทสูงจะเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็ว เกลตันถึงกับเขียนไว้ในหนังสือของตนเมื่อ ค.ศ.1883 ว่า"ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ภายนอกที่เราได้รับรู้ ปรากฏว่าต้องผ่านประสาทต่างๆของเราทั้งสิ้น และยังการรับรู้ของประสาทแตกต่างกันมากเท่าไร ขอบเขตของการตัดสินใจและการใช้สติปัญญาก็ยิ่งกว้างขวางขึ้นเท่านั้น" เกลตันตั้งข้อสังเกตว่าคนโง่ (Idiots) มักหย่อนสมรรถภาพในการจำแนกความรู้สึกร้อน-หนาว และความเจ็บปวด ผลงานของเกลตันได้ประมวลวิเคราะห์เชิงสถิติ ทำให้ยืนยันได้ว่าบุคคลแต่ละคนมีความแตกต่างกันจริง ในระหว่างปีค.ศ.1890-1896 เจมส์ แมคคีน แคตเทล (James Mckeen Cattell) ได้นำหลักสถิติของเกลตันไปใช้ในสหรัฐอเมริกา เพื่อศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเชาวน์ปัญญาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย

แคตเทลได้ทดสอบเชาวน์ปัญญาหรือความฉลาดของนักศึกษา โดยวัดความสามารถทางประสาทในด้านต่างๆ เช่น ช่วงเวลาที่บุคคลมีปฏิกิริยาโต้ตอบ เวลาที่ใช้ในการตัดสินใจ ความสามารถในการฟังเสียงสูงต่ำ การพิจารณาความหนักของสิ่งของโดยไม่ต้องชั่ง ความสามารถในการจำอักษรได้ เป็นต้น

ต่อมาในปีค.ศ.1904 ชาลส์ สเปียร์แมน (Charles Spearman) นักจิตวิทยาชาวอังกฤษ ได้ศึกษาและทำการทดลองความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางประสาทและผลการเรียนซึ่งทำให้สเปียร์แมน เชื่อว่า ความสามารถทางสมองจะต้องมีอะไรอย่างหนึ่งเป็นตัวกลาง และเมื่อได้ทดลองวัดผลการเรียนของบุคคลในสาขาต่าง ๆ

เช่น ภาษาฝรั่งเศส ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ ดนตรี ปรากฏว่า ผลการเรียนรู้วิชาที่ไม่เหมือนกันเหล่านี้มีสิ่งที่เป็นตัวกลางเหมือนกันจริง ผลการทดลองสรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดความฉลาดของบุคคล จะมีตัวกลางที่เป็นเครื่องแสดงความสามารถทั่วไป (General Ability) แนวคิดนี้คือหลักของทฤษฎีสององค์ประกอบ (Two-Factor Theory) ในขณะที่สเปียร์แมน พยายามค้นคว้าทฤษฎีการวัดเชาว์ปัญญาอยู่นั้น นักจิตวิทยาชาวฝรั่งเศสชื่ออัลเฟรด บิเน็ต (Alfred Binet) ได้สร้างเครื่องมือวัดเชาว์ปัญญาขึ้นสำเร็จ โดยร่วมมือกับซิมอน (Theodore Simon) แบบทดสอบดังกล่าวประกอบด้วยข้อคำถาม 30 รายการ สร้างเสร็จในปี ค.ศ.1905 ข้อคำถามในแบบทดสอบจะวัดความสามารถด้านความคิดความเข้าใจและการตัดสินใจในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสังคม เช่น ความสามารถในการอธิบายลักษณะของบ้าน พ่อแม่ ซ่อนล้อและม้า หรือความสามารถในการพูดซ้ำประโยคที่มีคำถึง 15 คำ เมื่อได้ยินเพียงครั้งเดียวเป็นต้น แบบทดสอบของบิเน็ตที่สร้างขึ้นนี้ มีความประสงค์จะจำแนกเด็กเรียนช้าออกจากเด็กปกติ ในปี ค.ศ.1908 บิเน็ตได้ขยายแลทดสอบให้มีความยากง่าย (Difficult Power) เพิ่มเป็นหลายระดับโดยให้สอดคล้องกับปกติวิสัย (Norms) ของผู้มีอายุระดับต่าง ๆ

ในเวลาต่อมา เทอร์แมนและเมอร์ริลล์ (Lewis M. Terman & Maude A. Merrill) ชาวอเมริกันได้แบบทดสอบของบิเน็ตไปแปลเป็นภาษาอังกฤษ และปรับปรุงอีกหลายครั้ง แล้วไปใช้จนแบบทดสอบนี้แพร่หลายไปทั่ว และกลายเป็นแม่บทของแบบทดสอบเชาว์ปัญญาในปัจจุบัน กล่าวคือ แบบทดสอบของบิเน็ตดังกล่าวได้มีการแก้ไขปรับปรุงใน ค.ศ.1916, 1960, 1969 และ 1972 ตามลำดับ โดยแบ่งระดับเชาว์ปัญญาของบุคคลออกเป็น 20 ระดับ ตั้งแต่เด็กระดับอายุประมาณ 2 ขวบ ไปจนถึงวัยผู้ใหญ่มักจะเป็นคำถามเกี่ยวกับแนวความคิดและความหมายต่างๆในภาษา แบบทดสอบเชาว์ปัญญาของบิเน็ต ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขและใช้กันอย่างแพร่หลายคือฉบับที่เทอร์แมน (L.M. Terman) แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford University) เป็นผู้ดำเนินการปรับปรุง เรียกกันว่าแบบทดสอบเชาว์ปัญญาสแตนฟอร์ดบิเน็ต (Stanford – Binet Intelligence Test) แบบทดสอบของบิเน็ตและของเวคสเลอร์ ต่อมาพบว่าเป็นแบบทดสอบที่มีความลำเอียงทางด้านวัฒนธรรมของผู้รับการทดสอบอยู่มากทีเดียว ที่กล่าวดังนี้เพราะว่าการตอบแบบทดสอบทั้งสองนั้นผู้รับการทดสอบต้องใช้ความสามารถในการแก้ปัญหาทางด้านภาษาและการรู้จักเคยเห็นภาพต่าง ๆ ซึ่งสิ่งดังกล่าวนี้ผู้สร้างแบบทดสอบจะสร้างจากสภาพการณ์ที่มีปรากฏอยู่ในวัฒนธรรมแตกต่างกันไปจากวัฒนธรรมดังกล่าว จึงเป็นการไม่ยุติธรรมที่จะนำผลการทดสอบไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติที่มีอยู่และนำมาแปลความหมาย

1.1.3.2 ประโยชน์ของการวัดสติปัญญา

1. ในด้านการเรียนรู้ โดยธรรมชาติของมนุษย์ย่อมมีการเรียนรู้มาตั้งแต่คลอดออกจากครรภ์มารดา เช่น เรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมต่างๆ เพื่อความอยู่รอดของตนเอง การเรียนรู้เหล่านี้ความสัมพันธ์กับสติปัญญาของคนเรามาก เช่น คนที่มีสติปัญญาสูง ย่อมจะเป็นคนที่สามารถปรับตัว และแก้ไขเหตุการณ์ให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขความสำเร็จคนมีสติปัญญาสูง แต่มิได้รับการศึกษาสูง ก็สามารถประสบความสำเร็จในชีวิตได้ แต่ถ้าเขาได้รับการศึกษาสูงและอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีที่กระตุ้นให้เขาได้ใช้ความสามารถ ก็ย่อมประสบความสำเร็จในชีวิตด้วยวิธีการที่ถูกแบบแผนยิ่งขึ้นหรือคนที่มีสติปัญญ่าปานกลาง แต่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีได้รับการฝึกอบรมดี ก็สามารถประสบความสำเร็จได้แต่อาจไม่เท่ากับคนที่มีความสติปัญญาสูง สำหรับคนที่มีความสติปัญญ่าต่ำถ้าได้รับการศึกษาอบรมที่ถูกแบบแผนก็อาจช่วยให้ประสบความสำเร็จในชีวิตได้บ้าง แต่จะให้ได้ดีผลเท่ากับคนปกติย่อมเป็นไปไม่ได้ บุคคลพวกนี้ต้องได้รับการช่วยเหลือเป็นพิเศษ

ครูจำเป็นต้องมีความรู้เรื่องสติปัญญาและความสามารถของเด็ก เพื่อช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน เช่น เด็กฉลาด เด็กปานกลาง หรือเด็กที่มีความด้อยทางสติปัญญา ตัวอย่าง เช่น เด็กเรียนเก่ง (อัจฉริยะ) ครูก็ควรปฏิบัติต่อเขาอย่างเหมาะสม มิฉะนั้นแล้วจะเกิดปัญหาทางการปกครองได้ เป็นต้นว่า ถ้าบทเรียนง่ายเกินไป แบบฝึกหัดน้อยเกินไป เด็กพวกนี้สามารถเข้าใจได้เร็ว และทำงานเสร็จเร็ว ทำให้มีเวลาว่าง เมื่อไม่รู้อะไรจะทำอะไรก็อาจจะหันไปทำสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่เหมาะสมได้ ทำให้เกิดปัญหาตามมา ดังนั้น ถ้าครูสังเกตเห็นว่าเด็กเบื่อหน่าย เพราะบทเรียนง่ายเกินไป ครูควรส่งเสริมให้เขามีโอกาสเรียนรู้ในสิ่งที่พอเหมาะสมกับสติปัญญาของเขา เช่น จัดกิจกรรมที่เหมาะสมส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมและการปรับตัวรวมทั้งกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ความสามารถของตนให้เต็มที่เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม) ให้เป็นไปตามธรรมชาติของเขา

ส่วนเด็กที่เรียนช้าหรือปัญญาอ่อน ครูก็สามารถเข้าใจและยอมรับเขาว่าเป็นคนมีชีวิตจิตใจ เช่น คนธรรมดา เพียงแต่ระดับสติปัญญา ความรู้สึกนึกคิด และความสามารถต่ำกว่าอายุจริงเท่านั้น ความรู้เหล่านี้ทำให้ครูสามารถแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อเขาได้เช่น เด็กคนใดควรจะเข้าเรียนในชั้นเรียนพิเศษที่จัดขึ้นสำหรับเด็กเรียนช้า หรือในชั้นเรียนพิเศษ สำหรับเด็กปัญญาอ่อน

2. ในด้านการแนะแนวอาชีพ ความรู้เรื่องสติปัญญานอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อครูในด้านการเรียนการสอนแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อครูในด้านการแนะแนวทางการศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานในการเลือกประกอบอาชีพของเด็กในภายหน้าได้ ครูควรสังเกตสติปัญญา ความถนัด ความสนใจของเด็ก เพื่อแนะแนวทางการศึกษา เพื่อประกอบอาชีพของเขา เช่น เด็กคนใดสามารถเรียนหนังสือไปได้จนถึงขั้นอุดมศึกษา ก็ควรจะส่งเสริมให้เรียนในระดับอุดมศึกษา หรือเด็กคนใดมีความถนัดในด้านการกระทำ ก็ควรส่งเสริมให้ศึกษาในด้านอาชีพศึกษา จึงจะเหมาะสมกับความสามารถของเขา หรือเด็กคนใดมีสติปัญญาดำระดับปานกลางที่พอฝึกอาชีพง่าย ๆ ที่ไม่ต้องรับผิดชอบได้ก็แนะหรือชี้แนวทางให้

1.1.3.3 ประเภทของแบบทดสอบเชาว์ปัญญา

ซูว์รี สุวรรณ (2541 :128) กล่าวว่า ได้มีการสร้างแบบทดสอบเชาว์ปัญญาขึ้นหลายชุด ซึ่งจำแนกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. **แบบทดสอบเป็นรายบุคคล** เป็นแบบทดสอบที่ดำเนินการทดสอบกับผู้รับการทดสอบทีละคน ผู้ทดสอบจะต้องได้รับการฝึกฝนมาอย่างดี ทั้งในด้านวิธีการดำเนินการ และวิธีการตรวจให้คะแนน เพราะแบบทดสอบเหล่านี้อาจเกี่ยวข้องกับวัสดุอุปกรณ์บางอย่าง เช่น กล้อง แผ่นภาพ และต้องจับเวลาในการแก้ปัญหาหรือการถามปากเปล่า และในบางกรณีผู้ทดสอบต้องสังเกตการทำงานของผู้รับการทดสอบด้วย เพื่อที่ตรวจให้คะแนนได้ถูกต้อง แบบทดสอบรายบุคคลนี้มีความเหมาะสมมากในการนำไปใช้ทดสอบเด็ก เพราะสามารถอธิบายให้ได้ตอบระหว่างผู้รับการทดสอบกับผู้ทดสอบจะช่วยดึงดูดความสนใจและจูงใจเด็กให้ร่วมมือในการทดสอบ ตัวอย่างแบบทดสอบประเภทนี้ เช่น แบบทดสอบสแตนด์ฟอร์ด-บินเน็ต แบบทดสอบเชาว์ปัญญาของเวลส์เลอร์และแบบทดสอบเชาว์ปัญญาของโคลัมเบีย (Columbia Mental Maturity Scale)

2. **แบบทดสอบเป็นกลุ่ม** เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ทดสอบกับผู้รับการทดสอบจำนวนมากๆ พร้อมกัน แบบทดสอบประเภทนี้โดยทั่วไปประกอบด้วยข้อคำถามหลายชนิด เช่น คำศัพท์ ความรู้ทั่วไป เลขคณิต

และการใช้เหตุผล และจะให้น้ำหนักมากที่คำถามเกี่ยวกับคำศัพท์ เพราะผลจากการวิจัยพบว่าคำศัพท์เป็นดัชนีอันเดียวที่ดีที่สุดสำหรับแบบทดสอบประเภทนี้ การทดสอบคำศัพท์อาจอยู่ในรูปแบบการเลือกคำที่เขียนถูกต้อง การให้ความหมายที่ถูกต้อง สำหรับประโยคที่ให้มาหรืออยู่ในรูปแบบอุปมาอุปไมย แบบทดสอบประเภทนี้ เช่น แบบทดสอบทหารแอลฟา และแบบทดสอบทหารเบต้า

3. แบบทดสอบเขาวนัปัญญาเสมอภาคทางวัฒนธรรม (The Culture Fair Intelligence Test) เป็นแบบทดสอบที่ไม่ต้องใช้ภาษา และไม่ใช้รูปภาพที่คุ้นเคยในวัฒนธรรมหนึ่งๆ แต่ใช้รูปภาพที่มีความเป็นสากลที่บุคคลทุกชาติทุกภาษาเข้าใจได้ แบบทดสอบประเภทนี้ประกอบด้วย รูปทรงเรขาคณิตแบบต่างๆ จัดภาพให้แต่ละปัญหา โดยใช้หลักการความสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ผู้รับการทดสอบต้องสรุปหลักความสัมพันธ์ของภาพที่กำหนดให้ แล้วเลือกคำตอบให้เข้าชุดกัน ตัวอย่างแบบทดสอบประเภทนี้ เช่น แบบทดสอบโปรเกรสซีฟ เมทริชีส แบบทดสอบการวาดรูปคน และแบบทดสอบองค์ประกอบจี (Test of "G")

แบบวัดเขาวนัปัญญา

การวัดพฤติกรรมของคนเรานั้น จะเริ่มจากการวัดสิ่งที่เป็นรูปธรรมก่อน ต่อมาจึงค่อยๆหาวิธีการวัดสิ่งที่เป็นนามธรรม

1. **เอสควิรอล (Esquiral)** แพทย์ชาวฝรั่งเศส เป็นคนแรกที่ใช้ภาษาจำแนกความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งจำแนกเป็นพวก

ไม่เข้าใจภาษาและท่าทางเลย

เข้าใจกริยาท่าทาง แต่ไม่เข้าใจภาษาพูด-เขียน

เข้าใจภาษาพูดเป็นคำๆ แต่ไม่เข้าใจเป็นประโยค

เข้าใจประโยคสั้นๆ

เข้าใจประโยคได้อย่างดี

2. **ฟรานซิส แกลตัน (Francis Galton)** นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ซึ่งสนใจเกี่ยวกับพันธุกรรมเพื่อจะดูว่าลักษณะต่างๆที่ถ่ายทอดไปสู่บุตรนั้นจะแตกต่าง (Regress) ไปจากมารดาเท่าไร เขาได้สร้างเครื่องมือวัดลักษณะทางกายและทางจิตที่เรียกว่า "Galton Bar" ซึ่งใช้วัด

ความเร็วในการมองเห็น (Keeness of Vision)

ความเร็วในการได้ยิน (Keeness of Hearing)

การประสานสัมพันธ์ของอวัยวะต่างๆ (Motor Coordinator)

3. **อัลเฟรด บิเน็ต (Alfred Binet)** นักจิตวิทยาชาวฝรั่งเศสได้สร้างแบบทดสอบวัดระดับสติปัญญาขึ้นเป็นคนแรก ชื่อว่า บิเน็ต-ไซมอน สเกล (Binet-Simon Scale) ในปี ค.ศ.1896 เพื่อใช้ในการจัดกลุ่มของนักเรียนแบบทดสอบมี 30 ข้อ เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก และใช้อายุสมอง (Mental age) เป็นเกณฑ์ในการจัดระดับสติปัญญาของเด็ก อายุสมอง (Mental age) เป็นความสามารถทางสมองของเด็กที่ได้จากการหาความสามารถเฉลี่ยของเด็กแต่ละระดับอายุ

4. **เทอร์แมน (Terman)** เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกันแห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ได้ปรับปรุงแบบทดสอบเขาวนัของบิเน็ตให้รัดกุมและเหมาะสมกับเด็กแต่ละระดับอายุ ข้อสอบที่ปรับปรุงแล้วนี้มีชื่อว่า สแตนฟอร์ด

บิเนต สเกล (Stanford Binet Scale) ซึ่งมีทุกระดับอายุตั้งแต่ 1-16 ปี แต่ละระดับอายุจะมีข้อสอบ 6 ข้อ แล้วให้คะแนนเป็นอายุสมอง (Mental age) ข้อละ 2 เดือน ของระดับอายุนั้น

ตัวอย่างข้อสอบที่ใช้กับเด็กอายุ 2 ขวบ

1. Three hole form board ให้ใส่หมุดลงไปในรูบนแผ่นป้ายที่ทำเป็นรูป
2. Delayed response ให้ค้นหาของเล่นหลังจากที่เอาไปซ่อน
3. Identifying parts of the body ให้บอกอวัยวะต่างๆ ของตุ๊กตา
4. Block building ใช้แท่งไม้ก่อสร้างเป็นรูปตึก หรือหอคอยตามตัวอย่าง
5. Picture vocabulary บอกชื่อสิ่งต่างๆ ในรูปภาพ
6. Word combination สังเกตองค์ประกอบด้านการใช้ภาษาของเด็กขณะทำการทดสอบ

นอกจากนี้ เทอร์แมน (Terman) เริ่มใช้ ไอคิว (IQ) บอกระดับสติปัญญาเป็นคนแรก ซึ่ง

$$IQ = \frac{M.A.}{C.A.} \times 100, \quad IQ = \frac{\text{อายุสมอง}}{\text{อายุจริง}} \times 100$$

เทอร์แมน (Terman) (Hilgard. 1968 : 406) ได้ศึกษาระดับสติปัญญาของคนโดยใช้ตัวอย่างเป็นจำนวน มากทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ประมาณ 2,904 คน และพบว่า

I.Q.	ความหมาย	จำนวน%
140 ขึ้นไป	Very superior or Genius (ฉลาดมากหรืออัจฉริยะ) จบปริญญาเอกได้เร็วและเป็นบุคคลชั้นนำของโลก	0-1
120-139	Superior (ฉลาด) จบปริญญาโท-จบปริญญาเอก	11
110-119	High Average (ฉลาดกว่าปานกลาง) จบปริญญาตรี	18
90-109	Average (ปานกลาง) จบ (ไฮสกูล) โอกาสจะจบวิทยาลัย พอๆกันไม่จบ	46
80-89	Low Average (ต่ำกว่าปานกลาง) โอกาสจะจบพอๆกับไม่จบ	
70-79	Borderline (โง่) จบชั้นประถม อาจเรียนถึงมัธยมได้บ้าง	15
69 ลงมา	ปัญญาอ่อน(Mental Subnormality) โอกาสจบประถมน้อยมาก ทำงานบ้านได้และที่ต่ำลงมาจะมีความสามารถเท่ากับเด็ก 6 ขวบ จนถึงช่วยตัวเองไม่ได้	6 3

จะเห็นว่าคนที่ไอคิว ระดับปานกลางจะมีมากที่สุด และพวกที่เบี่ยงเบนไปทางสูง และต่ำจะมีพอกัน ผู้ที่มีไอคิวแตกต่างกันก็จะมีความสามารถในด้านการเรียนและการทำงานแตกต่างกัน

5. เดวิด เวคสเลอร์ (David Wechsler) จิตแพทย์ชาวอเมริกันได้สร้างแบบทดสอบสติปัญญาขึ้นใช้สำหรับผู้ใหญ่ (WAIS) และเด็ก (WISC) ซึ่งแต่ละชุดจะประกอบไปด้วยข้อสอบ 2 ด้าน คือ วัดความสามารถภาษา (Verbal Scale) และวัดความสามารถโดยปฏิบัติ (Performance Scale) (Anastasi. 1961 : 273)

5.1 **WAIS (Wechsler Adult Intelligence Scale)** ใช้วัดสติปัญญาของผู้ใหญ่ตั้งแต่อายุ 16 ปีขึ้นไป ซึ่งมีทั้งด้านที่วัดความสามารถทางภาษาและการใช้ปฏิบัติ

ด้านที่เป็นภาษานั้นจะวัดความสามารถต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้ทั่วไป ความคล้ายคลึงของสิ่งเร้าต่าง ๆ และวัดความจำเกี่ยวกับตัวเลข (Digit span) ส่วนด้านที่เป็นการใช้ปฏิบัตินั้นจะเป็นการจับคู่สัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ไปด้วยกัน ให้ออกส่วนของภาพที่ขาดหายไป ให้เรียงลำดับภาพเหตุการณ์ก่อนหลัง และจัดชิ้นส่วนของภาพต่อกันเข้าให้ภาพที่สมบูรณ์

5.2 **WISC (Wechsler Intelligence Scale for Children)** ฉบับนี้วัดความสามารถทางสติปัญญาของเด็กตั้งแต่อายุ 5-15 ปี มี 2 ด้าน ทั้งที่เป็นภาษาและเป็นการให้ปฏิบัติ ซึ่งทั้งสองด้านมีรายละเอียดคล้ายคลึงกับ WAIS

6. อาร์มมี อัลฟา และ อาร์มมี เบต้า (Army Alpha and Army Beta) เป็นแบบทดสอบรายกลุ่มที่สร้างขึ้นเพื่อจัดทหารเข้าประจำกรมกองต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับระดับสติปัญญา ซึ่งเป็นแบบทดสอบวัดความสามารถทั่ว ๆ ไป ไม่ใช่ความรู้จากห้องเรียนและมีทั้งฉบับที่ใช้สำหรับคนอ่านออกเขียนได้ (Army Alpha) และสำหรับคนที่อ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ (Army Beta) ซึ่งรายละเอียดก็เป็นไปในทำนองเดียวกับ WAIS ฉบับที่เป็นภาษา อาจจะแตกต่างกันบ้างตรงที่ฉบับอาร์มมี อัลฟา นั้น วัดความสามารถในการปฏิบัติต่างกันตรงที่ อาร์มมี เบต้า มีเขาวงกต มีการนับท่อนไม้ลูกบาศก์และการประกอบชิ้นส่วนย่อย ๆ ให้เป็นรูปทรงต่าง ๆ ซึ่งส่วนที่แตกต่างกันนี้อาจกล่าวได้ว่า เป็นการวัดความสามารถที่จำเป็นสำหรับการเป็นทหาร

7. แบบทดสอบชุดโปรเกรสซีฟ แมทริชส์ (The Progressive Matrices Tests)

แบบทดสอบชุดนี้พัฒนาขึ้นโดย จอห์น ซี ราเวน (John C. Raven) นักจิตวิทยาชาวอังกฤษ พิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกในปี ค.ศ.1938 และค.ศ.1947 แบบทดสอบนี้ต้องการให้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างข้อที่มีลักษณะนามธรรมเป็นส่วนใหญ่ (ซูศรี สุวรรณ. 2541 : 144) กล่าวว่า แบบทดสอบนี้สร้างขึ้นจากการวัดองค์ประกอบทั่วไป (General factor : g-factor) ตามทฤษฎีสององค์ประกอบในปี ค.ศ.1904 ทฤษฎีนี้กล่าวว่าสมรรถภาพทางสมองของมนุษย์ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ส่วน ได้แก่ องค์ประกอบทั่วไป ได้แก่ องค์ประกอบทั่วไป (General factor : g-factor) และองค์ประกอบเฉพาะ (Specific : S-factor) ดังที่ พจมาน แสงรุ่งโรจน์ (2521 : 5) ได้กล่าวไว้คือ องค์ประกอบทั่วไปเป็นองค์ประกอบที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรมทุกชนิดของมนุษย์ บุคคลจะมีองค์ประกอบนี้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับพันธุกรรม ส่วนระดับการศึกษา เพศ และเชื้อชาติ ไม่มีผลต่อองค์ประกอบนี้ องค์ประกอบเฉพาะ เป็นองค์ประกอบที่มีส่วนร่วมในการกระทำเฉพาะกิจกรรมแต่ละอย่างที่ต้องใช้ความสามารถนั้นเท่านั้น ระดับการศึกษามีผลต่อองค์ประกอบนี้มาก ดังนั้น เมื่อแบบทดสอบนี้สร้างขึ้นเพื่อวัดองค์ประกอบทั่วไป ตามทฤษฎีของสเปียร์แมน จึงเชื่อว่าไม่ว่าคนชาติใดก็ตามย่อมมีสมรรถภาพทางสมองที่ไม่ได้เกิดจากการเรียนรู้และไม่ได้แตกต่างกันเพราะเชื้อชาติ หรือวัฒนธรรม จึงสามารถใช้เกณฑ์ที่ราเวนทำไว้

สุภา มาลากุล ณ อยุธยา (2500 : 7) กล่าวว่า แบบทดสอบนี้ใช้แพร่หลายในอังกฤษ ยุโรป แคนาดา และออสเตรเลีย เป็นการทดสอบที่ง่ายไม่ซับซ้อน แบบทดสอบ The Progressive Matrices Tests มีลักษณะ

เป็นแบบไม่ใช้ภาษา ตัวแบบทดสอบเป็นรูปต่าง ๆ ที่จัดอย่างมีระบบและเป็นภาพที่ไม่ใช่ภาพจริงและแบบทดสอบนี้ได้สร้างขึ้นมา 3 ชุดมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน คือ

1. The Coloured Progressive Matrices
2. The Standard Progressive Matrices
3. The Advanced Progressive Matrices

บุญส่ง นิลแก้ว (2519 : 167-170) กล่าวว่า แต่ละชุดประกอบไปด้วยรูปภาพที่จัดเป็นชุดย่อย ๆ 3-5 ชุด และข้อปัญหาแต่ละข้อมีลักษณะเป็นแบบเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดให้ตอบ อาจเป็น 6 หรือ 8 ตัวเลือก โดยมีภาพที่กำหนดให้ 1 ภาพ ซึ่งภาพนี้จะมีส่วนที่ขาดหายไป ให้ผู้รับการทดสอบเลือกเอาภาพที่เป็นตัวเลือก 1 ภาพซึ่งผู้รับการทดสอบคิดว่าเมื่อนำไปใส่ในส่วนที่ขาดหายไปของภาพที่กำหนดแล้วจะทำให้ภาพนั้นครบสมบูรณ์แบบ แบบทดสอบชุดนี้นอกจากเป็นแบบที่ไม่ใช้ภาษาแล้ว ยังสามารถทำการทดสอบได้ทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม สำหรับรายละเอียดของแบบทดสอบแต่ละชุดพอสรุปได้ดังนี้

ชุดที่ 1 The Coloured Progressive Matrices (CPM)

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยขอใช้ภาษาไทยว่า แบบทดสอบไม่ใช้ภาษา แบบทดสอบชุดนี้สร้างขึ้นเพื่อใช้กับเด็กเล็กและคนแก่ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาทางด้านมานุษยวิทยาและทางจิตเวชและใช้ได้เป็นผลที่น่าพอใจกับบุคคลที่เข้าใจการพูดภาษาอังกฤษ และบุคคลที่มีปัญหาทางกาย พูดไม่ได้เนื่องจากโรคทางสมอง หรือหูหนวก (เช่นเดียวกับที่ใช้ได้ผลเป็นที่น่าพอใจในบุคคลที่มีความสามารถทางสมองต่ำ) ข้อปัญหาในแบบทดสอบชุดนี้เป็นภาพสี่เหลี่ยม และแบ่งเป็น 3 ชุดย่อย คือ ชุด A ชุด Ab และชุด B แต่ละชุดแตกต่างกันที่ความยากของข้อปัญหา และแบบฟอร์มของรูปภาพที่ใช้ ชุด A มีความยากน้อยกว่าชุด Ab และ ชุด Ab ยากน้อยกว่าชุด B ตามลำดับ แต่ละชุดมีจำนวนปัญหา 12 ข้อ ซึ่งแบบทดสอบชุดนี้ใช้กับผู้รับการทดสอบที่มีอายุตั้งแต่ 5-11 ขวบ และกับบุคคลที่มีความสามารถทางสมองอยู่ในระดับต่ำ

ชุดที่ 2 The Standard Progressive Matrices (SPM)

แบบทดสอบชุดนี้สร้างขึ้นมาเพื่อใช้กับบุคคลที่อยู่ในทุกระดับอายุ ไม่ว่าจะเป็นระดับการศึกษา เชื้อชาติ หรือสถานะทางร่างกายจะเป็นอย่างไรก็ตามแบ่งเป็นชุดของข้อปัญหาชุดย่อยๆ ได้ 5 ชุด คือ A, B, C, D และ E ซึ่งแต่ละชุดมีข้อปัญหาจำนวน 12 ข้อ รวมทั้งหมดเป็น 60 ข้อ ลักษณะของข้อปัญหาเป็นภาพขาวดำ สำหรับสองชุดแรกคือ A และ B นั้น แบบฟอร์มของรูปภาพเป็นเช่นเดียวกับข้อปัญหาในชุด A และ B ของ CPM ตั้งแต่ชุด C, D และ E เป็นข้อปัญหาที่มีความยากและรูปฟอร์มซับซ้อนขึ้นเรื่อยๆ

ชุดที่ 3 The Advanced Progressive Matrices (APM)

เป็นแบบทดสอบชุดที่ใช้กับบุคคลที่มีอายุมากกว่า 11 ขวบ และมีความสามารถทางสมองเป็นพวกปกติ แบบทดสอบแบ่งเป็นตอนย่อย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 มีจำนวนข้อปัญหาเพียง 12 ข้อ มี 8 ตัวเลือก ใช้ทำการทดสอบเพื่อทำการตัดสินใจขั้นต้นว่า ผู้รับการทดสอบเป็นพวกโง่ หรือ ปานกลาง หรือ ฉลาด ถ้าผู้รับการทดสอบตอบข้อปัญหาในตอนแรกได้ถูกต้องน้อยกว่า 6 ข้อ (ข้อปัญหาจัดเรียงความยากตามลำดับ จากง่ายที่สุดและยากขึ้นเรื่อยๆ) จะถือว่าเป็นพวกโง่และจะไม่ได้รับการทดสอบจากแบบทดสอบตอนที่ 2 นี้ ผู้รับการทดสอบที่ได้รับการทดสอบจากแบบทดสอบตอนที่ 2 คือ ผู้ที่ได้รับการพิจารณาขั้นต้นว่าเป็นพวกปานกลางหรือฉลาด (ตอบปัญหาในตอนแรกถูก 6 ข้อขึ้นไป) แบบทดสอบตอนที่ 2 นี้มีปัญหาที่ต้องใช้ความคิดทางด้านนามธรรม ซับซ้อนกว่าสองชุด

ที่กล่าวแล้ว มีปัญหาทั้งหมดทั้งสิ้น 36 ข้อ และแต่ละข้อมีตัวเลือกให้เลือกตอบ 8 ตัวเลือก ถึงแม้ว่าแบบทดสอบนี้จะ เป็นชนิดไม่จำกัดเวลาก็ตาม แต่การใช้เวลาเพียง 40 นาที ก็พอเพียงสำหรับการประเมินผลผู้สอบได้

แบบทดสอบ Progressive Matrices ทั้งสามชุดดังกล่าวนี้ให้คะแนนจากการตอบข้อปัญหาได้ถูกต้องใน แต่ละข้อ (มีเฉลยคำตอบไว้แล้ว) เป็น 1 คะแนน ดังนั้นในชุดที่ 1 มีคะแนนเต็ม 36 คะแนน ชุดที่ 2 มีคะแนน เต็ม 60 คะแนน และชุดที่ 3 ตอนสอง 36 คะแนน และในแต่ละชุดจะมีเกณฑ์ปรกติที่เป็นตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ เทียบคะแนนที่ผู้รับการทดสอบได้ตามระดับอายุของเขา การประเมินค่าเขาวนของผู้รับการทดสอบก็ประเมินจาก ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์เทียบได้โดยแบบทดสอบนี้ได้แบ่งเขาวนออกเป็น 5 ระดับดังนี้

- ระดับ 1 พวก "ฉลาดเป็นเยี่ยม" เป็นพวกที่มีผลการทดสอบได้ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 95 ขึ้นไป
- ระดับ 2 พวก "ฉลาดกว่าปรกติ" เป็นพวกที่มีผลการทดสอบได้ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป ถ้าบุคคลใดได้ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์สูงกว่า 90 แต่ต่ำกว่า 95 จะถือเป็นระดับ 2 บวก
- ระดับ 3 พวก "ปรกติ" เป็นพวกที่มีความสามารถในการทดสอบ ซึ่งมีคะแนนระหว่างตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ถึง 75

ถ้าบุคคลใดได้ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์สูงกว่า 50 ถือเป็นพวกระดับ 3 บวก และถ้าได้ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ต่ำกว่า 50 ถือเป็นพวกระดับ 3 ลบ

- ระดับ 4 พวก "ต่ำกว่าปรกติ" พวกนี้ได้คะแนนที่เป็นตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ตั้งแต่ 10 ถึง 25

ถ้าได้ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ระหว่าง 5-10 ถือเป็นระดับ 4 ลบ

- ระดับ 5 พวก "ปัญญาอ่อน" คือ พวกที่สอบได้ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 5

การทดสอบความสามารถทางสติปัญญาโดยใช้แบบทดสอบโปรเกรสซีฟ แมทริซีส คือ การทดสอบที่ ง่าย ๆ แบบหนึ่ง ไม่สลับซับซ้อน ไม่มีอิทธิพลทางภาษา และวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง แบบทดสอบนี้จะบอกถึง ความสามารถใน การสังเกต (Ability in Observation) การรับรู้ทางการเห็น (Visual Perception) การคิดอย่างกระจ่าง (Clear Perception) และเหตุผลขัดแย้ง (Critical Reasoning) แบบทดสอบนี้มีความสัมพันธ์กับแบบทดสอบของ สแตนฟอร์ด-บินเน็ต เป็น 0.78 (ณรงค์ศักดิ์ ตะละภักดิ์ และสมทรง สุวรรณเลิศ. 2519 : 123) และมีความสัมพันธ์ กับ Verbal test ของเวคสเลอร์ เป็น 0.58 กับ Performance Test เป็น 0.70 (สมทรง สุวรรณเลิศ. 2511 : 207) ซึ่งนับว่าเชื่อถือได้เป็นที่น่าพอใจ

จากการศึกษาแบบทดสอบความสามารถทางสติปัญญาที่กล่าวมานั้น จะเห็นว่า แบบทดสอบเสมอภาค ทางวัฒนธรรมของเรเวน คือ เดอะโปรเกรสซีฟ แมทริซีส (The Progressive Matrices) มีความเหมาะสมที่จะใช้ ทดสอบทางสติปัญญาในงานวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากเป็นการทดสอบเป็นกลุ่ม ขจัดปัญหาทางวัฒนธรรม ประกอบกับ เป็นแบบทดสอบที่สะดวก ทดสอบไม่ยาก ประหยัดเวลาและให้ผลที่น่าเชื่อถือได้ และสอดคล้องกับทฤษฎีหลาย องค์ประกอบและทฤษฎีกลฟอร์ด และกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยสนใจเลือกศึกษาวิจัย ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึง เลือกใช้แบบทดสอบเดอะโปรเกรสซีฟ แมทริซีส (The Progressive Matrices) เป็นแบบทดสอบความสามารถ ทางเขาวนปัญญา โดยเลือกใช้ชุดที่ 2 The Standard Progressive Matrices (SPM)

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสามารถทางเชาว์ปัญญา

ผลงานวิจัยในต่างประเทศ

เบลล์ ทำการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง Raven's Coloured Progressive Matrices (RCPM) กับ Kaufman Assessment Battery (K-ABC) สำหรับกลุ่มเด็กที่มีเชื้อสาย Navajo กับ Anglo ในระดับอนุบาลและก่อนวัยเรียน ผลของการศึกษาแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ของ RCPM กับ K-ABC ทั้งในกลุ่มเด็กอนุบาลและเด็กก่อนวัยเรียนมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง ผลของการศึกษาแสดงว่า RCPM เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการคัดสรรสำหรับกลุ่มเด็กอนุบาล ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบของค่า Mean กับ RCPM แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มเด็กก่อนวัยเรียนเชื้อสาย Navajo และ Anglo แต่อย่างไรก็ดี ผลต่างของค่าดังกล่าวในกลุ่มเด็กอนุบาลของทั้งสองเชื้อสายไม่มีความแตกต่างกัน (Bell, 1998 : Abstracts)

กริฟฟิธส์ ศึกษา Discover assessment และระดับคะแนนมาตรฐานโดยวิธี WPPSI-R หรือ WISC-III และ Raven Coloured Progressive Matrices ในกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบทดสอบ Coloured Progressive Matrices จะแบ่งออกเป็น 36 คะแนน ทั้ง A, Ab และ B และค่าสหสัมพันธ์แบบถดถอย ผลการวิจัยพบว่าผลที่ได้จากการทดสอบแบบ WPPSI-R และ RCPM ไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบได้กับการทดสอบแบบ Discover assessment เพื่อวัตถุประสงค์ในการหาเด็กที่มีความสามารถพิเศษในกลุ่มของชนกลุ่มน้อย (Griffiths, 1998 : Abstracts)

ผลงานวิจัยในประเทศ

เกษม สาหรัยทิพย์ (2523) ได้สร้างแบบทดสอบวัดสติปัญญานักเรียนอายุ 6-7 ปี กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมปีที่ 1 ปีการศึกษา 2522 ในจังหวัดสุพรรณบุรี อายุ 6-7 ปี จำนวน 778 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองและ/หรือดัดแปลงจากแบบทดสอบมาตรฐานของต่างประเทศ และแบบทดสอบโปรเกรสซีฟ แมทริชชีส ฉบับสี (Coloured Progressive Matrices) แบบทดสอบที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นมี 7 ฉบับ มุ่งวัดองค์ประกอบสติปัญญา 4 ด้าน องค์ประกอบแรกเป็นด้านมิติสัมพันธ์ประกอบด้วยแบบทดสอบสองฉบับ คือ แบบทดสอบความเข้าใจในลักษณะขวาและซ้าย แบบทดสอบการย้ายพื้นที่ องค์ประกอบที่สอง ด้านเหตุผลทางตรรกวิทยา ประกอบด้วยแบบทดสอบสองฉบับ คือ แบบทดสอบความคล้ายคลึงกับแบบทดสอบสรุปความ องค์ประกอบที่สาม เป็นด้านเหตุผลทางตัวเลข องค์ประกอบที่สี่ เป็นด้านสิ่งกัปทางภาษา มีแบบทดสอบฉบับเดียว คือ แบบทดสอบสิ่งกัปทางภาษา ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบทั้ง 7 ฉบับไปทดสอบกลุ่มตัวอย่างสามครั้ง ครั้งที่หนึ่ง ทดสอบกลุ่มตัวอย่างจำนวน 162 คน เพื่อวิเคราะห์รายข้อและคัดเลือกข้อสอบที่ดี ครั้งที่สอง ทดสอบกลุ่มตัวอย่างจำนวน 212 คน เพื่อวิเคราะห์รายข้อและคัดเลือกข้อสอบที่ดีไว้ให้ได้เท่าจำนวนที่ต้องการ ครั้งที่สาม ทดสอบกลุ่มตัวอย่างจำนวน 404 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบและสร้างเกณฑ์ปกติ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลการทดสอบครั้งที่สาม โดยวิเคราะห์แบบทดสอบที่มุ่งวัดองค์ประกอบ 4 ด้าน แต่ละด้านมีข้อสอบรายข้อ 20 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน นอกจากนั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์แบบทดสอบที่ไม่ใช่ภาษามี 40 ข้อ และแบบทดสอบที่ใช้ภาษามี 40 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผลการประเมินระดับความน่าเชื่อถือได้ของแบบทดสอบวัดองค์ประกอบแต่ละด้านด้วยสูตรคูเดอร์ริชาร์ดสัน สูตร 20 ได้ค่า 0.07, 0.73, 0.75, 0.82, 0.70 และ 0.75 สำหรับแบบทดสอบองค์ประกอบด้านมิติสัมพันธ์ ด้านเหตุผลทางตรรกวิทยา ด้านเหตุผลทางตัวเลข ด้านสิ่งกัปทางภาษา

แบบทดสอบไม่ใช้ภาษา และแบบทดสอบใช้ภาษา ตามลำดับ สำหรับความยาวเฉลี่ยของแบบทดสอบองค์ประกอบ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านเหตุผลทางตรรกวิทยา ด้านเหตุผลทางตัวเลข และด้านสิ่งกีดขวางภาษา มีค่าตามลำดับดังนี้ คือ 0.56, 0.59, 0.49 และ 0.63 สำหรับความแม่นยำตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) ของแบบทดสอบองค์ประกอบแต่ละด้าน ผู้วิจัยได้ใช้คะแนนจากแบบทดสอบ CPM เป็นเกณฑ์ได้ค่าสหสัมพันธ์สำหรับแบบทดสอบองค์ประกอบด้านมิติสัมพันธ์ ตรรกวิทยา ตัวเลข และภาษาตามลำดับ ดังนี้ 0.49, 0.33, 0.25 และ 0.40 ตามลำดับ (เกษม สหรัยทิพย์. 2523 : บทคัดย่อ)

สมทรง สุวรรณเลิศ และคณะ วิจัยเรื่อง การประเมินค่า WISC และ WAIS IQ จากคะแนน Progressive Matrices ศึกษาวิจัยโดยนักจิตวิทยาของแผนกสุขภาพจิตและโรงพยาบาลสมเด็จพระยา ได้รวบรวมผลการทดสอบเชาวน์ปัญญาของ Subjects ทั้งหมดเป็นคนที่ Neuropsychiatric Cases ทั้งหมดที่มารับการรักษาในโรงพยาบาลและที่มารักษาอยู่ในแผนกคนไข้นอก วิธีสอบมีดังนี้คือ Subjects ที่เป็นเด็กทุกคนรับการทดสอบ WISC และ Progressive Matrices ชุดสำหรับเด็ก (1956) Subjects ที่เป็นผู้ใหญ่ได้รับการทดสอบ WAIS และ Progressive Matrices ชุดสำหรับผู้ใหญ่ (1958) ส่วน Subjects อายุ 13-16 ปี ทดสอบด้วย Progressive Matrices (1958) และ WISC การทดสอบคนไข้ทั้งหมดเป็นการทดสอบรายบุคคล หลังจากที่ได้รวบรวมคะแนนจากการทดสอบทั้ง 2 แบบแล้วก็ได้นำ Raw Scores ของ Progressive Matrices Test มาหาค่า Correlation กับ WISC และ WAIS Full Scale IQ ก่อน ต่อจากนั้นจึงเทียบคะแนนจากการทดสอบทั้งสองแบบโดยใช้วิธี Regression Equation เพื่อทำการร่างสำหรับใช้เปรียบเทียบคะแนนการทดสอบทั้งสองแบบนี้ต่อไป

ผลที่ได้จากการวิจัย จากการหา Correlation ระหว่าง Progressive Matrices Raw Scores กับ WISC และ WAIS Full Scale IQ พบว่าเป็น 0.64 และ 0.85 ตามลำดับ ต่อจากนั้นจึงทำการร่างเปรียบเทียบระหว่าง Progressive Matrices Raw Scores กับ WISC กับ WAIS Full Scale IQ โดยใช้สมการดังนี้ คือ $WISC\ IQ = 51.36 + 1.71 (Progressive\ Matrices\ Raw\ Scores)$ โดยมี Standard Error ในการ estimate คือ 14.42 $WAIS\ IQ = 59.60 + 1.06 (Progressive\ Matrices\ Raw\ Scores)$ โดยมี Standard Error ในการ Estimate คือ 9.20 (สมทรง สุวรรณเลิศ และคณะ. 2511 : 208-209)

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางเชาวน์ปัญญาที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า โดยธรรมชาติของมนุษย์ ย่อมมีการเรียนรู้ตั้งแต่คลอดออกจากครรภ์มารดา เช่น เรียนรู้ว่าทำอะไรจึงได้อาหารต่าง ๆ ที่เปลี่ยนตามกาลสมัย ฯลฯ การเรียนรู้เหล่านี้มีส่วนสัมพันธ์กับเชาวน์ปัญญาของบุคคลเป็นอันมาก การเป็นคนที่เชาวน์สูงย่อมเป็นคนช่างสังเกต จดจำ สามารถปรับตัวและแก้ไขเหตุการณ์ให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ในแง่ของการเรียนรู้ ค้นคว้า การเสาะหาสิ่งแปลกใหม่เพื่อความเจริญก้าวหน้าและเพื่อความสำเร็จ เชาวน์ปัญญาเป็นองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเรียนรู้ที่เป็นขั้นตอนสลับซับซ้อน มีกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น การเรียนรู้ทางด้านทัศนศิลป์ที่ต้องอาศัยการวิเคราะห์สังเคราะห์การเรียนรู้ทางเทคนิค สร้างสรรค์ คิดได้เร็วฉับไว จึงเป็นองค์ประกอบที่เกื้อหนุนซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

2.1.1 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์และคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับความฉลาดทางอารมณ์

คำว่า “Emotional Intelligence” (EI) หรือ “Emotional Quotient” (EQ) ในประเทศไทยยังไม่มีการบัญญัติศัพท์เป็นทางการ ผู้วิจัยจึงขอใช้คำว่า “ความฉลาดทางอารมณ์” เพราะคำว่า “ความฉลาด” หมายถึง ปัญญาหรือความคิดنبว ปรกฏานไหวพริบ และคำว่า “อารมณ์” หมายถึง ความคิด ความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อย ๆ (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 237, 902) สำหรับภาษาอังกฤษผู้วิจัยขอใช้คำว่า “Emotional Intelligence” (EI) แทน “Emotional Quotient” ทั้งนี้เนื่องจาก คำว่า “Quotient” ตามความหมายของ ศัพท์ หมายถึง ผลลัพธ์ของการหาร, สัดส่วน (วิทย เทียงวิบุรณธรรม. 2539 : 668) นอกจากนี้ “EQ” (Emotional Quotient) ไม่สามารถระบุออกมาเป็นตัวเลขที่แน่นอนได้ ต่างจาก “IQ” (Intelligent Quotient) สามารถวัดออกมาเป็นค่าสัดส่วนตัวเลขที่แน่นอนได้ การวัด “EQ” เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อไม่กี่ปีนี้เอง ไม่มีแบบมาตรฐานที่แน่นอน เป็นเพียงการประเมินเพื่อให้ผู้วัดมองเห็นความบกพร่องของความสามารถทางด้านอารมณ์ที่ต้องพัฒนาแก้ไข (กรมสุขภาพจิต. 2543 : 5)

นักจิตวิทยาและนักวิชาการต่าง ๆ ในต่างประเทศได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ดังนี้

เมเยอร์ และซาโลเวย์ (Mayer & Salovey. 1992 : 23) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ใหม่ ว่า “เป็นความสามารถในการรับรู้ ประเมินและแสดงอารมณ์ของตนได้อย่างเหมาะสม สามารถเข้าถึงและสร้างความรู้สึกที่ดีที่เกื้อกูลความคิดได้ รวมทั้งมีการแก้ไขปัญหาที่สร้างสรรค์ได้ เข้าใจอารมณ์ แยกแยะวิเคราะห์อารมณ์ และกระบวนการของอารมณ์ได้ดี คิดใคร่ครวญและควบคุมอารมณ์ได้ดีในทางที่จะส่งเสริมให้สุขภาพจิตและสติปัญญาดี สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนและผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม”

ซาโลเวย์ และเมเยอร์ (Gibb. 1995 : 26 ; citing Salovey & Mayer. 1995) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า “เป็นความสามารถของบุคคลที่จะตระหนักรู้เท่าทันในความคิด ความรู้สึก และภาวะอารมณ์ของตนเองและของผู้อื่นได้อย่างสมเหตุสมผล สอดคล้องกับการทำงานและการดำเนินชีวิตโดยมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น”

บาร์ออน (Goleman. 1998 : 379 ; citing Bar-On. 1992) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า “เป็นองค์ประกอบของความสามารถส่วนตัว ด้านอารมณ์ และด้านสังคมของบุคคลที่จะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างประสบความสำเร็จ”

คูเปอร์ และ สอวฟ (Cooper & Sawaf. 1997 : xii) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ ว่า “เป็นความสามารถของบุคคลในการรับรู้ เข้าใจและรู้จักใช้พลังทางอารมณ์ของตนเป็นรากฐานในการสร้างสัมพันธภาพและโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นได้”

โกลแมน (Goleman. 1998 : 375) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ ไว้อย่างชัดเจนว่า “เป็นความสามารถในการตระหนักรู้ถึงความรู้สึกของตนเองและความรู้สึกของผู้อื่น สามารถบริหารจัดการอารมณ์ของตนเองเพื่อเป็นแรงจูงใจในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างประสบความสำเร็จ”

เวซิงเจอร์ (Weisinger. 1998 : xix) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า “เป็นการใช้อารมณ์อย่างฉลาดโดยมีความตั้งใจทำให้อารมณ์ของตนเองทำงานหรือทำประโยชน์กับตนเอง ใช้อารมณ์ในการทำพฤติกรรมและความคิดของตนในทางที่จะส่งเสริมผลงานของตนเอง”

สำหรับในประเทศไทยพบว่า มีนักจิตวิทยาและนักวิชาการต่าง ๆ สนใจความฉลาดทางอารมณ์กันเป็นอย่างมากโดยได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ดังนี้

สุรพงศ์ อำพันวงษ์ (2541 : 8) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า “เป็นวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่มีองค์ประกอบในการรู้จักตนเอง รู้ว่าตนเองเป็นใคร มาจากไหน ต้องการอะไรในชีวิต มีความสามารถในการจัดการควบคุมอารมณ์ตนเอง มีวินัยสูง บังคับใจตนเองได้ รู้จักผิดชอบชั่วดี มีความสามารถในการจัดการอารมณ์ของผู้อื่น มีอารมณ์ร่วมกับผู้อื่น”

พระราชวรพันธุ์ (2543 : 7) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า “เป็นการใช้ปัญญากำกับการแสดงอารมณ์ที่ออกมาให้มีเหตุผล เป็นการแสดงความรู้สึกอารมณ์ออกมาในแต่ละสถานการณ์ โดยถือว่าอารมณ์หรือความรู้สึกนั้นเป็นพลังให้เกิดพฤติกรรม ซึ่งถ้าพลังขาดปัญญากำกับก็จะเป็นพลังดาบอด ปัญญาจึงเป็นตัวที่จะมากำกับชีวิตของเราให้การแสดงออกเป็นไปในทางที่ถูกต้อง”

วิระวัฒน์ ปิ่นนิตามัย (2542 : 34) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า “เป็นการเรียนรู้จักอารมณ์ ความรู้สึกของตนให้ตระหนัก มีสติรู้เท่าทันสาเหตุและความแปรผันด้านอารมณ์ของตนเอง เป็นการเรียนรู้พูดคุยภายในตน (Intraindividual Talk) บริหารจัดการอารมณ์ ภาวะอารมณ์ อุปนิสัยใจคอของตนไปในทางที่สร้างประโยชน์แก่ทุกฝ่าย สร้างแรงจูงใจที่ดีให้แก่ตนเองในทางที่สร้างสรรค์ นำเขาวนอารมณ์ของตนมาติดต่อกับสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal Relations) ทั้งรูปแบบของการสื่อสาร ความเก่งคน ความเข้าอกเข้าใจคน เอาใจเขามาใส่ใจเรา (Empathy) และเป็นการที่บุคคลมี A Sense of Proportion รักษาความสมดุลของเหตุผลกับอารมณ์ บริหารจัดการความสัมพันธ์งานในหน้าที่ของตนกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี”

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543 : 55) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า “เป็นความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข”

สมณะ โพธิ์รักษ์ (2543 : 59) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า “เป็นความเจริญทางอารมณ์หรือความรู้สึก (emotion = เวทนา) รู้จักอารมณ์ของตน สามารถปรับปรุงอารมณ์ของตนให้พัฒนาเจริญขึ้นเป็นอารมณ์ที่ดีได้ และรู้จักอารมณ์ของคนอื่น ปรับตนเองให้ดูดีกับคนอื่นได้ มีความเห็นใจและมุ่งหมายปรารถนาดีกับอารมณ์คนอื่น”

แสงอุษา โลจนานนท์ และกฤษณ์ รุยาพร (2543 : 16) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า “เป็นความสามารถบุคคลในการตระหนักถึงการใช้ปัญญากำกับอารมณ์ของตนเอง และการใช้ปัญญาในการบริหารอารมณ์ของผู้อื่น”

จำลอง ดิษยวณิช (2543 : บทนำ) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า “เป็นการรู้จักอารมณ์ หรือความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การควบคุมและการจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งการใช้อารมณ์เพื่อการสร้างสรรค์แรงจูงใจสู่ความสัมฤทธิ์ และสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลที่ดำรงมา”

เทอดศักดิ์ เดชคง (2543 : 39) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า “เป็นความสามารถบุคคล ในการนำไปสู่การเป็นคนดีมีคุณค่า และมีความสุข” โดยอธิบายความหมายของคำว่า คนดี มีคุณค่า และมีความสุข ไว้ดังนี้

การเป็นคนดี หมายถึง ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ซึ่งก็คือ ความเมตตา กรุณา ในแง่ของพุทธ ศาสนาก็คือ “ศีล” นั่นเอง

การมีคุณค่า มีความหมายสอดคล้องกับการมีสติรู้ตัว (Awareness)

การมีความสุข เกิดจากการรู้จักมองโลก เลือกหาความสุขใส่ตัว เมื่อเกิดความทุกข์ก็หาวิธีแก้ไข ซึ่งก็คือการใช้ “ปัญญา” นั่นเอง

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ ได้ว่า “เป็นความสามารถของ บุคคลในการใช้สติรับรู้อารมณ์และควบคุมอารมณ์ของตนเอง ทำให้สามารถเข้าใจและรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น ใช้ ปัญญาในการแสดงอารมณ์และแก้ไขปัญหได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีความคิดสร้างสรรค์ มีความเมตตากรุณา นำไปสู่สัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคคลอื่น ทำให้บุคคลมีความสุขและประสบความสำเร็จในชีวิต” นั่นก็คือการเป็นผู้ที่มี วุฒิภาวะทางอารมณ์ที่สมบูรณ์นั่นเอง

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์

โกลแมน (Goleman. 1998 : 32-34) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ กรอบแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ (The Emotional Competence Framework) กล่าวถึง สมรรถนะของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ 2 สมรรถนะใหญ่ ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงกรอบแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ของโกลด์แมน (Goleman)

หมวด / องค์ประกอบ	ความหมาย / บัณฑิต
สมรรถนะทางสังคม : การสร้างและรักษาความสัมพันธ์ 1. การเอาใจเขามาใส่ใจเรา	การตระหนักรู้ถึงความรู้สึก ความต้องการ และข้อห่วงใยของผู้อื่น ได้แก่ 1.1 การเข้าใจผู้อื่น รู้ถึงความรู้สึก มุมมอง สนใจชีวิตกักจ้วงของเขา 1.2 การมีจิตใจมุ่งบริการ คัดคะแนน รับรู้และตอบสนองความต้องการของลูกคำได้ดี 1.3 การพัฒนาผู้อื่น ทราบความต้องการเพื่อส่งเสริมความรู้ความสามารถได้ถูกทาง

ตาราง 1 (ต่อ)

หมวด / องค์ประกอบ	ความหมาย / บัญญัติ
2. ทักษะทางสังคม สมรรถนะส่วนบุคคลบริหารจัดการการตนเองได้อย่างไร 3. การตระหนักรู้ตนเอง 4. การควบคุมตนเอง	1.4 การสร้างโอกาสในความหลากหลาย เล็งเห็นความเป็นไปได้จากความแตกต่างโดยไม่แตกแยก 1.5 ความตระหนักรู้ถึงทักษะ ความคิดเห็นของกลุ่ม ความสามารถอ่านสถานการณ์ปัจจุบันและความสัมพันธ์ของกลุ่ม ความคล่องแคล่วในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์โดยความร่วมมือของผู้อื่น 2.1 การโน้มน้าว แสดงกลวิธีโน้มน้าวต่าง ๆ อย่างได้ผล 2.2 การสื่อสาร ส่งสารที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือ 2.3 ความเป็นผู้นำ โน้มน้าวและผลักดันกลุ่มได้ดี 2.4 การบริหารความขัดแย้ง และแก้ไขหาทางยุติความไม่เข้าใจกัน 2.5 การกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ริเริ่มและบริหารความเปลี่ยนแปลงได้ดี 2.6 การสร้างสายสัมพันธ์ เสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจกันเพื่อปฏิบัติ 2.7 การร่วมมือร่วมใจกันทำงานกับผู้อื่นเพื่อบรรลุเป้าหมาย 2.8 สมรรถนะของทีม สร้างพลังร่วมของกลุ่มในการมุ่งสู่เป้าหมาย การตระหนักรู้ความรู้สึกความโน้มเอียงของตน หยั่งรู้ความเป็นไปได้ของตนและความพร้อมต่าง ๆ 3.1 รู้เท่าทันในอารมณ์ตน สาเหตุที่ทำให้เกิดความรู้สึกนั้น ๆ และผลที่จะตามมา 3.2 ประเมินตนเองได้ตามจริง รู้จุดเด่นจุดด้อยของตน 3.3 มั่นใจตนเอง มั่นใจในความสามารถ คุณค่าของตน ความสามารถในการจัดการกับความรู้สึกภายในตนได้ 4.1 การควบคุมตนเองสามารถจัดการกับภาวะอารมณ์หรือความฉุนเฉียวได้ 4.2 ความเป็นที่ไว้วางใจได้ รักษาความเป็นผู้ซื่อสัตย์ และคุณงามความดีได้

ตาราง 1 (ต่อ)

หมวด / องค์ประกอบ	ความหมาย / บัญญัติ
5. การสร้างแรงจูงใจ	4.3 ความเป็นผู้ที่ใช้สติปัญญา แสดงความรับผิดชอบ 4.4 ความสามารถที่จะปรับตัวได้ ยืดหยุ่นในการจัดการกับความเปลี่ยนแปลงได้ 4.5 การสร้างสิ่งใหม่ เป็นสุขและเปิดใจกว้างกับแนวคิด แนวทาง หรือข้อมูลใหม่ แนวโน้มของอารมณ์ที่เกื้อหนุน การมุ่งสู่เป้าหมาย 5.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พยายามที่จะปรับปรุงหรือให้ได้มาตรฐานที่ดีที่สุด 5.2 ความจงรักภักดี ยึดมั่นกับเป้าหมายของกลุ่ม เป้าหมายขององค์กร 5.3 ความคิดริเริ่ม พร้อมที่จะปฏิบัติตามโอกาสอำนวย 5.4 การมองโลกในแง่ดี แม้มีอุปสรรคปัญหา แต่ก็ไม่ย่อ รมุ่งสู่เป้าหมาย

สำหรับในประเทศไทยมีผู้เสนอแนวคิดของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ ดังนี้คือ

แสงอุษา โลจนานนท์ และกฤษณ์ รุยาพร (2543 : 77) ได้เสนอ “เส้นทางสู่การสร้างฉลาดทางอารมณ์” ด้วย “SMILE” แยกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

S → Self awareness หมายถึง การรู้จักอารมณ์ของตนเอง

M → Manage emotion หมายถึง การควบคุมอารมณ์ของตนเอง ตลอดจนสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมกับบุคคล สถานที่ เวลา และเหตุการณ์

I → Innovate inspiration หมายถึง การสร้างสรรค์อารมณ์ของตน มีความสามารถในการรับรู้ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเองและความสามารถในการแสดงออกซึ่งอารมณ์ของตนได้อย่างเหมาะสมและถูกกาลเทศะ

L → Listen with head & heart หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ ความคิด และความรู้สึกของผู้อื่น

E → Enhance social skill หมายถึง ความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลในหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ตลอดจนสามารถอ่านสภาพการณ์ทางสังคมและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ดี และสามารถใช้ทักษะเหล่านี้ในการสื่อสาร ชักจูงประนีประนอม หรือยุติข้อขัดแย้ง เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขของทีมงานและสังคม

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543 : 2) ได้เสนอแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ โดยศึกษาจากกรอบแนวคิดของ Bar-on (1992) ; Mayer & Salovey (1997) ; Goleman (1998) นำมาพิจารณาเพื่อกำหนดองค์ประกอบ EI เป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์ด้านต่าง ๆ คือ

1. ด้านดี ตามแนวคิดของ Bar-on (1992) ที่ว่า “มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเองและเห็นใจผู้อื่น” ตามแนวคิดของ Mayer & Salovey (1997) ที่ว่า “มีความสามารถในการรับรู้และแสดงออกของอารมณ์และความต้องการของตนเองได้ถูกต้อง” และ Goleman (1998) ที่ว่า “มีความสามารถในการควบคุมและรู้เท่าทันอารมณ์ของตน รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา”
2. ด้านเก่ง ตามแนวคิดของ Bar-on (1992) ; Goleman (1998) ที่ว่า “มีความสามารถในการปรับตัวยืดหยุ่นในความคิด แก้ไขปัญหาได้ดี มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และมีการสร้างแรงจูงใจ”
3. ด้านสุข ตามแนวคิด Bar-on (1992) ที่ว่า “มีความสามารถในการมองโลกในแง่ดี รู้สึกและแสดงออกได้อย่างมีความสุข” และ Goleman (1998) ที่ว่า “มีความมั่นใจในตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง และมองโลกในแง่ดี ไม่มีอุปสรรค ปัญหาที่ไม่ย่อท้อ”

จากการศึกษาแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ของนักจิตวิทยาและนักวิชาการทั้งต่างประเทศและในประเทศ ผู้วิจัยสนใจแนวคิดของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข เนื่องจากให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคคลให้เป็นคนดี เก่ง และมีสุข สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 30

2.1.3 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

ในปี พ.ศ.2543 กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้สร้างแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ขึ้น ศึกษาจากกรอบแนวคิดของบาร์ออน(Bar-on. 1992 : 332) ; เมเยอร์ และซาโลเวย์ (Mayer & Salovey. 1997 : 156) ; โกลด์แมน (Goleman. 1998 : 251) จากนั้นพัฒนาเป็น “แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์” สำหรับวัยรุ่นและผู้ใหญ่ มีจำนวน 52 ข้อ การเก็บข้อมูลเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรทั้งในกรุงเทพฯ และจังหวัดในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย จึงใช้วิธีสุ่มแบบมีชั้นตอน (Stratified Random Sampling) โดยเลือกหนึ่งจังหวัดในแต่ละภาคที่มีหน่วยงานจิตเวชและสุขภาพจิตตั้งอยู่ ดังนี้ ภาคเหนือ เก็บข้อมูล ณ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1,326 คน ภาคกลาง เก็บข้อมูล ณ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 787 คน กรุงเทพฯ จำนวน 3,196 คน ภาคอีสาน เก็บข้อมูล ณ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 914 คน และภาคใต้ เก็บข้อมูล ณ จังหวัดสงขลา จำนวน 589 คน รวมจำนวน 6,812 คน ค่าความเชื่อมั่นทดสอบโดยใช้สูตร Cronbach Alpha .94 และทดสอบซ้ำได้ .82 แบบประเมินเป็นประโยคที่มีข้อความเกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึกที่แสดงออกในลักษณะต่าง ๆ มีคำตอบให้เลือก 4 คำตอบดังนี้ “ไม่จริง” “จริงบางครั้ง” “ค่อนข้างจริง” และ “จริงมาก”

องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

1. ดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ประกอบด้วย ความสามารถดังต่อไปนี้

1.1 ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง

1.1.1 รู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง

1.1.2 ควบคุมอารมณ์และความต้องการได้

1.1.3 แสดงออกอย่างเหมาะสม

1.2 เห็นใจผู้อื่น

1.2.1 ใส่ใจผู้อื่น

1.2.2 เข้าใจและยอมรับผู้อื่น

1.2.3 แสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม

1.3 รับผิดชอบ

1.3.1 รู้จักให้และรู้จักรับ

1.3.2 รับผิดชอบและให้อภัย

1.3.3 เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

2. **เก่ง** หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ประกอบด้วย ความสามารถดังต่อไปนี้

2.1 รู้จักและมีแรงจูงใจในตนเอง

2.1.1 รู้ศักยภาพตนเอง

2.1.2 สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเองได้

2.1.3 มีความมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมาย

2.2 ตัดสินใจและแก้ปัญหา

2.2.1 รับรู้และเข้าใจปัญหา

2.2.2 มีขั้นตอนในการแก้ปัญหา

2.2.3 มีความยืดหยุ่น

2.3 มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น

2.3.1 สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

2.3.2 กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

2.3.3 แสดงความเห็นที่ชัดเจนอย่างสร้างสรรค์

3. **สุข** หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข ประกอบด้วย

3.1 ภูมิใจในตนเอง

3.1.1 เห็นคุณค่าตนเอง

3.1.2 เชื่อมั่นในตนเอง

3.2 พึงพอใจในชีวิต

3.2.1 มองโลกในแง่ดี

3.2.2 มีอารมณ์ขัน

3.2.3 พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

3.3 มีความสงบทางใจ

3.3.1 มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข

3.3.2 รู้จักผ่อนคลาย

3.3.3 มีความสงบทางใจ

จากการพิจารณาแนวความคิดการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของนักจิตวิทยาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข เนื่องจากเป็นแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ที่ประสมประสานแนวความคิดของบาร์ออน (Bar-on, 1992 : 332) ; เมเยอร์ และซาโลเวย์ (Mayer & Salovey, 1997 : 156) ; โกลด์แมน (Goleman, 1998 : 251) ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ยังเป็นแบบประเมินที่มีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทยและให้ความสำคัญกับการมีความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตและการทำงานอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาวิจัย

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

งานวิจัย ในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ ได้มีผู้ให้ความสนใจและศึกษาค้นคว้าตามรายงานวิจัยดังนี้

คอนดอน (ลักษณะ แพทยนันท์, 2543 : 45 อ้างอิงจาก Condon, 1991) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะจิตใจของมารดาขณะตั้งครรภ์ที่มีต่อทารกในครรภ์ พบว่า ความรักใคร่ผูกพันของมารดาขณะตั้งครรภ์มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตทางอารมณ์ของทารก

เอสเดอร์ (วรินทร์พิทย์ หมี่แสน, 2543:36 อ้างอิงจาก Elder, 1992) ศึกษาความไวต่อกิริยาท่าทางและการปรับตัวต่อสังคมและอารมณ์ของเด็กที่ขาดความสามารถในการเรียนรู้กิริยาท่าทาง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิง จำนวน 439 คน อายุ 12 ปี พบว่า เด็กที่ขาดทักษะทางภาษาจะมีปัญหาในการเข้าสังคม ส่วนเด็กที่ขาดความสามารถในการเรียนรู้กิริยาท่าทาง คือ ขาดทักษะที่ไม่ใช้ภาษาจะมีปัญหาในการปรับตัวและการควบคุมจิตใจได้ยาก

คินส์กี (Krinsky, 1996 : 505) ศึกษาถึงการควบคุมอารมณ์ สิ่งกระตุ้นความสำเร็จในชีวิตและความก้าวร้าวของเด็กที่มีบิดามารดาติดยาเสพติด กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 6-12 ปี เชื้อสายแอฟริกัน ชาวอเมริกันที่มีบิดามารดาติดยาเสพติด จำนวน 50 คน พบว่า การรู้จักระงับควบคุมอารมณ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงกระตุ้นความสำเร็จในชีวิต บิดามารดาที่มีนิสัยก้าวร้าวส่งผลให้บุตรมีความก้าวร้าว โดยแสดงบุคลิกลักษณะถึงความสามารถในการระงับควบคุมอารมณ์ได้น้อยกว่าเด็กปกติทั่วไป รวมทั้งจะควบคุมอารมณ์ได้ว้าวได้ยากกว่าด้วย

✓ Bekendam (1997 : 89) ได้ทำการศึกษามิติของความฉลาดทางอารมณ์ : ความรักใคร่ผูกพัน การควบคุมอารมณ์ ภาวะจิตใจ จินตนาการเหตุการณ์ต่างๆ ที่พูดออกมาให้คนอื่นฟังไม่ได้ (Alexithymia) และการเอาใจใส่ความรู้สึกของผู้อื่น กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารชาย จำนวน 167 คน พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีบทบาทในการประเมินและควบคุมสภาพทางอารมณ์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง รวมทั้งมีส่วนในการช่วยให้บุคคลตอบสนองต่ออารมณ์ของผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และพบว่า การเอาใจใส่ความรู้สึกของผู้อื่นมีความสำคัญอย่างมากต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความรักใคร่ผูกพันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอารมณ์ การปรับตัว และมีความ

สัมพันธ์ทางลบกับภาวะความบกพร่องทางบุคลิกภาพ (Personal Distress) และเสนอว่า เด็กที่ได้รับการทารุณกรรมโดยขาดแรงสนับสนุนทางสังคมเข้าช่วยเหลือจะมีความกลัวสูง

✓ สตีฟวอร์ท (วรินทิพย์ หมี่แสน. 2543 : 91 ; อ้างอิงจาก Stewart. 1997) ศึกษา Practical Intelligence โดยสุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัย Southeastern University พบว่า Practical Intelligence มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ และความฉลาดทางการศึกษา โดยความฉลาดทางสังคมแสดงออกทางทักษะทางสังคม เช่น การเข้าสังคม การปรับตัว ความฉลาดทางอารมณ์แสดงออกโดยการระบุนอารมณ์ต่าง ๆ การชี้ให้เห็นถึงอารมณ์และ Practical Intelligence สามารถทำนายการแสดงออก หรือพฤติกรรมที่ตามมาได้

✓ สอลบรูค (วรินทิพย์ หมี่แสน. 2543 : 102 ; อ้างอิงจาก Holbrook. 1997) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับทักษะของนักประพันธ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยอังกฤษจำนวน 108 คน พบว่า ความสามารถหรือทักษะในการเขียนของนักประพันธ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ และพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลงานและคะแนนในการเรียนอีกด้วย

✓ เกียร์รี่ (Geery. 1997 : 204) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของผู้นำองค์กรที่ใช้ความฉลาดทางอารมณ์ในการเผชิญหน้ากับความขัดแย้งในองค์กร กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารจำนวน 8 คน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ พบว่า บุคลิกภาพของผู้นำที่ใช้ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นดังนี้ มีความเชื่อมั่นในตัวเอง รู้จักตัวเอง ควบคุมสติและอารมณ์ได้ อดกลั้นต่อปฏิกิริยาด้านลบได้ดี มองโลกในแง่ดี พยายามหาทางออกของปัญหาได้เสมอ/แก้ไขปัญหาได้ และพบว่า ผู้นำที่ใช้ความฉลาดทางอารมณ์จะมีบทบาทดังนี้ พยายามเข้าใจและตอบสนองต่ออารมณ์ของผู้อื่น เพื่อลดความขัดแย้ง แสดงความเมตตาและเคารพผู้อื่นเสมอ เข้าใจพลังส่วนต่าง ๆ ของบุคคลอื่นและนำมาใช้ในทางที่ถูกต้อง เสริมสร้างความไว้วางใจ เป็นพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่มั่นคง ใช้อารมณ์ให้เกิดแรงบันดาลใจ ก่ออิทธิพลและโน้มน้าวบุคคลอื่น และสรุปได้ว่า ผู้นำองค์กรจะเป็นผู้ที่มีความสามารถ ดังนี้

1. มีความสามารถในการสร้างอารมณ์ร่วมและมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น
2. มีความสามารถในการสร้างแนวร่วมเพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมาย
3. ใช้พลังส่วนบุคคลมากกว่าอิทธิพลของตำแหน่งในการบรรลุเป้าหมายที่กำหนด
4. มีความกระตือรือร้นที่จะขจัดความขัดแย้งให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

✓ เลอร์น (Lam. 1998 : 176) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ : เครื่องบ่งชี้ในการดำเนินชีวิต ศึกษาในกลุ่มคนทำงาน แบ่งเป็นกลุ่มที่ทำงานอย่างง่าย ๆ กลุ่มที่ทำงานหนักหรือยาก กลุ่มที่มีความเครียดต่ำและกลุ่มที่มีความเครียดสูง โดยการประเมินความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ ความฉลาดทั่วไป ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การปรับตัวต่อความเครียด และศึกษาสถิติประชากร พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีผลให้ปฏิบัติงานดีขึ้น กล่าวคือ ยิ่งมีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น คะแนนในการปฏิบัติงานก็จะสูงตามเป็นลำดับ ความฉลาดทางอารมณ์ จึงเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสามารถในการปฏิบัติงาน การเอาใจใส่ความรู้สึกของผู้อื่นและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้

โอมห์ (วีระวัฒน์ บัณฑิตามัย. 2542 : 16 ; อ้างอิงจาก Ohm. 1998) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ : ความสำเร็จในการสอนที่คำนึงถึงอารมณ์เป็นหลัก พบว่า ทักษะทางอารมณ์และสังคมสามารถสอนได้ และการจัด

การสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนให้เกิดความปลอดภัย การดูแลกัน จะส่งผลต่อความสุขสมบูรณ์ทางอารมณ์ และเสนอให้มีการศึกษาสำรวจในเรื่องของทักษะทางอารมณ์ที่ดี บุคลิกภาพส่วนบุคคลและความสำเร็จทางการเรียนด้วย

✓ ชูทาร์โซ (วิระวัฒน์ ปันนิตามัย. 2542 : 18 ; อ้างอิงจาก Sutarso. 1998) ศึกษาความแตกต่างทางเพศกับระดับความฉลาดทางอารมณ์โดยใช้เครื่องมือ EI-I ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น ทดสอบโดย Cronbach Alpha ที่ระดับ .88 ผลการทดสอบซ้ำที่ระดับ .85 โดยศึกษาตามหลักแนวคิดของ ซาโลเวย์ (Salovey. 1990) ; เมเยอร์ (Mayer. 1995) ; โกลด์แมน (Goleman . 1995 : 1998) ใน 5 องค์ประกอบ คือ การรู้จักตนเอง ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การดำรงความสัมพันธ์กับผู้อื่น การรู้อะไรควรไม่ควร และการจัดการหรือควบคุมอารมณ์ของตนเอง ศึกษาในผู้ชาย จำนวน 129 คน ผู้หญิง จำนวน 329 คน ช่วงอายุ 17-54 ปี พบว่า ผู้หญิงจะมีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าผู้ชาย (วัดโดยคะแนนรวมทั้ง 5 ด้าน) โดยเฉพาะในช่วงวัย 20-40 ปี ผู้หญิงโสด และผู้หญิงที่แต่งงานแล้วก็มีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าผู้ชาย แต่ในผู้หญิงโสดจะมีคะแนนความสัมพันธ์กับผู้อื่นต่ำ และพบว่าผู้ชายที่แต่งงานแล้วจะมีระดับสติปัญญาทางสมอง และความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าคู่สมรสสรุปได้ว่าผู้ชายและผู้หญิงมีระดับความฉลาดทางอารมณ์ที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับอายุและสถานภาพสมรส

ทาเปีย (วารสารความฉลาดทางอารมณ์ กรมสุขภาพจิต. 2543 : 22 ; อ้างอิงจาก Tapia. 1998) ศึกษาวิจัยตรวจสอบเครื่องมือวัดความฉลาดทางอารมณ์ที่เรียกว่า EI-I (The Emotional Intelligence Inventory) พบว่า เครื่องมือ EI-I มีความเชื่อมั่น ทดสอบโดยสูตร Cronbach Alpha ที่ระดับ .81 ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์และน่าเชื่อถือสำหรับงานวิจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์ และพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับสติปัญญาทางสมอง หมายความว่า ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงไม่จำเป็นต้องมีสติปัญญาทางสมองในระดับสูง หรือผู้ที่มีสติปัญญาทางสมองในระดับสูง ไม่จำเป็นต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ในระดับสูงตามไปด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า ความสำเร็จทางการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ รวมทั้ง คะแนน EI-I ก็ไม่มีความสัมพันธ์กับพื้นฐานของเชื้อชาติ และระดับการศึกษาของบิดามารดา แต่พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ นั่นคือ ผู้หญิงจะมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าผู้ชาย

ดีแมน (เทอดศักดิ์ เดชคง. 2542 : 25 ; อ้างอิงจาก Deman. 1999) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับความสำเร็จหรือความล้มเหลวในธุรกิจครอบครัว โดยการศึกษาจากผู้จัดการที่เป็นสมาชิกของครอบครัว จำนวน 116 คน ในธุรกิจครอบครัว 11 ธุรกิจ วัดระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้จัดการด้วยเครื่องมือ The Bar-On Emotional Intelligence Inventory และวัดความสำเร็จทางธุรกิจจากผลกำไรและการลงทุนเพิ่มเติม ในช่วง 4 ปี พบว่า ผู้จัดการที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูงก็ประสบความสำเร็จในธุรกิจสูง และพบว่า ถ้าระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้จัดการอยู่ในระดับต่ำก็จะไม่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ สิ่งที่สำคัญคือระดับความฉลาดทางอารมณ์โดยเฉลี่ยของทีมงานจัดการทั้งหมดจะมีผลหรือมีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของธุรกิจมากกว่า

เกรฟ (วิระวัฒน์ ปันนิตามัย. 2542 : 38 ; อ้างอิงจาก Graves. 1999) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับความสามารถในการรับรู้และประสิทธิภาพในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้หญิง จำนวน 75 คน ผู้ชาย จำนวน 75 คน รวมทั้งหมด 150 คน พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการรับรู้ สามารถทำนายพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติ ดังนั้นความฉลาดทางอารมณ์จึงมีศักยภาพที่จะเพิ่มระดับความสามารถของกระบวนการ และสามารถทำนายพฤติกรรมการทำงานในสาขาต่าง ๆ ตามทักษะ

✓ฟิลลิทเทอร์รี (เทอดศักดิ์ เดชคง. 2542 : 28 ; อ้างอิงจาก Pelliteri. 1999) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ การหาเหตุผลและกลไกการป้องกันหรือการปรับตัว โดยการศึกษาแก่นักศึกษาจากมหาวิทยาลัย 2 แห่ง จำนวน 107 คน มีทั้งคนผิวขาว อเมริกัน และกลุ่มที่มีเชื้อสายสเปน (ที่พูดภาษาสเปนได้) พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับการหาเหตุผลทางการรับรู้ ที่ระดับ 0.34 การปรับตัวมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ ขบวนการในการปรับตัวสามารถช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในด้านความเข้าใจอารมณ์และการหาเหตุผล นอกจากนี้ยังพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับทักษะการติดต่อทางจิตสำนึกมากกว่ากลไกการป้องกันโดยไม่รู้สึกรู้ส (อย่างไร้จิตสำนึก) ของแต่ละบุคคล

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย ได้มีผู้สนใจและศึกษาค้นคว้าตามรายงานการวิจัย ดังนี้

✓กิตติศักดิ์ เชื้ออาษา (2536 : 15) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิภาวะทางอารมณ์กับตัวแปรสิ่งแวดล้อมบางประการ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู การศึกษาของพ่อแม่ ฐานะทางเศรษฐกิจของพ่อแม่ และลำดับการเกิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 435 คน ตามแนวคิดของ Kohlberg ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ และลำดับการเกิดของนักเรียน

เสริมศรี กาญจนสินี (2539 : 2) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบปฏิกิริยาจริยธรรมของพยาบาลที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูงและต่ำต่อพฤติกรรมการดูแลรักษาผู้ติดเชื้อเอดส์ กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาล โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จำนวน 71 คน และพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 215 คน รวม 286 คน ผลการวิจัยพบว่า พยาบาลที่มีคะแนนวุฒิภาวะทางอารมณ์สูงจะมีคะแนนปฏิกิริยาจริยธรรมต่อการพยาบาลผู้ติดเชื้อเอดส์สูงกว่าพยาบาลที่มีคะแนนวุฒิภาวะทางอารมณ์ต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับน้อยกว่า .01

✓ธีระวัฒน์ บัณฑิตามัย และอุสา สุทธิสาคร (2542 : 66) ได้ศึกษาและสร้างแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ขึ้นโดยเรียกชื่อว่า "EI 99" จำนวน 90 ข้อ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จำนวน 464 คน ลักษณะของแบบประเมินเป็นข้อความที่เกิดขึ้นกับตนทั้งในแง่ความคิด ความรู้สึก อารมณ์และการแสดงออกในระดับใด ใน 5 ช่วงค่า กล่าวคือ ระดับค่า 1 "ไม่เคยเลย หรือ ปฏิเสธน้อยสุด" ไปจนถึง 5 "บ่อยครั้งที่สุด หรือ เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง" จากการศึกษาพบว่า เครื่องมือนี้มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับแรก คือ .92 และการทดสอบฉบับที่ 2 พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ คือ .93 แสดงว่าองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ที่วัดโดยแบบทดสอบ "EI 99" มีความเชื่อถือได้ นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษาถึงองค์ประกอบด้านชีวประวัติ (Biodata) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีกับความสามารถทางความฉลาดทางอารมณ์ พบว่า เพศหญิงโดยภาพรวมมีความสามารถด้านความเอื้ออาทร วุฒิภาวะทางอารมณ์และการควบคุมอารมณ์ของตนเองสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะด้านความเอื้ออาทร การตระหนักรู้ถึงภาวะอารมณ์ของผู้อื่น การรู้จักอารมณ์ของตนเองและการมีแรงจูงใจที่ดี การปรึกษาหารือกับพี่น้องและครูอาจารย์ เมื่อมีปัญหา มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความฉลาดทางอารมณ์ สภาพความสัมพันธ์กับบิดามารดามีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อความเอื้ออาทร การมีแรงจูงใจที่ดี การควบคุมอารมณ์ของตนเอง และทักษะทางสังคมของนัก

ศึกษา การประเมินตนเองเป็นคนมุ่งความสำเร็จ ใฝ่สัมฤทธิ์และมุ่งอำนาจมีผลต่อความสามารถด้านความเอื้ออาทรและการมีแรงจูงใจที่ต่อนัยสำคัญ อายุมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ทุกด้าน ยกเว้นด้านความเอื้ออาทร และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่พิจารณาได้จากระดับคะแนนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญโดยที่ระดับคะแนนมีความสัมพันธ์กับการมีแรงจูงใจที่ต่อนัยสำคัญ

เทอดศักดิ์ เดชคง (2542 : 75) ได้ศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกรุงเทพมหานคร จำนวนมากกว่า 200 คน วัด 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 เป็นการประเมินโดยให้เด็กทำเอง ส่วนที่ 3 เป็นการประเมินโดยครูประจำชั้น พบว่า เด็กห้องเก่งมีความฉลาดทางอารมณ์เฉลี่ยต่ำกว่าเด็กห้องธรรมดา เด็กห้องเก่งมักมีระดับความสุขต่ำกว่าเด็กห้องธรรมดา เด็กห้องเก่งมีแนวโน้มที่จะมองตนเองว่ามีความสามารถทางอารมณ์ (ความพึงพอใจ ความคิดแง่บวก ความรับผิดชอบ น้ำใจ เป็นต้น) และครูมีแนวโน้มที่จะให้คะแนนความสุขและการเป็นคนดีแก่เด็กห้องเก่งสูงกว่าเด็กห้องธรรมดาอย่างเห็นได้ชัด

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดู ฐานะทางเศรษฐกิจ และลำดับการเกิด และยังส่งผลต่อคะแนนในการเรียน ความสามารถในการเขียนบทประพันธ์ ระดับสติปัญญา ความสำเร็จทางการศึกษา ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในธุรกิจ การประเมินคุณค่าในตนเอง การมุ่งหวังความสำเร็จในชีวิต และบุคลิกภาพของผู้คน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับความสามารถทางเชาวนปัญญาตนเอง

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา

3.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยในการเรียน

3.1.1 ความหมายของนิสัยในการเรียน (Study Habits)

กิลเบิร์ต เรนน์ (วิชชุตา เตียวกุล. 2529 : 6 ; อ้างถึงใน Gillbet Wren. 1968) กล่าวว่า "ทักษะในการเรียนและเทคนิค เป็นลักษณะของพฤติกรรมแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนิสัยในการเรียน จึงกล่าวได้ว่า นิสัยในการเรียนรวมถึงเทคนิคในการเรียนและทักษะในการเรียนด้วย" นิสัยในการเรียนมีความหมายใกล้เคียงกันและคล้ายคลึงกับคำว่า เทคนิคในการเรียน (Study Skills) มาก

ไลท์ ทัสซิง (เทอด แก้วศิริ. 2530 : 8 ; อ้างอิงจาก Lyle Tussing. 1949) กล่าวว่า นิสัยเป็นแบบแผนพฤติกรรมที่ได้จากการเรียนรู้ เป็นพฤติกรรมที่เป็นไปโดยอัตโนมัติซึ่งทำให้บุคคลสามารถจัดการกับสภาพแวดล้อมเฉพาะอย่างได้โดยง่าย

อิงลิช และอิงลิช (เทอด แก้วศิริ. 2530 : 12 ; อ้างอิงจาก English and English. 1958) กล่าวว่า "เทคนิคในการเรียน หมายถึง กระบวนการวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้เกิดประโยชน์ต่อผลการเรียน ซึ่งได้แก่ วิธีการศึกษาค้นคว้า กระบวนการแก้ไขปัญหา และกระบวนการกลุ่ม"

กูตส์ (เทอด แก้วศิริ. 2530 : 11 ; อ้างอิงจาก Good. 1958) ได้อธิบายทักษะในการเรียน ว่าหมายถึง การนำความสามารถพิเศษหรือวิธีการมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียน ซึ่งได้แก่ วิธีการอ่าน การจด และการบันทึกย่อการสรุป และการศึกษาค้นคว้าถึงวัตถุดิบต่าง ๆ ในการเรียน (Locating Material) ซึ่งในเรื่องนี้ อิงลิช และอิงลิช กล่าวว่า "ทักษะในการเรียนที่ดีต้องประกอบด้วยความสามารถในเรื่องต่อไปนี้คือ การสำรวจ (Survey)

การถาม (Question) การอ่าน (Read) การท่องจำ (Recite) และการทบทวน (Review) ซึ่งมีสัญลักษณ์ย่อว่า SQ3R"

ไอเซนเบิร์ก, อาร์โนลด์ และมิลลีย์ (เทอด แก้วศิริ, 2530 : 8 ; อ้างอิงจาก Eysenck, Arnold and Meili, 1972) กล่าวว่า นิสัย หมายถึง แนวโน้มของแต่ละบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ จนกลายเป็นกิจนิสัย และเป็นไปโดยอัตโนมัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพฤติกรรมเหล่านั้นเกิดจากการฝึกฝนเป็นประจำ

โฮลท์แมน (เสวย สิงโตสี, 2544 : 8 ; อ้างอิงจาก Holtzman, 1965 : 17) ได้กล่าวถึง นิสัยในการเรียนว่า หมายถึง พฤติกรรมการเรียนที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับ

1. การใช้เวลาเรียน ได้แก่ การรู้จักใช้เวลาในการเรียนและการทำงานได้อย่างเหมาะสม โดยรู้จักแบ่งเวลาว่าควรทำเรื่องใดก่อนหลัง ไม่ผลัดผ่อน หลีกเลียง รอเวลาทำในเวลากระชั้นชิด ไม่เสียเวลากับเรื่องไม่เป็นสาระจนเกินควร และปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายทันเวลา

2. วิธีการเรียน ได้แก่ การรู้จักใช้วิธีการเรียนที่ถูกต้อง มีการวางแผนเตรียมงานก่อนลงมือทำ รู้จักแหล่งข้อมูลที่ต้องการทราบ ทำงานด้วยความมีระเบียบรอบคอบ ทำให้งานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (สุภาภรณ์ ศศิติกกรรม, 2543 : 92 ; อ้างอิงจาก ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2538) นิสัยในการเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอ แสดงถึงความพึงพอใจและมุ่งมั่นที่จะศึกษาหาความรู้ ให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวประกอบด้วย ความตั้งใจ และเอาใจใส่ในการเรียน การวางแผนและการจัดระบบการเรียน มีความมุ่งมั่นที่จะแสวงหาความรู้ และพัฒนาการเรียนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความคิดริเริ่ม ขยัน อดทน รับผิดชอบ พึ่งตนเอง และมีความภาคภูมิใจในผลการเรียนของตน

สรุปได้ว่า นิสัยทางการเรียน คือ พฤติกรรมที่สืบเนื่องมาจากทักษะในการเรียน และเทคนิคในการเรียน ซึ่งปฏิบัติเป็นประจำ สม่ำเสมอของนักเรียนจนกลายเป็นนิสัยในการเรียน รวมถึงการทำงานและการใช้เวลาอย่างเหมาะสมในการเรียนของนักเรียนด้วย

3.1.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน

อเนกกุล กริแสง (2520 : 43) ได้เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของวิธีการเรียนของนักเรียนซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการเรียนว่า นักเรียนจะบรรลุจุดมุ่งหมายในการเรียนที่ดีนั้นจะต้องมีวิธีการเรียนที่ถูกต้อง โดยวิธีการเรียน มีองค์ประกอบที่นักเรียนจะต้องให้ความสนใจ คือ การฝึกฝน การรู้ผลงาน การแบ่งบทเรียนเป็นตอน ๆ การใช้ประสาทสัมผัสรับรู้ช่วยในการเรียน เครื่องล่อใจซึ่งหมายถึงสิ่งของหรือสถานการณ์ที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมหรือแสดงพฤติกรรม และความเอาใจใส่ต่อการเรียน

รุ่งทิวา จักรกร (2521 : 21) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนที่ดี ประกอบด้วย

1. ลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ ความพร้อม ความต้องการที่จะเรียนรู้ ความสามารถในการรับรู้ อารมณ์ที่อยากจะเรียนรู้ ระดับเชาวน์ปัญญา เจตคติต่อการเรียนรู้ และสุขภาพจิต

2. ลักษณะของสิ่งที่เรียนรู้ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

2.1 บทเรียน ได้แก่ เนื้อหาสาระหรือเรื่องราวที่จะเรียน โดยลักษณะของบทเรียนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ คือ ความสั้น-ยาวของบทเรียน ความยาก-ง่ายของบทเรียน เป็นต้น

2.2 สื่อประกอบการเรียน ได้แก่ สื่อการเรียนต่างๆ ที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น เร็วขึ้น เช่น หนังสือ รูปภาพ แผนภูมิ สไลด์ ภาพยนตร์ เป็นต้น ซึ่งลักษณะของสื่อประกอบของบทเรียนที่มีต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ได้แก่ ความชัดเจน ความซับซ้อน และความเหมาะสมของสื่อ

3. วิธีการเรียนรู้ แบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ

3.1 การเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.2 การเรียนรู้โดยมีครูสอน

4. แรงจูงใจในการเรียน จะเป็นสิ่งกระตุ้น หรือแรงผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมทางการเรียนรู้ออกมา ความต้องการอยากรู้ อยากพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า มีความพึงพอใจที่จะเรียน มีเจตคติที่ดีต่อบทเรียนและต่อครูผู้สอน ย่อมก่อให้เกิดผลการเรียนที่น่าพอใจ

สัจ จูทรานันท์ (2525 : 42) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า องค์ประกอบของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนิสัยทางการเรียนนั้น นอกจากวิธีการเรียนแล้ว ลักษณะของการเรียน อัตราการเรียนของผู้เรียนก็มีส่วนสำคัญด้วยเช่นกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียนนั้น ได้แก่ ลักษณะของผู้เรียน ลักษณะของสิ่งที่จะเรียนรู้ แรงจูงใจหรือสิ่งล่อใจในการเรียน และวิธีการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้จะส่งผลให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนตามความมุ่งหวังหรือไม่ขึ้นอยู่กับการศึกษาและพัฒนานิสัยทางการเรียนของผู้เรียนเป็นสำคัญ และจะเห็นได้ว่าระดับเชาวน์ปัญญา สุขภาพจิตและความพร้อมเป็นส่วนหนึ่งของลักษณะของผู้เรียนซึ่งมีผลความสำเร็จในการเรียนดังกล่าวด้วย

3.1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับนิสัยในการเรียน

ผลงานวิจัยในต่างประเทศ

ปี ค.ศ. 1961 คาร์เตอร์ (เทอด แก้วศิริ. 2530 : 19 ; อ้างอิงจาก Carter. 1961 : 51-56) ได้ศึกษานิสัยทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำกว่าระดับความสามารถกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 7 และ 8 จำนวน 725 คน โดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสแตนฟอร์ด (Stanford Achievement Test-SAT) และแบบทดสอบวัดความสามารถทางเชาวน์ปัญญาของเฮมมอน และเนลสัน (The Hemmon-Ne-son Test of Mental Ability) เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม และใช้แบบสำรวจวิธีทางการเรียนของคาลิฟอร์เนีย (California Study Method Survey-CSMS) วัดนิสัยทางการเรียนของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าระดับความสามารถทางเชาวน์ปัญญา จะมีนิสัยทางการเรียนที่ดีกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถทางเชาวน์ปัญญา

โพพแฮม และมัวร์ (Popham and Moore. 1960 : 552-554) ศึกษาพบว่า นิสัยในการเรียน ทักษะคิดในการเรียน และการปรับตัวทางด้านการเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยศึกษาในนิสิตระดับปริญญาตรี จำนวน 287 คน ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสำรวจนิสัยในการเรียนและทักษะคิดในการเรียน และมีความสอดคล้องกับการศึกษาของมอริส (Moris. 1961 : 23) ซึ่งศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีคะแนนนิสัยทางการเรียน และทักษะคิดในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

บริกซ์ และมอร์เลย์ (สุภาภรณ์ ศิริติลลภธรรม. 2543 : 28 ; Briggs and Morley. 1971 : 347-350) ได้ศึกษาผลของการปรับปรุงนิสัยในการเรียนที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 20

คน กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งกลุ่มทดลองจะได้รับการสอนด้วยกระบวนการบางอย่างเพื่อให้นักศึกษาเกิดความพอใจเกี่ยวกับสภาพการเรียนรู้ และสอนวิธีการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพด้วยเทคนิคของโรบินสัน (The Robinson-SQ3R) เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่า นิสัยในการเรียน โดยเฉพาะในเรื่องเจตคติต่อการเรียน ความเอาใจใส่ต่อการเรียน การใช้เวลาในการเรียน ถ้าได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นแล้ว จะมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้นด้วย

จากการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศ สรุปได้ว่า นิสัยทางการเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งอาจมีส่วนช่วยส่งเสริมหรือขัดขวางการเรียนนอกเหนือไปจากองค์ประกอบทางด้านสติปัญญา

✓ ผลงานวิจัยในประเทศ

✓ นภาพร เมฆรักษาภรณ์ (2515 : 65-67) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียน และทัศนคติในการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนรัฐบาล ปีการศึกษา 2514 เขตพระนคร จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียน ผลการศึกษาพบว่า นิสัยขยันหมั่นเพียร การใช้เวลา และทัศนคติที่มีต่อการเรียน มีความสัมพันธ์กับมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีนิสัยขยันหมั่นเพียร และทัศนคติในการเรียนดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

✓ อัจฉรา วงศ์โสธร (2525 : 95-98) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเรียนรู้และความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เริ่มเรียน โดยศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ ความถนัดทางการเรียน ทัศนคติ แรงจูงใจ และนิสัยในการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเป็นนักเรียนที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษจาก โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย จำนวน 97 คน พบว่า ทัศนคติ แรงจูงใจ และนิสัยในการเรียน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษตามความสามารถของแต่ละบุคคล

✓ ชเนติ สวัสดิฤกษ์ (2527 : 68-72) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง แรงจูงใจ ภูมิหลังทางสังคม และนิสัยทางการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบสำรวจแรงจูงใจ แบบสำรวจภูมิหลังทางสังคม และแบบสำรวจนิสัยในการเรียน และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ โดยศึกษาในกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1,100 คน พบว่า แรงจูงใจในเชิงบูรณาการ และแรงจูงใจ ภูมิหลังทางสังคม และนิสัยทางการเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่า นิสัยทางการเรียน มีความสำคัญต่อการเรียนของนักเรียน เพราะส่งผลต่อนิสัย และพฤติกรรมในการเรียน และการทำงาน การพัฒนาตนเอง แสวงหาความรู้ เพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จในการศึกษา และการทำงานต่อไปในอนาคต

3.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

3.2.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

สายสุรี จุติกุล (2511 : 8) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ส่วนต่าง ๆ ของบุคคลที่รวมกันแล้วทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากบุคคลอื่น ส่วนต่าง ๆ นั้น ได้แก่ อุปนิสัย นิสัยใจคอ ความสนใจ ทักษะ ทักษะการปรับตัว โครงสร้างของร่างกาย ซึ่งส่วนต่าง ๆ เหล่านี้จัดเป็นลักษณะที่สำคัญของแต่ละบุคคล

เชิดศักดิ์ โฆวสินธุ์ (2520 : 3) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัยที่รวมกันเป็นแบบฉบับเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล และเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งพิจารณาได้จากรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลนั้น

รุช (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 41 ; อ้างอิงจาก Ruch. 1953) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ ตัวเราทั้งตัวหรืออวัยวะที่แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกมานั้น จะเป็นกระจกเงาที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิด หรือทัศนคติของบุคคลนั้น ๆ

ฮิลการ์ด และแอทกินสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 41 ; อ้างอิงจาก Hilgard and Atkinson. 1967) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะรวมของบุคคลและวิธีการแสดงออกของพฤติกรรมของเขา ส่วนอลพอร์ต (Allport. 1967:28) ได้อธิบายว่า บุคลิกภาพเป็นระบบการเคลื่อนไหวของอินทรีย์ที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคล และเป็นตัวกำหนดลักษณะนิสัย (Traits) ประจำตัวของบุคคลนั้นทั้งหมด

3.2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ

ฉลอง ภิมย์รัตน์ (2521 : 29-30) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพมี 2 ปัจจัยใหญ่ ๆ คือ

1. องค์ประกอบด้านพันธุกรรม เป็นการถ่ายทอดยีนส์จาก พ่อ แม่ หรือบรรพบุรุษไปสู่ลูกหลาน ได้แก่ ลักษณะทางด้าน รูปร่าง หน้าตา ท่าทาง ผิวพรรณ อารมณ์ ตลอดจนระบบประสาท และระบบโลหิต ซึ่งเป็นลักษณะที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด

2. องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นธรรมชาติ และสภาพวัฒนธรรม ประเพณี กฎเกณฑ์ระเบียบต่าง ๆ ในสังคมที่บุคคลเกี่ยวข้องอยู่ เป็นผลให้เกิดการเรียนรู้และปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ได้แก่ ลมฟ้าอากาศ ที่อยู่อาศัย อาหาร ตลอดจนบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมนี้มีผลให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันส่งผลให้บุคลิกภาพของคนแตกต่างกัน

กาญจนา คำสุวรรณ (2524 : 194-195) ได้กล่าวถึงลักษณะของประสบการณ์ที่มีผลต่อบุคลิกภาพของบุคคลไว้ดังนี้

1. ประสบการณ์รวมทางวัฒนธรรม เป็นประสบการณ์ที่บุคคลได้รับเหมือนกันหรือต่างกันมีผลให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันตามความเชื่อ ทักษะ ค่านิยม ประเพณี และคำสอนของสังคมนั้น

2. ประสบการณ์เฉพาะตัว เป็นอิทธิพลที่ได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่แตกต่างกัน มีผลให้บุคคลแต่ละคนได้รับการหล่อหลอมบุคลิกภาพไม่เหมือนกัน ผู้ที่ได้รับการเลี้ยงดูที่เหมาะสมได้รับความรัก เอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจก็จะพัฒนาบุคลิกภาพไปในทิศทางที่เหมาะสม มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเหตุผลและมองโลกในแง่ดี ในขณะที่ผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หรือเข้มงวด จะมีบุคลิกภาพไปในทิศทางตรงกันข้าม มีความก้าวร้าว ไร้อำนาจ หวาดระแวง และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสังคม

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 44) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพประกอบด้วย พันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และช่วงเวลาชีวิตของบุคคล กล่าวคือ

1. พันธุกรรม สิ่งถ่ายทอดทางพันธุกรรม ส่วนมากเป็นลักษณะทางกาย เช่น ความสูงต่ำ ลักษณะเส้นผม สีของผิว ชนิดของโลหิต โรคภัยไข้เจ็บบางชนิด และข้อบกพร่องทางร่างกายบางชนิด เช่น ดา บอดลี ศีรษะล้าน นิ้วเกิน มือติดกัน เป็นต้น ซึ่งลักษณะทางกายเหล่านี้ เป็นอิทธิพลของพันธุกรรมที่มีต่อบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลทั้งสิ้น

2. สิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของมนุษย์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และบุคลิกภาพ สำหรับสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการพัฒนาการทางกาย ทางจิตใจ และบุคลิกภาพ คือ บุคคลที่อยู่รอบตัวเรา ครอบครัว กลุ่มคนและวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมที่เป็นมนุษย์คนอื่น ๆ นี้ จะมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ทศนคติ และพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์

3. ช่วงเวลาในชีวิตของมนุษย์ แสดงถึงระดับพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ อันเกิดจากอิทธิพลร่วมระหว่างพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และแม้ว่าระยะสำคัญของพัฒนาการของมนุษย์ส่วนมากจะอยู่ในช่วงชีวิตวัยเด็กเป็นส่วนมาก

อีริคสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2530 : 42 ; อ้างอิงจาก Erikson, 2959) เชื่อว่า การพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์นั้น มิได้หยุดยั้งแต่ในวัยเด็ก แต่จะมีการพัฒนาลักษณะต่าง ๆ ของบุคลิกภาพอย่างเป็นลำดับ ตลอดชีวิตของบุคคลแต่ละบุคคล

นอกจากนี้ มูส และมูส (จรรยา เกษศรีสังข์, 2537 : 106 ; อ้างอิงมาจาก Moos and Moos, 1968) กล่าวว่า บุคลิกภาพของแต่ละบุคคล บรรยายากดในครอบครัว และการเผชิญปัญหา มีความสัมพันธ์กัน เช่น บุคคลที่มีบุคลิกภาพก้าวร้าว มีความขัดแย้งในใจ มักจะมาจากครอบครัวที่ปฏิเสธหรือไม่ยอมรับบุตรหรือธิดา ครอบครัวที่ปล่อยปละละเลย บุตรมากเกินไป หรือครอบครัวที่ควบคุมบุตรธิดามากเกินไป ทำให้บุตรหรือธิดาที่เป็นสมาชิกของครอบครัวนั้นไม่มีวิธีการเผชิญปัญหาที่ไม่เหมาะสม เช่น มักจะแสดงอารมณ์โกรธ สู้โดยไม่มีเหตุผล หรือบางครั้งอาจจะใช้วิธีการหลีกเลี่ยงในการเผชิญปัญหา ส่วนครอบครัวที่มีบรรยากาศของความรัก เอื้ออาทร ให้ความอบอุ่น ให้ความสนใจ เอาใจใส่ดูแลบุตรธิดา สมาชิกของครอบครัวนั้นก็จะมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก มีเหตุผล มีความสามารถในการตัดสินใจ พิจารณาข้อดี ข้อเสีย ก่อนลงมือกระทำหรือตัดสินใจตกลงใจ ซึ่งผู้ที่มีลักษณะบุคลิกภาพดังกล่าว และอยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น ส่วนใหญ่ที่จะใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้โดยคำนึงถึงเหตุผลประกอบ

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สรุปได้ว่า บุคลิกภาพเป็นการแสดงออกทั้งด้านการกระทำและความคิด ซึ่งเป็นผลมาจากพันธุกรรมกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งประสบการณ์ต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับ

3.2.3 ประวัติความเป็นมาของการศึกษาบุคลิกภาพแบบเอ และบุคลิกภาพแบบบี

บุคลิกภาพแบบเอ เป็นบุคลิกภาพที่ค้นพบในราวปี ค.ศ. 1960 อันเนื่องมาจาก โรสแมน (Roseman) ได้เริ่มสังเกตผู้ป่วยโรคหัวใจว่า มีบุคลิกภาพบางอย่างที่แปลกไปจากผู้ป่วยโรคอื่น ๆ จากการสังเกตเหตุการณ์บางอย่างในคลินิกโรคหัวใจของเขาพบว่า แก้วที่ผู้ป่วยโรคหัวใจมานั่งตรวจนั้นจะมีรอยลึกเฉพาะตรงขอบแก้วที่เท่านั้น แสดงว่า คนไข้ส่วนใหญ่ของเขาแก้วแต่ตรงขอบแก้ว ซึ่งทำให้เขาคิดว่าคนเช่นนี้จะต้องเป็นคนรีบร้อน เพราะคนที่ทำอะไรรีบร้อน รีบเร่ง มักนั่งแก้วแต่ตรงขอบเพื่อจะได้ลุกขึ้นได้โดยเร็ว คล้ายกับลักษณะของคนพร้อมที่จะ

เคลื่อนไหวได้ทันที จากความคิดนี้ ทำให้เขาคิดว่า น่าจะมีบุคลิกบางอย่างที่เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจ ซึ่งสอดคล้องกับการสังเกตของเขาอีกว่า ผู้ป่วยโรคหัวใจบางคนนั้นไม่มีปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor) ที่เคยเชื่อกันว่าเป็นสาเหตุสำคัญของโรคหัวใจเลย แต่เดิมนั้นพบว่า การมีโคเรสเตอรอลสูง ความดันโลหิตสูง การสูบบุหรี่ การเป็นเบาหวาน และความอ้วน เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจ และในที่สุดก็พบว่า มีบุคลิกภาพชนิดหนึ่งซึ่งต่อมาเขาให้ชื่อว่าบุคลิกภาพแบบเอ และบุคลิกภาพตรงกันข้าม เรียกว่า เป็นบุคลิกภาพแบบบี การค้นพบบุคลิกภาพแบบเอ นั้นถือว่าเป็นการค้นพบที่สำคัญ เพราะบุคลิกภาพแบบเอ เป็นปัจจัยเสี่ยงกว่าปัจจัยทางกายภาพทุกปัจจัย ถ้าเปรียบเทียบระหว่างผู้ที่ เป็นโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง หรือโรคไขมันในหลอดเลือดสูงกับคนที่ มีบุคลิกภาพแบบเอแล้ว คนที่มีบุคลิกภาพแบบเอ จะถือว่าเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สุดของการเกิดโรคหัวใจ (จรรยา เกษศรีสังข์. 2537 ; อ้างอิงจาก รังสิต พุ่มระฤก. 2532 : 10)

จากประวัติความเป็นมาของการศึกษาบุคลิกภาพแบบเอ และแบบบีนั้น ฟรีดแมน และโรสแมน (Friedman and Roseman. 1974 : 164) สรุปลักษณะของบุคลิกภาพแบบเอ และบุคลิกภาพแบบบี ได้ดังนี้

บุคลิกภาพแบบเอ (Type A Behavior Pattern Personality) หมายถึง บุคลิกภาพเร่งร้อน ชอบแข่งขันและก้าวร้าว ชอบทำงานให้ได้มาก ๆ ในเวลาน้อย มีความรู้สึกที่ เวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว มีความมานะพยายามในการทำงานได้อย่างใดอย่างหนึ่งให้ประสบความสำเร็จ ชอบฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล ชอบทำงานด้วยความรวดเร็ว ทนไม่ได้อกับการทำงานล่าช้า มีความต้องการพักผ่อนน้อยกว่าคนอื่น และถูกกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกโกรธและก้าวร้าวได้ง่าย

บุคลิกภาพแบบบี (Type B Behavior Pattern Personality) หมายถึง บุคลิกภาพที่มีความผ่อนคลาย ไม่รีบร้อนและไม่ก้าวร้าว มีลักษณะเรื่อย ๆ เนื่อย ๆ ชอบการพักผ่อนและดำเนินชีวิตแบบง่าย ๆ ไม่ชอบฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ในการทำงาน และไม่ชอบการทำงานในเวลาอันรีบด่วน

3.2.4 การวัดบุคลิกภาพแบบเอ และบุคลิกภาพแบบบี

แบบวัดบุคลิกภาพแบบเอ และแบบบี ในปัจจุบันมี 3 แบบวัด คือ (อัจฉรา วงษ์พัฒนามงคล. 2533 : 21 : อ้างอิงมาจาก Strube and others. 1987)

แบบวัดที่ 1 แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview : SI) แบบสัมภาษณ์นี้เป็นการวัดการแสดงออกทางด้านกายภาพ ประกอบด้วยข้อคำถาม 25 ข้อ โดยมุ่งหวังให้ผู้ตอบรายงานพฤติกรรมตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้คนที่ มีบุคลิกภาพแบบเอ ไม่สามารถทนได้ เช่น สถานการณ์ที่ทำให้โกรธ สถานการณ์ที่มีการแข่งขันกันอย่างมาก

แบบวัดที่ 2 แบบวัดบุคลิกภาพแบบเอ ของ แฟรมมิงแฮม (Framingham Type A Scale : FTAS) เป็นแบบวัดรายงานของตนเอง เช่นเดียวกับแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ วัดทางด้านแรงผลักดันให้เกิดความสำเร็จ วัดความรู้สึกถึงเวลาในการทำงานที่ผ่านไปอย่างรวดเร็ว และการวัดความรู้สึกกดดันในการทำงาน

แบบวัดที่ 3 แบบสำรวจการกระทำของเจนกินส์ (Jenkins Activity Survey หรือ JAS) เป็นแบบสำรวจแบบรายงานตนเอง ซึ่ง อัจฉรา วงษ์พัฒนามงคล (2533 : 21) ได้ศึกษาตัวแปรทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อไปในระดับบัณฑิตศึกษา ได้นำแบบสำรวจการกระทำของเจนกินส์มาปรับปรุงเป็นแบบสอบถามบุคลิกภาพ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ เป็นแบบสอบถามที่คล้ายกับแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง

แต่ดัดแปลงให้เป็นแบบสอบถามชนิดปรนัย จากผลการใช้แบบสอบถามบุคลิกภาพที่ได้ปรับปรุงแล้ว พบว่า คนที่ได้คะแนนสูงจากแบบสอบถามนี้ จะมีบุคลิกภาพแบบเอ ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำจะเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบบี โดยแบบสอบถามนี้จะวัดความรู้สึกที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะสถานการณ์ในการทำงาน ความกดดันในการทำงานและสถานการณ์การแข่งขัน

3.2.5 งานวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพ

ผลงานวิจัยในต่างประเทศ

บูลเมนทอลส์ (ชมพูนุท พงษ์ศิริ. 2535 : 28 ; อ้างอิงจาก Blumental. 1978) ได้ศึกษาความเครียดของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีบุคลิกภาพแบบเอ และแบบบี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเอจะมีความเครียดสูงกว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบบี

เกลลี และฮุสตัน (อัจฉรา วงษ์พัฒนามลล. 2533 : 19 ; อ้างอิงจาก Kelly and Houston. 1985) ได้ศึกษาหญิงที่ทำงานนอกบ้านที่มีบุคลิกภาพแบบเอ และแบบบี ผลการศึกษาพบว่า หญิงที่ทำงานนอกบ้านที่มีบุคลิกภาพแบบเอ มีระดับการศึกษาและสถานภาพทางอาชีพสูงกว่าหญิงที่ทำงานนอกบ้านที่มีบุคลิกภาพแบบบี และจากการศึกษาโดยใช้ตัวแปรที่เกี่ยวกับลักษณะการทำงาน พบว่า หญิงที่ทำงานนอกบ้านที่มีบุคลิกภาพแบบเอ มีชั่วโมงการทำงานมากกว่า มีปริมาณงานที่ทำมากกว่า มีแนวโน้มจะมีชั่วโมงการทำงานต่ออาทิตย์มากกว่า และรายงานว่ามีความสับสนในบทบาทการทำงาน ความตึงเครียดในการทำงาน และต้องการประสบการณ์การทำงานมากกว่าหญิงที่ทำงานนอกบ้านที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบบี

สตรูบ และโบแลนด์ (Strube and Boland. 1968.) ได้ทำการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาลักษณะบุคลิกภาพแบบเอ และแบบบีที่มีผลต่อสมรรถภาพและความเพียรพยายามในการทำงานของบุคคล ผลการวิจัยพบว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบเอ ได้รับความเชื่อถือในความสำเร็จของงานมากกว่าความล้มเหลว ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างการวินิจฉัยความยากของงานกับความเพียรในการทำงานนั้น พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางลบ กล่าวคือ ถ้างานมีความยากมากขึ้นบุคคลจะมีความเพียรในการทำงานนั้น พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางลบ กล่าวคือ ถ้างานมีความยากมากขึ้นบุคคลจะมีความเพียรพยายามในการทำงานลดลง แต่จะมีความเพียรพยายามในงานที่มีความยากปานกลาง ส่วนบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบบี นั้น ความเชื่อถือในความสำเร็จและความล้มเหลวไม่แตกต่างกัน และความยากของงานและความเพียรพยายามจะมีความสัมพันธ์กันทางบวก

ผลงานวิจัยในประเทศ

อัจฉรา วงษ์พัฒนามลล (2533 : 126-127) ได้ศึกษาตัวแปรทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการศึกษาต่อจำนวน 120 คน และไม่มีพฤติกรรมศึกษาต่อ จำนวน 120 คน ตัวแปรที่ศึกษาคือ จิตลักษณะพื้นฐานของบุคคล และสภาพแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการศึกษาต่อ ในการศึกษาจิตลักษณะพื้นฐานนั้น ศึกษาจากบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบเอ และบุคลิกภาพแบบบี ผลการวิจัยพบว่าผู้ที่มีพฤติกรรมการศึกษาต่อจะมีลักษณะบุคลิกภาพแบบเอ มากกว่าผู้ที่ไม่มีความพฤติกรรมการศึกษาต่อโดยเฉพาะในกลุ่มคนโสด ส่วนกลุ่มคนที่มีครอบครัว และมีบุคลิกภาพแบบเอจะมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษามากกว่าคนที่มีบุคลิกภาพแบบบี

ชมพู พงษ์ศิริ (2535 : 73-74) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2,3 และ 4 จำนวน 230 คน ตัวแปรที่ศึกษาคือ ทศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล บุคลิกภาพแบบเอ และแบบบี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้นปี และความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบเอ มีความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยสูงกว่าแบบบี

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบเอ และแบบบี จะเห็นได้ว่า บุคลิกภาพแบบเอเป็นบุคลิกภาพกระตือรือร้น ชอบความสำเร็จ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ไม่ชอบการรอคอย ส่วนบุคลิกภาพแบบบีเป็นบุคลิกภาพแบบเฉื่อยชา ไม่ชอบการรีบเร่ง ไม่ชอบต่อสู้แข่งขัน อดทนรอคอยได้

3.3 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับสุขภาพจิต

3.3.1 ความหมายของสุขภาพจิต

มีผู้ให้ความหมายของสุขภาพจิตไว้มากมาย ไว้ดังต่อไปนี้

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) ได้ให้ความหมายของสุขภาพจิตไว้ว่า สุขภาพจิตหมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะปรับตัวให้มีความสุขอยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ดี มีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่นและดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสะดวกอย่างสุขสบาย สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงนี้ โดยไม่มีข้อขัดแย้งภายในจิตใจ

ฝน แสงสิงแก้ว (2521 : 57) ได้ให้ความหมายของสุขภาพจิตไว้ว่า สุขภาพจิตหมายถึง สภาวะของชีวิตที่มีสุขภาพและผู้ที่สุขภาพจิตดี คือ ผู้ที่สามารถปรับตนเองอยู่ได้ด้วยความสุข ในโลกซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ได้

กมลรัตน์ หล้าสูงรัง (2524 : 2) ได้ให้ความหมายของสุขภาพจิตไว้ว่า สุขภาพจิต หมายถึง ความสมบูรณ์ของจิตใจที่ปราศจากอาการผิดปกติต่าง ๆ ทางจิต เช่น โรคจิต โรคประสาท ฯลฯ มีความมั่นคงทางจิตใจ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมในสังคม โดยไม่มีข้อขัดแย้งภายในจิตใจ

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2526 : 226) ได้ให้ความหมายของคำว่าสุขภาพจิตไว้ว่า สุขภาพจิต หมายถึง สภาวะความมั่นคงจิตใจ หรือสภาวะความสมบูรณ์ทางจิตใจของมนุษย์ในอันที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข และสามารถทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคมได้เป็นอย่างดี และมีประสิทธิภาพ

กรมการแพทย์ (2529 : 3) ได้ให้ความหมายของสุขภาพจิตไว้ว่า สุขภาพจิต หมายถึง สภาวะของจิตใจของบุคคลที่สามารถแก้ปัญหา สามารถปรับตัวและปรับจิตใจได้อย่างเหมาะสมกับสังคมและสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสุขสบายตามอัตภาพและปราศจากอาการโรคจิต โรคประสาท

มูลี (Mouley. 1965 : 165-167) ได้ให้ความหมายของสุขภาพจิตไว้ว่า สุขภาพจิต หมายถึง การกระทำพฤติกรรมที่เหมาะสม เพื่อสนองความต้องการของบุคคล เพื่อลดความตึงเครียดทางอารมณ์เพื่อการปรับตัว เพื่อสัมพันธภาพอันดีงามระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม เช่น เพศ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสภาพสังคม

จาโฮดา (Jahoda. 1970 : 28-35) ได้ให้ความหมายของสุขภาพจิตไว้ว่า สุขภาพจิต หมายถึง การที่มีสภาวะจิตใจสมบูรณ์ และการมีสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ของแต่ละคนนั้น จะต้องพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้ง 6 ประการ ได้เสนอไว้คือ เจตคติที่ดีต่อตนเอง การสร้างความเจริญเติบโตและพัฒนาการให้บังเกิดขึ้นแก่ตนเอง การ

สร้างบูรณาการแห่งบุคลิกภาพของตนเอง การมีอิสระภาพในการปกครองตนเอง การรับรู้ความเป็นจริงและความรอบรู้ในสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว

จากเอกสารดังกล่าว พอสรุปได้ว่า สุขภาพจิตของ หมายถึง ภาวะด้านความรู้สึกรับรู้ของบุคคลที่มีต่อตนเองและผู้อื่น โดยสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

3.3.2 ความสำคัญของสุขภาพจิต

อัจฉรา สุขารมณ (2529 : 2) กล่าวว่า ประเทศที่เจริญจะต้องประกอบด้วยทรัพยากร คือ บุคคลที่มีสุขภาพจิตดี โดยที่ประชากรจะต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ การรับผิดชอบย่อมแตกต่างกันไปตามวัย วัยเด็กมีหน้าที่รับผิดชอบด้านศึกษาเล่าเรียน ช่วยเหลือพ่อแม่พี่น้อง เพื่อนร่วมโรงเรียน และเพื่อนบ้าน พอเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็ต้องมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ต่อหน้าที่การงานของตน และต่อสังคมรอบข้าง รู้จักที่จะปรับตัว ให้เข้ากับบุคคลและสิ่งแวดล้อม รอบด้านด้วย

ข้อนำคิดอีกอย่างหนึ่งคือ เวลาญาติพี่น้องเจ็บป่วยทางกาย เราก็พากันทะนุถนอมกันอย่างดีทีเดียว แต่ครั้นเมื่อบุคคลเหล่านี้เจ็บป่วยทางใจ หรือพูดง่าย ๆ ว่าเป็นโรคจิตนั่นเอง เราพากันเมินหน้าหนี ไม่อยากเข้าใกล้ มีความรังเกียจ ทั้ง ๆ ที่ความจริงแล้วโรคจิตก็เหมือนกับอาการไข้ เช่น โรคทางกายอื่น ๆ เช่น ปอดบวม ไข้ตั้งปวดท้อง เป็นต้น ดังที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าสุขภาพจิตนั้นมีความสำคัญเท่ากับสุขภาพทางกาย เพราะกายกับจิตนั้นย่อมอยู่คู่กันเสมอ

ความสำคัญของสุขภาพจิตในชีวิตประจำวัน คือ การให้บุคคลมีความรับผิดชอบในการทำงานที่ตนทำ ทั้งทางด้านส่วนตัวและทางด้านสังคม มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักใช้ความสามารถของตน มีทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นคนที่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน การประกอบอาชีพและพยายามแก้ไขปัญหาลักษณะต่าง ๆ ที่ตนประสบให้เป็นไปอย่างดีที่สุด และถูกต้องที่สุดในสายตาของตนเอง และสังคม

3.3.3 การวัดสุขภาพจิต

สุขภาพจิตของบุคคลสามารถวัดได้ทั้งสภาวะร่างกายและจิตใจ โดยทั่วไปแล้วการวัดสุขภาพจิตมีสองลักษณะ คือ การวัดสุขภาพจิตของบุคคลทั่วไป กับ การวัดสุขภาพจิตของคนไข้จิตเวช ซึ่งแบบวัดทั้งสองแบบนี้มีลักษณะแตกต่างกันมาก การวัดสุขภาพจิตของบุคคลทั่วไปมักจะเกี่ยวกับด้านความวิตกกังวลอาการทางกายและมโนภาพแห่งตนหรือความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง (ซิรวินน์ นิจนตร. 2526 : 26 ; อ้างอิงมาจาก Bloom and others. 1975 : 483) ในการวัดสุขภาพจิตของบุคคลด้วยการวัดความวิตกกังวลทางด้านต่าง ๆ และการวัดอาการผิดปกติทางกายนี้ มีผู้พบในการวิจัยหลายเรื่องว่า ปริมาณความวิตกกังวล และปริมาณหรือความถี่ของการป่วยไข้ของบุคคลมีความสัมพันธ์อย่างเด่นชัดกับความรู้สึกเป็นทุกข์ หรือการปราศจากความสุขของบุคคล (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม. 2524 : 6-7 ; อ้างอิงมาจาก Wilson. 1967) อีกทั้งดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม (2524 : 7) ได้สรุปว่าวิธีการวัดระดับสุขภาพจิตของบุคคลอย่างน่าเชื่อถือได้มากที่สุดวิธีหนึ่งคือ การวัดความรู้สึกวิตกกังวลในด้านต่าง ๆ และการสอบถามอาการป่วยไข้ และการผิดปกติทางกายของบุคคล แต่ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพจิตของข้าราชการครูสายปฏิบัติการสอน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถาม THAI GHQ 60 ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ธนา นิลชัยโกวิทย์ และคนอื่น ๆ (2539)

3.3.4 งานวิจัยเกี่ยวกับสุขภาพจิต

ผลงานวิจัยในต่างประเทศ

อิงริช (English. 1963 : 459) ได้ศึกษาพบว่า วัยย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่จะต้องหลีกเลี่ยงจากความวิตกกังวล ความกดดันต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดโรคประสาท ซึ่งถ้าบุคคลใดมีสุขภาพจิตดี ก็จะสามารถผ่านชีวิตในวัยต่าง ๆ ไปได้อย่างราบรื่น

โกล์แมน (Coleman. 1964 : 268) ได้ศึกษาพบว่า คนที่แต่งงานแล้วเป็นโรคจิตมากกว่าคนที่โสด ม่าย หย่า เนื่องจากการแต่งงานที่ไม่ประสบความสำเร็จ ทำให้เกิดความวิตกกังวลทางจิตใจมาก (จันทนา สุวรรณอาสน์. 2532 : 39)

ไคร์เรียโก และซัทคลิฟ (Kyriacou and Sutcliffe. 1978 : 185) ได้ทำการสำรวจความเครียดของครูจำนวน 257 คน จากโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง 16 แห่ง ในประเทศอังกฤษ ผลการสำรวจพบว่า ครูร้อยละ 19.9 มีความเครียดที่รุนแรงมาก และในปีต่อมาได้ทำการสำรวจความเครียดของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาอีกครั้ง พบว่าครูร้อยละ 23.4 มีความเครียดที่สูงมาก นอกจากนี้ยังพบว่า ความเครียดมีความสัมพันธ์กับประวัติของครู ได้แก่ เพศ คุณวุฒิ อายุ ประสบการณ์ในการสอน ตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียน

ฟีตเลอร์ (Feitler. 1980 : 456-457) ได้ทำการศึกษาครูจำนวน 3,300 คน ในระดับชั้นที่ 12 ปรากฏว่าครูถูกกดดันเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก และสาเหตุความเครียดอันดับ 1 ของครูมาจากนักเรียนเพียงคนเดียวหรือ 2 คน ซึ่งมีความประพฤติไม่เรียบร้อยมากกว่าการขาดวินัยของนักเรียนทั้งหมดในชั้นเรียนหรือนักเรียนทั้งโรงเรียน และยังมีส่วนแปรทางด้านอื่นที่ทำให้ครูมีความเครียด เช่น เงินเดือนต่ำ ขาดโอกาสความก้าวหน้า และการแบ่งชั้นเรียนของนักเรียน

โฮมสตรอม และคนอื่น ๆ (Holmstrom and others. 1987 : 1-202) ได้ศึกษาอาการเจ็บป่วยทางจิต และสุขภาพจิตของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยฟินแลนด์ เป็นเวลา 3 ปี และได้รายงานในปี 1987 พบว่า ความเจ็บป่วยทางจิตมีมากขึ้นตามอายุ เพศชายจะเป็นมากกว่าเพศหญิง

ผลงานวิจัยในประเทศ

ศุภลักษณ์ เกื้ออรกุลหัย (2525 : 36) ได้ศึกษาสุขภาพจิตของครูในเขตแทรกซึมของผู้ก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3 จังหวัด คือ ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส พบว่า ครูในเขตแทรกซึมของผู้ก่อการร้ายมีปัญหาสุขภาพจิตมากกว่าครูนอกเขตแทรกซึม ครูสตรีในเขตแทรกซึมมีปัญหาสุขภาพจิตมากกว่าครูชาย ครูที่มีอายุระหว่าง 20-29 ปี มีแนวโน้มจะมีปัญหาสุขภาพจิตมากกว่าครูที่มีอายุระหว่าง 30-39 ปี และ 50 ปีขึ้นไป ครูที่สอน 1-3 ปี มีปัญหาสุขภาพจิตมากกว่าครูที่สอน 5-6 ปี และ 10 ปี ขึ้นไป

หทัยทิพย์ ควรสุภา (2525 : 91-93) ได้ศึกษาสุขภาพจิตของครูแนะแนวโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 150 คน พบว่า สุขภาพจิตของครูแนะแนวอยู่ในเกณฑ์ผิดปกติ จำนวนมากกว่าปกติในบุคลิกภาพ 4 ด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ความเก็บกดทางอารมณ์ร้อยละ 64 ความอ่อนน้อมยอมตามร้อยละ 64 ความวิตกกังวลร้อยละ 62 ความอ่อนไหวของจิตใจร้อยละ 50.67 และผลการเปรียบเทียบสุขภาพจิตของครูแนะแนวทั้ง 4 ด้าน โดยแยกตามอายุความสมัครในการทำงาน ประสบการณ์ คุณวุฒิ สภาพสมรสและขนาดโรงเรียน ปรากฏผลว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุชน คงคาชนะ (2527 : 67) ได้ศึกษาสภาพจิตของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า รายได้ครู อาจารย์ โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีอิทธิพลต่อสภาพจิตของครู อาจารย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประพิน รินโธสง (2529 : 27-28) ได้ศึกษาถึงเรื่อง สภาพที่มีผลต่อสภาพจิตของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า งานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ครูมีส่วนบั่นทอนสภาพจิต นอกจากนี้ก็ยังมีปัญหาที่พักอาศัยและเงินเดือนน้อยไม่คุ้มกับงานที่รับผิดชอบมาก และปัญหาจากเด็กนักเรียน

จันทนา สุวรรณอาสน์ (2532 : 79) ได้ศึกษาสภาพจิตของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาชาย กับครูประถมศึกษาหญิง มีสภาพจิตแตกต่างกัน ครูประถมศึกษาที่มีรายได้เฉลี่ยต่างกัน มีสภาพจิตแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยดังกล่าว แม้จะไม่ใช่การศึกษาวิจัยจากปัญหาในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสายปฏิบัติการสอนโดยตรง แต่ก็มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน และสภาพความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนต่าง ๆ รวมไปถึงสภาพความสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ของครูสายปฏิบัติการสอนกับผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งน่าจะเกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสายปฏิบัติการสอนของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงเห็นว่าน่าจะเป็นแนวทางสนับสนุน และสรุปอ้างอิงเกี่ยวกับแนวความคิดในการศึกษาวิจัยเรื่อง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในการปฏิบัติงาน และวิธีเผชิญปัญหาของข้าราชการครูสายปฏิบัติการสอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้อย่างเพียงพอ

3.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว

3.4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว

โกลด์เนอร์ และโกลด์เนอร์ (Gouldner and Gouldner. 1963 : 52) ได้กล่าวถึง บรรยายากาศในการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับเด็ก จะอธิบายลักษณะของเด็กหลาย ๆ ลักษณะตามที่เขารับเอาเอกลักษณ์ของสังคมไว้ และคาดหวังว่า เด็กจะประพฤติตัวให้เป็นไปตามลักษณะที่กำหนดให้ และจะประมาณค่าเด็กตามลักษณะที่กำหนดให้ด้วย บุคคลเหล่านั้นจะสอนเด็กให้รู้จักตัดสินใจตนเองตามค่านิยม เช่น ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความสะอาด และความสำเร็จในการเรียน สิ่งเหล่านี้ต่อมาจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมของบุคคล

ครอนบาค (Cronbach. 1910 : 112-115) มีแนวคิดว่าคุณลักษณะทางจิตวิทยาในครอบครัว ซึ่งประกอบด้วยบรรยากาศทางปัญญาและบรรยากาศทางอารมณ์ สำหรับบรรยากาศทางอารมณ์นั้น เป็นคุณลักษณะหนึ่งของสภาพแวดล้อมของสภาพแวดล้อมภายในครอบครัวที่บิดามารดาสร้างขึ้น เด็กที่ประสบความสำเร็จในชีวิตมักมาจากครอบครัวที่บิดามารดามีเจตคติที่ดีต่อลูกและมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ถ้าเด็กมีบิดามารดาที่เข้าใจตน ให้ความรัก ความอบอุ่น และช่วยเหลือในเวลาที่ต้องการ เด็กย่อมมีสภาพจิตที่ดี และทำให้เด็กได้เต็มที่ได้ประสบความสำเร็จในการเรียน

เกจ และเบอร์ลินเนอร์ (Gage and Berliner. 1979 : 69-70) ได้กล่าวถึง อิทธิพลของสภาพแวดล้อมในครอบครัวที่มีต่อความสามารถของนักเรียน ดังนี้ คือ เด็กสามารถเรียนรู้ได้โดยตรงตามสภาพการณ์ใน

ครอบครัว และจากการเลียนแบบผู้ใหญ่ในครอบครัว เด็กจะมีบุคลิกลักษณะและการใช้ความสามารถของตนโดยได้รับอิทธิพลมาจากการพิจารณาและเจตคติของพ่อแม่

ของ และแฮทตี (Song and Hattie. 1984 : 1267-1281) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะทางจิตวิทยาในครอบครัวว่า เป็นสภาพแวดล้อมที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนของเด็กมากกว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจของบิดามารดา

3.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว

ผลงานวิจัยในต่างประเทศ

มัสเสน และคองเกอร์ (Musses and Conger. 1956 : 250) ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลที่มีต่อการพัฒนาการของเด็ก พบว่า พื้นฐานพฤติกรรมของเด็ก ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เกิดขึ้นเนื่องมาจากบรรยากาศของบ้าน ถ้าทุกคนในบ้านมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันก็จะแสดงพฤติกรรมที่ดี เป็นมิตร สามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่นด้วย

กรีนเบอร์ก ไชเกอร์ และไลท์ (ละทองทิพย์ พลาณภาพ. 2532 : 24 ; อ้างอิงจาก Greenberg, Siegel and Leitch. 1983 : 373-384) ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนกับบิดามารดา ที่มีต่อสุขภาพจิตของวัยรุ่น ในด้านการมองคุณค่าในตนเอง และความพึงพอใจในชีวิตในระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่า บุคคลที่มีความใกล้ชิดกับบิดามารดา และกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการมองเห็นคุณค่าในตนเองและความพึงพอใจในชีวิต

ผลงานวิจัยในประเทศ

อำไพ อินฟ้าแสง (2524:92-93) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่แบบปกป้องลูกจนเกินไป ไม่ปล่อยให้ลูกออกไปเล่นในกลุ่มเพื่อน เป็นการจำกัดการคบเพื่อนของลูก ทำให้ลูกมีพฤติกรรมเก็บตัว ขี้อาย โกรธง่าย อิจฉา จับผิด หลีกเลี่ยงการพบปะผู้คน ไม่มั่นใจในตนเอง แสดงถึงการขาดทักษะทางสังคม ซึ่งสังคมถือว่าเป็นพฤติกรรมไม่เหมาะสม

กุลวรรณ วิทยาสงครุจิ (2526:58-59) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ของสัมพันธภาพในครอบครัว และการปรับตัวของบุคคลที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสหศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย ปีการศึกษา 2525 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 499 คน ผลปรากฏว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัว โดยมีค่าสหสัมพันธ์ .4534 นั่นคือ เด็กวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดีจะมีการปรับตัวตัวดี และการมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างพ่อแม่ลูก เป็นรากฐานที่สำคัญในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับตัวให้เข้ากับสังคมโดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ

นิพนธ์ คันธเสรี (2528:40-44) ศึกษาเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว พบว่า ครอบครัวขาดมนุษยสัมพันธ์โดยเฉพาะระหว่างพ่อกับแม่ มีผลร้ายต่อจิตใจเด็ก หรือลูก ๆ มากที่สุด ลูกจะขาดความรักจากพ่อแม่ ถ้าพ่อแม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน เพราะมีแต่ความทุกข์ ไม่มีความรัก ความอบอุ่นที่จะแบ่งปันให้แก่ลูก แต่ถ้าพ่อแม่รักกันดี มีความผาสุก เด็กก็จะมีความรักอย่างเปี่ยมล้นสำหรับลูกด้วย ลูกที่เติบโตมาจากครอบครัวที่แตกแยกในความสัมพันธ์ย่อมจะมีบุคลิกภาพและสุขภาพจิตที่เป็นปัญหาในตนเองและกับผู้อื่น

จากการรายงานการวิจัยดังกล่าวข้างต้น พบว่า เด็กหรือนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน และพ่อแม่หรือผู้ปกครองมีเจตคติที่ดีต่อบุตร ให้ความรัก ความอบอุ่นจะทำให้เด็กมีผล

สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ เป็นคนร่าเริง เป็นมิตร ปรับตัวได้ดี แต่ถ้าเด็กมาจากครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ไม่ดี ก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เพราะเด็กเหล่านี้มีพ่อแม่ที่ขบข่มขู่ เข้มงวดมากเกินไป ทำให้บรรยากาศความสัมพันธ์ภายในบ้านตึงเครียดและขัดแย้งกัน เด็กจะมีความขัดแย้งทางอารมณ์ การปรับตัวก็ไม่ได้

3.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน

ปัจจุบันโรงเรียนเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตคนให้เป็นพลเมืองดี เนื่องจากโรงเรียนมีอิทธิพลต่อเด็กมากกว่าสถาบันอื่น ดังนั้น โรงเรียนจึงควรตระหนักถึงบทบาทของตนเองที่จะส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนการสอน ของนักเรียนดังที่ละเมียต ลิมอักษร (2519 : 23-28) ได้กล่าวว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ซึ่งจัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่เด็กโดยตรง สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนจึงเป็นบรรยากาศทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดโรงเรียนเป็นสถานที่ที่เด็กได้พบสิ่งแวดล้อมหลายอย่าง เช่น ได้มีการสมาคมติดต่อกับครูและเพื่อนนักเรียนในวัยต่าง ๆ ได้รับการอบรมสั่งสอนจากครูได้เล่น และทำงานร่วมกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ได้อ่านหนังสือในห้องสมุด ได้ดูภาพยนตร์และโทรทัศน์ และได้ฟังวิทยุที่ครูจัดขึ้นเพื่อประกอบการสอน ซึ่งล้วนแต่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษทั้งสิ้น ช่วยให้เด็กมีประสบการณ์มีความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ

ลอว์เรนซ์ (Lawrens. 1976 : 418) กล่าวว่า บรรยากาศในการเรียนการสอนนั้นเป็นสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ถ้าผู้เรียนมีสภาพจิตใจ อารมณ์แจ่มใส รู้สึกตื่นตัว กระฉับกระเฉง ก็จะมีคามสนใจในการเรียน และยอมช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น

วิธฮอลล์ (Withall. 1979 : 347) กล่าวว่า การเรียนรู้ของนักเรียนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบรรยากาศในการเรียนรู้นั้นมีความหมายต่อตัวผู้เรียน กล่าวคือ นักเรียนเห็นว่าประสบการณ์นั้นตรงกับความต้องการและเหมาะสมกับบุคลิกลักษณะของเขา และไม่ใช่บรรยากาศที่ขู่เข็ญ กล่าวคือ นักเรียนไม่รู้สึกลัวสถานการณ์นั้น ๆ มีความน่ากลัว หากแต่รู้สึกว่าการได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่มีแต่ความจริงใจต่อกัน

สุพิชญา ชีระกุล และคนอื่น ๆ (2524 : 182-187) ได้เสนอแนวทางการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนไว้หลายประการ สรุปได้ดังนี้

1. สภาพโรงเรียนและห้องเรียน โรงเรียนจัดอาคารสถานที่ถูกหลักวิชา เช่น การวางแผนแนวอาคารถูกทิศทาง ได้รับแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้ดี ไม่ร้อนอบอ้าวจนเกินไป ไม่มีเสียงดังรบกวน ภายในตกแต่งด้วยสิ่งที่สวยงาม เป็นระเบียบ เพื่อช่วยให้บรรยากาศร่มรื่น น่าเรียน สภาพห้องเรียนควรยืดหยุ่นได้ตลอดเวลา บริเวณควรสะอาดสวยงาม โต๊ะเก้าอี้มีเพียงพอกับจำนวนนักเรียนและขนาดต้องเหมาะสมกับผู้เรียน เพราะสิ่งเหล่านี้มีความจำเป็นที่จะสร้างเสริมการเรียนการสอนให้ได้ผลดี

2. หลักสูตร คือ แนวทางที่โรงเรียนจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้หลักสูตรที่ดีจะต้องจัดให้ตรงกับความต้องการของการศึกษา และตรงกับความต้องการของเด็กแต่ละวัย

3. แบบเรียน และบทเรียนเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และถือว่าเป็นอุปกรณ์การศึกษาที่โรงเรียนจะขาดเสียมิได้อีกทั้งสิ่งหนึ่งที่ครูสามารถจัดให้นักเรียนก็คือ การจัดบทเรียนซึ่งครูควร

พิจารณาเลือกสรรแต่เฉพาะที่เห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ซึ่งเหมาะสมกับวัย ความรู้ ความสนใจ ความต้องการของเด็ก และท้องถิ่น

4. อุปกรณ์การศึกษา เป็นเครื่องช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและง่ายขึ้น การจัดใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนให้ได้ผลดีนั้น ขึ้นอยู่กับทักษะและความสนใจของครูว่าจะใช้อุปกรณ์นั้น ๆ ได้เหมาะสมกับเนื้อหา เวลา และใช้ได้ถูกต้องเพียงใด

5. กิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอน คือ พฤติกรรมที่แสดงออกแล้วทำให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจะดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ทำนั้นตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ กิจกรรมที่ดีควรเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนกระทำแล้วเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งมีกิจกรรมมากมายหลายอย่าง ที่ครูสามารถจัดให้เด็กได้ เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการพูด การเขียน กิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงและกิจกรรมเกี่ยวกับการสร้าง และประดิษฐ์ เป็นต้น

6. เวลาและโอกาส การเรียนจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับเวลาเช่นเดียวกัน ครูต้องจัดสรรเวลาให้เหมาะสมกับวิชาหรือเนื้อหาที่จะสอน เวลาควรมีการยืดหยุ่นไปตามเนื้อหา สาขาวิชา ไม่ควรมีกฎเกณฑ์ตายตัว

7. สถานที่ที่ใช้ในการเรียนนั้น อาจไม่ได้หมายถึง ห้องเรียนเพียงอย่างเดียว บางครั้งอาจเป็นสนามโรงเรียน หรือสถานที่ไปทัศนศึกษาด้วย สถานที่จึงมีส่วนช่วยสร้างความรู้สึกรักและบรรยากาศของการศึกษาเล่าเรียน การเปลี่ยนแปลงบรรยากาศในการเรียน ช่วยให้ ผู้เรียนไม่เบื่อหน่าย ช่วยให้สังคมของเด็กดีขึ้น อย่างไรก็ตาม สถานที่ที่จะใช้เรียนต้องไม่มีเสียงรบกวนจนไม่สามารถใช้สมาธิได้ และจะต้องไม่วิเวกว่างแหวงจนรู้สึกกลัว ไม่เสี่ยงภัยหรือใกล้สิ่งที่เป็นอันตรายหรือสกปรก และสถานที่นั้นจะต้องเป็นประโยชน์ต่อการสอนโดยตรง

8. ผู้เรียน การเรียนการสอนจะเกิดขึ้นได้ และเป็นผลดีก็ต่อเมื่อ ผู้เรียนมีความพร้อมมีความสนใจที่จะศึกษาหาความรู้ และรับรู้ ครูจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียน หรือเมื่อผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียนก็ควรให้โอกาสแก่ผู้เรียน ทันทีครูผู้สอนจะต้องหมั่นสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน หากแสดงความรู้สึกว่ามีความวิตกกังวล มีความคับข้องใจ ครูจะต้องช่วยลดความรู้สึกนั้น ๆ เสียก่อน และพยายามสร้างบรรยากาศที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่

9. ผู้สอนและวิธีสอน ครูถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดประการหนึ่ง ที่จะช่วยให้การเรียน การสอนประสบผลดี นักการศึกษาต่างประเทศและการวิจัยการศึกษาได้ระบุไว้แน่ชัดว่า ยังไม่มีอุปกรณ์การสอนใด ๆ ในโลกนี้ที่จะใช้แทนครูที่มีความสามารถทางการสอนได้

พอร์ณี ชูทัย เจนจิต (2522 : 190) ได้สรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบที่จะช่วยพัฒนานักเรียน คือ การคำนึงถึงการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ซึ่งควรมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. บรรยากาศที่ท้าทาย (Challenge) โดยครูผู้สอนกระตุ้นให้กำลังใจให้เด็กเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองที่จะทำงานนั้น ๆ แม้ว่าจะเป็นงานที่ค่อนข้างยาก

2. บรรยากาศที่อิสระ (Freedom) เป็นบรรยากาศที่เด็กมีโอกาสดูเลือกในสิ่งที่มีความหมาย และคุณค่า ซึ่งรวมถึงโอกาสที่จะทำผิดพลาดด้วย บรรยากาศนี้จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ จะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเองที่จะศึกษาค้นคว้า ไม่เกิดความตึงเครียด

3. บรรยากาศซึ่งมีการยอมรับนับถือ (Respect) การที่ครูเห็นคุณค่าในตัวเด็กเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาโน้มน้าวเกี่ยวกับตนเอง จะมีผลต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็กและยังทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณค่าและยอมรับนับถือในตนเองด้วย

4. บรรยากาศที่มีความอบอุ่น (Warmth) การที่ครูมีความเข้าใจเป็นมิตร ยอมรับ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือ จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่นสบายใจ อยากเข้าไปติดต่อด้วย

5. บรรยากาศแห่งการควบคุม (Control) เป็นความจำเป็นที่ครูจะต้องฝึกให้เด็กมีวินัยแต่ มิได้อยู่ภายใต้การควบคุมลงโทษ แต่ครูต้องมีความสุข มีความหนักแน่น และไม่ใช้สิทธิพิเศษกับเด็กบางคน

6. บรรยากาศแห่งความสำเร็จ (Success) เป็นสิ่งที่ครูควรจะทำให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน คนเราจะเรียนรู้ว่าตนเองมีความสามารถนั้นมีไ้จากความล้มเหลว แต่จากความสำเร็จ

สุปรินา หิรัญโศ (2524 : 183) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการบรรยากาศภายในห้องเรียนที่ดีไว้ดังนี้ คือ

1. ควรมีแสงสว่างในห้องเรียนในระดับที่มองเห็นได้ชัด มองเห็นได้เร็ว สบายตา และชัดเจน

2. ควรไกลจากแหล่งกำเนิดเสียงรบกวนจากบริเวณรอบ ๆ หรือภายนอกห้องเรียน เพราะเสียงรบกวนจะทำให้รู้สึกรำคาญ เครียด กระวนกระวายและเหน็ดเหนื่อย นอกจากนั้นเสียงรบกวนยังเป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจระหว่างครูกับนักเรียน ฉะนั้น ควรมีการควบคุมเสียงรบกวน เลือกที่ตั้งโรงเรียนให้ไกลจากเขตจราจรแออัดแน่น ทางรถไฟ เป็นต้น

สิริวรรณ ศรีพหล (2526 : 172-174) ได้สรุปแนวทางการจัดบรรยากาศในห้องเรียน สำหรับครูที่จะนำไปปฏิบัติ สรุปได้ดังนี้คือ

1. บรรยากาศของการเรียนการสอนในชั้นเรียน ครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีพัฒนาทางสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างเต็มที่ ฝึกฝนการใช้สติปัญญา คือ มีกระบวนการในการคิดอย่างมีเหตุผล มีการเจตคติที่ดีต่อผู้อื่น การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งมีการมีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น

2. การจัดบรรยากาศในห้องเรียนที่ดีต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีทัศนคติในการควบคุมตนเอง และรับผิดชอบตนเอง โดยให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด ให้โอกาสนักเรียนในการค้นคว้าหาวิธีการเรียนด้วยตนเอง โดยครูคอยให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหที่อาจเกิดขึ้น

3. การจัดบรรยากาศในห้องเรียนที่ดีจะต้องส่งเสริมนักเรียนให้มีความคิด และแนวการปฏิบัติแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้อาจเริ่มมาจากครูเป็นตัวอย่างที่ดี มีลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี ยอมรับมติของกลุ่ม

โรเจอร์ (Rogers. 1969 : 157-164) มีความเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียนที่ว่า ควรคำนึงถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความคิดกับความรู้สึก ทำที่ที่มีต่อกัน ตลอดจนเจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ ควรได้รับความสนใจ และให้ความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการเน้นทางวิชาการ และสติปัญญา เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่มีบรรยากาศไม่ตึงเครียด เป็นการเสริมความอบอุ่นมั่นใจ และเชื่อถ้อยกันระหว่างครูและนักเรียน จึงย่อมจะเอื้ออำนวยการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และสุขภาพจิตของนักเรียนได้มาก ดังนั้นบรรยากาศในชั้นเรียนที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน

ประเด็นนี้ อูปรัมย์ (2527 : 33) ได้กล่าวถึง ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนดังนี้ คือ ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนอาจเกิดขึ้นได้ทั้งระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน ถ้าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี หมายถึงทั้งครูและนักเรียนต่างก็มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสซักถาม ตอบคำถาม และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนให้มาก บรรยากาศในชั้นเรียนก็จะมีแต่ความน่าสนใจ น่าสนุก อยากรู้ อยากเห็น และกระตือรือร้น นอกจากนี้ ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกันเอง ก็มีส่วนช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียนด้วยเช่นกัน

จากเอกสารสรุปได้ว่า บรรยากาศในชั้นเรียนควรมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และเสริมสร้างพัฒนาความขยันซึ่งจะต้องเป็นห้องเรียนที่มีบทบาทอบอุ่นเป็นกันเอง มีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนด้วยตนเอง นักเรียนทุกคนนับถือกฎเกณฑ์และระเบียบของห้องเรียน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนครูมีความเข้าใจนักเรียนนักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกในการอภิปรายปัญหาต่าง ๆ ดังนั้น ทั้งนักเรียนและครู จึงมีหน้าที่สร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียนร่วมกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน

ผลงานวิจัยในต่างประเทศ

✓ เลวิน ลิปปเปท์ และไวท์ (Lewin, Lippert and White. 1939 : 271-279) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียน พบว่า นักเรียนที่เรียนในชั้นเรียนแบบอัตตาธิปไตย มีแนวโน้มเป็นเด็กก้าวร้าว หยาบ กระด้าง ไม่มีความเห็นใจผู้อื่น ส่วนนักเรียนที่เรียนในชั้นที่มีบรรยากาศแบบประชาธิปไตยจะส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักสามัคคีปรองดอง เป็นมิตรต่อกัน การเรียนก็ราบรื่น มีบรรยากาศที่สบายใจ ขยันเรียน เพราะครูรู้จักจัดความกดดัน เกรงกลัวได้ ๆ ออกไปจากชั้นได้

✗ ทีดแมน (Tiedman. 1942 : 657-664) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาจะไม่ชอบครูแบบเผด็จการที่มีนิสัยข่มขู่ ปราศจากความเห็นอกเห็นใจ และการสอนแบบใช้อำนาจทั้งหลายนั้นเด็กยิ่งโตขึ้นเท่าใดก็จะมีความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ยิ่งขึ้น

บุธ (วิลาศ บุญทองขาว. 2527 : 16 ; อ้างอิงจาก Buth. 1942) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน พบว่า ครูที่พยายามทำความรู้จักกับเด็กให้ความเห็นอกเห็นใจเด็ก รู้จักส่งเสริมการเรียนตามความต้องการ และความสนใจของเด็ก เด็กจะเรียนได้ดีมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และมีความสามารถปรับตัวได้สูง ซึ่งกับครูที่มุ่งสอนโดยวิธีกดดันให้เด็กยอมรับความต้องการของตน ผลที่สุดเด็กจะไม่พอใจในตัวครู และเรียนได้ไม่ดีเท่าที่ควร

✓ โอเบอร์ตัฟเฟอร์ (วิลาศ บุญทองขาว. 2527 : 17 ; อ้างอิงจาก Oberteuffer. 1945) ได้ศึกษาสภาพจิตที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในโรงเรียน ผลการศึกษา พบว่า อิทธิพลของชั้นเรียนก็เป็นสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งที่มีผลต่อสภาพจิตของเด็ก และการจัดบรรยากาศของห้องเรียนดีจะมีส่วนให้นักเรียนขยัน และปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี

ผลงานวิจัยในประเทศ

วาสนา พิทักษ์สาธิต (2527 : 77-79) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของนักเรียน สภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียน และสภาพแวดล้อมทางบ้าน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรด้านลักษณะของนักเรียน สภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียน และสภาพแวดล้อมทางบ้าน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกกลุ่มวิชา ของนักเรียนจากโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีค่า .90 และ .93 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนในชั้นเรียนมีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่า ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนในชั้นเรียน น่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียน

3.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

รอตแมน (Rothman. 1968 : 34-36) กล่าวว่าสิ่งที่ควรคำนึงถึงให้มากที่สุดในระบบการเรียนการสอนนั้น คือ สัมพันธภาพที่ดีของครูผู้สอนกับนักเรียน ครูจะต้องยอมรับ เข้าใจ เป็นกันเอง ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักพัฒนาตนเอง และครูจะต้องแสดงให้นักเรียนเห็นได้ชัดเจนอีกด้วยนั่นคือ ครูจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527 : 48) ได้กล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนว่าผู้สอนไม่ควรสร้างบรรยากาศแห่งความกลัวให้เกิดขึ้น การเรียนรู้อาจเกิดขึ้นในชั้นเรียนเสมอไป ดังนั้นการพบปะซักถามนอกชั้นเรียนจะสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรได้ง่ายขึ้น อย่าทำให้เกิดการเสียหน้า และควรฟังความคิดเห็นจากนักเรียนบ้าง

ประดินันท์ อุปรมัย (2527 : 33) ได้กล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนดังนี้ คือ ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน อาจเกิดขึ้นได้ทั้งระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกันเอง ถ้าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี หมายถึง ทั้งครูและนักเรียนต่างก็มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสซักถาม ตอบคำถาม และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนให้มาก บรรยากาศในชั้นเรียนก็就会有ความน่าสนใจ น่าสนุก อยากเรียนอยากเห็น และกระตือรือร้น นอกจากนั้นปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกันเองก็มีส่วนช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียนด้วยเช่นกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า สัมพันธภาพของอาจารย์กับนิสิตมีความสำคัญ นอกจากด้านการเรียนการสอนและการให้การอบรมแก่นักเรียนแล้ว อาจารย์ต้องมีสัมพันธภาพที่ดีกับนิสิต ส่งเสริมให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ ปรีกษา มีความเมตตากรุณา มีเหตุผล มีบุคลิกภาพดี ให้ความรักความอบอุ่นกับนิสิต เพื่อช่วยให้นิสิตมีพฤติกรรมการเรียนที่ดีต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

ผลงานวิจัยในต่างประเทศ

แฟลนเดอร์ส (ธีรวัฒน์ นิจนตร. 2526 : 84 ; อ้างอิงจาก Flanders. 1959 : 18) ประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน พบว่าอิทธิพลทางอ้อมที่ช่วยให้นักเรียนมีอิสระในการแสดงออก

เช่น การยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน การยกย่องชมเชย มีความสัมพันธ์กับเจตคติที่ดีต่อครูและช่วยให้นักเรียนมีนิสัยในการทำงานดีขึ้น

ไทเลอร์ (Tyler. 1964 : 16) ศึกษาสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนในอุดมคติ พบว่า สัมพันธภาพที่ดีในอุดมคตินั้น ครูต้องมีการสื่อความเข้าใจที่ดีกับนักเรียน เป็นมิตรที่ดี ให้ความรัก ความเอาใจใส่ มีความเข้าใจและยอมรับนักเรียน

หลุยส์ และคนอื่น ๆ (Lewis and others. 1965 : 396-401) ศึกษาสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยศึกษานักเรียนระดับชั้น 6 จำนวน 644 คน พบว่า นักเรียนที่มีการรับรู้ถึงสัมพันธภาพที่ดีกับครูโฮมรูม จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลงานวิจัยในประเทศ

สุมาลี วงษ์ปลุกแก้ว (2526 : 49) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้นเรียนกับความเชื่อมั่นในตนเองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย มีความเชื่อมั่นในตนเอง แตกต่างกัน แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชาย และ นักเรียนหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอัตตาธิปไตย

จากรายงานการวิจัยสรุปได้ว่า สัมพันธภาพของครูกับนักเรียน มีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน การปฏิบัติตัวของครูที่มีต่อนักเรียนที่แสดงถึงการให้ความรัก ความเอาใจใส่ การยอมรับ ความใกล้ชิดสนิทสนมและเป็นกันเอง เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ มีความสุขในขณะที่ศึกษาอยู่ที่สถานศึกษา

3.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางความรู้ ทักษะคิด บุคลิกภาพ และคุณธรรมของนักเรียน นักเรียนต้องใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษา จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน เบนเนตต์ (Bennett. 1952 : 35) ให้ข้อเสนอแนะว่า สถานศึกษาควรได้ส่งเสริมให้นักเรียนรักใคร่กันฉันท์เพื่อน และมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เพื่อประโยชน์แก่ตัวนักเรียนเอง และเมื่อจบการศึกษาออกไปทำงานในอนาคตจะได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันต่อไป

ไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2518 : 135) อธิบายว่าความสัมพันธ์ของนักศึกษามี 2 ลักษณะ คือ ความสัมพันธ์ทางอารมณ์และความสัมพันธ์ทางปัญญา โดยความสัมพันธ์ทางอารมณ์เป็นความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความผูกพันระหว่างเพื่อนกับเพื่อน กิจกรรมที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบนี้ ได้แก่ กิจกรรมบันเทิง การเลี้ยงสังสรรค์ และการเลี้ยงรับเลี้ยงส่ง ส่วนความสัมพันธ์ทางปัญญาดังอยู่บนพื้นฐานของหลักการและเหตุผล อาศัยความรู้ ความคิด สติปัญญา และเหตุผลเป็นเครื่องเชื่อมโยง กิจกรรมที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบนี้ ได้แก่ การอภิปราย การประชุม การถกเถียงทางวิชาการ และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

การที่จะทำให้บุคคลสามารถปฏิบัติตนกับเพื่อนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันความปฏิบัติดังนี้ (กันยายน สุวรรณแสง. 2533 : 61-65 ; ปราณี พรธนิเชียร. 2534 : 76-78)

1. แสดงกริยายิ้มแย้มแจ่มใส เพราะรอยยิ้มเป็นการแสดงออกซึ่งความรัก ที่มีความหมายมากที่สุดแต่ลงทุนน้อยที่สุด
 2. แสดงความสนใจกับบุคคลอื่น เช่น การทักทาย การไต่ถามทุกข์สุข
 3. ตั้งใจฟังบุคคลอื่นพูด หากท่านกำลังทำงาน เมื่อมีบุคคลอื่นมาสนทนาด้วยก็ควรจะทำเอาไว้อชั่วคราวก่อน อย่าทำงานไปด้วยสนทนาไปด้วย เพราะเป็นกิริยาที่ไม่เหมาะสม อันแสดงถึงการไม่ให้ความสนใจบุคคลนั้น
 4. แสดงกิริยารับฟังข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะของบุคคลอื่น
 5. ทำตนให้เป็นคนมองโลกในแง่ดี อย่าจ้องจับผิดบุคคลอื่น จะทำให้เกิดความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน หากบุคคลอื่นทำอะไรให้มองในแง่ดีไว้ก่อน อย่าคอยจ้องแต่จะนินทา
 6. แสดงความเกรงใจต่อบุคคลอื่น เนื่องจากความสนิทสนมเกินไป อาจทำให้ไม่เกิดความเกรงใจกัน
 7. รู้จักรับอารมณ์ ในการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น ๆ นั้นอาจมีสิ่งทำให้เกิดไม่พอใจขึ้นได้ ดังนั้น หากเราเกิดอารมณ์ก็ควรระงับอารมณ์เอาไว้บ้าง เพราะการเป็นคนเจ้าอารมณ์ไม่ได้ก่อให้เกิดอะไรดีขึ้นเลย นอกจากจะทำลายความสัมพันธ์ที่เคยมีมาก่อน
 8. วางตัวอยู่ในฐานะที่เหมาะสม ไม่แสดงกิริยาอาการโอ้อวด ยกตนข่มท่านไม่ว่าบุคคลใดก็ตามไม่มีใครชื่นชมคนที่ข่มให้เขาต่ำลง
 9. รู้จักปฏิเสธคำขอร้องที่ไม่มีเหตุผลของผู้อื่น ด้วยการแสดงใบหน้าที่ปกติ น้ำเสียงเรียบดังชัดเจน มองสบสายตาเพื่อน เพื่อแสดงให้เห็นความจริงใจที่ต้องการให้เพื่อนทราบความรู้สึกที่แท้จริง
 10. จดจำข้อมูลเล็ก ๆ น้อย ๆ ของเพื่อนไว้ แสดงความเอาใจใส่ ความสนใจเพื่อแสดงความยินดีในวาระสำคัญ แสดงความห่วงใยเมื่อเพื่อนมีความทุกข์
- นอกจากนี้ นพพร พานิชสุข (2522 : 68-70) ได้เสนอแนะวิธีการที่พึงปฏิบัติต่อกันในการทำงานร่วมกับเพื่อนดังนี้ คือ

1. ความเป็นผู้มีอิทธิพลไม่ตรีอันดีต่อกัน เป็นองค์ประกอบสำคัญและจำเป็นที่ต้องสร้างให้เกิดในการทำงานร่วมกัน ควรพูดคุยสนทนาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ ไพเราะอ่อนหวานนุ่มนวล และยิ้มแย้มแจ่มใส
2. ความสามัคคีของหมู่คณะหรือของเพื่อนร่วมงาน ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกแต่ละคนมีทัศนคติ และความรู้สึกที่ดีต่อกัน เห็นความสำคัญของกันและกัน เห็นความสำคัญของกลุ่ม
3. ความเป็นผู้มีการออมชอมหรือตกลงกัน ในการทำงานร่วมกันนั้นเป็นเรื่องธรรมดาที่สมาชิกแต่ละคนอาจมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน อย่างไรก็ตามในการทำงานร่วมกันนั้น สมาชิกแต่ละคนควรจะต้องรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น มีเหตุผลเหนืออารมณ์และปราศจากอคติ
4. ความเป็นผู้ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ตามความสามารถและตามโอกาส ทั้งนี้เพราะมนุษย์เราจำเป็นต้องมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พึ่งพาอาศัยกัน ดังคำโบราณว่า “ น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า ” เพราะชีวิตนี้ไม่แน่นอน วันหนึ่งข้างหน้าเราอาจจะต้องพึ่งพาอาศัยกันโดยไม่รู้ตัวจึงไม่ควรมองข้ามเห็นว่าไม่มีความสำคัญ สิ่งใดที่เราพอจะให้ความช่วยเหลือได้ถ้าเรามีโอกาสก็ควรจะให้การช่วยเหลือกัน
5. ความมีอิสระ สมาชิกจะต้องมีความอิสระในการคิด การแสดงความคิดเห็นในการทำงานร่วมกันกับบุคคลอื่นที่มีความแตกต่างกันทั้งตำแหน่ง สถานภาพ หรือบทบาท หรืออื่น ๆ อาจจะทำให้มีการผูกขาดการใช้

อำนาจ หรือมีความเกรงใจกัน ซึ่งอาจจะทำให้สมาชิกที่ร่วมกันทำงานขาดอิสระในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งความคิดเห็นเหล่านั้นอาจจะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มก็ได้ ดังนั้น สมาชิกที่ทำงานร่วมกันควรจะตระหนักว่าสมาชิกแต่ละคนต่างก็มีอิสระที่จะแสดงความคิดเห็น

6. เป็นผู้มีความจริงใจ คุณลักษณะข้อนี้ของสมาชิกจะก่อให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เรื่องของความจริงในปัจจุบันเป็นสิ่งที่ค่อนข้างหาได้ยาก แม้ว่าทุกคนต่างก็เรียกร้องหา เรามักพบแต่ความอิจฉาริษยา แกร่งแย่งชิงดีชิงเด่น เพราะมนุษย์นั้นมักมีเลส คือ โกรธ โลภ หลง อันเป็นรากฐานที่ทำให้เกิดความจริงใจลดน้อยลง เพราะต่างคนต่างสวมหน้ากาก และแสดงละครเข้าหากัน ด้วยเหตุนี้ความจริงใจถึงเป็นรากฐานที่สำคัญประการหนึ่งในอันจะก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานร่วมกัน

7. หลีกเลี่ยงการวิพากษ์วิจารณ์เพื่อนร่วมงาน การจะวิพากษ์วิจารณ์เพื่อนร่วมงาน สมาชิกทุกคนต้องระลึกว่าสักวันหนึ่งคำพูดจะต้องไปถึงหูของเพื่อนร่วมงาน และที่สำคัญไม่เป็นการยุติธรรมแก่เพื่อนร่วมงาน ถ้าเราด่วนวิพากษ์วิจารณ์สมาชิกเพื่อร่วมงานฝ่ายเดียวทั้ง ๆ ที่เราไม่รู้จักเขาดีพอ หรือได้ข้อมูลของเขามาผิด ๆ นอกจากนี้สมาชิกที่ทำงานร่วมกันไม่ควรจะนิทากันและกัน ทั้งนี้เพราะว่าการวิพากษ์วิจารณ์หรือแม้กระทั่งการนิทาไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างความสามัคคีหรือการร่วมมือร่วมใจแต่ประการใด

8. ยกย่องชมเชยเพื่อนสมาชิกที่ร่วมงานด้วยกันเมื่อมีโอกาสอันควร พฤติกรรมเช่นนี้ เป็นสิ่งที่พึงประสงค์ของทุกคน แต่ก็ไม่ควรทำพร่ำเพรื่อจนเกินไป การยกย่องชมเชยทั้งต่อหน้าและลับหลังด้วยความภาคภูมิใจ และมีเหตุผลต่อเพื่อนร่วมงาน เป็นการสร้างกำลังใจให้แก่ผู้ถูกชม การจะขอความช่วยเหลือจากเพื่อนสมาชิกในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ก็จะได้สะดวกขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การปฏิบัติตนกับเพื่อนกับได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะการปฏิบัติตนกับเพื่อนได้ถูกต้องเหมาะสมจะทำให้เกิดมีสัมพันธภาพที่ดี ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ดังนั้นแนวทางความประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมกับเพื่อนคือ มีกิริยาอัธยาศัยแจ่มใส มองโลกในแง่ดี รู้จักระงับอารมณ์ วางตัวอยู่ในฐานะที่เหมาะสม มีความจริงใจ รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีทัศนคติและความรู้สึกที่ดีกับหมู่คณะ มีความเป็นอิสระในการเสนอความคิดเห็น แต่ถ้าหากว่าคนใดประพฤติปฏิบัติกับเพื่อนอย่างไม่ถูกต้องเหมาะสม ก็จะทำให้เกิดปัญหาขึ้นกับตนเองเช่น มีความรู้สึกต่อต้านเองในทางที่ไม่ดี เข้ากับกลุ่มเพื่อนไม่ได้ ไม่สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

งานวิจัยเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ผลงานวิจัยในต่างประเทศ

✓ เดวิด (David. 1971 : 5789-A) ได้ศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีความพึงพอใจในความสัมพันธ์ในชั้นเรียนมาก จะมีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการสูงกว่านักศึกษาที่พึงพอใจในความสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียนน้อย

✓ บอยด์ (Boyd. 1979 : 175) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวัดผลสัมฤทธิ์และความก้าวหน้าทางวิชาการของนักศึกษาผิวดำ จำนวน 800 คน จากมหาวิทยาลัย 40 แห่ง ในช่วง 10 ปี (ระหว่าง ค.ศ. 1970-1979) พบว่า ความเปลี่ยนแปลงของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ชัดเจนในช่วง 10 ปีนั้น วัดได้จากลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย

✓ เติมน้ำใจให้เด็กได้เล่นร่วมกันอย่างมีความสุข

เดอคอสเตอร์ (ชมนุช บุญสิทธิ์. 2541 : 28 ; อ้างอิงจาก Descoster. 1981) ได้ศึกษา สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนของนักเรียนในโรงเรียนมัธยม พบว่า นักเรียนที่มีความพอใจในการมีสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนมีแนวโน้มของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนต่ำ

ผลงานวิจัยในประเทศ

พูนทรัพย์ วงษ์พานิช (2523 : 13-20) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิต ของบุคลากรทางการศึกษาและครูประจำการ ในวิทยาลัยครูกรุงเทพมหานคร พบว่า การปรับตัวเข้ากับเพื่อนมีอิทธิพลสูงสุดกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของบุคลากรทางการศึกษา และครูประจำการ

✓ ใ้ไร ชุมรวม (2526 : 176) ศึกษาสภาพแวดล้อมทางสังคมในกลุ่มเพื่อนของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนของนิสิต นักศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัตนา ดวงแก้ว (2527 : 155) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวปัญญา สภาพแวดล้อมทางปัญญา และฐานะทางสังคมมีติดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 314 คน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

✓ จากงานวิจัยเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สรุปได้ว่า บุคคลสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข จะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น มีการปรับตัวเข้ากับกลุ่มเพื่อน สังคม และสิ่งแวดล้อมได้ดี ส่งผลให้มีแนวโน้มในการเรียนสูงขึ้น ส่วนบุคคลที่มีปัญหาด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนทำให้เกิดความขัดแย้งในกลุ่ม เป็นเหตุให้การเรียนไม่มีประสิทธิภาพ มีความตึงเครียดทางอารมณ์และไม่มีความสุข

4 เอกสารเกี่ยวกับโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

4.1 ความเป็นมาในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา ตั้งแต่เริ่มสถาปนาในปี 2515 ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 (รายงานสถิติการศึกษาปี 2540:กองวิชาการ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร หน้า1) โดยรับการจัดการศึกษาจาก 2 องค์การ คือ เทศบาลนครหลวงและองค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพ และเทศบาลนครธนบุรี กับองค์การบริหารนครหลวง กรุงเทพมหานคร เป็นการบูรรวมกันและรับโอนการจัดการศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครและองค์การบริหารส่วนจังหวัดธนบุรี ทั้งนี้ เทศบาลทั้ง 2 รับโอนการศึกษามาจากกระทรวงศึกษาธิการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2480 และองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั้งสองรับโอนการจัดการศึกษามาจากกระทรวงศึกษาธิการเมื่อปี พ.ศ. 2509

การจัดการศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร นับตั้งแต่จัดตั้งโรงเรียนราษฎร์ขึ้นครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ.2427 ที่วัดมหรณพารามและขยายออกไปทั่วประเทศ โดยจัดตั้งองค์กรรับผิดชอบเป็นกรมศึกษาธิการเมื่อปี พ.ศ.2430 และเป็นกระทรวงธรรมการเมื่อปี พ.ศ.2435 ต่อมาในปี พ.ศ.2441 ได้มีโครงการศึกษาเกิดขึ้นโดยแบ่งความรับผิดชอบ

ขอให้กรมศึกษาธิการ ของกระทรวงธรรมการ จัดการศึกษาในกรุงเทพมหานครและกรมมหาดไทยจัดการศึกษา ในหัวเมืองร่วมกับพระสงฆ์ ภายหลังได้มีการขยายการศึกษาภาคบังคับออกไปถึงระดับตำบล และระหว่างปี พ.ศ.2454 ถึง พ.ศ.2474 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการประถมศึกษา 3 กระทรวง คือ

1. กระทรวงนครบาล รับผิดชอบที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในส่วนกลาง
2. กระทรวงมหาดไทย รับผิดชอบที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในส่วนภูมิภาค
3. กระทรวงธรรมการ รับผิดชอบที่ประสานงานให้การศึกษาเป็นไปตามนโยบาย

ปัจจุบันการจัดการศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 89(21) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 โดยมีการจัดการศึกษาหลายระดับและหลายรูปแบบ ซึ่งมีหน่วยงานรับผิดชอบ ประกอบด้วย

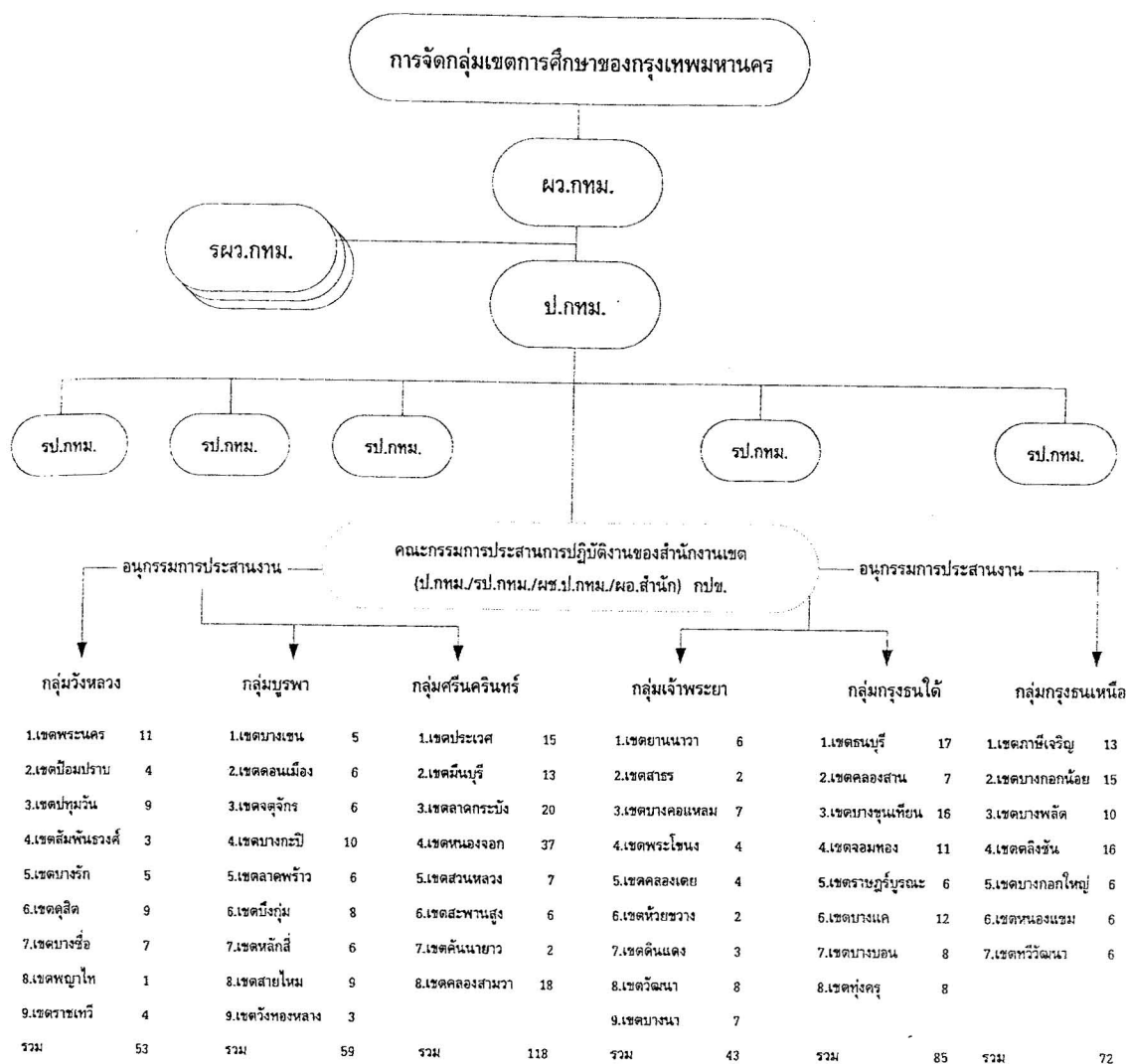
1. การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
 - 1.1 การจัดในรูปศูนย์เลี้ยงดูเด็กหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักพัฒนาชุมชน ซึ่งดำเนินการในลักษณะของการให้ความสนับสนุนชุมชนเปิดดำเนินการ และสำนักอนามัย ซึ่งเปิดสถานเลี้ยงเด็กกลางวัน และให้การสนับสนุนบ้านเลี้ยงเด็ก
 - 1.2 การจัดการศึกษาในระดับอนุบาล 1 มี 391 โรงเรียน อนุบาล 2 มี 315 โรงเรียน การจัดในรูปชั้นเด็กเล็ก อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักการศึกษาและสำนักงานเขต ซึ่งปัจจุบันเปิดสอนในโรงเรียนประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 157 โรงเรียน
2. การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักการศึกษา และสำนักงานเขต จำนวน 430 โรงเรียน ซึ่งกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ 50 สำนักงานเขต
3. การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เปิดสอนในโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 52 โรงเรียน ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักการศึกษาและสำนักงานเขต
4. การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ในความรับผิดชอบของสำนักการแพทย์
5. การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ได้แก่ การฝึกอบรมอาชีพพระยาสันในโรงเรียนฝึกอาชีพของ กรุงเทพมหานคร และจัดให้กลุ่มสนใจตามความเหมาะสม ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานพัฒนาชุมชน

ระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 และประกาศกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ.2528 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) ลงวันที่ 2 เมษายน พ.ศ.2530 เรื่อง "การแบ่งส่วนราชการภายในหน่วยงานและการกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกรุงเทพมหานคร" มติ ก.ก. ครั้งที่ 61/2541 วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ.2535 เรื่อง "อนุมัติปรับปรุงโครงสร้างและอัตรากำลังตามแผนอัตรากำลัง 3 ปี" ของสำนักงานเขต ตลอดจนประกาศกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ.2535 เรื่อง "การแบ่งส่วนราชการภายในหน่วยงานและการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ 14)"

สำนักงานเขต “มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาและการอบรมดูแลโรงเรียนประถมศึกษา”

ฝ่ายการศึกษา “มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการ การเงิน บัญชี และพัสดุ จัดทำฎีกาเบิกจ่ายเงินประเภทต่าง ๆ การควบคุมจัดทำทะเบียนเบิกจ่ายวัสดุครุภัณฑ์ เก็บรักษา รวบรวมกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งหรือหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา การกำหนดชื่อโรงเรียน งานกิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษา ตรวจเยี่ยมโรงเรียนร่วมพิธีการและกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน ดำเนินการเกี่ยวกับการหน้าที่ของข้าราชการและลูกจ้างในโรงเรียน และในฝ่ายการศึกษา การนิเทศการศึกษา ดำเนินงานศูนย์วิชาการเขตและปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง”

ภาพประกอบ 6 แสดงโครงสร้างการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2545 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน แบ่งเป็น นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 583 คน เป็นเพศชาย 309 คน เพศหญิง 274 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 552 คน เป็นเพศชาย 276 คน เพศหญิง 276 คน รวมจำนวน 1135 คน เป็นเพศชายรวม 585 คน เพศหญิงรวม 550 คน

กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2545 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน แบ่งเป็น นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 150 คน เป็นเพศชาย 77 คน เพศหญิง 73 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 133 คน เป็นเพศชาย 68 คน เพศหญิง 65 คน รวมจำนวน 283 คน เป็นเพศชายรวม 145 คน เพศหญิงรวม 138 คน โดยมีค่าความเชื่อมั่นคิดเป็นร้อยละ 95 (Yamane, 1967 : 886-887) ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากร และใช้ขนาดของโรงเรียน ระดับชั้น และเพศเป็นชั้น (Strata)

โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาจำนวนนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน จำนวน 1135 คน มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 583 คน เป็นเพศชาย 309 คน เพศหญิง 274 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 552 คน เป็นเพศชาย 276 คน เพศหญิง 276 คน
2. ผู้วิจัยศึกษาขนาดของโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน พบว่ามี 3 ขนาด ดังนี้
 - 2.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่
โรงเรียนสวนลุมพินี และโรงเรียนปทุมจิต เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย รวมจำนวน 475 คน
 - 2.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่
โรงเรียนวัดปทุมวนาราม, โรงเรียนวัดดวงแข และโรงเรียนปทุมวัน เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย รวมจำนวน 389 คน
 - 2.3 โรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่
โรงเรียนวัดพรหมนิวาส, โรงเรียนวัดชัยมงคล, โรงเรียนสวนหลวง และโรงเรียนวัดสระบัว เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย รวมจำนวน 271 คน
3. ผู้วิจัยประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ในระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (ตาราง Yamane) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างประมาณ 283 คน จึงคำนวณได้สัดส่วน ประชากร : กลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 4:1 และได้กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ระดับชั้น และเพศ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ระดับชั้น และเพศ

ขนาดของโรงเรียน	ระดับชั้น	เพศ			
		ชาย		หญิง	
		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ใหญ่	ประถมศึกษาปีที่ 5	119	29	115	28
	ประถมศึกษาปีที่ 6	119	29	122	31
	รวม	238	58	237	59
กลาง	ประถมศึกษาปีที่ 5	108	27	104	26
	ประถมศึกษาปีที่ 6	92	23	75	19
	รวม	200	50	179	45
เล็ก	ประถมศึกษาปีที่ 5	82	21	75	19
	ประถมศึกษาปีที่ 6	65	16	59	15
	รวม	147	37	134	34
รวม		585	145	550	138

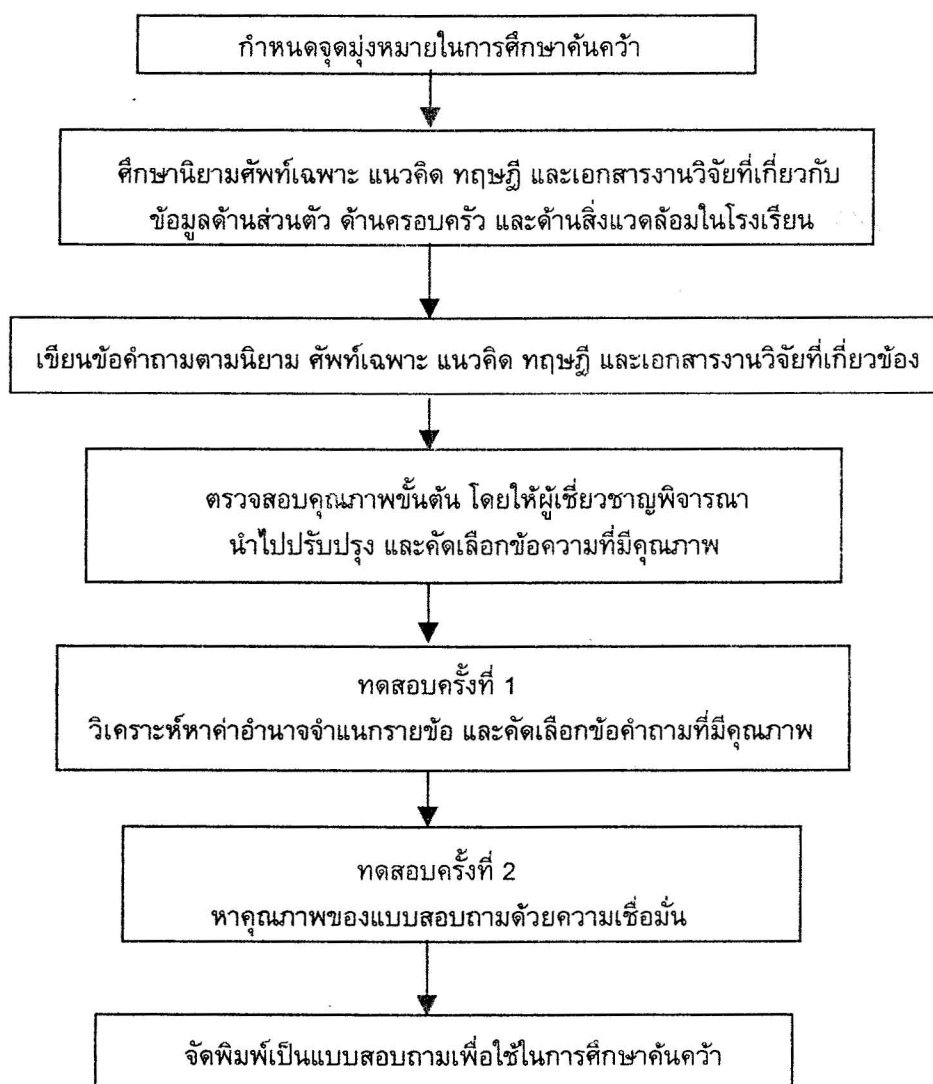
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบสอบถามจำนวน 11 ฉบับ คือ

- ฉบับที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ เพศ ระดับชั้น ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง
- ฉบับที่ 2 แบบสอบถามการสนับสนุนทางการเรียนของผู้ปกครอง
- ฉบับที่ 3 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน
- ฉบับที่ 4 แบบสอบถามบุคลิกภาพ
- ฉบับที่ 5 แบบคัดกรองสุขภาพจิต
- ฉบับที่ 6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน
- ฉบับที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว
- ฉบับที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน
- ฉบับที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
- ฉบับที่ 10 แบบทดสอบความสามารถทางเชาวนปัญญา Standard Progressive Matrices ของ เรเวน (Revan)
- ฉบับที่ 11 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543)

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างแบบสอบถามที่ 1 – 9 ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า มีลำดับขั้นตอนในการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ ดังแสดงในภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 แสดงลำดับขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

จากภาพประกอบ 7 เป็นการแสดงลำดับขั้นในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างเครื่องมือครั้งนี้ เพื่อสร้างแบบสอบถามด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2. ศึกษาทฤษฎีเฉพาะ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งตัวอย่างเครื่องมือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ความสามารถทางเชาวนปัญญา และความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. เขียนข้อคำถามในแบบสอบถามตามนิยามศัพท์เฉพาะ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่ได้ศึกษาตามตัวแปร ในข้อ 2. คือ

- 3.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน จำนวน 4 ข้อ
- 3.2 แบบสอบถามการสนับสนุนทางการเรียนของผู้ปกครอง แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ บ่อยครั้งที่สุด บ่อย ปานกลาง บางครั้ง ไม่เคยเลย จำนวน 24 ข้อ
- 3.3 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด จำนวน 30 ข้อ
- 3.4 แบบสอบถามบุคลิกภาพ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด จำนวน 20 ข้อ
- 3.5 แบบคัดกรองสุขภาพจิต จำนวน 60 ข้อ
- 3.6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด จำนวน 17 ข้อ
- 3.7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด จำนวน 16 ข้อ
- 3.8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด จำนวน 22 ข้อ
- 3.9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด จำนวน 20 ข้อ
- 3.10 แบบสอบถามความสามารถทางเชาวนปัญญา จำนวน 60 ข้อ
- 3.11 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ จำนวน 52 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตวิทยาการศึกษา จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยล้อมแสง อาจารย์ ดร. พาสนา จุลรัตน์ และ พ.ต.ท. วินัย ธงชัย ตรวจ

สอบพิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถามกับนิยามศัพท์เฉพาะในแต่ละคุณลักษณะที่ต้องการวัด ทั้งพิจารณาความเหมาะสม และความชัดเจนของสำนวนภาษาที่ใช้ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตามที่ผู้ เชี่ยวชาญเสนอแนะ

2. นำข้อคำถามในข้อ 4 ไปจัดพิมพ์เป็นฉบับแล้วนำไปทดลองใช้ (Try-Out) ครั้งที่ 1 กับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ในโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท สังกัด กรุงเทพมหานคร. จำนวน 100 คน จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้ t - test แบบเทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ปรากฏผลดังนี้

2.1 ด้านข้อมูลส่วนตัว ซึ่งประกอบด้วย

2.1.1 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง .71 – 8.90 คัดเลือกข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ไว้ 23 ข้อ มีค่า t ตั้งแต่ 2.19 – 8.90

2.1.2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ จำนวน 20 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง .39 – 7.13 คัดเลือกข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ไว้ 16 ข้อ มีค่า t ตั้งแต่ 2.09 – 7.13

2.1.3 แบบคัดกรองสุขภาพ จำนวน 60 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.46 – 9.80 คัดเลือกข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ไว้ 59 ข้อ มีค่า t ตั้งแต่ 2.14 – 9.80

2.2 ด้านครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย

2.2.1 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว จำนวน 16 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.81 – 10.78 คัดเลือกข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ไว้ 16 ข้อ มีค่า t ตั้งแต่ 2.81 – 10.78

2.2.2 การสนับสนุนด้านการเรียนของผู้ปกครอง จำนวน 24 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง .11 – 8.87 คัดเลือกข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ไว้ 23 ข้อ มีค่า t ตั้งแต่ 2.51 – 8.87

2.3 ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย

2.3.1 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน จำนวน 17 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง .24 – 11.03 คัดเลือกข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ไว้ 15 ข้อ มีค่า t ตั้งแต่ 2.46 – 11.03

2.3.2 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน จำนวน 22 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง .59 – 6.83 คัดเลือกข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ไว้ 21 ข้อ มีค่า t ตั้งแต่ 2.12 – 6.63

2.3.3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน จำนวน 20 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.05 – 9.63 คัดเลือกข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ไว้ 20 ข้อ มีค่า t ตั้งแต่ 2.05 – 9.63

3. นำข้อคำถามที่ผ่านการคัดเลือกไปจัดพิมพ์เป็นฉบับแล้วนำไปทดลองใช้ (Try-Out) ครั้งที่ 2 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังนี้

3.1 ด้านข้อมูลส่วนตัว ซึ่งประกอบด้วย

3.1.1 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่น .86

3.1.2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ มีค่าความเชื่อมั่น .75

3.1.3 แบบคัดกรองสุขภาพ มีค่าความเชื่อมั่น .95

3.2 ด้านครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย

3.2.1 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว มีค่าความเชื่อมั่น .77

- 3.2.2 การสนับสนุนด้านการเรียนของผู้ปกครอง มีค่าความเชื่อมั่น .84
- 3.3 ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย
- 3.3.1 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่น .86
- 3.3.2 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่น .83
- 3.3.3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีค่าความเชื่อมั่น .83
4. จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ เพศ ระดับชั้น ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง

ตัวอย่างแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ ตามความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. ขณะนี้นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่.....
☐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
☐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง
☐ ระดับประถมศึกษา
☐ ระดับมัธยมศึกษา
☐ ระดับอุดมศึกษา
4. ผู้ปกครองของนักเรียนมีอาชีพ.....
☐ รับราชการ หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
☐ ค้าขาย หรือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว
☐ เกษตรกรรม หรือ อุตสาหกรรม

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามการสนับสนุนทางการเรียนของผู้ปกครอง มีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามดังนี้

- 2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางการเรียนของผู้ปกครอง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
- 2.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางการเรียนของผู้ปกครอง ของ ชฎาวิทย์ สุวรรณรัตน์ (2537:45) และ ชุตินัน ศรีแก้ว (2545:51) โดยใช้นิยามศัพท์เฉพาะเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
- 2.3 สร้างแบบสอบถามการสนับสนุนทางการเรียนของผู้ปกครอง ตามนิยามศัพท์และแนวคิดที่ได้จากข้อ 1 และ 2

ตัวอย่างแบบสอบถามการสนับสนุนทางการเรียนของผู้ปกครอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้ปกครอง หรือ บิดามารดากระทำเป็นประจำเกี่ยวกับการสนับสนุนนักเรียนทางการเรียน แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องทางขวามือ ที่ตรงกับกระทำเป็นประจำมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

บ่อยครั้งที่สุด	หมายถึง	ผู้ปกครองกระทำเป็นประจำ
บ่อย	หมายถึง	ผู้ปกครองกระทำเกือบทุกครั้ง
ปานกลาง	หมายถึง	ผู้ปกครองกระทำเป็นบางครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	ผู้ปกครองกระทำนาน ๆ ครั้ง
ไม่เคยเลย	หมายถึง	ผู้ปกครองกระทำนานครั้งมากหรือไม่เคยกระทำเลย

แบบสอบถามการสนับสนุนทางการเรียนของผู้ปกครอง

ข้อที่	ข้อความ	บ่อยครั้งที่สุด	บ่อย	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
0	ผู้ปกครองซื้ออุปกรณ์การเรียนให้ข้าพเจ้า					
00	ผู้ปกครองซักถามข้าพเจ้าเกี่ยวกับการเรียน					

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามการสนับสนุนทางการเรียนของผู้ปกครอง

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

บ่อยครั้งที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
บ่อย	ให้คะแนน	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
บางครั้ง	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่เคยเลย	ให้คะแนน	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายในทางลบ ให้คะแนนดังนี้

บ่อยครั้งที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
บ่อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
บางครั้ง	ให้คะแนน	4	คะแนน
ไม่เคยเลย	ให้คะแนน	5	คะแนน

การแปลความหมายคะแนนของการสนับสนุนทางการเรียนของผู้ปกครอง

คะแนนเฉลี่ย	3.67-5.00	หมายถึง การสนับสนุนทางการเรียนของผู้ปกครองอยู่ในระดับดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34-3.66	หมายถึง การสนับสนุนทางการเรียนของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00-2.33	หมายถึง การสนับสนุนทางการเรียนของผู้ปกครองอยู่ในระดับไม่ดี

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน มีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามดังนี้

- 3.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
 - 3.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน ของ ขจรสุดา เหล็กเพชร (2522:106-113) และ ชูติมน ศรีแก้ว (2545:47-47)โดยใช้นิยามศัพท์เฉพาะเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
 - 3.3 สร้างแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน ตามนิยามศัพท์และแนวคิดที่ได้จากข้อ 1 และ 2
- ลักษณะแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้วัดเกี่ยวกับนิสัยทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

ตัวอย่างแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับสิ่งทีนักเรียนกระทำเป็นประจำเกี่ยวกับการเรียน แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องทางขวามือ ที่ตรงกับกรกระทำเป็นประจำมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับกรกระทำของนักเรียนเป็นประจำทุกครั้ง
จริง	หมายถึง	ตรงกับกรกระทำของนักเรียนเกือบทุกครั้ง
จริงบ้าง	หมายถึง	บางครั้งตรงกับกรกระทำของนักเรียน บางครั้งไม่ตรงกับกรกระทำของนักเรียน
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับกรกระทำของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับกรกระทำของนักเรียนน้อยมากจนแทบไม่ตรงเลย

แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	การแบ่งเวลาในการเรียน ข้าพเจ้าแบ่งเวลาส่วนหนึ่งไว้สำหรับทำ การบ้าน					
00	การเข้าชั้นเรียน ข้าพเจ้าเข้าชั้นเรียนตรงตามเวลา					

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายในทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน

การแปลความหมายคะแนนของนิสัยทางการเรียน

คะแนนเฉลี่ย	3.67-5.00	หมายถึง นิสัยทางการเรียนอยู่ในระดับดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34-3.66	หมายถึง นิสัยทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00-2.33	หมายถึง นิสัยทางการเรียนอยู่ในระดับไม่ดี

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามบุคลิกภาพ มีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามดังนี้

- 4.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
- 4.2 ผู้วิจัยศึกษาเลือกใช้แบบวัดบุคลิกภาพแบบเอ และบุคลิกภาพแบบบี ซึ่งเป็นแบบวัดบุคลิกภาพที่อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล (2533 : 159-162) ดัดแปลงมาจากแบบสำรวจการกระทำกิจกรรมของเจนกินส์ (Jenkins Activity Survey) เป็นแบบสอบถามรายงานตนเอง และได้นำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ลักษณะแบบสอบถามบุคลิกภาพ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท ดังนี้

ตัวอย่างแบบสอบถามบุคลิกภาพ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามข้อเท็จจริงของท่าน เมื่อท่านอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องทางขวามือ ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ คือ

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงปานกลาง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอสมควร
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างเล็กน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

แบบสอบถามบุคลิกภาพ

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงปานกลาง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	นักเรียนชอบที่จะแสวงหาความรู้ให้กับตนเองตลอดเวลา					
00	นักเรียนคิดว่าตนเองเป็นคนเฉื่อยช้ากับการเรียน					

เกณฑ์การให้คะแนนบุคลิกภาพ

ผู้วิจัยให้คะแนนความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายในทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน

การแปลความหมายแบบสอบถามบุคลิกภาพ

ผู้ที่ได้คะแนน 60-100 มีบุคลิกภาพแบบ เอ

ผู้ที่ได้คะแนน 20-59 มีบุคลิกภาพแบบ บี

ฉบับที่ 5 แบบคัดกรองสุขภาพจิตไทย จี เอช คิว (Thai GHQ 60)

5.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบคัดกรอง

5.2 ผู้วิจัยศึกษาเลือกใช้แบบคัดกรองสุขภาพจิตไทย จี เอช คิว (Thai GHQ 60) เนื่องจากสอดคล้องกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย โดยทำหนังสือขออนุญาตใช้จากภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี และได้นำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ลักษณะแบบคัดกรองสุขภาพจิต เป็นข้อความประโยคสั้น ๆ เกี่ยวกับสุขภาพโดยทั่วไป และเป็นข้อความให้เลือก ตอบตามความรู้สึก มี 4 ระดับ ดังนี้

ตัวอย่างแบบคัดกรองสุขภาพจิต

คำชี้แจง สุขภาพโดยทั่วไปของนักเรียนในระยะ 2-3 สัปดาห์ที่ผ่านมาเป็นอย่างไรบ้าง กรุณาตอบคำถามต่อไปนี้อย่างตรงไปตรงมา โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ตามความเป็นจริงที่ใกล้เคียงกับสภาพของนักเรียนในปัจจุบัน ในช่วง 2-3 สัปดาห์ที่ผ่านมามากที่สุด โดยไม่รวมถึงปัญหาที่นักเรียนเคยมีในอดีต และกรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

แบบคัดกรองสุขภาพจิต

ในระยะ 2-3 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่าน....

- รู้สึกสบายและมีสุขภาพดี
☐ ดีกว่าปกติ ☐ เหมือนปกติ ☐ แย่กว่าปกติ ☐ แย่กว่าปกติมาก
- รู้สึกต้องการยาบำรุงให้มีกำลังวังชา
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติ
- รู้สึกหุดหิดและสุขภาพไม่ดี
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติ
- รู้สึกไม่สบาย
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติ
- เจ็บหรือปวดบริเวณศีรษะ
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติ

เกณฑ์การให้คะแนนสุขภาพจิต

ผู้ตอบ 2 ข้อแรก จะได้คะแนน 0 คะแนน

ผู้ตอบ 2 ข้อหลัง จะได้คะแนน 1 คะแนน

เกณฑ์ในการให้ความหมาย (ธนา นิลชัยโกวิทย์ และคนอื่น ๆ 2539.)

จุดตัดคะแนนใช้การนับจำนวนข้อที่ได้คะแนนทั้งหมดแล้วนำมารวมกัน และมีจุดตัดคะแนนสำหรับแบบสอบถาม THAI GHQ 60 คือ 11 / 12 คะแนนตั้งแต่ 12 คะแนนขึ้นไปถือว่าผิดปกติ

คะแนน 0 – 11 คะแนน มีสุขภาพจิตดี

คะแนน 12 – 60 คะแนน มีสุขภาพจิตบกพร่อง

ฉบับที่ 6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

- 6.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
- 6.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามด้านลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน ของ ประกายทิพย์ พิชัย (2539) และ นลินี ธรรมอำนายสุข (2541) โดยใช้นิยามศัพท์เฉพาะเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
- 6.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน ตามนิยามศัพท์และแนวคิดที่ได้จากข้อ 1 และ 2

ลักษณะแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้วัดเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

ตัวอย่างแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องทางขวามือ ที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความบางครั้งตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน บางครั้งไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	สถานที่เรียน					
00	อากาศในห้องเรียนถ่ายเทดี สภาพห้องเรียนไม่เป็นระเบียบ เรียบร้อย					
000	สื่ออุปกรณ์การเรียน					
	อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ครูใช้มีสภาพ ที่ดีในการใช้งาน					

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน

จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
2. ข้อความที่มีความหมายในทางลบ ให้คะแนนดังนี้			
จริงที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน

การแปลความหมายคะแนนของลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67-5.00	หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนอยู่ในระดับดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34-3.66	หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00-2.33	หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนอยู่ในระดับไม่ดี

ฉบับที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว

- 7.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
- 7.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว ของ สุกัญญา แยมยิม (2541:95-97) และ กิ่งกาญจน์ ปานทอง (2545:67-68) แล้วนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
- 7.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว ตามนิยามศัพท์และแนวคิดที่ได้จากข้อ 1 และ 2

ลักษณะแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้วัดเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามลักษณะที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องทางขวามือ ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความบางครั้งตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน บางครั้งไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0 00	พฤติกรรมที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียน ในครอบครัวของข้าพเจ้าทุกคนเอาใจใส่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้ปกครองไม่มีเวลาพูดคุยกับข้าพเจ้า					
000 0000	พฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อเมื่อต้องอยู่บ้านร่วมกับสมาชิกในครอบครัว เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหา ข้าพเจ้าจะปรึกษาผู้ปกครอง					

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายในทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน

การแปลความหมายคะแนนของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538:9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67-5.00	หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34-3.66	หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00-2.33	หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับไม่ดี

ฉบับที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

- 8.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
- 8.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน ของ สุกัญญา แยมยิม (2541:95-97) และ กิ่งกาญจน์ ปานทอง (2545:69-70) แล้วนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
- 8.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนตามนิยามศัพท์และแนวคิดที่ได้จากข้อ 1 และ 2

ลักษณะแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้วัดเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามลักษณะที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องทางขวามือ ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความบางครั้งตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน บางครั้งไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
000	ด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน					
	พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียน					
0	ครูให้ความรักและเอาใจใส่ต่อข้าพเจ้าเป็นอย่างดี					
00	ครูมีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่					
000	พฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อครู					
000	ข้าพเจ้าส่งงานตรงตามเวลาที่ครูกำหนดเสมอ					
0000	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนในขณะที่ครูสอน					

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายในทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน

การแปลความหมายคะแนนของสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538:9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67-5.00	หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนอยู่ในระดับดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34-3.66	หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00-2.33	หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนอยู่ในระดับไม่ดี

ฉบับที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

- 9.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
- 9.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ของ สุกัญญา แยมยิม (2541:95-97) และ กิ่งกาญจน์ ปานทอง (2545:70-71) แล้วนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
- 9.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ตามนิยามศัพท์และแนวคิดที่ได้จากข้อ 1 และ 2

ลักษณะแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้วัดเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามลักษณะที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องทางขวามือ ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความบางครั้งตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน บางครั้งไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เมื่อมีปัญหาด้านการเรียน ข้าพเจ้าสามารถปรึกษาเพื่อนในห้องได้					
00	ข้าพเจ้าไม่สามารถปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับเพื่อนในห้องได้					
000	เพื่อนมีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่กับข้าพเจ้า					

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายในทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน

การแปลความหมายคะแนนของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538:9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67-5.00	หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34-3.66	หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00-2.33	หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับไม่ดี

ฉบับที่ 10 แบบทดสอบความสามารถทางเชาว์ปัญญา Standard Progressive Matrices

ผู้วิจัยเลือกใช้แบบทดสอบความสามารถทางเชาว์ปัญญา Standard Progressive Matrices ของแรเวน (1958) เนื่องจากเป็นแบบสอบถามชุดที่สร้างขึ้นเหมาะสำหรับใช้วัดกับบุคคลทุกระดับอายุ และไม่ว่ระดับการศึกษา เชื้อชาติ หรือสภาวะทางร่างกายจะเป็นอย่างไรก็ตาม แบ่งเป็นชุดของข้อปัญหาชุดย่อย ๆ จำนวน 5 ชุด คือ A, B, C, D และ E ซึ่งแต่ละชุดมีข้อปัญหาจำนวน 12 ข้อ รวมทั้งหมดเป็น 60 ข้อ

ลักษณะของข้อปัญหาเป็นภาพขาว-ดำ การให้คะแนนจากการตอบข้อปัญหาได้ถูกข้อละ 1 คะแนน และในแต่ละชุดจะมีเกณฑ์ปกติที่เป็นตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์เทียบคะแนนที่ผู้รับการทดสอบได้ตามระดับอายุของผู้รับการทดสอบ ในการประเมินค่าเชาว์ปัญญาของผู้รับการทดสอบจะประเมินจากตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์เทียบได้ โดยแบบทดสอบนี้ แบ่งระดับเชาว์ปัญญา ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 1	ฉลาดเป็นเยี่ยม	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 95 ขึ้นไป
ระดับ 2	ฉลาดกว่าปกติ	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป
ระดับ 3	ปกติ	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25-75
ระดับ 4	ต่ำกว่าปกติ	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 10-25
ระดับ 5	ปัญญาอ่อน	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 5

ถ้าบุคคลใดได้ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่สูงกว่า 90 แต่ต่ำกว่า 95 ถือว่าเป็นระดับ 2 บวก

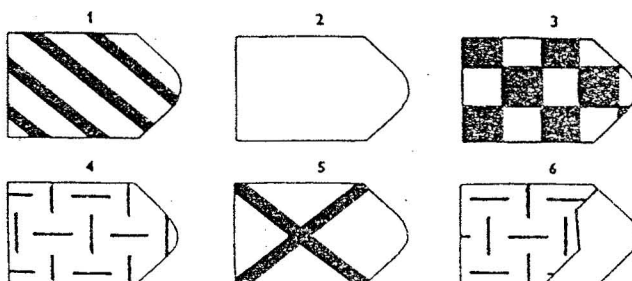
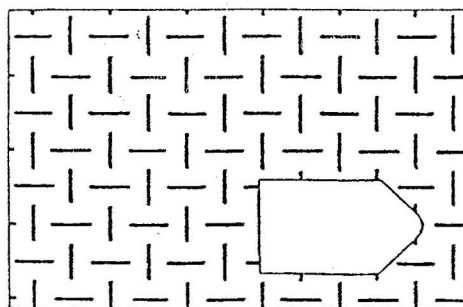
ถ้าบุคคลใดได้ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่สูงกว่า 50 ถือเป็นระดับ 3 บวก และถ้าได้ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ต่ำกว่า 50 ถือเป็นระดับ 3 ลบ

ถ้าได้ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ ระหว่าง 5-10 ถือเป็นระดับ 4 ลบ

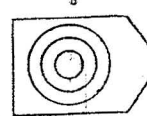
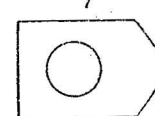
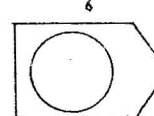
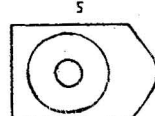
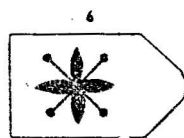
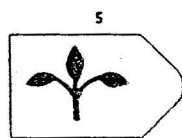
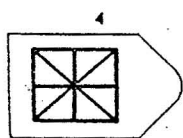
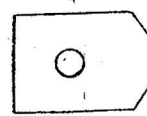
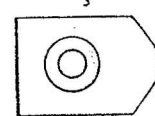
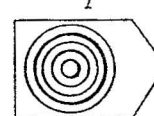
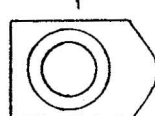
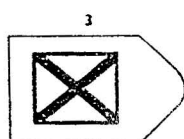
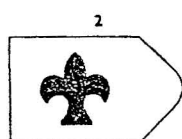
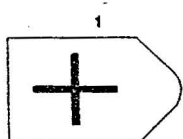
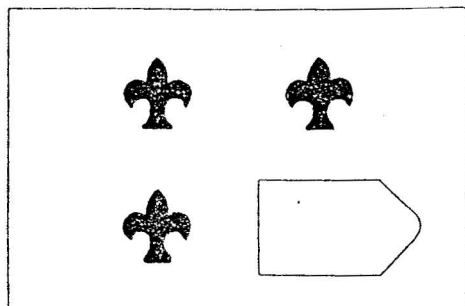
ตัวอย่างแบบทดสอบความสามารถทางเชาว์ปัญญา Standard Progressive Matrices

SET A

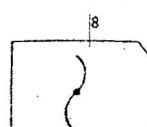
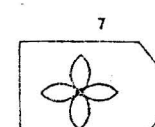
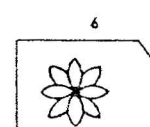
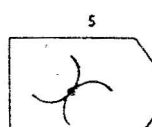
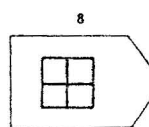
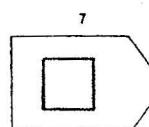
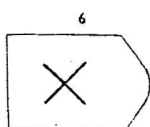
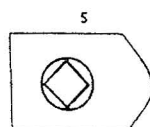
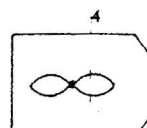
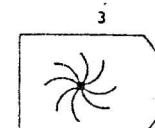
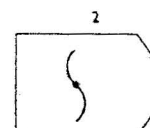
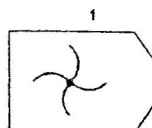
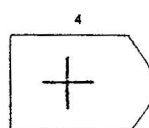
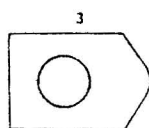
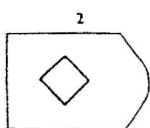
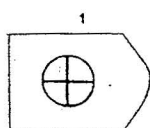
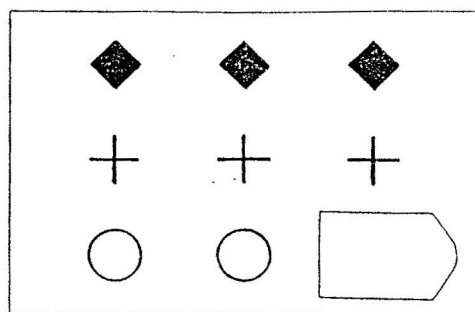
A 1

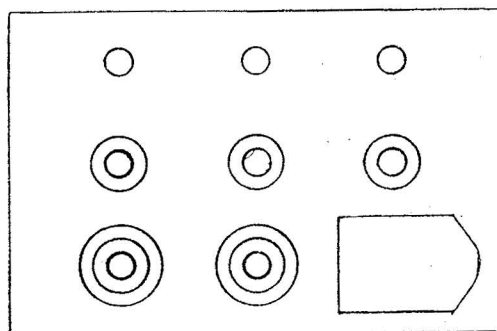
SET B

B₁

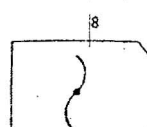
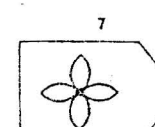
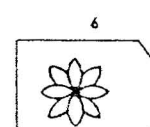
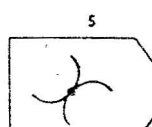
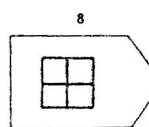
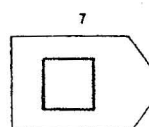
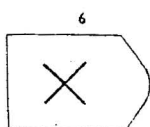
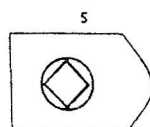
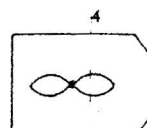
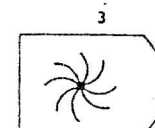
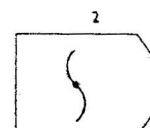
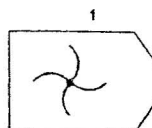
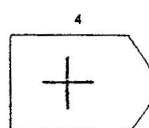
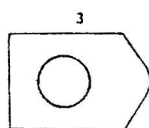
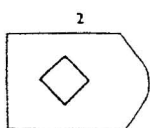
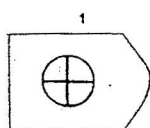
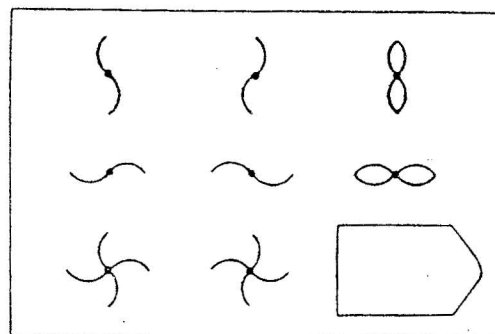
SET D

D₁

SET C

C₁

SET E

E₁

ฉบับที่ 11 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543)

ผู้วิจัยเลือกใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543) โดยทำหนังสือขออนุญาตใช้จากกรมสุขภาพจิต เนื่องจากจากการศึกษาของกรมสุขภาพจิต ที่ได้ทำการศึกษาจากกรอบแนวคิดของ Bar-on (1992), Mayer & Salovey (1997) และ Goleman (1998) และพัฒนาเป็น “แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์” ที่มีค่าความเชื่อมั่นซึ่งทดสอบโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ .94 และทดสอบซ้ำได้ .82

ลักษณะของแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์นี้ เป็นประโยคที่มีข้อความเกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึกที่แสดงออกในลักษณะต่าง ๆ แต่ละข้อมีคำตอบ ให้เลือก 4 คำตอบ คือ “ไม่จริง” “จริงบางครั้ง” “ค่อนข้างจริง” และ “จริงมาก” จำนวน 52 ข้อ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านดี (ข้อ 1-18) ด้านเก่ง (ข้อ 19-36) ด้านสุข (ข้อ 37-52) และในแต่ละด้านประกอบด้วย 3 ด้านย่อย

เกณฑ์การให้คะแนน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ประโยคมีข้อความในทางบวก ได้แก่ข้อ 1, 4, 6, 7, 10, 12, 14, 15, 17, 20, 22, 23, 25, 28, 31, 32, 34, 36, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 46, 48, 49, 50 จะให้คะแนนเป็น 1 “ตอบไม่จริง” 2 “ตอบจริงบางครั้ง” 3 “ตอบค่อนข้างจริง” 4 “ตอบจริงมาก”

กลุ่มที่ 2 ประโยคเป็นข้อความในทางลบ ได้แก่ข้อ 2, 3, 5, 8, 9, 11, 13, 16, 18, 19, 21, 24, 26, 27, 29, 30, 33, 35, 37, 40, 45, 47, 51, 52 จะให้คะแนนเป็น 4 “ตอบไม่จริง” 3 “ตอบจริงบางครั้ง” 2 “ตอบค่อนข้างจริง” 1 “ตอบจริงมาก”

ตัวอย่างแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

คำแนะนำ แบบประเมินนี้เป็นประโยคที่มีข้อความเกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึกที่แสดงออกในลักษณะต่าง ๆ แม้ว่าบางประโยคอาจไม่ตรงกับที่ท่านเป็นอยู่ก็ตาม ขอให้ท่านเลือกตอบที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี โปรดตอบตามความเป็นจริงและตอบทุกข้อ เพื่อท่านจะได้รู้จักตนเองและวางแผนพัฒนาตนเองต่อไป

มีคำตอบ 4 คำตอบ สำหรับข้อความแต่ละประโยค คือ **ไม่จริง** **จริงบางครั้ง** **ค่อนข้างจริง** **จริงมาก** โปรดใส่เครื่องหมาย / ในช่องที่ท่านคิดว่าตรงกับตัวท่านมากที่สุด

		ไม่ จริง	จริงบาง ครั้ง	ค่อนข้าง จริง	จริง มาก	คะแนน
	ด้านดี					
1	เวลาโกรธหรือไม่สบายใจ ฉันรับรู้ได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับฉัน					
2	ฉันบอกไม่ได้ว่าจะอะไรทำให้ฉันรู้สึกโกรธ					
3	เมื่อถูกขัดใจ ฉันมักรู้สึกหงุดหงิดจนควบคุมอารมณ์ไม่ได้					
	ด้านเก่ง					
19	ฉันไม่รู้ตัวฉันเก่งเรื่องอะไร					
20	แม้จะเป็นงานยาก ฉันก็มั่นใจว่าสามารถทำได้					
21	เมื่อทำสิ่งใดไม่สำเร็จ ฉันรู้สึกหมดกำลังใจ					
	ด้านสุข					
37	ฉันรู้สึกดีต่อกว่าผู้อื่น					
38	ฉันทำหน้าที่ได้ดี ไม่ว่าจะทำอยู่ในบทบาทใด					
39	ฉันสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ดีที่สุด					
รวม						

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังสำนักงานเขตการศึกษา และโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามมา แล้วคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ แล้วนำมาตรวจให้คะแนน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

1.1 วิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ t - test แบบเทคนิค 25% ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2538 : 215-216 ; อ้างอิงจาก Edwards. 1957 : 152-154)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	คำอำนาจจำแนกของข้อคำถามแต่ละข้อ
	$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	n_H	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
	n_L	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

1.2 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่าโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2538 : 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย , ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบธรรมดา (Simple Correlation Coefficient) โดยใช้สูตร สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Coefficient Correlation) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 85)

$$r_{xy} = \frac{N\sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบสอบถามทั้งสองชุด
	$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนจากแบบสอบถามชุดแรก
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนจากแบบสอบถามชุดที่สอง
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละค่าที่ยกกำลังสองจากแบบสอบถามชุดแรก
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละค่าที่ยกกำลังสองจากแบบสอบถามชุดที่สอง
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่างคะแนนจากแบบสอบถามชุดแรกกับชุดที่สอง
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window version 10.0 ช่วยในการคำนวณ เพื่อทราบค่าสถิติตามข้อ 3 ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อความหมายในการเสนอผลการวิเคราะห์ให้เข้าใจตรงกันดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
IQ	แทน	ความสามารถทางเชาวนปัญญา
EQ	แทน	ความฉลาดทางอารมณ์

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเสนอตามลำดับดังนี้

1. จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนจำแนกตามด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
2. ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน จำแนกตามระดับตัวแปร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลครบถ้วนตามแผนการวิจัยที่ได้กำหนดไว้แล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ปรากฏผลดังนี้

1. จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนจำแนกตามด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

ด้าน	ตัวแปร	ระดับของตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ส่วนตัว	เพศ	ชาย	145	51.20
		หญิง	138	48.80
		รวม	283	100.00
	ระดับชั้น	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	150	53.00
		ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	133	47.00
		รวม	283	100.00
	นิสัยทางการเรียน	ดี	86	30.39
		ปานกลาง	189	66.78
		ไม่ดี	8	2.83
		รวม	283	100.00
	บุคลิกภาพ	แบบเอ	33	11.66
		แบบบี	250	88.34
		รวม	283	100.00
	สุขภาพจิต	ดี	195	68.90
		บกพร่อง	88	31.10
		รวม	283	100.00
ครอบครัว	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว	ดี	135	47.70
		ปานกลาง	144	50.90
		ไม่ดี	4	1.40
		รวม	283	100.00
	ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง	ประถมศึกษา	118	41.70
		มัธยมศึกษา	110	38.90
		อุดมศึกษา	55	19.40
		รวม	283	100.00
	อาชีพของผู้ปกครอง	รับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ	76	26.90
		ค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว	198	70.00
		เกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรม	9	3.10
		รวม	283	100.00

ตาราง 3 (ต่อ)

ด้าน	ตัวแปร	ระดับของตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ครอบครัว	การสนับสนุนด้านการเรียนของผู้ปกครอง	ดี	203	71.73
		ปานกลาง	80	28.27
		ไม่ดี	-	-
		รวม	283	100.00
สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน	ดี	74	26.15
		ปานกลาง	199	70.32
		ไม่ดี	10	3.53
		รวม	283	100.00
	สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน	ดี	122	43.10
		ปานกลาง	159	56.20
		ไม่ดี	2	0.70
		รวม	283	100.00
	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	ดี	113	39.90
		ปานกลาง	166	58.70
		ไม่ดี	4	1.40
		รวม	283	100.00

จากตาราง 3 พบว่า ในด้านส่วนตัวเมื่อจำแนกตามเพศ แบ่งเป็นนักเรียนชายจำนวน 145 คน (ร้อยละ 51.20) และนักเรียนหญิงจำนวน 138 คน (ร้อยละ 48.80) เมื่อจำแนกตามระดับชั้นแบ่งเป็น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 150 คน (ร้อยละ 53.00) และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 133 คน (ร้อยละ 47.00) เมื่อจำแนกตามนิสัยทางการเรียนแบ่งเป็นนักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนอยู่ในระดับดีจำนวน 86 คน (ร้อยละ 30.39) นักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 189 คน (ร้อยละ 66.78) และนักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนอยู่ในระดับไม่ดีจำนวน 8 คน (ร้อยละ 2.83) เมื่อจำแนกตามบุคลิกภาพแบ่งเป็นนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเอจำนวน 33 คน (ร้อยละ 11.66) และนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบบีจำนวน 250 คน (ร้อยละ 88.34) เมื่อจำแนกตามสุขภาพจิตแบ่งเป็นนักเรียนที่มีสุขภาพจิตดีจำนวน 195 คน (ร้อยละ 68.90) และนักเรียนที่มีสุขภาพจิตบกพร่องจำนวน 88 คน (ร้อยละ 31.10)

ในด้านครอบครัวเมื่อจำแนกตามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวแบ่งเป็นนักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับดีจำนวน 135 คน (ร้อยละ 47.70) นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 144 คน (ร้อยละ 50.90) และนักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวไม่ดีจำนวน 4 คน

(ร้อยละ 1.40) เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองแบ่งเป็นผู้ปกครองมีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาจำนวน 118 คน (ร้อยละ 41.70) ผู้ปกครองมีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาจำนวน 110 คน (ร้อยละ 38.90) และผู้ปกครองมีการศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาจำนวน 55 คน (ร้อยละ 19.40) เมื่อจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองแบ่งเป็นผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจจำนวน 76 คน (ร้อยละ 26.90) ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัวจำนวน 198 คน (ร้อยละ 70) และผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรหรืออุตสาหกรรมจำนวน 9 คน (ร้อยละ 3.10) เมื่อจำแนกตามการสนับสนุนด้านการเรียนของผู้ปกครองแบ่งเป็นนักเรียนที่มีการสนับสนุนด้านการเรียนของผู้ปกครองอยู่ในระดับดีจำนวน 203 คน (ร้อยละ 71.73) นักเรียนที่มีการสนับสนุนด้านการเรียนของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 80 คน (ร้อยละ 28.27) และไม่มีนักเรียนที่มีการสนับสนุนด้านการเรียนของผู้ปกครองอยู่ในระดับไม่ดี

ในด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเมื่อจำแนกตามลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนแบ่งเป็นนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่มีลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนอยู่ในระดับดีจำนวน 74 คน (ร้อยละ 26.15) นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่มีลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 199 คน (ร้อยละ 70.32) และนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่มีลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนอยู่ในระดับไม่ดีจำนวน 10 คน (ร้อยละ 3.53) เมื่อจำแนกตามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนแบ่งเป็นนักเรียนที่สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนอยู่ในระดับดีจำนวน 122 คน (ร้อยละ 43.10) นักเรียนที่สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 159 คน (ร้อยละ 56.20) และนักเรียนที่สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนอยู่ในระดับไม่ดีจำนวน 2 คน (ร้อยละ 0.70) เมื่อจำแนกตามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนแบ่งเป็นนักเรียนที่สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับดีจำนวน 113 คน (ร้อยละ 39.90) นักเรียนที่สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 166 คน (ร้อยละ 58.70) และนักเรียนที่สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับไม่ดีจำนวน 4 คน (ร้อยละ 1.40)

2. ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน จำแนกตามระดับตัวแปร ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 4 -16

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านส่วนตัวของนักเรียน

ตัวแปร	$\bar{X}$	S	r
IQ	32.28	11.40	.092
EQ	144.41	20.71	

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 32.28$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 144.41$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 11.40 และ 20.71 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ .092 ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านส่วนตัวของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

เพศ	ตัวแปร	$\bar{X}$	S	r
ชาย	IQ	31.01	11.31	.154
	EQ	141.92	19.20	
หญิง	IQ	33.61	11.38	.010
	EQ	147.02	21.95	

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนชายส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 31.01$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 141.92$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่า ความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 11.31 และ 19.20 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ .154 ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

นักเรียนหญิงส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 33.61$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 147.02$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่า ความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 11.38 และ 21.95 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ .010 ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาวนปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านส่วนตัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ระดับการศึกษา	ตัวแปร	$\bar{X}$	S	r
ประถมศึกษาปีที่ 5	IQ	31.53	12.59	.234**
	EQ	144.81	21.72	
ประถมศึกษาปีที่ 6	IQ	33.11	9.87	-.130
	EQ	143.95	19.56	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาวนปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 31.53$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 144.81$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาวนปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 12.59 และ 21.72 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วน of ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาวนปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ .234 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าความสามารถทางเชาวนปัญญา มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาวนปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 33.11$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 143.95$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาวนปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 9.87 และ 19.56 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วน of ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาวนปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ -.130 ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาวนปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านส่วนตัวของนักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนต่างกัน

นิสัยทางการเรียน	ตัวแปร	$\bar{X}$	S	r
ดี	IQ	35.07	9.17	-.094
	EQ	158.88	22.96	
ปานกลาง	IQ	30.81	12.19	.084
	EQ	138.15	15.92	
ไม่ดี	IQ	36.75	6.88	-.224
	EQ	136.63	19.04	

จากตาราง 7 พบว่า นักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนดี ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 35.07$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 158.88$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 9.17 และ 22.96 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ -.094 ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

นักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนปานกลาง ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 30.81$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำกว่าปกติ ($\bar{X} = 138.15$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 12.19 และ 15.92 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ .084 ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

นักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนไม่ดี ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 36.75$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำกว่าปกติ ($\bar{X} = 136.63$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 6.88 และ 19.04 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ -.224 ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านส่วนตัวของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพต่างกัน

บุคลิกภาพ	ตัวแปร	$\bar{X}$	S	r
แบบเอ	IQ	36.61	11.15	.195
	EQ	171.33	19.87	
แบบบี	IQ	31.70	11.33	.007
	EQ	140.85	18.06	

จากตาราง 8 พบว่า นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเอ ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 36.61$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับสูงกว่าปกติ ($\bar{X} = 171.33$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 11.15 และ 19.87 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ .195 ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบบี ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 31.70$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 140.85$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 11.33 และ 18.06 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ .007 ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านส่วนตัวของนักเรียนที่มีสุขภาพจิตต่างกัน

สุขภาพจิต	ตัวแปร	$\bar{X}$	S	r
ดี	IQ	32.57	10.50	.033
	EQ	148.36	21.93	
บกพร่อง	IQ	31.68	13.22	.242*
	EQ	135.64	14.31	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 พบว่า นักเรียนที่มีสุขภาพจิตดี ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 32.57$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 148.36$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่า ความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 10.50 และ 21.93 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วน of ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ .033 ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

นักเรียนที่มีสุขภาพจิตบกพร่อง ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 31.68$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำกว่าปกติ ($\bar{X} = 135.64$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่า ความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 13.22 และ 14.31 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วน of ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ .242 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญา มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านครอบครัวของนักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวต่างกัน

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว	ตัวแปร	$\bar{X}$	S	r
ดี	IQ	33.07	11.64	.239**
	EQ	152.85	22.97	
ปานกลาง	IQ	31.26	11.15	-.152
	EQ	137.67	13.18	
ไม่ดี	IQ	41.50	6.86	.756
	EQ	102.00	25.91	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 10 พบว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับดี ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 33.07$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 152.85$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 11.61 และ 22.97 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ .239 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญามีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 31.26$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำกว่าปกติ ($\bar{X} = 137.67$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 11.15 และ 13.18 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ -.152 ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับไม่ดี ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 41.50$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำกว่าปกติ ($\bar{X} = 102.00$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 6.86 และ 25.91 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ .756 ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านครอบครัวของนักเรียนที่มีระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่างกัน

ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง	ตัวแปร	$\bar{X}$	S	r
ประถมศึกษา	IQ	32.58	10.72	.217**
	EQ	140.80	17.76	
มัธยมศึกษา	IQ	31.18	12.38	.060
	EQ	146.08	22.08	
อุดมศึกษา	IQ	33.82	10.73	-.044
	EQ	148.80	22.75	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 11 พบว่า นักเรียนที่มีระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 32.58$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 140.80$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 10.72 และ 17.76 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่า .217 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญามีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

นักเรียนที่มีระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 31.18$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 146.08$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 12.38 และ 22.08 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ .060 ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

นักเรียนที่มีระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับอุดมศึกษา ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 33.82$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 148.80$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 10.73 และ 22.75 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ -.044 ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านครอบครัวของนักเรียนที่มีอาชีพของผู้ปกครองต่างกัน

อาชีพของผู้ปกครอง	ตัวแปร	$\bar{X}$	S	r
รับราชการหรือพนักงาน รัฐวิสาหกิจ	IQ	31.00	10.95	.012
	EQ	146.13	20.10	
ค้าขายหรือประกอบธุรกิจ ส่วนตัว	IQ	32.80	11.25	.098
	EQ	143.80	20.96	
เกษตรกรหรืออุตสาหกรรม	IQ	31.56	17.85	.514
	EQ	143.22	21.63	

จากตาราง 12 พบว่า นักเรียนที่มีอาชีพของผู้ปกครองด้านรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 31.00$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 146.13$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 10.95 และ 20.10 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ .012 ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

นักเรียนที่มีอาชีพของผู้ปกครองด้านค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 32.80$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 143.80$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 11.25 และ 20.96 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ .098 ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

นักเรียนที่มีอาชีพของผู้ปกครองด้านเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรม ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 31.56$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 143.22$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 17.85 และ 21.63 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ .514 ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านครอบครัวของนักเรียนที่มีการสนับสนุนด้านการเรียนของ ผู้ปกครองต่างกัน

การสนับสนุนด้านการเรียน ของผู้ปกครอง	ตัวแปร	$\bar{X}$	S	r
ดี	IQ	34.25	10.10	-.012
	EQ	147.71	21.80	
ปานกลาง	IQ	27.28	12.94	.130
	EQ	136.03	14.71	

จากตาราง 13 พบว่า นักเรียนที่มีการสนับสนุนด้านการเรียนของผู้ปกครองอยู่ในระดับดี ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 34.25$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 147.71$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 10.10 และ 21.80 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ -0.12 ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

นักเรียนที่มีการสนับสนุนด้านการเรียนของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 27.28$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำกว่าปกติ ($\bar{X} = 136.03$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 12.94 และ 14.71 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ $.130$ ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่มีลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนต่างกัน

ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน	ตัวแปร	$\bar{X}$	S	r
ดี	IQ	34.73	8.36	.090
	EQ	158.04	21.68	
ปานกลาง	IQ	31.79	12.37	.061
	EQ	138.94	17.79	
ไม่ดี	IQ	23.80	1.81	-.254
	EQ	152.20	20.14	

จากตาราง 14 พบว่า นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่มีลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนอยู่ในระดับดี ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 34.73$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 158.04$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 8.36 และ 21.68 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ $.090$ ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่มีลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 31.79$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำกว่าปกติ ($\bar{X} = 138.94$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 12.37 และ 17.79 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ .061 ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่มีลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนอยู่ในระดับไม่ดี ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 23.80$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 152.20$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 1.81 และ 20.14 ตามลำดับ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาที่มีการกระจายค่อนข้างต่ำ ส่วนความฉลาดทางอารมณ์มีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ -.254 ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของนักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนต่างกัน

สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน	ตัวแปร	$\bar{X}$	S	r
ดี	IQ	35.38	10.43	-.027
	EQ	156.43	22.55	
ปานกลาง	IQ	29.79	11.58	-.032
	EQ	135.60	12.88	
ไม่ดี	IQ	40.50	4.95	1.000**
	EQ	111.00	31.11	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 15 พบว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนอยู่ในระดับดี ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 35.38$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 156.43$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่า ความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 10.43 และ 22.55 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ $-.027$ ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 29.79$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำกว่าปกติ ($\bar{X} = 135.60$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่า ความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 11.58 และ 12.88 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ $-.032$ ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนอยู่ในระดับไม่ดี ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 40.50$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำกว่าปกติ ($\bar{X} = 111.00$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่า ความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 4.95 และ 31.11 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 1.000 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญามีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของนักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนต่างกัน

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	ตัวแปร	$\bar{X}$	S	r
ดี	IQ	33.80	11.10	.018
	EQ	157.56	21.60	
ปานกลาง	IQ	31.02	11.51	.113
	EQ	136.48	13.36	
ไม่ดี	IQ	41.50	6.86	.756
	EQ	102.00	25.91	

จากตาราง 16 พบว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับดี ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 33.80$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 157.56$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 11.10 และ 21.60 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วน of ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ .018 ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 31.02$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำกว่าปกติ ($\bar{X} = 136.48$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 11.51 และ 13.36 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วน of ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ .113 ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับไม่ดี ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X} = 41.50$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำกว่าปกติ ($\bar{X} = 102.00$)

เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนซึ่งพิจารณาจากความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลพบว่าความสามารถทางเชาวน์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 6.86 และ 25.91 ตามลำดับ แสดงว่ามีการกระจายสูง

เมื่อพิจารณาในส่วน of ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสามารถทางเชาวน์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ .756 ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสามารถทางเชาวน์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐานและวิธีการศึกษาค้นคว้า

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน

2. เพื่อศึกษาตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์
2. นักเรียนชายมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์
3. นักเรียนหญิงมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์
4. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กัน
5. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กัน
6. นักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนต่างกันมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กัน
7. นักเรียนที่มีบุคลิกภาพต่างกันมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กัน
8. นักเรียนที่มีสุขภาพจิตต่างกันมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กัน
9. นักเรียนที่มีสัมพันธภาพกับสมาชิกในครอบครัวต่างกันมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กัน
10. นักเรียนที่มีระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่างกันมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กัน
11. นักเรียนที่มีอาชีพของผู้ปกครองต่างกันมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กัน
12. นักเรียนที่มีการสนับสนุนด้านการเรียนของผู้ปกครองต่างกันมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กัน
13. นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่มีลักษณะทางกายภาพต่างกันมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กัน

14. นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนต่างกันมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กัน

15. นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนต่างกันมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กัน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2545 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน แบ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 150 คน เป็นเพศชาย 77 คน เพศหญิง 73 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 133 คน เป็นเพศชาย 68 คน เพศหญิง 65 คน รวมจำนวน 283 คน เป็นเพศชายรวม 145 คน เพศหญิงรวม 138 คน โดยมีค่าความเชื่อมั่นคิดเป็นร้อยละ 95 (Yamane, 1967 : 886-887) ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากร และใช้ขนาดโรงเรียน ระดับชั้น และเพศเป็นชั้น (Strata)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบสอบถามจำนวน 11 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ เพศ ระดับชั้น ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามการสนับสนุนทางการเรียนของผู้ปกครอง จำนวน 23 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน จำนวน 29 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .86

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามบุคลิกภาพ จำนวน 16 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .75

ฉบับที่ 5 แบบคัดกรองสุขภาพจิต จำนวน 60 ข้อ

ฉบับที่ 6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .86

ฉบับที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว จำนวน 16 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .77

ฉบับที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน จำนวน 21 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .83

ฉบับที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .83

ฉบับที่ 10 แบบทดสอบความสามารถทางเชาว์ปัญญา Standard Progressive Matrices ของ เรเวน (Revan) จำนวน 60 ข้อ

ฉบับที่ 11 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
(2543) จำนวน 52 ข้อ

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียนในการเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 1-14 มีนาคม 2546 โดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 ฉบับ ได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 292 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.33 ผู้วิจัยเลือกเฉพาะแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์คือนักเรียนตอบครบทุกข้อเพียง 283 ฉบับ
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ , ค่าเฉลี่ย , ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางเชาวนปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ตามตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางเชาวนปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร มีดังต่อไปนี้

1. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีความสามารถทางเชาวนปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. นักเรียนชายมีความสามารถทางเชาวนปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. นักเรียนหญิงมีความสามารถทางเชาวนปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
4. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความสามารถทางเชาวนปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
5. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถทางเชาวนปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
6. นักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนต่างกัน มีความสามารถทางเชาวนปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

7. นักเรียนที่มีบุคลิกภาพต่างกัน มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

8. นักเรียนที่มีสุขภาพจิตดี มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนนักเรียนที่มีสุขภาพจิตบกพร่อง มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

9. นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวระดับดี มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวระดับปานกลาง และระดับไม่ดี มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

10. นักเรียนที่มีระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับประถมศึกษา มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียนที่มีระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

11. นักเรียนที่มีอาชีพของผู้ปกครองต่างกัน มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

12. นักเรียนที่มีการสนับสนุนด้านการเรียนของผู้ปกครองต่างกัน มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

13. นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่มีลักษณะทางกายภาพต่างกัน มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

14. นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนระดับไม่ดี มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนระดับดีและปานกลาง มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

15. นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนต่างกัน มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาครั้งนี้ในครั้งนี้ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักเรียนผู้ที่มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาสูง บางคนมีความฉลาดทางอารมณ์สูง ทั้งนี้เพราะเด็กนักเรียนกลุ่มที่ผู้วิจัยศึกษามีอายุระหว่าง 10-12 ปี ซึ่งเป็นวัยที่เพิ่งเริ่มที่จะสามารถคิดในสิ่งที่ป็นนามธรรมที่สลับซับซ้อนได้ ประกอบกับลักษณะการอบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่แตกต่างกันในเด็กแต่ละคน ทำให้เด็กบางคนอาจมีพัฒนาการทางสติปัญญาสูง และเด็กได้รับการเลี้ยงดูแบบให้ความรัก ความเอาใจใส่เป็นอย่างดีตั้งแต่แรกเกิดทำให้มีพัฒนาการทางอารมณ์สูงตั้งแต่เล็กได้ และผู้ที่มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาสูง บางคนอาจมีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ ทั้งนี้เพราะเด็กอาจไม่ได้รับการปลูกฝังหรือกระตุ้นส่งเสริม

พัฒนาการทางอารมณ์เท่าที่ควร ทำให้มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับเอกสารของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543 : 28) ที่พบว่าความสามารถทางเชาวน์ปัญญา (IQ) คือ ความสามารถในการเรียนรู้เรื่องต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว มีความสามารถด้านความจำ ความคิด การตัดสินใจ การแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) คือความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข รู้จักปรับตัวต่อสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งความสามารถทางเชาวน์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีบทบาทสำคัญที่จะส่งผลให้บุคคลประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต แต่จากการศึกษาบุคคลส่วนใหญ่พบว่าความสามารถทางเชาวน์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ไม่สัมพันธ์กัน และยังสอดคล้องกับทาเปีย (Tapia, 1998) พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับความสามารถทางเชาวน์ปัญญาสติปัญญาทางสมอง ซึ่งหมายความว่าผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงไม่จำเป็นต้องมีสติปัญญาทางสมองในระดับสูง หรือผู้ที่มีสติปัญญาทางสมองในระดับสูง ไม่จำเป็นต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ในระดับสูงตามไปด้วย นอกจากนี้ ยังพบว่าความสำเร็จทางการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

2. นักเรียนชายมีความสามารถทางเชาวน์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักเรียนเพศชายที่มีความสามารถทางเชาวน์ปัญญาสูง บางคนอาจมีความฉลาดทางอารมณ์สูง ทั้งนี้เพราะเด็กที่เรียนเก่งมักมีความเชื่อมั่นสูง มีความมั่นใจในตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อน ครูและสิ่งแวดล้อมได้ดี ทำให้มีความสุข แต่นักเรียนเพศชายที่มีความสามารถทางเชาวน์ปัญญาสูง บางคนอาจมีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ ทั้งนี้เพราะเด็กนักเรียนชายวัยนี้ส่วนใหญ่มักจะชอบและสนใจในการเล่น หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ในวิชาปฏิบัติมากกว่าการเรียนรู้ทฤษฎี เวลาเรียนจึงมักชอบพูดคุยหรือชักชวนเพื่อนเล่น ไม่สนใจเรียนเท่าเด็กเพศหญิง และนักเรียนชายมักมีเรื่องทะเลาะวิวาทกันบ่อยมากกว่านักเรียนหญิง

3. นักเรียนหญิงมีความสามารถทางเชาวน์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักเรียนเพศหญิงที่มีความสามารถทางเชาวน์ปัญญาสูง บางคนอาจมีความฉลาดทางอารมณ์สูง ทั้งนี้เพราะเด็กนักเรียนเพศหญิงมักสนใจ ตั้งใจเรียน กล้าซักถามครู หรือทำกิจกรรมที่ต้องใช้ความปรารถนาได้ดีกว่า และใส่ใจกับเรื่องละเอียดอ่อนมากกว่าเพศชาย ทำให้มีความมั่นใจ สามารถปรับตัวในการเรียนและการดำเนินชีวิตได้ดีและอยู่อย่างมีความสุข แต่นักเรียนเพศหญิงที่มีความสามารถทางเชาวน์ปัญญาสูง บางคนอาจมีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ ทั้งนี้เพราะเด็กมาจากครอบครัวที่มีพื้นฐานสภาพครอบครัวของเด็กแต่ละคนแตกต่างกัน ซึ่งมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพโดยรวมของเด็ก

ซึ่งจากที่กล่าวมาในข้อ 2 และ 3 สอดคล้องกับงานวิจัยของวีระวัฒน์ บันนิตมัย และอุสา สุทธิสาคร (2542 : 66) ได้ศึกษาองค์ประกอบด้านชีวประวัติของนักศึกษาระดับปริญญาตรีกับความสามารถทางอารมณ์ พบว่า เพศหญิงโดยภาพรวมมีความสามารถด้านการปรับตัว ความเอื้ออาทร ภูมิภาวะทางอารมณ์และการควบคุมอารมณ์ของตนเองสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะสภาพความสัมพันธ์และการมีแรงจูงใจที่ดีในการปรึกษาหารือกับบิดามารดา พี่น้อง หรือครูอาจารย์เมื่อมีปัญหา ซึ่งมีผลต่อการประเมินคุณค่าในตนเอง การเป็นคนมุ่งความสำเร็จ มุ่งอำนาจ การปรับตัว การควบคุมอารมณ์และทักษะทางสังคม

4. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทาง

อารมณ์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาสูงมักมีความฉลาดทางอารมณ์สูงตามไปด้วย หรือนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำมักมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาต่ำตามไปด้วย ทั้งนี้เพราะ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ส่วนใหญ่เป็นเด็กที่มีอายุระหว่าง 11-12 ปี ซึ่งกำลังเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้น เป็นวัยที่พร้อมที่จะเรียนรู้ และพัฒนาตนเองทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม สอดคล้องกับแนวคิดทางทฤษฎีของเพียเจท์ (ประสาธน์ อิศรปริดา. 2533 : 19 ; อ้างอิงจาก Piaget. 1969) ที่ระบุว่าเด็กอายุระหว่าง 11-15 ปี จะมีพัฒนาการทางสติปัญญาอยู่ในขั้นที่ 4 คือ ขั้นคิดแบบเหตุผลเชิงนามธรรม (Formal Operation) เริ่มที่จะสามารถคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรมที่สลับซับซ้อนได้ และยังสามารถคิดเกี่ยวกับทฤษฎีของการคิดเนอว์ (สรวงศ์ โค้วตระกูล. 2541 : 128 ; อ้างอิงจาก Gardner. 1983) การ์ดเนอว์ เชื่อว่า ปัญญาของแต่ละบุคคลประกอบด้วยเชาว์ปัญญา 8 แบบ เรียกว่า Sub-Intelligences คือ 1) การใช้เหตุผลและความสามารถในการใช้ตัวเลข 2) ความสามารถในการใช้ภาษา 3) ความสามารถทางดนตรีและเสียงสัมผัสจังหวะ 4) ความสามารถที่จะรับรู้ได้อย่างแม่นยำ 5) ความสามารถและทักษะที่จะควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกาย 6) ความสามารถที่จะสร้างสัมพันธ์อันดีและมีความรู้สึกร่วมทางอารมณ์กับผู้อื่น 7) ความสามารถที่จะเข้าใจความรู้สึกและความคิดของตนเอง 8) ความสามารถที่จะเป็นนักธรรมชาติวิทยา

5. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทาง

อารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาสูง บางคนอาจมีความฉลาดทางอารมณ์สูง ทั้งนี้เพราะ เด็กบางคนเริ่มเข้าสู่ระยะวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งมีวุฒิภาวะสูงกว่าเด็กบางคน จึงสามารถที่จะเรียนรู้ เข้าใจและยอมรับสิ่งต่าง ๆ และปรับตัวได้ดีกว่า แต่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาสูง บางคนอาจมีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่มีเวลาส่งเสริมกระตุ้นพัฒนาการทางจิตใจ อารมณ์ สังคม ส่งผลให้มีพัฒนาการทางอารมณ์ไม่เหมาะสม หรือขาดการสนับสนุนทางการเรียนที่ดี หรือนักเรียนมีนิสัยทางการเรียนไม่เหมาะสม พฤติกรรมการเรียนไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ ขาดความพร้อม ส่งผลให้ไม่ประสบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6. นักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนต่างกัน มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทาง

อารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนต่างกัน ที่มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาสูง บางคนอาจมีความฉลาดทางอารมณ์สูง ทั้งนี้เพราะเด็กที่มีนิสัยทางการเรียนดีต่างกัน มักจะมีพฤติกรรมการเรียนดีส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีต่างกัน เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี จะมีความภาคภูมิใจในตนเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก และกล้าเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ มีการปรับตัวที่ดี และมีความสุขกับการดำรงชีวิต สอดคล้องกับ ฟิลลิปทเธอร์ (เทอดศักดิ์ เดชคง. 2542 : 28 ; อ้างอิงจาก Pelliteri. 1999) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับการหาเหตุผลและกลไกการป้องกันตัวหรือการปรับตัว โดยศึกษาในนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการหาเหตุผลทางการรับรู้ การปรับตัวมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ ขบวนการในการปรับตัวสามารถช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในด้านความเข้าใจอารมณ์และการหาเหตุผล และนักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนต่างกัน ที่มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาสูง บางคนอาจมีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำได้ ทั้งนี้เพราะ นอกจากนิสัยทางการเรียนแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อความสำเร็จทาง

การศึกษา เช่น ทักษะคิดในการเรียน ความถนัดทางการเรียน แรงจูงใจ ความพร้อม ความต้องการและอารมณ์ที่อยากจะเรียนรู้และอื่น ๆ สอดคล้องกับ ซเนดี สวัสดิฤกษ์ (2527 : 68-72) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ ภูมิหลังทางสังคม และนิสัยทางการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ พบว่าแรงจูงใจเชิงบูรณาการ ภูมิหลังทางสังคม และนิสัยทางการเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังสอดคล้องกับทาเปีย (Tapia, 1998) พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับความสามารถทางเชาว์ปัญญา

7. นักเรียนที่มีบุคลิกภาพต่างกัน มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักเรียนที่มีบุคลิกภาพต่างกัน ที่มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาสูง บางคนอาจมีความฉลาดทางอารมณ์สูง ทั้งนี้เพราะเด็กบางคนมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาสูง และมีบุคลิกลักษณะดี หรือรูปร่างหน้าตาดีแตกต่างจากเพื่อนทำให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก มีความสามารถในการตัดสินใจ ปรับตัวได้ดี จึงมีความฉลาดทางอารมณ์สูง แต่นักเรียนที่มีบุคลิกภาพต่างกัน บางคนอาจมีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ ทั้งนี้เพราะ นอกจากสิ่งที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรม ที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพแล้ว สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กก็มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลด้วย และผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเอ มักเป็นมุ่งความสำเร็จ มีความมานะพยายาม ซึ่งเป็นลักษณะของผู้ที่มีเชาว์ปัญญาสูง แต่จะมีบุคลิกภาพที่ร่าเริง ชอบแข่งขันและก้าวร้าว มีความอดทนต่ำ ซึ่งเป็นลักษณะของผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ ส่วนผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบบี จะมีลักษณะตรงข้ามกับบุคลิกภาพแบบเอ คือเป็นบุคคลที่ไม่ทะเยอทะยาน ไม่มุ่งเอาชนะ ไม่ชอบฟันฝ่าอุปสรรค ซึ่งมักจะไม่ค่อยประสบความสำเร็จในชีวิตและการทำงาน แต่จะเป็นคนที่อ่อนน้อม ไม่ร่าเริง ไม่ก้าวร้าว ชอบการพักผ่อน ดำเนินชีวิตแบบง่าย ๆ ซึ่งเป็นลักษณะของผู้ที่มีความเชาว์อารมณ์ที่ดี แสดงให้เห็นว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ สอดคล้องกับไคลเวอร์ และไวน์เดอร์ (Kleiver and Weidner, 1987 : 204) ได้ศึกษาเรื่องลักษณะบุคลิกภาพกับระดับความมุ่งมั่น และการตั้งเป้าหมายความสำเร็จ โดยศึกษาในเด็กอายุระหว่าง 9-12 ปีและผู้ปกครอง พบว่า เด็กที่มีบุคลิกภาพแบบเอ และแบบบี ตั้งเป้าหมายความสำเร็จ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และยังสอดคล้องกับเอกสารของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543 : 1-102) ที่พบว่าความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับความฉลาดทางอารมณ์

8. นักเรียนที่มีสุขภาพจิตดี มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักเรียนที่มีสุขภาพจิตดี มีความฉลาดทางอารมณ์สูง บางคนอาจมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาสูง ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีสุขภาพจิตดี มักจะสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างดี สามารถคิด ตัดสินใจได้ดี และทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีพฤติกรรมการเรียนที่ดีด้วย ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี และนักเรียนที่มีสุขภาพจิตดี มีความฉลาดทางอารมณ์สูง บางคนอาจมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาต่ำได้ ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีสุขภาพจิตดี มีความฉลาดทางอารมณ์ แต่บิดามารดาประกอบอาชีพค้าขาย ไม่ค่อยมีเวลาใกล้ชิดกับลูก นักเรียนขาดความรักความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ประกอบกับบิดามารดามีรายได้น้อย หรือนักเรียนมีพี่น้องหลายคน จึงขาดโอกาสหรือการสนับสนุนทางการเรียน ทำให้มีผลต่อความสำเร็จทางการเรียน

ส่วนนักเรียนที่มีสุขภาพจิตบกพร่อง มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทาง

อารมณ์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักเรียนที่มีสุขภาพจิตบกพร่อง ที่มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาต่ำ จะมีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำตามไปด้วย ทั้งนี้เพราะ เด็กที่มีสุขภาพจิตบกพร่องมักมีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับเพื่อน และครู รวมทั้งปัญหาในการคิด การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ

ส่งผลให้เด็กมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ สอดคล้องกับ ไอแซก (จินตนา นิลมาศ. 2529 : 37 ; อ้างอิงจาก Eysenck. : 1970) ที่พบว่า สุขภาพจิตเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ผู้ที่มีสุขภาพจิตไม่ดีจะไม่สามารถยืนหยัดต่อสู้กับภาวะตึงเครียดได้ นั่นคือผู้ที่มีสุขภาพจิตบกพร่อง จะส่งผลให้ความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ต่ำด้วย

9. นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวระดับดี มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่มีสัมพันธภาพกับสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับดี ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงมักมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาสูง ทั้งนี้เพราะ เด็กที่มีสัมพันธภาพที่ดี และใกล้ชิดบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะบิดามารดาจะได้รับความรัก ความอบอุ่น และการเลี้ยงดูเอาใจใส่จากบุคคลในครอบครัวเป็นอย่างดี ทำให้เด็กมีพัฒนาการและทักษะทางอารมณ์และสังคมดี ซึ่งส่งผลให้มีความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถทางเชาว์ปัญญาสูง สอดคล้องกับคำกล่าวของโกลด์เนอร์ และโกลด์เนอร์ (Goldner and Goldner. 1963 : 52) ซึ่งกล่าวถึง บรรยากาศในการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับเด็ก จะสามารถอธิบายลักษณะของเด็กตามที่เขารับเอาเอกลักษณ์ของสังคมนั้นไว้ และเด็กจะประพฤติตัวเป็นไปตามลักษณะที่กำหนดให้ เช่น ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความสะอาด และความสำเร็จในการเรียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต่อมาจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมของบุคคลนั้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติศักดิ์ เชื้ออาษา (2536 : 15) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิภาวะทางอารมณ์กับตัวแปรสิ่งแวดล้อมบางประการ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู การศึกษาของพ่อแม่ ฐานะทางเศรษฐกิจของพ่อแม่และลำดับการเกิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าสภาพแวดล้อมต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ และลำดับการเกิดของนักเรียน

ส่วนนักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว ระดับปานกลาง และระดับไม่ดี มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว ระดับปานกลาง และไม่ดี ที่มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาสูง บางคนอาจมีความฉลาดทางอารมณ์สูง ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว ในระดับปานกลางและไม่นั้น อาจมาจากครอบครัวที่มีบรรยากาศการอบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ การให้ความรักความอบอุ่น ของบิดามารดา หรือลักษณะของสัมพันธภาพความใกล้ชิดระหว่างบุคคลในครอบครัว ทำให้ได้รับการพัฒนาทั้งด้านสติปัญญาและจิตใจ อารมณ์ สังคมไปพร้อม ๆ กัน และนักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว ในระดับปานกลางและไม่ดี บางคนอาจมีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว ระดับไม่ดี มักไม่ค่อยมีโอกาสดูแลใกล้ชิดกับบิดามารดา หรือผู้ปกครอง เด็กจึงไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู ดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร ขาดความรัก ความอบอุ่น และขาดการกระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการและทักษะทางอารมณ์และสังคมดี ซึ่งส่งผลให้มีความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถทางเชาว์ปัญญาไม่ได้รับการพัฒนาไปพร้อมกัน สอดคล้องกับ เกจ และเบอร์ลินเนอร์ (Gage and Berliner. 1979 : 69-70) กล่าวถึงอิทธิพลของสภาพแวดล้อมในครอบครัวที่มีต่อความสามารถของนักเรียน คือ เด็กสามารถเรียนรู้ได้โดยตรงตามสภาพการณ์ในครอบครัวและจากการเลียนแบบผู้ใหญ่ในครอบครัว เด็กจะมีบุคลิกลักษณะและการใช้ความสามารถของตนโดยได้รับอิทธิพลจากการพิจารณาและเจตคติของพ่อแม่

10. นักเรียนที่มีระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับประถมศึกษา มีความสามารถทางเชาว์ปัญญา กับความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มี ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำมักมีความสามารถทางเชาว์ ปัญญาต่ำตามไปด้วย หรือนักเรียนที่มีผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ที่มีความสามารถทาง เชาว์ปัญญาต่ำมักมีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำตามไปด้วย ทั้งนี้เพราะ จากการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองส่วน ใหญ่ในกลุ่มที่ผู้วิจัยศึกษาประกอบอาชีพใช้แรงงาน หาเช้ากินค่ำ รายได้น้อย จึงไม่ค่อยมีเวลาใน การอบรม เลี้ยงดู สนับสนุนส่งเสริมบุตร ทำให้เด็กนักเรียนในกลุ่มนี้ขาดโอกาสหรือไม่ได้รับการพัฒนาในด้านความ สามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ สอดคล้องกับ งานวิจัยของกิตติศักดิ์ เชื้ออาษา (2536 : 15) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิภาวะทางอารมณ์กับตัวแปรสิ่งแวดล้อมบางประการ ได้แก่ การอบรม เลี้ยงดู การศึกษาของพ่อแม่ ฐานะทางเศรษฐกิจของพ่อแม่และลำดับการเกิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า สภาพแวดล้อมต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนนักเรียนที่มีระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา มีความสามารถ ทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักเรียน ที่มีระดับการศึกษาของผู้ปกครองในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ที่มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาสูง บางคนอาจมีความฉลาดทางอารมณ์สูง บางคนอาจมีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ ทั้งนี้เพราะบิดามารดา หรือผู้ ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีความรู้ ความสามารถที่แตกต่างกัน เด็กแต่ละคนจะได้รับความรัก เอา ใจใส่จากบิดามารดา หรือผู้ปกครองที่แตกต่างกัน จึงอาจได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ สังคม และ สติปัญญาแตกต่างกันไปด้วย ประกอบกับในยุคสังคมปัจจุบันที่กระแสความเปลี่ยนแปลงรุนแรง และรวดเร็ว มาก แต่ละบุคคลได้รับอิทธิพลจากสื่อต่าง ๆ ที่มีต่อการดำรงชีวิตแตกต่างกันไป ส่งผลให้พัฒนาการทาง อารมณ์และสติปัญญาแตกต่างกัน

11. นักเรียนที่มีอาชีพของผู้ปกครองต่างกัน มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทาง อารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักเรียนที่มีอาชีพของผู้ปกครองต่างกัน ที่มี ความสามารถทางเชาว์ปัญญาสูง บางคนอาจมีความฉลาดทางอารมณ์สูง ทั้งนี้เพราะ ผู้ปกครองสามารถ แบ่งเวลาจากการประกอบอาชีพเพื่อให้ความเอาใจใส่ในการอบรมเลี้ยงดู และเอาใจใส่กับเรื่องการเรียนของลูก ทำให้เด็กมีความสุข และประสบความสำเร็จทั้งในการเรียนและการปรับตัว นั่นคือมีพัฒนาการทางสติปัญญา และอารมณ์ที่ดี และนักเรียนที่มีอาชีพของผู้ปกครองต่างกัน ที่มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาสูง บางคน อาจมีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ ทั้งนี้เพราะ จากข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพค้าขายหรือประกอบธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 70.00 จึงอาจจะมีลักษณะหรือบรรยากาศการอบรม เลี้ยงดูที่ไม่เอื้อต่อความสามารถที่จะให้ความรัก เอาใจใส่ มีเวลาให้กับบุตรได้ไม่ค่อนข้างมากเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์

12. นักเรียนที่มีการสนับสนุนด้านการเรียนของผู้ปกครองต่างกัน มีความสามารถทางเชาว์ปัญญา กับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักเรียนที่มีการสนับสนุน ด้านการเรียนของผู้ปกครองต่างกัน ที่มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาสูง บางคนอาจมีความฉลาดทาง อารมณ์สูง ทั้งนี้เพราะ การสนับสนุนด้านการเรียนของผู้ปกครองที่แตกต่างกันอาจส่งผลต่อความสามารถทาง เชาว์ปัญญา มีผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน สอดคล้องกับดิวเซค (Dusek, 1980 : 87-

110) กล่าวว่า การที่นักเรียนจะได้รับความคาดหวังของผู้ปกครองจะกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความพยายามในการเรียนมากขึ้น เพื่อให้มีผลการเรียนที่ดี และนักเรียนที่มีการสนับสนุนด้านการเรียนของผู้ปกครองต่างกัน ที่มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาสูง บางคนอาจมีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ ทั้งนี้เพราะ เด็กบางคนถึงแม้จะได้รับการสนับสนุนทางการเรียนเป็นอย่างดี และมีความสามารถทางเชาว์ปัญญาเป็นเลิศ แต่ไม่ได้รับการฝึกฝนในเรื่องของอารมณ์ ความรู้สึก การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น การรู้จักอดทนรอคอย จึงไม่สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อน หรือครูได้ นอกจากนี้การสนับสนุนทางการเรียนยังไม่ส่งผลโดยตรงต่อความฉลาดทางอารมณ์ สอดคล้องกับทาเปีย (Tapia. 1998) พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับความสามารถทางเชาว์ปัญญาสติปัญญาทางสมอง ซึ่งหมายความว่าผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงไม่จำเป็นต้องมีสติปัญญาทางสมองในระดับสูง หรือผู้ที่มีสติปัญญาทางสมองในระดับสูง ไม่จำเป็นต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ในระดับสูงตามไปด้วย นอกจากนี้ยังพบว่าความสำเร็จทางการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

13) นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่มีลักษณะทางกายภาพต่างกัน มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่มีลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนที่แตกต่างกัน ที่มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาสูง บางคนอาจมีความฉลาดทางอารมณ์สูง ทั้งนี้เพราะ ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนที่แตกต่างกัน อาจส่งผลต่อความสามารถทางเชาว์ปัญญา ซึ่งทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน สถานที่ บรรยากาศในการเรียน สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ มีส่วนให้นักเรียนสนใจและตั้งใจเรียน สอดคล้องกับละเมียด ลิ้มอักษร (2519 : 23-28) กล่าวว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ซึ่งจัดเพื่อให้การศึกษาแก่เด็กโดยตรง สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนจึงเป็นบรรยากาศทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด และนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่มีลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนที่แตกต่างกัน ที่มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาสูง บางคนอาจมีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ ทั้งนี้เพราะ เด็กอาจมีปัญหาด้านครอบครัว หรือยังไม่พร้อมที่จะเรียนรู้ ประกอบกับสิ่งแวดล้อมหรือบรรยากาศในโรงเรียนไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทำให้เด็กเบื่อหน่าย และไม่มีความสุข สอดคล้องกับลอว์เรนซ์ (กิ่งกาญจน์ ปานทอง. 2545 : 66 ; อ้างอิงจาก Lawrens. 1967) กล่าวว่าบรรยากาศในการเรียนการสอน นั้น เป็นสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับเพื่อน ถ้าผู้เรียนมีสภาพจิตใจและอารมณ์ไม่แจ่มใส ก็จะไม่มีความสนใจในการเรียน ย่อมไม่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี/ นอกจากนี้ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนที่แตกต่างกันอาจไม่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ สอดคล้องกับทาเปีย (Tapia. 1998) พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับความสามารถทางเชาว์ปัญญาสติปัญญาทางสมอง แต่ไม่สอดคล้องกับโอมท์ (วีระวัฒน์ บันนิตมัย. 2542 : 16 ; อ้างอิงจาก Ohm. 1998) ที่ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ กับความสำเร็จในการสอนที่คำนึงถึงอารมณ์เป็นหลัก พบว่า ทักษะทางอารมณ์และสังคมสามารถสอนได้ และการจัดการสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย จะส่งผลต่อความสมบูรณ์ทางอารมณ์

14. นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนระดับไม่ดี มีความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนอยู่ในระดับไม่ดี มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาดำก็มีมีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำตามไปด้วย ทั้งนี้เพราะเด็กในกลุ่มนี้เป็นเด็กที่มีพฤติกรรมในการเรียนค่อนข้างต่ำ และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูค่อนข้างต่ำ เด็กไม่กล้าซักถาม ไม่ค่อยกล้าพบครู หรือเมื่อมีปัญหาต่าง ๆ ไม่กล้าปรึกษาครู จึงทำให้ความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กันดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงาน

วิจัยของ พรณี ชูทัย (2532 : 261) พบว่า หากครูมีเมตตา กรุณา เห็นอกเห็นใจนักเรียน เอาใจใส่นักเรียน อย่างสม่ำเสมอและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน จะส่งผลให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนเป็น อย่างดี ในทางกลับกัน ถ้าครูขาดความเมตตา กรุณา ไม่เห็นอกเห็นใจนักเรียน ขาดการดูแลเอาใจใส่นักเรียน ครูและนักเรียนมีความสัมพันธ์ภาพต่อกันในทางที่ไม่ดี ก็จะมีผลให้นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน ได้เช่นกัน

ส่วนนักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนระดับดีและปานกลาง มีความสามารถทาง เชาวนปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักเรียนที่มี สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน ระดับดีและปานกลาง ที่มีความสามารถทางเชาวนปัญญาสูง บางคนอาจมี ความฉลาดทางอารมณ์สูง ทั้งนี้เพราะ สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนในระดับดี และปานกลาง ทำให้นัก เรียนสนใจและตั้งใจเรียนแตกต่างกัน ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ กิ่งกาญจน์ ปานทอง (2545 : 85) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาตามโครงการจัด การศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ คณะวิทยาการจัดการ โปรแกรมวิชานิติศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระ นคร พบว่า นักศึกษาที่มีสัมพันธภาพกับอาจารย์ที่ดีจะส่งผลให้พฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาดีขึ้น อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ และสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน ระดับดีและปานกลาง ทำให้เด็กมีสัมพันธภาพกับ ครู แตกต่างกัน มีโอกาสใกล้ชิดครู และนักเรียนกล้าที่จะเข้าพบปะ พูดคุยส่งปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ในลักษณะ ที่แตกต่างกัน และนักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน ระดับดีและปานกลาง ที่มีความสามารถ ทางเชาวนปัญญาสูง บางคนอาจมีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมของครูอาจทำให้เด็กกลัว ไม่กล้าที่จะมีปฏิสัมพันธ์ด้วย เมื่อมีปัญหาจึงไม่กล้าปรึกษา และอาจหันไปหาทางแก้ปัญหาด้วยวิธีที่ไม่เหมาะ สม ส่งผลให้ความสามารถทางเชาวนปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันดังกล่าว สอด คล้องกับ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527 : 48) กล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนว่าไม่ควรสร้าง บรรยากาศแห่งความกลัวให้เกิดขึ้น การเรียนรู้มิใช่เกิดในชั้นเรียนเสมอไป ดังนั้นการพบปะซักถามนอกชั้น เรียนจะสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรได้ง่ายขึ้น

15. นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนต่างกัน มีความสามารถทางเชาวน ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักเรียนที่มีสัมพันธ ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนต่างกัน ที่มีความสามารถทางเชาวนปัญญาสูง บางคนอาจมีความฉลาดทาง อารมณ์สูง ทั้งนี้เพราะ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนที่ดีส่งผลต่อความสำเร็จทางการเรียนต่างกัน นั้น คือความสามารถทางเชาวนปัญญาจะแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีสัมพันธภาพกับเพื่อนที่ดีจะส่งผลให้ พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนดีขึ้น สอดคล้องกับ สุรพงษ์ ชูเดช (2534 : 4) กล่าวว่า นักเรียนจะได้รับ ประสิทธิภาพจากเพื่อนนักเรียนขณะที่อยู่โรงเรียน การมีประสบการณ์กับเพื่อนส่งผลต่อพฤติกรรมของนัก เรียนทุกด้าน เช่น พฤติกรรมการเรียน การดำเนินชีวิต การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนที่ดีต่างกัน ทำให้เด็กนักเรียนมีความ สัมพันธ์ใกล้ชิดกับเพื่อนแตกต่างกัน หรือมีเพื่อนที่รักและเข้าใจ สามารถเป็นกำลังใจ คอยให้ความช่วยเหลือ หรือคำปรึกษาปัญหาต่าง ๆ แตกต่างกัน ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ที่แตกต่างกัน และนักเรียนที่มี สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนต่างกัน ที่มีความสามารถทางเชาวนปัญญาสูง บางคนอาจมีความฉลาด ทางอารมณ์ต่ำ ทั้งนี้เพราะ กิจกรรมการเรียนการสอนอาจไม่ส่งเสริมและเอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนัก เรียนกับเพื่อน ทำให้เด็กไม่มีโอกาสได้ใกล้ชิด และได้ศึกษาซึ่งกันและกัน จึงไม่เกิดความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ ซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับที่เบนเนตต์ (สุรศักดิ์ อัครอารีสุข, 2544 : 61 ; Bennett, 1952) ได้ให้ข้อเสนอแนะ

ว่านักเรียนต้องใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษา กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการทางความรู้ ทักษะคิด บุคลิกภาพ และคุณธรรมของนักเรียน ดังนั้นจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน สถานศึกษาควรส่งเสริมให้นักเรียนรักใคร่กันฉันท์เพื่อน และมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โดยจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์บ้าง ได้แก่ กิจกรรมนันทนาการ การพบปะเลี้ยงสังสรรค์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาค้นคว้ามาใช้

จากการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนที่มีสุขภาพจิตบกพร่อง นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวในระดับดี นักเรียนที่มีระดับการศึกษาของผู้ปกครองในระดับประถมศึกษา นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนในระดับไม่ดี ตัวแปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ที่แตกต่างกัน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สามารถนำตัวแปรเหล่านี้ไปประกอบกับการพิจารณาในการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนในระดับชั้นนี้ต่อไปได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องเดียวกันนี้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา อุดมศึกษา เพื่อศึกษาดูว่า วุฒิภาวะที่เปลี่ยนไปจะมีผลต่อความสัมพันธ์ของความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันหรือไม่

2.2 ควรทำการศึกษากับตัวแปรอื่น ๆ ว่ามีความสัมพันธ์หรือส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันหรือไม่ เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ลำดับการเกิด ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ หมั่นวาจา. (2545). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพด้านการรู้และเข้าใจภาษาตามทฤษฎีโครงสร้างทางสมองของกิลฟอร์ดกับความเข้าใจในการอ่าน. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กมลรัตน์ หล้าสูงศักดิ์. (2528). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- กวี ศรีเวศร. วิวัฒนาการบุคลิกภาพและเชาวน์อารมณ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอกซ์เปอร์เนท. 2544.
- กิ่งกาญจน์ ปานทอง. (2545). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาตามโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ (กศ.ปบ.) คณะวิทยาการจัดการ โปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กรมการแพทย์. คู่มือสุขภาพจิตสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามงกุฎราชวิทยาลัย, 2524
- กรมสุขภาพจิต, กระทรวงสาธารณสุข. (2543). อีคิว:ความฉลาดทางอารมณ์. เอกสารวิชาการ. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต.
- กองวิชาการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). การเรียนรู้ตลอดชีวิต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์.
- กองวิชาการ, สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. รายงานสถิติการศึกษาประจำปี 2544. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์. 2544
- กองวิชาการ, สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2542). วิสัยทัศน์ทางการศึกษา, กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ขจรสุตา เหล็กเพชร. (2522). การสร้างแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- คณะศึกษาโครงการการศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์. (2541). ความจริงของแผ่นดิน ลำดับที่ 1. เอกสารประกอบการสัมมนา. อัดสำเนา
- จรรุวรรณ ศรีสว่าง. (2542). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตของครูระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิตรฐิกานต์ สบายจิตร. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพระหว่างครูประจำชั้นกับนักเรียน การรับรู้คุณค่าในตนเอง และพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ชุตินัน ศรีแก้ว. (2545). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสารวิทยา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2518) จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- เชิดศักดิ์ โฆวสินธุ์. (2520). การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เต็มศักดิ์ คทวณิช. (2540). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียน และวิธีเผชิญปัญหาการเรียนของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตกรุงเทพ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2542). เชาว์อารมณ์ (EQ):ดัชนีวัดความสุขความสำเร็จของชีวิต. หนังสือชุดดัชนีวัดความสุขและความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : บริษัทเอกซ์เปอร์เนท.
- เทอด แก้วศิริ. (2530). ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของนิสัยทางการเรียนและทัศนคติต่อการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ถ่ายเอกสาร.
- เทอดศักดิ์ เดชคง. (2542). เอกสารการบรรยาย เรื่อง EQ กับบทบาทความเป็นครู. ถ่ายเอกสาร.
- เทอดศักดิ์ เดชคง. (2543). ความฉลาดทางอารมณ์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- เทอดศักดิ์ เดชคง. (2543). จากความฉลาดทางอารมณ์สู่สติปัญญา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- ธานินทร์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา. (2539). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางสมองกับความสามารถทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดอ่างทอง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (วัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- ประกายทิพย์ พิชัย. (2539). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประคอง กรรณสูต. (2538). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2538). เอกสารประกอบการสอนวิชาการทดสอบทางจิตวิทยา. ม.ป.พ.
- ฝน แสงสิงแก้ว. สุขภาพจิตศึกษา. กรุงเทพฯ : กองสุขภาพจิต, 2519
- เพียว ฝนภาด. (2539). บทบาทของบิดา บทบาทของมารดา การปรับตัวกับเพื่อน กับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- พะยอม ธีรยุทธ. (2538). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระราชวรมุณี (ประยูร ทม.มจิตโต). (2542). อีคิวในแนวพุทธศาสนา. วารสารพฤติกรรมศาสตร์. ปีที่ 5 (ฉบับที่ 1).
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2539). จิตวิทยาเพื่อการพัฒนาคนตามแนวธรรมชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สหภูมิธรรม.
- พจน์ สะเพียรชัย. (2528). ทิศทางการจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6. เอกสารรายงานการประชุมสมัชชาสมาคมวิชาชีพครู ครั้งที่ 4., หน้า 11-13 ; 15-26.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540) วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2527) หลักการสร้างแบบทดสอบวัดความถนัด. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช

- วาสนา พัทธสาลี. (2527). ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของนักเรียน สภาพการเรียนรู้การสอนในชั้นเรียนและสภาพแวดล้อมทางบ้าน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์. ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ถ่ายเอกสาร.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2524) หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เรือนอักษร.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2539). ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- สมจิตร สุนทรสวัสดิ์. (2520). กรุงเทพมหานครกับการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยอนุเคราะห์ไทย.
- เสวย สิงโตสี. (2544). การศึกษานิสัยในการเรียนและเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเนินจำปา อำเภอหางเมว จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สิปปนนท์ เกตุทัต. (2538, 18 ตุลาคม). การศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ความสำเร็จและความมั่นคงของชาติโดยในศตวรรษหน้า. เอกสารประกอบการสัมมนาระดับชาติ เรื่องยุทธศาสตร์การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์
- สำนักพิมพ์คู่แข่ง, บริษัท จก. คู่มือวิสัยทัศน์แผน 8 เล่ม 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักพิมพ์คู่แข่ง, 2538.
- สุกัญญา แยมยัม. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจเรียนของนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยสารพัดช่างสีพระยา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันทรเฒ และสร้างค์ จันทรเฒ. (2521). จิตวิทยาในห้องเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สุรศักดิ์ อัครอาริสุข. (2544). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในการปฏิบัติงาน และวิธีเผชิญปัญหาในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสายปฏิบัติการสอน โรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวิมล เต๋นสุนทร. (2536). ตัวแปรด้านจิตวิทยาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มะลิ อุทุมภาพ. (2538). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ยุบลรัตน์ เคยอาษา. (2545). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางสติปัญญา กับความสามารถทางด้านทัศนศิลป์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาพิเศษ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัจฉรา วงศ์พัฒนามงคล. (2533). ตัวแปรทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัจฉรา สุขารมณ. (2537). พื้นฐานทางจิตวิทยาการศึกษา. เอกสารคำสอนวิชาศึกษา 503. กรุงเทพฯ:สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- Best, John W. (1968). *Research in Education*. Englewood. Cliff, new Jersey:Prentice-Hall. Cronbach,
- Conbrach, Lee J. (1984). *Essential of Psychological Testing*. 4th ed. New york : Harper.
- Daniel Golrman. (1995). *Emotional Intelligence*. New York. Bantam Book.
- Eysenck, Han J. (1970). *The Structure of Human Personality*. London : Metheren.
- Eysenck, H.J., W. Arnold and R. Meili. (1972). *Encyclopedia of psychology*. London : Search Press.
- Gardner,H. (1993). *Frames of mind : the theory of multiple intelligence*. 2nd ed. London : Fontana Press.
- Garrison, K.C. & Magoon,R.A. (1972). *Educational Psychology : an Intergration of psychology and Educational practices*. Ohio : Charlese, Merrill.
- Good, Cater V. (1945). *Dictionary of Education*. Newyork McGraw-Hill book Company, Inc.
- Goodman. C.H. (1961). *Introduction to psychology*. New York, McMillan, 576 p.
- Haward Gardner. (1997). *Multiple Intelligence*. Basic book.
- Kliewer, Wendy and Weidner, Gerdi. (1987) *Type A Behavior and Aspirtion : Astudy of Parents and Children's Goal Setting*. Developmental Psychology. 23(2) : 204-209.
- Lee Loseph. (1970). *Essential of Psychological Testing*. 3^d ed. New York : Harper and Row.
- Lewis, William A, and others. (1965). *Interpersonal Relationship and Purpil Progress*. Persinal and Guidance Journal. 396-401.
- Light, Louise L. and Alexakos, C.E.(1970, Julu-August) *Effecting of Individual and Group Counseling on Study Habits*. The Journal of Educational Research, : 450-455.
- Mayer, J.D>, & Salovey, p. (1997). What is emotional intelligencr ? P. Salovey & D. Sluyter (Eds.) *Emotional development and emotional intelligence:Education implication*. Newyork:Basic book.
- Raven, John C. (1965). *Guide to using The Standard Progressive Matrices*. London:H.K. Lewis & Co.,Ltd.
- Sergiovanni, Thomas J. and Fred D. Carver. *The New School Excutive : Theory of Administration*. Ind. Ed. New York : Hopper and Row. 1980.
- Skinner, B.F. (1967). *Science and Human Behavior*. New York : The Free Press.
- Tapia, M.L. (1998). *A Study of the relationships of the Emotional Intelligence inventory (intelligence Test)*. Ph.D. Dissertation, The University of Alabama.
- Q Tyler, Louis L. (1964). "The Concept of an Ideal Teacher Student Relationship," *The Journal of Educational Research*. 58(6) : 112-117.
- Wechler, David. (1958). *The Measurement and Appraisal of Adult Intelligence*. 4th ed, Battimore:The Willian & Wilkins Company.
- Yamane, Taro,(1970). *Statistics-An Introductory Analysis*. 2nd ed. Tokyo:John Weatherhill,Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางเชาวนปัญญากับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด 11 ฉบับ ได้แก่

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ เพศ ระดับชั้นของนักเรียน ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามการสนับสนุนทางการเรียนของผู้ปกครอง

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามบุคลิกภาพ

ฉบับที่ 5 แบบคัดกรองสุขภาพจิต

ฉบับที่ 6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน

ฉบับที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว

ฉบับที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

ฉบับที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ฉบับที่ 10 แบบทดสอบความสามารถทางเชาวนปัญญา

ฉบับที่ 11 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ เพศ ระดับชั้นของนักเรียน ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย เมื่ออ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ตามความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ ☐ ชาย
☐ หญิง
2. ขณะนี้นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่.....
☐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
☐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง
☐ ระดับประถมศึกษา
☐ ระดับมัธยมศึกษา
☐ ระดับอุดมศึกษา
4. ผู้ปกครองของนักเรียนมีอาชีพ.....
☐ รับราชการ หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
☐ ค้าขาย หรือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว
☐ เกษตรกรรม หรือ อุตสาหกรรม

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามการสนับสนุนทางการเรียนของผู้ปกครอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้ปกครอง หรือ บิดามารดากระทำเป็นประจำเกี่ยวกับการสนับสนุนนักเรียนทางการเรียน แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องทางขวามือ ที่ตรงกับกระทำเป็นประจำมากที่สุด โดยพิจารณาว่า...

บ่อยครั้งที่สุด	หมายถึง	ผู้ปกครองกระทำเป็นประจำ
บ่อย	หมายถึง	ผู้ปกครองกระทำเกือบทุกครั้ง
ปานกลาง	หมายถึง	ผู้ปกครองกระทำเป็นบางครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	ผู้ปกครองกระทำนาน ๆ ครั้ง
ไม่เคยเลย	หมายถึง	ผู้ปกครองทำนานครั้งมากหรือไม่เคยกระทำเลย

ข้อที่	ข้อความ	บ่อยครั้งที่สุด	บ่อย	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
1	ผู้ปกครองซื้ออุปกรณ์การเรียนให้ข้าพเจ้าอย่างครบครัน					
2	ผู้ปกครองไม่ค่อยสนใจซักถามเกี่ยวกับการเรียนของข้าพเจ้า					
3	หลังเลิกเรียนเมื่อข้าพเจ้ากลับถึงบ้าน ผู้ปกครองถามเกี่ยวกับการเรียนของข้าพเจ้า					
4	ผู้ปกครองอนุญาตให้ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นตามความสนใจของข้าพเจ้า					
5	เวลาโรงเรียนจัดทัศนศึกษาต่างจังหวัด ผู้ปกครองอนุญาตให้ข้าพเจ้าไปได้					
6	ผู้ปกครองแนะนำวิธีการอ่านหนังสือให้ข้าพเจ้า					
7	เมื่อมีเวลาว่างผู้ปกครองจะพูดคุยเกี่ยวกับข้าพเจ้า					
8	ผู้ปกครองช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนเมื่อข้าพเจ้าแก้ปัญหาไม่ได้					
9	เมื่อข้าพเจ้าทำคะแนนสอบได้ดี ผู้ปกครองให้กำลังใจแก่ข้าพเจ้า					
10	ผู้ปกครองชมข้าพเจ้าเมื่อทำคะแนนสอบได้ดี					
11	เมื่อใกล้สอบ ผู้ปกครองให้กำลังใจข้าพเจ้าในการอ่านหนังสือ					
12	เมื่อข้าพเจ้ากลับบ้านผิดเวลา ผู้ปกครองจะแสดงความห่วงใย					
13	ผู้ปกครองยืนยันให้ข้าพเจ้าเรียนในสายการเรียนที่ท่านบอกให้เลือกเรียน โดยไม่คำนึงถึงความต้องการในการเลือกสายการเรียนของข้าพเจ้า					
14	เมื่อข้าพเจ้าสอบตก ผู้ปกครองจะลงโทษข้าพเจ้า					
15	ผู้ปกครองคอยเตือนให้ข้าพเจ้าอ่านหนังสือ					

ข้อที่	ข้อความ	บ่อยครั้ง ที่สุด	บ่อย	ปาน กลาง	บาง ครั้ง	ไม่เคย เลย
16	ผู้ปกครองไม่สนใจว่าข้าพเจ้าจะทำการบ้านหรือไม่ทำการบ้าน					
17	ผู้ปกครองให้ข้าพเจ้าเรียนพิเศษหลังเลิกเรียน					
18	ผู้ปกครองให้ข้าพเจ้าเลือกเรียนวิชาที่ข้าพเจ้าถนัด					
19	เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาเกี่ยวกับการเรียน ข้าพเจ้าจะปรึกษาผู้ปกครอง					
20	เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาเกี่ยวกับการเรียน ข้าพเจ้าไม่ปรึกษาผู้ปกครอง					
21	ข้าพเจ้าไม่พอใจ เมื่อผู้ปกครองบอกให้ข้าพเจ้าต้องอ่านหนังสือทุกวัน					
22	ผู้ปกครองซักถามข้าพเจ้าเกี่ยวกับการเรียน					
23	ข้าพเจ้าทำความเคารพผู้ปกครองทั้งก่อนไปและหลังกลับจากโรงเรียน					

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนกระทำเป็นประจำเกี่ยวกับการเรียน แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องทางขวามือ ที่ตรงกับกระทำเป็นประจำมากที่สุด โดยพิจารณาว่า...

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับกระทำของนักเรียนเป็นประจำทุกครั้ง
จริง	หมายถึง	ตรงกับกระทำของนักเรียนเกือบทุกครั้ง
จริงบ้าง	หมายถึง	บางครั้งตรงกับกระทำของนักเรียน บางครั้งไม่ตรงกับกระทำของนักเรียน
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับกระทำของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับกระทำของนักเรียนน้อยมากจนแทบไม่ตรงเลย

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่ สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
	การแบ่งเวลาในการเรียน					
1	ข้าพเจ้าแบ่งเวลาส่วนหนึ่งไว้สำหรับการบ้าน					
2	ข้าพเจ้าตั้งใจทำการบ้านหรือรายงานจนเสร็จ และพยายามส่งงานทุกอย่างให้ตรงเวลา					
3	ข้าพเจ้ามักนำการบ้านที่ทำไม่เสร็จ มาทำในเวลาเรียน					
	ขณะครูสอน					
4	ข้าพเจ้าไม่ชอบทำการบ้านก่อนกำหนดเวลาส่ง					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
5	ข้าพเจ้าทราบกำหนดวันสอบ จึงวางแผนดูหนังสือเพื่อเตรียมตัวสอบ					
6	ข้าพเจ้าใช้เวลาในการพูดคุย หรืออ่านหนังสือการ์ตูน ดูโทรทัศน์ หรือฟังวิทยุ จนไม่มีเวลาทบทวนบทเรียน					
7	ข้าพเจ้าทำงานไม่เสร็จตรงเวลาที่กำหนด					
8	ข้าพเจ้าวางแผนการอ่านหนังสือตามลำดับวิชาในตารางสอน					
9	ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างในแต่ละวันค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในห้องสมุด					
10	ข้าพเจ้าแบ่งเวลาสำหรับการบ้านและทบทวนสิ่งที่เรียนมาทุกวัน					
11	ข้าพเจ้าไม่เคยจัดตารางเวลาสำหรับการอ่านหนังสือก่อนเข้าเรียน					
12	ข้าพเจ้ามีเวลาในการทำงานที่ได้รับมอบหมายพอเพียง					
13	ข้าพเจ้าไม่เคยแบ่งเวลาไว้สำหรับการบ้านเลย					
14	ข้าพเจ้าทบทวนสิ่งที่เรียนไปแล้วเสมอ และทันทีที่มีเวลาว่าง แม้จะจำได้แล้วก็ตาม					
	การเข้าชั้นเรียนและวิธีการเรียน					
15	ข้าพเจ้าเข้าชั้นเรียนตรงตามเวลา					
16	ข้าพเจ้าเข้าห้องเรียนหลังครูเข้าสอนเสมอ					
17	ข้าพเจ้าวางแผนการเรียนในการเรียนและปฏิบัติตามแผนอย่างเคร่งครัด					
18	ข้าพเจ้านำสมุด หนังสือและอุปกรณ์การเรียนมาเรียนครบ เมื่อครูซักถามในขณะเรียน ข้าพเจ้าพยายามหลีกเลี่ยงหรือนิ่งก้มหน้า					
19	ขณะครูสอน ข้าพเจ้าจะคอยหาโอกาสคุยกับเพื่อน					
20	เมื่อมีปัญหา หรือไม่เข้าใจบทเรียน ข้าพเจ้าไม่กล้าถามครู หรือขอให้ครูอธิบายเพิ่มเติมในห้องเรียน					
21	ข้าพเจ้าจดบันทึกย่อสิ่งที่ครูสอน และอธิบายสรุป					
22	ถ้าบทเรียนยากข้าพเจ้าจะใช้เวลามากในการอ่านทบทวนหลาย ๆ ครั้ง					
23	ขณะอ่านหนังสือข้าพเจ้ามักสนใจความหมายของคำหรือ					
24	ข้อความที่ไม่เคยรู้มาก่อนและจะค้นหาคำตอบเพื่อให้รู้จริง					
25	ข้าพเจ้าเอาใจใส่เป็นพิเศษในด้านความสะอาดเรียบร้อยในการทำงาน ทำการบ้านหรือเขียนรายงานส่งอาจารย์					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
26	ข้าพเจ้าอ่านเนื้อหาของบทเรียนล่วงหน้า โดยที่อาจารย์ไม่ต้องสั่ง					
27	ข้าพเจ้าทำการบ้านไม่ทัน จึงขอลอกจากเพื่อน เพื่อให้มีส่งอาจารย์					
28	ข้าพเจ้าจะเก็บบันทึกย่อแต่ละวิชา โดยจัดเรียงลำดับไว้เป็นอย่างดีเพื่อความสะดวกในการทบทวนบทเรียน และเตรียมตัวสอบ					
29	หลังจากสอบเสร็จ ข้าพเจ้าจะรีบซักถามครู หรือพยายามค้นคว้าหาคำตอบที่ตอบไม่ได้ในการสอบ					

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามบุคลิกลักษณะ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบวัดข้อเท็จจริงของท่าน เมื่อท่านอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องทางขวามือ ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด โดยพิจารณาว่า...

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงปานกลาง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอสมควร
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างเล็กน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงปานกลาง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1.	นักเรียนชอบที่จะแสวงหาความรู้ให้กับตนเองตลอดเวลา					
2.	นักเรียนคิดว่าตนเองเป็นคนเฉื่อยช้ากับการเรียน					
3.	เมื่อนักเรียนเริ่มทำอะไรแล้วต้องทำให้สำเร็จ โดยเร็วที่สุด					
4.	นักเรียนรู้สึกว่าเป็นการเสียเวลามาก ถ้าต้องไปรอซื้อของจากร้านค้าที่มีคนแน่น					
5.	นักเรียนรู้สึกไม่พอใจถ้ามีคนมาขัดจังหวะเวลาที่นักเรียนกำลังทำงาน					
6.	นักเรียนรู้สึกหงุดหงิดที่ต้องเข้าคิวเพื่อรอนานๆ					
7.	เพื่อน ๆ ส่วนใหญ่เห็นว่านักเรียนเป็นคนจริงจังกับการเรียน					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงปานกลาง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
8.	นักเรียนรู้สึกทนนไม่ได้ ถ้าต้องทนฟังเพื่อนพูดเรื่อยเปื่อย					
9.	เมื่อนักเรียนต้องทำสิ่งต่าง ๆ ซ้ำซาก มักจะรู้สึกหงุดหงิด					
10.	นักเรียนไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องกระตือรือร้นในการเรียน					
11.	นักเรียนมักรู้สึกท้อเมื่อมีปัญหาในการเรียน					
12.	นักเรียนไม่ชอบการทำสิ่งที่จะต้องมีการแข่งขันกับคนอื่น					
13.	นักเรียนทนฟังคนอื่นพูดซ้ำซากไม่ได้					
14.	นักเรียนมักรู้สึกว่าเวลาผ่านไปรวดเร็วจนไม่สามารถทำสิ่งที่ตั้งใจไว้ได้					
15.	นักเรียนมักทำสิ่งที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จทันเวลาเสมอ					
16.	เมื่อมีปัญหาในการเรียน หรือการทำงาน นักเรียนจะพยายามแก้ปัญหาเหล่านั้นให้ได้					

ฉบับที่ 5 แบบคัดกรองสุขภาพจิตไทย จี เอช คิว (Thai GHQ 60)

คำชี้แจง สุขภาพโดยทั่วไปของนักเรียนในระยะ 2-3 สัปดาห์ที่ผ่านมาเป็นอย่างไรบ้าง กรุณาตอบคำถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ตามความเป็นจริงที่ใกล้เคียงกับสภาพของนักเรียนในปัจจุบัน ในช่วง 2-3 สัปดาห์ที่ผ่านมามากที่สุด โดยไม่รวมถึงปัญหาที่นักเรียนเคยมีในอดีต และกรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

ในระยะ 2-3 สัปดาห์ที่ผ่านมา นักเรียน....

- รู้สึกสบายและมีสุขภาพดี
☐ ดีกว่าปกติ ☐ เหมือนปกติ ☐ แย่กว่าปกติ ☐ แย่กว่าปกติมาก
- รู้สึกต้องการยาบำรุงให้มีกำลังวังชา
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติ
- รู้สึกทรุดโทรมและสุขภาพไม่ดี
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติ
- รู้สึกไม่สบาย
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติ
- เจ็บหรือปวดบริเวณศีรษะ
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติ

6. รู้สึกตึงหรือคล้ายมีแรงกดที่ศีรษะ
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติ
7. สามารถมีสมาธิจดจ่อกับสิ่งที่กำลังทำอยู่ได้
☐ ดีกว่าปกติ ☐ เหมือนปกติ ☐ แย่กว่าปกติ ☐ แย่กว่าปกติมาก
8. รู้สึกว่าตนเองจะเป็นลมหมดสติไปในที่สาธารณะ
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติ
9. มีอาการวูบร้อนหรือหนาว
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติ
10. มีเหงื่อออกมาก
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติ
11. ตื่นเช้ากว่าปกติและหลังต้อไม่ได้
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติ
12. หลังจากตื่นนอนแล้ว รู้สึกนอนไม่เต็มอิ่ม
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติ
13. รู้สึกเฟื่องฟูมาก และไม่มีแรงแม้แต่จะกินอาหาร
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติ
14. นอนไม่หลับเพราะกังวลใจ
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติ
15. รู้สึกตื่นตัว และความคิดว่องไว
☐ ดีกว่าปกติ ☐ เหมือนปกติ ☐ แย่กว่าปกติ ☐ แย่กว่าปกติมาก
16. รู้สึกมีกำลังวังชา
☐ ดีกว่าปกติ ☐ เหมือนปกติ ☐ แย่กว่าปกติ ☐ แย่กว่าปกติมาก
17. เมื่อเข้านอน ใช้เวลานานกว่าจะหลับได้
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติ
18. ไม่สามารถหลับได้สนิทหลังจากหลับแล้ว
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติ
19. ผันไม่ตีหรือนากแล้ว
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติ
20. มีอาการกระสับกระส่าย หลับไม่สนิท
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติ
21. หทำอะไรทำ และทำให้ตนเองไม่มีเวลาว่างได้
☐ มากกว่าปกติ ☐ เหมือนปกติ ☐ ค่อนข้างน้อยกว่าปกติ ☐ น้อยกว่าปกติมาก
22. ทำอะไรช้ากว่าปกติ
☐ เร็วกว่าปกติ ☐ เหมือนปกติ ☐ ช้ากว่าปกติ ☐ ช้ากว่าปกติมาก
23. รู้สึกขาดความสนใจในกิจกรรมที่เคยทำตามปกติ
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติ
24. ปล่อยปละละเลย ไม่สนใจรูปร่างหน้าตาของตนเอง
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติ

25. พิจารณากับการแต่งเนื้อแต่งตัวน้อยลง
☐ พิจารณามากกว่าปกติ ☐ เท่า ๆ ปกติ ☐ น้อยกว่าปกติ ☐ น้อยกว่าปกติมาก
26. ออกไปนอกบ้านบ่อยเท่าที่เคย
☐ มากกว่าปกติ ☐ เท่าปกติ ☐ น้อยกว่าปกติ ☐ น้อยกว่าปกติมาก
27. จัดการกับสิ่งต่าง ๆ ได้ดีพอ ๆ กับคนส่วนใหญ่ที่อยู่ในสภาพเดียวกับท่าน
☐ ดีกว่ามาก ☐ ดีพอ ๆ กัน ☐ ก่อนข้างน้อยกว่า ☐ น้อยกว่ามาก
28. รู้สึกว่าโดยทั่วไปแล้วทำอะไร ๆ ได้ดี
☐ ดีกว่าปกติ ☐ เหมือนปกติ ☐ ดีน้อยกว่า ☐ ดีน้อยกว่าปกติมาก
29. ไปทำงานหรือทำงานบ้านสาย
☐ ไม่สายเลย ☐ ไม่สายกว่าปกติ ☐ ก่อนข้างสายกว่าปกติ ☐ สายกว่าปกติมาก
30. พอใจกับการที่ทำงานลุล่วงไป
☐ มากกว่าปกติ ☐ พอ ๆ กับปกติ ☐ น้อยกว่าปกติ ☐ น้อยกว่าปกติมาก
31. สามารถมีความรู้สึกรักและอบอุ่นต่อคนใกล้ชิดได้
☐ ดีกว่าปกติ ☐ เท่าปกติ ☐ น้อยกว่าปกติ ☐ น้อยกว่าปกติมาก
32. รู้สึกว่าสามารถเข้ากับคนอื่นได้ง่าย
☐ ดีกว่าปกติ ☐ เท่าปกติ ☐ น้อยกว่าปกติ ☐ น้อยกว่ามาก
33. ใช้เวลาคุยเล่นกับคนอื่นมาก
☐ ใช้เวลามากกว่าปกติ ☐ เท่าปกติ ☐ น้อยกว่าปกติ ☐ น้อยกว่ามาก
34. รู้สึกกลัวที่จะพูดอะไรออกไปต่อหน้าคนอื่น เพราะเกรงจะทำให้ตนเองดูโง่
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ก่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติมาก
35. รู้สึกว่าได้ทำตัวให้เป็นประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ
☐ มากกว่าปกติ ☐ เหมือนปกติ ☐ น้อยกว่าปกติ ☐ น้อยกว่าปกติมาก
36. รู้สึกว่าสามารถตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้
☐ มากกว่าปกติ ☐ เหมือนปกติ ☐ น้อยกว่าปกติ ☐ น้อยกว่าปกติมาก
37. รู้สึกว่าตนเองไม่สามารถที่จะเริ่มทำอะไรได้เลย
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ก่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติมาก
38. จะทำอะไรก็รู้สึกหวาดกลัวไปหมด
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ก่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติมาก
39. รู้สึกต้องเครียดอยู่ตลอดเวลา
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ก่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติมาก
40. รู้สึกว่าไม่สามารถที่จะเอาชนะความลำบากต่าง ๆ ได้
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ก่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติมาก
41. รู้สึกว่าชีวิตต้องดิ้นรนอยู่ตลอดเวลา
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ก่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติมาก
42. สามารถมีความสุขกับกิจกรรมในชีวิตประจำวันตามปกติได้
☐ มากกว่าปกติ ☐ เหมือนปกติ ☐ น้อยกว่าปกติ ☐ น้อยกว่าปกติมาก
43. มองอะไรเคร่งเครียดไปหมด
☐ มากกว่าปกติ ☐ เหมือนปกติ ☐ น้อยกว่าปกติ ☐ น้อยกว่าปกติมาก

44. รู้สึกหงุดหงิด อารมณ์ไม่ดี
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติมาก
45. รู้สึกกลัว หรือตกใจโดยไม่มีเหตุผลสมควร
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติมาก
46. สามารถที่จะเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ ของตนเองได้
☐ ดีกว่าปกติ ☐ เหมือนปกติ ☐ น้อยกว่าปกติ ☐ น้อยกว่าปกติมาก
47. รู้สึกเรื่องต่าง ๆ ทั้บถมจนรับไม่ไหว
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติมาก
48. มีความรู้สึกว่าคุณรอบข้างจับตามองคุณอยู่
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติมาก
49. รู้สึกไม่มีความสุข และเศร้าหมอง
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติมาก
50. รู้สึกเสียความมั่นใจในตนเองไป
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติมาก
51. คิดว่าตนเองเป็นคนไร้ค่า
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติมาก
52. รู้สึกว่าชีวิตนี้หมดหวังโดยสิ้นเชิง
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติมาก
53. รู้สึกมีความหวังในอนาคตของตนเอง
☐ มากกว่าปกติ ☐ เท่าปกติ ☐ น้อยกว่าปกติ ☐ มีความหวังน้อยมาก
54. รู้สึกมีความสุขดีตามสมควร เมื่อดูโดยรวม ๆ
☐ มากกว่าปกติ ☐ เท่า ๆ ปกติ ☐ น้อยกว่าปกติ ☐ น้อยกว่าปกติมาก
55. รู้สึกกระวนกระวาย และเครียดอยู่ตลอดเวลา
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติมาก
56. รู้สึกไม่คุ้มค่าที่จะมีชีวิตอยู่ต่อไป
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติมาก
57. คิดว่ามีความเป็นไปได้ที่จะอยากจบชีวิตตนเอง
☐ ไม่อย่างแน่นอน ☐ ไม่คิดว่าเป็นอย่างนั้น ☐ มีอยู่บ้างเหมือนกัน ☐ มีแน่ ๆ
58. รู้สึกว่าบางครั้งทำอะไรไม่ได้เลย เพราะประสาทตึงเครียดมาก
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติมาก
59. พบว่าตนเองรู้สึกอยากตายไปให้พ้น ๆ
☐ ไม่เลย ☐ ไม่มากกว่าปกติ ☐ ค่อนข้างมากกว่าปกติ ☐ มากกว่าปกติมาก
60. พบว่ามีความรู้สึกที่อยากจะทำลายชีวิตตนเอง เข้ามาอยู่ในความคิดเสมอ ๆ
☐ ไม่อย่างแน่นอน ☐ ไม่คิดว่าเป็นอย่างนั้น ☐ มีอยู่บ้างเหมือนกัน ☐ มีแน่ ๆ

ฉบับที่ 6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องทางขวามือ ที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด โดยพิจารณาว่า...

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความบางครั้งตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน บางครั้งไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
สถานที่เรียน						
1.	ห้องเรียนไม่สะอาด และไม่เป็นระเบียบ เรียบร้อย					
2.	ห้องเรียนมีขนาดคับแคบ					
3.	จำนวนห้องเรียนไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียน					
4.	โรงเรียนมีห้องเรียนส่วนใหญ่ที่อยู่ในสภาพดี และพร้อมใช้ตลอดเวลา					
5.	สภาพห้องเรียนมีความเหมาะสมกับลักษณะวิชาที่เรียน					
6.	ห้องมีกลิ่นต่าง ๆ ทำให้รู้สึกอึดอัด เช่น กลิ่นเหม็นจากห้องน้ำ กลิ่นควันหรือสารเคมี เป็นต้น					
7.	ห้องเรียนส่วนใหญ่มีเสียงดังรบกวนมากตลอดเวลา					
8.	โต๊ะ เก้าอี้ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน					
9.	ห้องเรียนอากาศร้อนอบอ้าว					
สื่อ-อุปกรณ์การเรียน						
10.	โรงเรียนมีสื่อ-อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย และเหมาะสมกับเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน					
11.	อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ครูใช้มีสภาพที่ดีในการใช้งาน					
12.	ห้องเรียนแต่ละห้องมีสื่อ-อุปกรณ์ไม่เพียงพอ					
13.	ครูใช้สื่อ-อุปกรณ์ประกอบการสอนที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม					
14.	อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ครูใช้เหมาะสมกับลักษณะวิชาที่เรียน					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
15.	สื่อ-อุปกรณ์การเรียนการสอน ล้าสมัย ขาดคุณภาพ เกือบทุกวิชา					
16.	โต๊ะ เก้าอี้ในห้องเรียนมีสภาพชำรุด ทรุดโทรม					

ฉบับที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบวัดลักษณะที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องทางขวามือ ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด โดยพิจารณาว่า...

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความบางครั้งตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน บางครั้งไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1.	พฤติกรรมที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียน					
2.	ในครอบครัวของข้าพเจ้าทุกคนเอาใจใส่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน					
3.	ผู้ปกครองไม่มีเวลาพูดคุยกับข้าพเจ้า					
4.	เมื่อครอบครัวมีปัญหา ทุก ๆ คนในบ้านช่วยเหลือกันแก้ปัญหา					
5.	เมื่อเวลาว่างผู้ปกครองมักจะพูดคุยกับข้าพเจ้า					
6.	ผู้ปกครองให้คำแนะนำปรึกษาแก่ข้าพเจ้าด้วยเหตุผล					
7.	เมื่อข้าพเจ้ากลับบ้านผิดเวลา ผู้ปกครองจะแสดงความห่วงใย					
8.	เมื่อข้าพเจ้าทำความผิด ผู้ปกครองจะดุคำโดยไม่ถามเหตุผล					
9.	เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหา ข้าพเจ้าจะปรึกษาผู้ปกครอง					
10.	เมื่อข้าพเจ้าทำความผิด ผู้ปกครองจะคอยให้คำแนะนำแก้ไข					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
10.	พฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อบิดามารดา หรือผู้ปกครอง					
11.	ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อ และอึดอัดเมื่อต้องอยู่บ้านร่วมกับสมาชิกในครอบครัว					
12.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าผู้ปกครองให้ความเป็นกันเองด้วย					
13.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าผู้ปกครองไม่พอใจเมื่อผู้ปกครองว่ากล่าวตักเตือน					
14.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าผู้ปกครองไม่มีเวลาพูดคุยกับข้าพเจ้า					
15.	ข้าพเจ้าทำความเคารพผู้ปกครองทั้งก่อนไปและกลับ					
16.	ข้าพเจ้าเชื่อฟังคำสั่งสอน ว่ากล่าวตักเตือนของบิดามารดา ผู้ปกครองเสมอ					
17.	ข้าพเจ้ามักไม่ค่อยพอใจและไม่ทำตามความต้องการของบิดา มารดา ผู้ปกครอง					

ฉบับที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบวัดลักษณะที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องทางขวามือ ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด โดยพิจารณาว่า...

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความบางครั้งตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน บางครั้งไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1.	พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียน					
2.	ครูให้ความรักและเอาใจใส่ต่อข้าพเจ้าเป็นอย่างดี					
3.	ครูมีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่					
4.	ครูส่วนใหญ่ให้ความเป็นกันเองกับข้าพเจ้า					
5.	ครูไม่สนใจปัญหาด้านการเรียนของข้าพเจ้า					
6.	ครูไม่สนใจปัญหาส่วนตัวของข้าพเจ้า					
7.	ครูรับฟังความคิดเห็นของข้าพเจ้า					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
7.	ครูแสดงความห่วงใยข้าพเจ้า					
8.	ครูไม่รับฟังเหตุผลของข้าพเจ้า					
9.	ครูให้ความสนใจ เอาใจใส่ข้าพเจ้า ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะเรียนไม่เก่ง					
10.	ครูชมเชย เมื่อข้าพเจ้าทำความดี					
11.	ครูยืมแยมหักทลายข้าพเจ้าเมื่อพบกันนอกห้องเรียน					
พฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อครู						
12.	ข้าพเจ้าส่งงานตรงตามเวลาที่ครูกำหนดเสมอ					
13.	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนในขณะที่ครูสอน					
14.	ข้าพเจ้าไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น					
15.	ข้าพเจ้าไม่มีโอกาสซักถามข้อสงสัยกับครู					
16.	ข้าพเจ้าไม่สามารถปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับครูได้					
17.	ข้าพเจ้าไม่สามารถปรึกษาเรื่องการเรียนกับครูได้					
18.	ข้าพเจ้านึกถึงครูเสมอเมื่อมีปัญหาด้านการเรียน					
19.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณไม่ให้ความเป็นกันเอง เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยจึงไม่กล้าถามครู					
20.	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อใจในการเรียน เพราะครูสนใจแต่คนที่เรียนเก่ง					

ฉบับที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบวัดลักษณะที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องทางขวามือ ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด โดยพิจารณาว่า...

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความบางครั้งตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน บางครั้งไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1.	เมื่อมีปัญหาด้านการเรียน ข้าพเจ้าสามารถปรึกษาเพื่อนในห้องได้					
2.	เพื่อนในห้องต่างคนต่างอยู่ ไม่สนใจกันและกัน					
3.	เมื่อข้าพเจ้าทำการบ้านไม่ได้ เพื่อนในห้องที่เข้าใจช่วยอธิบายให้ได้					
4.	ข้าพเจ้ามีเพื่อนสนิทที่สามารถปรึกษาปัญหาได้					
5.	ข้าพเจ้ากับเพื่อนทำกิจกรรมในชั้นเรียนร่วมกันด้วยความสามัคคี					
6.	เพื่อนของข้าพเจ้าเห็นแก่ตัว ไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน					
7.	เมื่อเพื่อนมีปัญหา ข้าพเจ้าอยากให้ความช่วยเหลือ					
8.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเองไม่มีเพื่อนปรับทุกข์					
9.	ในการทำงานกลุ่มข้าพเจ้าเต็มใจปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม					
10.	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่พอใจ เมื่อเพื่อนแสดงความคิดเห็นแตกต่างจากข้าพเจ้า					
11.	ข้าพเจ้าชอบทำงานตามลำพัง					
12.	ข้าพเจ้าไม่สามารถปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับเพื่อนในห้องได้					
13.	เพื่อนมีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่กับข้าพเจ้า					
14.	เมื่อเพื่อนทำความดี ข้าพเจ้าชมเชยเพื่อนด้วยความจริงใจ					
15.	เมื่อได้รับมอบหมายงานจากเพื่อนในกลุ่ม ข้าพเจ้าทำอย่างเต็มความสามารถด้วยความเต็มใจ					
16.	ข้าพเจ้าตำหนิเพื่อน เมื่อเพื่อนทำอะไรไม่ถูกใจ					
17.	ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจที่เป็นส่วนหนึ่งของเพื่อนในการสนทนา					
18.	ข้าพเจ้าพอใจที่สามารถทำให้เพื่อนสนุกสนาน					
19.	ข้าพเจ้ามีความสุขเมื่ออยู่ร่วมกับเพื่อน					
20.	เพื่อนไม่ยอมรับข้าพเจ้าเข้าร่วมด้วยในการทำงานกลุ่ม					

ฉบับที่ 11 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543)

คำแนะนำ แบบประเมินนี้เป็นประโยคที่มีข้อความเกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึกที่แสดงออกในลักษณะต่าง ๆ แม้ว่าบางประโยคอาจไม่ตรงกับที่นักเรียนเป็นอยู่ก็ตาม ขอให้นักเรียนเลือกตอบที่ตรงกับตัวนักเรียนมากที่สุด ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี โปรดตอบตามความเป็นจริงและตอบทุกข้อ เพื่อนักเรียนจะได้รู้จักตนเองและวางแผนพัฒนาตนเองต่อไป

มีคำตอบ 4 คำตอบ สำหรับข้อความแต่ละประโยค คือ **ไม่จริง** **จริงบางครั้ง** **ค่อนข้างจริง** **จริงมาก**
โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่นักเรียนคิดว่าตรงกับตัวนักเรียนมากที่สุด

		ไม่จริง	จริงบางครั้ง	ค่อนข้างจริง	จริงมาก	คะแนน
1	เวลาโกรธหรือไม่สบายใจ ฉันรับรู้ได้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับฉัน					
2	ฉันบอกไม่ได้ว่าอะไรทำให้ฉันรู้สึกโกรธ					
3	เมื่อถูกขัดใจ ฉันมักรู้สึกหงุดหงิดจนควบคุมอารมณ์ไม่ได้					
4	ฉันสามารถคอยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พอใจ					
5	ฉันมักมีปฏิกิริยาโต้ตอบรุนแรงต่อปัญหาเพียงเล็กน้อย					
6	เมื่อถูกบังคับให้ทำสิ่งที่ไม่ชอบ ฉันจะอธิบายเหตุผลจนผู้อื่นยอมรับได้					
รวม						
7	ฉันสังเกตได้ เมื่อคนใกล้ชิดมีอาการเปลี่ยนแปลง					
8	ฉันไม่สนใจกับความทุกข์ของผู้อื่นที่ฉันไม่รู้จักรัก					
9	ฉันไม่ยอมรับในสิ่งที่ผู้อื่นทำต่างจากที่ฉันคิด					
10	ฉันยอมรับได้ว่าผู้อื่นก็อาจมีเหตุผลที่ไม่พอใจการกระทำของฉัน					
11	ฉันรู้สึกว่าผู้อื่นชอบเรียกร้องความสนใจมากเกินไป					
12	แม้จะมีภาระที่ต้องทำ ฉันก็ยังยินดีรับฟังความทุกข์ของผู้อื่นที่ต้องการความช่วยเหลือ					
รวม						

		ไม่ จริง	จริงบาง ครั้ง	ค่อนข้างจริง	จริง มาก	คะแนน
13	เป็นเรื่องธรรมดาที่จะเอาเปรียบผู้อื่นเมื่อมีโอกาส					
14	ฉันเห็นคุณค่าในน้ำใจที่ผู้อื่นมีต่อฉัน					
15	เมื่อทำผิด ฉันสามารถกล่าวคำ "ขอโทษ" ผู้อื่นได้					
16	ฉันยอมรับข้อผิดพลาดของผู้อื่นได้ยาก					
17	ถึงแม้จะต้องเสียประโยชน์ส่วนตัวไปบ้าง ฉันก็ยินดีที่จะทำเพื่อส่วนรวม					
18	ฉันรู้สึกลำบากใจในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อผู้อื่น					
รวม						
19	ฉันไม่รู้ว่ฉันเก่งเรื่องอะไร					
20	แม้จะเป็นงานยาก ฉันก็มั่นใจว่าสามารถทำได้					
21	เมื่อทำสิ่งใดไม่สำเร็จ ฉันรู้สึกหมดกำลังใจ					
22	ฉันรู้สึกมีคุณค่าเมื่อได้ทำสิ่งต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถ					
23	เมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรคและความผิดหวัง ฉันก็จะไม่ยอมแพ้					
24	เมื่อเริ่มทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ฉันมักทำต่อไปไม่สำเร็จ					
รวม						
25	ฉันพยายามหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาโดยไม่คิดเอาเองตามใจชอบ					
26	บ่อยครั้งที่ฉันไม่รู้ว่อะไรให้ฉันมีความสุข					
27	ฉันรู้สึกว่าการตัดสินใจแก้ปัญหาเป็นเรื่องยากสำหรับฉัน					
28	เมื่อต้องทำอะไรหลายอย่างในเวลาเดียวกัน ฉันตัดสินใจได้ว่าจะทำอะไรก่อนหลัง					

		ไม่ จริง	จริงบาง ครั้ง	ค่อนข้างจริง	จริง มาก	คะแนน
29	ฉันลำบากใจเมื่อต้องอยู่กับคนแปลกหน้าหรือคนที่ไม่คุ้นเคย					
30	ฉันทนไม่ได้เมื่อต้องอยู่ในสังคมที่มีกฎระเบียบขัดกับความเคยชินของฉัน					
รวม						
31	ฉันทำความรู้จักผู้อื่นได้ง่าย					
32	ฉันมีเพื่อนสนิทหลายคนที่คบกันมานาน					
33	ฉันไม่กล้าบอกความต้องการของฉันให้ผู้อื่นรู้					
34	ฉันทำในสิ่งที่ต้องการโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน					
35	เป็นการยากสำหรับฉันที่จะโต้แย้งกับผู้อื่น แม้จะมีเหตุผลเพียงพอ					
36	เมื่อไม่เห็นด้วยกับผู้อื่น ฉันสามารถอธิบายเหตุผลที่เขายอมรับได้					
รวม						
37	ฉันรู้สึกต้อยกว่าผู้อื่น					
38	ฉันทำหน้าที่ได้ดี ไม่ว่าจะทำอยู่ในบทบาทใด					
39	ฉันสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ดีที่สุด					
40	ฉันไม่มั่นใจในการทำงานที่ยากลำบาก					
รวม						
41	แม้สถานการณ์จะเลวร้าย ฉันก็มีความหวังว่าจะดีขึ้น					
42	ทุกปัญหามักมีทางออกเสมอ					
43	เมื่อมีเรื่องที่ทำให้เครียด ฉันมักปรับเปลี่ยนให้เป็นเรื่องผ่อนคลายหรือสนุกสนานได้					

		ไม่ จริง	จริงบาง ครั้ง	ค่อนข้างจริง	จริง มาก	คะแนน
44	ฉันสนุกสนานทุกครั้งกับกิจกรรมในวันสวดสัปดาห์และวันหยุดพักผ่อน					
45	ฉันรู้สึกไม่พอใจที่ผู้อื่นได้รับสิ่งดี ๆ มากกว่าฉัน					
46	ฉันพอใจกับสิ่งที่ฉันเป็นอยู่					
รวม						
47	ฉันไม่รู้ว่าจะหาอะไรทำ เมื่อรู้สึกเบื่อหน่าย					
48	เมื่อว่างเว้นจากภาระหน้าที่ ฉันจะทำในสิ่งที่ฉันชอบ					
49	เมื่อรู้สึกไม่สบายใจ ฉันมีวิธีผ่อนคลายอารมณ์ได้					
50	ฉันสามารถผ่อนคลายตนเองได้ แม้จะเหน็ดเหนื่อยจากภาระหน้าที่					
51	ฉันไม่สามารถทำให้เป็นสุขได้จนกว่าจะได้ทุกสิ่งที่ต้องการ					
52	ฉันมักทุกข์ร้อนกับเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เกิดขึ้นเสมอ					
รวม						

ภาคผนวก ข

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามการสนับสนุนทางการเรียนของผู้ปกครอง

ข้อ	t	ผลการคัดเลือก	ข้อ	t	ผลการคัดเลือก
1	5.99 ^{..}	นำไปใช้	13	4.34 ^{..}	นำไปใช้
2	2.87 ^{..}	นำไปใช้	14	2.51 [.]	นำไปใช้
3	6.59 ^{..}	นำไปใช้	15	2.66 [.]	นำไปใช้
4	2.95 ^{..}	นำไปใช้	16	3.98 ^{..}	นำไปใช้
5	3.68 ^{..}	นำไปใช้	17	5.05 ^{..}	นำไปใช้
6	.112	ตัดทิ้ง	18	4.67 ^{..}	นำไปใช้
7	7.03 ^{..}	นำไปใช้	19	4.97 ^{..}	นำไปใช้
8	7.09 ^{..}	นำไปใช้	20	6.02 ^{..}	นำไปใช้
9	4.84 ^{..}	นำไปใช้	21	3.17 ^{..}	นำไปใช้
10	8.00 ^{..}	นำไปใช้	22	2.56 [.]	นำไปใช้
11	7.38 ^{..}	นำไปใช้	23	8.87 ^{..}	นำไปใช้
12	7.91 ^{..}	นำไปใช้	24	4.04 ^{..}	นำไปใช้

มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84

ตาราง 18 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

ข้อ	t	ผลการคัดเลือก	ข้อ	t	ผลการคัดเลือก
1	7.50 ^{..}	นำไปใช้	16	3.78 ^{..}	นำไปใช้
2	8.90 ^{..}	นำไปใช้	17	3.33 ^{..}	นำไปใช้
3	2.71 ^{..}	นำไปใช้	18	6.05 ^{..}	นำไปใช้
4	2.19 [.]	นำไปใช้	19	6.14 ^{..}	นำไปใช้
5	7.22 ^{..}	นำไปใช้	20	5.47 ^{..}	นำไปใช้
6	4.33 ^{..}	นำไปใช้	21	5.74 ^{..}	นำไปใช้
7	.71	ตัดทิ้ง	22	2.32 [.]	นำไปใช้
8	3.82 ^{..}	นำไปใช้	23	4.07 ^{..}	นำไปใช้
9	4.60 ^{..}	นำไปใช้	24	7.70 ^{..}	นำไปใช้
10	5.67 ^{..}	นำไปใช้	25	9.01 ^{..}	นำไปใช้
11	7.07 ^{..}	นำไปใช้	26	9.10 ^{..}	นำไปใช้
12	2.49 ^{..}	นำไปใช้	27	4.67 ^{..}	นำไปใช้
13	3.84 ^{..}	นำไปใช้	28	5.80 ^{..}	นำไปใช้
14	4.90 ^{..}	นำไปใช้	29	6.27 ^{..}	นำไปใช้
15	3.67 ^{..}	นำไปใช้	30	3.75 ^{..}	นำไปใช้

มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88

ตาราง 19 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามบุคลิกภาพ

ข้อ	t	ผลการคัดเลือก	ข้อ	t	ผลการคัดเลือก
1	2.09	นำไปใช้	11	6.28	นำไปใช้
2	3.83	นำไปใช้	12	7.13	นำไปใช้
3	3.71	นำไปใช้	13	5.05	นำไปใช้
4	2.55	นำไปใช้	14	2.68	นำไปใช้
5	4.39	นำไปใช้	15	6.48	นำไปใช้
6	5.61	นำไปใช้	16	.382	ตัดทิ้ง
7	3.05	นำไปใช้	17	3.32	นำไปใช้
8	.92	ตัดทิ้ง	18	3.89	นำไปใช้
9	1.69	ตัดทิ้ง	19	1.23	ตัดทิ้ง
10	4.9	นำไปใช้	20	3.55	นำไปใช้

มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .75

ตาราง 20 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน

ข้อ	t	ผลการคัดเลือก	ข้อ	t	ผลการคัดเลือก
1	1.31	ตัดทิ้ง	10	7.96	นำไปใช้
2	7.40	นำไปใช้	11	.24	ตัดทิ้ง
3	7.53	นำไปใช้	12	2.46	นำไปใช้
4	8.44	นำไปใช้	13	5.16	นำไปใช้
5	4.40	นำไปใช้	14	2.71	นำไปใช้
6	3.81	นำไปใช้	15	2.45	นำไปใช้
7	9.75	นำไปใช้	16	11.03	นำไปใช้
8	7.08	นำไปใช้	17	8.00	นำไปใช้
9	7.13	นำไปใช้			

มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .86

ตาราง 21 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบคัดกรองสุขภาพจิต

ข้อ	t	ผลการคัดเลือก	ข้อ	t	ผลการคัดเลือก
1	2.14	นำไปใช้	31	3.36	นำไปใช้
2	2.45	นำไปใช้	32	4.34	นำไปใช้
3	4.34	นำไปใช้	33	3.06	นำไปใช้
4	3.64	นำไปใช้	34	2.45	นำไปใช้
5	3.39	นำไปใช้	35	3.67	นำไปใช้
6	5.01	นำไปใช้	36	3.67	นำไปใช้
7	4.34	นำไปใช้	37	3.31	นำไปใช้
8	3.06	นำไปใช้	38	4.34	นำไปใช้
9	4.00	นำไปใช้	39	4.00	นำไปใช้
10	2.99	นำไปใช้	40	3.36	นำไปใช้
11	4.00	นำไปใช้	41	6.00	นำไปใช้
12	4.34	นำไปใช้	42	6.53	นำไปใช้
13	4.71	นำไปใช้	43	1.46	ตัดทิ้ง
14	5.53	นำไปใช้	44	5.53	นำไปใช้
15	3.36	นำไปใช้	45	9.80	นำไปใช้
16	4.00	นำไปใช้	46	5.53	นำไปใช้
17	3.67	นำไปใช้	47	4.71	นำไปใช้
18	5.01	นำไปใช้	48	4.00	นำไปใช้
19	4.00	นำไปใช้	49	7.14	นำไปใช้
20	3.61	นำไปใช้	50	9.80	นำไปใช้
21	3.64	นำไปใช้	51	3.06	นำไปใช้
22	4.00	นำไปใช้	52	4.00	นำไปใช้
23	5.53	นำไปใช้	53	4.71	นำไปใช้
24	2.68	นำไปใช้	54	4.00	นำไปใช้
25	3.36	นำไปใช้	55	5.10	นำไปใช้
26	3.31	นำไปใช้	56	4.34	นำไปใช้
27	4.00	นำไปใช้	57	4.00	นำไปใช้
28	3.67	นำไปใช้	58	5.53	นำไปใช้
29	3.31	นำไปใช้	59	4.73	นำไปใช้
30	4.71	นำไปใช้	60	4.34	นำไปใช้

มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95

ตาราง 22 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว

ข้อ	t	ผลการคัดเลือก	ข้อ	t	ผลการคัดเลือก
1	4.00 ^{..}	นำไปใช้	9	7.53 ^{..}	นำไปใช้
2	8.99 ^{..}	นำไปใช้	10	7.08 ^{..}	นำไปใช้
3	5.91 ^{..}	นำไปใช้	11	6.86 ^{..}	นำไปใช้
4	5.23 ^{..}	นำไปใช้	12	5.79 ^{..}	นำไปใช้
5	7.14 ^{..}	นำไปใช้	13	4.92 ^{..}	นำไปใช้
6	6.49 ^{..}	นำไปใช้	14	4.56 ^{..}	นำไปใช้
7	7.17 ^{..}	นำไปใช้	15	6.24 ^{..}	นำไปใช้
8	10.78 ^{..}	นำไปใช้	16	2.81 ^{..}	นำไปใช้

มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .77

ตาราง 23 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

ข้อ	t	ผลการคัดเลือก	ข้อ	t	ผลการคัดเลือก
1	3.53 ^{..}	นำไปใช้	12	4.31 ^{..}	นำไปใช้
2	6.95 ^{..}	นำไปใช้	13	2.12 ^{..}	นำไปใช้
3	3.75 ^{..}	นำไปใช้	14	5.86 ^{..}	นำไปใช้
4	6.43 ^{..}	นำไปใช้	15	4.88 ^{..}	นำไปใช้
5	4.95 ^{..}	นำไปใช้	16	3.29 ^{..}	นำไปใช้
6	5.40 ^{..}	นำไปใช้	17	6.83 ^{..}	นำไปใช้
7	5.91 ^{..}	นำไปใช้	18	.60	ตัดทิ้ง
8	5.23 ^{..}	นำไปใช้	19	3.29 ^{..}	นำไปใช้
9	4.36 ^{..}	นำไปใช้	20	4.59 ^{..}	นำไปใช้
10	5.96 ^{..}	นำไปใช้	21	5.57 ^{..}	นำไปใช้
11	4.95 ^{..}	นำไปใช้	22	5.70 ^{..}	นำไปใช้

มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .83

ตาราง 24 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ข้อ	t	ผลการคัดเลือก	ข้อ	t	ผลการคัดเลือก
1	2.23 [*]	นำไปใช้	11	6.03 ^{**}	นำไปใช้
2	7.91 ^{**}	นำไปใช้	12	5.20 ^{**}	นำไปใช้
3	4.10 ^{**}	นำไปใช้	13	5.27 ^{**}	นำไปใช้
4	4.03 ^{**}	นำไปใช้	14	5.68 ^{**}	นำไปใช้
5	4.29 ^{**}	นำไปใช้	15	4.77 ^{**}	นำไปใช้
6	6.14 ^{**}	นำไปใช้	16	6.10 ^{**}	นำไปใช้
7	5.00 ^{**}	นำไปใช้	17	2.05 [*]	นำไปใช้
8	5.21 ^{**}	นำไปใช้	18	3.64 ^{**}	นำไปใช้
9	4.09 ^{**}	นำไปใช้	19	4.58 ^{**}	นำไปใช้
10	9.63 ^{**}	นำไปใช้	20	5.94 ^{**}	นำไปใช้

มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .83

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ ชื่อสกุล	พันตำรวจตรีหญิง นवलลอ ทวีศรี
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 30 สิงหาคม 2512
สถานที่เกิด	จังหวัดนครนายก
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	8 ซอยอินทามระ 45 ถนนสุขุมวิท แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	พยาบาล (สบ 2) งานพยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ สำนักงานแพทย์ใหญ่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ห้องตรวจโรคัลยกรรม โรงพยาบาลตำรวจ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2527	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนครนายกวิทยาคม จังหวัดนครนายก
พ.ศ. 2530	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง
พ.ศ. 2534	พยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2546	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร